

Kungl. Maj:t har den 25 maj 1967 uppdragit åt statens förhandlingsnämnd att ta upp de förhandlingar med Göteborgs stad, som nämnden finner nödvändiga med anledning av stadens ändrade planering av utbyggnaden av stadens sjukhus. Stadens sjukvårdsstyrelse har bl. a. föreslagit, att en barnkirurgisk klinik skulle förläggas till Östra sjukhuset. En sådan klinik omfattas inte av gällande avtal. Vid medelsberäkningen har jag utgått från nuvarande avtalsreglering.

I fråga om Kungl. Maj:ts beslut att tillämpning av vissa avtalsbestämmelser inte skall påkallas av staten får jag hänvisa till vad jag anfört under punkten G 10.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 36 000 000 kr.

G 13. Bidrag till lasarettet i Umeå

1966/67 Utgift	9 030 431
1967/68 Anslag	13 400 000
1968/69 Förslag	17 400 000

Från anslaget bestrids utgifter för bidrag till Västerbottens läns landsting för upplåtelsen av lasarettet i Umeå för läkarutbildning m. m. Bidrag utgår enligt avtal med 25 % av kostnaderna för vissa byggnadsarbeten och viss utrustning vid lasarettet i Umeå samt med 10 % av de driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråktaga vårdplatserna. Dessutom utgår ett särskilt bidrag till Hällnäs sanatorium (prop. 1962: 104).

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad har uppskattat kostnaderna för planerade byggnadsarbeten vid lasarettet i Umeå — bl. a. nybyggnader för klinisk kemi och klinisk fysiologi, för mikrobiologi, virologi och hygien, för barn-, hud-, kvinno-, lung- och neurokliniker m. m. samt för verkstäder m. m. — till 29,6 milj. kr. samt kostnaderna för utrustning till 5,7 milj. kr., totalt 35,3 milj. kr. Statsbidraget för dessa åtgärder beräknas till i runt tal 9,7 milj. kr.

Driftbidrag

Konsistoriet vid universitetet i Umeå har beräknat vård dagkostnaden vid lasarettet i Umeå till 227: 89 kr. och antalet vård dagar till 285 120. Driftkostnaden för av undervisningen disponerade vård platser blir således 64 975 997 kr. och statsbidraget härför 6 497 600 kr. Härtill kommer bidrag för 9 000 vård dagar vid Hällnäs sanatorium med 205 101 kr. Sammanlagt beräknas driftbidraget i denna del till i runt tal 6,7 milj. kr.

Vissa kostnader för upplåtna lokaler bl. a. för mikrobiologi och patologi kan för budgetåret 1968/69 beräknas till ca 920 000 kr. Vissa kostnader för barntandpolikliniken uppskattas till 35 000 kr.

Totalt beräknas driftbidraget således till i runt tal 7,7 milj. kr.

Departementschefen

På grundval av de framlagda beräkningarna uppskattar jag medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1968/69 till 17,4 milj. kr., varav 7,7 milj. kr. avser bidrag till driftkostnader.

I fråga om Kungl. Maj:ts beslut att tillämpning av vissa avtalsbestämmelser inte skall påkallas av staten får jag hänvisa till vad jag anfört under punkten G 10.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till lasarettet i Umeå* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 17 400 000 kr.

G 14. Bidrag till regionsjukhuset i Linköping

1967/68 Anslag	114 000 000
1968/69 Förslag	12 000 000

¹ Anvisat på tilläggsstat

Från anslaget bestrids förskottsvis utgifter för bidrag till Östergötlands läns landsting för upplåtelsen av regionsjukhuset i Linköping för läkarutbildning m. m. Investeringsbidrag utgår enligt ett villkorligt träffat avtal om läkarutbildning vid sjukhuset med 25 % av kostnaderna för sjukhusets utbyggande (prop. 1965:141, SU 173, rskr 411; 1967:155 bil. 4, SU 201, rskr 393).

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande

På grundval av uppgifter från Östergötlands läns landstings förvaltningsutskott anser nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande att ett totalbelopp av 57,4 milj. kr. bör läggas till grund för beräkningen av anslagsbehovet för planerade byggnads- och utrustningsåtgärder vid regionsjukhuset i Linköping enligt följande sammanställning.

Byggnadsarbeten

Laboratorium I (bakteriologi, farmakologi m. m.)	10 400 000
Kök och matsalar	12 200 000
Maskincentral	7 700 000
Patologi, tillbyggnad	3 800 000
Byggnad provisoriskt utnyttjad för reumatologi och urologi	3 500 000
Kvinnokliniken, till- och ombyggnad	2 300 000
Del av lab. IV, provisoriskt utnyttjad för kir. o. med. mottagning	1 400 000
Psykiatrisk akutvård, mottagning och undervisning	800 000
Administrationn, tillbyggnad	1 000 000
Kulvert, avlopp, m. m.	1 600 000

44 700 000

Utrustning

Laboratorium I.....	6 500 000
Kök och matsalar.....	3 500 000
Maskincentral.....	700 000
Patologi, tillbyggnad.....	400 000
Kvinnokliniken, till- och ombyggnad.....	1 500 000
Administration, tillbyggnad.....	100 000
	12 700 000

Enligt det villkorligt träffade avtalet om läkarutbildning vid regionsjukhuset kan statsbidraget för planerade byggnads- och utrustningsåtgärder beräknas till i runt tal 14 milj. kr.

Departementschefen

Enligt ett med Östergötlands läns landsting villkorligt träffat avtal om läkarutbildning vid regionsjukhuset i Linköping skall staten i princip lämna investeringsbidrag med 25 % av kostnaderna för sjukhusets utbyggande för läkarutbildning och forskning. Mot bakgrunden av detta avtal har ytterligare 86 medicinska nybörjarplatser kommit till i Uppsala fr. o. m. läsåret 1967/68 i enlighet med av riksdagen godtagna förslag i prop. 1965: 141 (SU 173, rskr 411). Avtalet har godkänts av landstinget i april 1967. Beredningen av avtalsärendet är emellertid för statens del ännu inte avslutad. Förslag rörande avtalet m. m. kan tidigast läggas fram under 1968 års riksdags vårsession. Riksdagen har emellertid bemyndigat Kungl. Maj:t att från förevarande förslagsanslag förskottsvis utan att avvakta avtalets slutliga godkännande till landstinget betala de investeringsbidrag m. m., som skulle ha erlagts om avtalet varit godkänt även av staten (prop. 1967: 155 bil. 4, SU 201, rskr 393).

På grundval av redovisade beräkningar uppskattar jag medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1968/69 till 12 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till regionsjukhuset i Linköping* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 000 kr.

G 15. Utbildnings- och forskningsverksamhet vid läkarstationen i Dalby läkar-distrikt

1966/67 Utgift	1 225 000
1967/68 Anslag	1 225 000
1968/69 Förslag	700 000

¹ Del av anslaget till Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.

Kostnaderna för utbildning och forskning vid läkarstationen i Dalby har tidigare beräknats under anslaget *Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.* Bestämmelser om verksamheten återfinns i ett mellan staten och Malmö-

hus läns landsting den 30 december 1964 träffat avtal om samarbete för uppförande och drift av en läkarstation i Dalby läkardistrikt. Enligt avtalet bidrar staten till kostnaderna för läkarstationens uppförande samt svarar för den personal som är avsedd uteslutande för utbildnings- eller forskningsändamål och för anskaffning av löpande utrustning, förbrukningsartiklar m. m., som hänför sig till nämnda verksamhet (prop. 1965: 1 bil. 7 s. 168).

Medicinalstyrelsen

Statens bidrag för läkarstationens uppförande har på grundval av tidigare kostnadsberäkningar uppskattats till ca 700 000 kr. Hela detta belopp har ställts till medicinalstyrelsens förfogande. Enligt senaste kostnadsberäkning ökar statens bidrag med 175 000 kr.

Kostnaden för den vetenskapliga basutrustning, som medicinalstyrelsen finner nödvändig för forsknings- och utbildningsverksamheten, beräknas till 100 000 kr.

Baspersonalen bör enligt styrelsens mening under budgetåret 1968/69 bestå av — förutom forskningsledare och provinsialläkare med tillsynsuppgifter — en instruktionssköterska med laboratorieutbildning, en assistent, en programmerare och en laboratoriekonsult. Kostnaden härför beräknas till 168 000 kr.

Forskningsverksamheten vid läkarstationen bör inledas med följande projekt:

	Kostnad kr.
a) Psykiatrisk undersökning för uppföljning av de vetenskapliga undersökningar av Dalbybefolkningen som gjorts tidigare	90 000
b) Ögonundersökning, bl. a. för kartläggning av förekommande syndefekter och utprovning av för provinsialläkare lämplig metodik	129 000
c) Undersökning av hörselskador och graden av handikapp som dessa medför. Utförs i samband med ögonundersökningen	35 000
d) Undersökning av urinvägsinfektioner, bl. a. utprovning av ett automatiserat behandlingsprogram. Syftet är att man genom kontroll av urinsockernivån tidigt skall kunna upptäcka och behandla urinvägsinfektioner och härigenom förebygga njurskador	48 000
e) Undersökning av blodbrist, bl. a. för att kartlägga förekomsten härav hos befolkningen samt utvärdera effekten av järnbehandling vid denna sjukdom	64 000
f) Undersökning av jordbrukets socialmedicin för att bl. a. belysa speciella medicinska problem inom jordbruket samt behovet av arbetsmedicinska åtgärder	160 000
Summa kr.	526 000

Kostnaden för nämnda forskningsprojekt, viss baspersonal och vetenskaplig basutrustning samt beräknat byggnadsbidrag uppgår till 969 000 kr. Med hänsyn till behovet av förarbeten för de olika projekten, anskaffande av personal m. m. och den utjämning på längre sikt som måste beräknas, anser styrelsen en medelsanvisning av 850 000 kr. tillfyllest.

Departementschefen

Enligt det mellan staten och Malmöhus läns landsting år 1964 träffade avtalet om samarbete för uppförande och drift av en läkarstation i Dalby läkardistrikt skall staten bidra till bl. a. kostnaderna för läkarstationens uppförande. Hittills anvisade 700 000 kr. har beräknats på en total byggnadskostnad av ca 2,8 milj. kr. Enligt en av landstinget preliminärt upprättad kostnadsberäkning väntas kostnaderna stiga till 3,5 milj. kr., vilket skulle medföra en ökning av statens bidrag med 175 000 kr. En slutgiltig reglering av statens bidrag bör enligt min mening anstå tills det är möjligt att säkert fastställa de totala kostnaderna för byggnadsföretaget. I avvaktan härpå föreslår jag att ytterligare 75 000 kr. tas upp för ändamålet under nästa budgetår.

De av medicinalstyrelsen föreslagna forskningsprojekten finner jag intressanta och lämpliga med hänsyn till målsättningen för den verksamhet som skall bedrivas vid läkarstationen. Jag anser dock att projekten bör sättas igång successivt. Som medicinalstyrelsen påpekar tar igångsättningen av projekten en viss tid. Med hänsyn härtill beräknar jag sammanlagt 625 000 kr. för de olika forskningsprojekten samt för vetenskaplig basutrustning och personal vid stationen.

Fr. o. m. nästa budgetår bör kostnaderna för ifrågavarande ändamål bestri-
das från ett särskilt reservationsanslag, kallat Utbildnings- och forsknings-
verksamhet vid läkarstationen i Dalby läkardistrikt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utbildnings- och forskningsverksamhet vid lä-
karstationen i Dalby läkardistrikt* för budgetåret 1968/69
anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kr.

G 16. Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.

1966/67 Utgift	170 229
1967/68 Anslag	500 000
1968/69 Förslag	1 000 000

Från detta anslag bestrids kostnaderna för kurser för kompletterande utbildning av läkare, tandläkare och sjuksköterskor (barnmorskor) med utländsk examen, vilka har för avsikt att arbeta i Sverige.

I. Medicinalstyrelsen

Styrelsen beräknar följande medelsbehov för sin kursverksamhet.

	Kostnad, kr
1. Kurser i svenska medicinalförfattningar för läkare	46 000
2. Viss vidareutbildning m. m. för läkare	208 000
3. Kurser i svenska medicinalförfattningar för tandläkare	10 000
4. Kompletteringskurser för sjuksköterskor	87 000
5. Kompletteringskurser för barnmorskor	13 000
Summa	364 000

1. Genomgång av kurs i svenska medicinalförfattningar är obligatorisk för de läkare med utländsk examen, som önskar få svensk legitimation. Styrelsen beräknar att ca 90 läkare med utländsk examen önskar gå igenom sådan kurs under nästa budgetår. Styrelsen avser därför att under budgetåret 1968/69 anordna fyra kurser om vardera högst en månad och med omkring 25 deltagare i varje kurs. Kostnaderna för varje kurs beräknas till 11 500 kr.

2. Kungl. Maj:t har godkänt ett mellan statens förhandlingsnämnd och Örebro läns landstings förvaltningsutskott träffat avtal om utbildning i Örebro av läkare med utländsk medicinsk examen. Medicinalstyrelsens nämnd för utländska läkare har för budgetåret 1967/68 föreslagit dels viss vidareutbildning för läkare med utländsk examen, omfattande två kurser om vardera högst tre månader jämte en månads inläsningstid, dels språkprov för utländska läkare som önskar delta i nämnda utbildningsverksamhet. Nämnden har beräknat kostnaderna till 208 000 kr. Medicinalstyrelsen föreslår i samråd med nämnden att samma belopp beräknas för denna utbildningsverksamhet under budgetåret 1968/69.

3. Medicinalstyrelsen avser att under budgetåret 1968/69 anordna två kurser om vardera ca 40 timmar i svenska medicinalförfattningar för vissa tandläkare med utländsk examen. Kostnaderna för två kurser med ca 30 deltagare i varje kurs beräknas till 10 000 kr.

4. Under innevarande budgetår kommer att anordnas två kompletteringskurser för de sjuksköterskor med utländsk examen som begärt svensk legitimation som sjuksköterska. Tillströmningen av sådana sjuksköterskor har ökat under senare år. Bl. a. har kollektiv överföring av sjuksköterskor kommit till stånd främst från Jugoslavien. Under budgetåret 1968/69 behövs två kurser med vardera ca 20 deltagare. Kompletteringen av den praktiska utbildningen förutsätts som hittills ske genom vikariat på sjukskötersketjänst.

5. Barnmorskor med utländsk examen, som har för avsikt att stanna och utöva sitt yrke i Sverige, måste komplettera sin utbildning för att få svensk legitimation. Under senaste åren har sex barnmorskor med utländsk examen fått svensk legitimation efter fullgjord kompletterande utbildning. Åtta barnmorskor har anmält att de under den närmaste tiden önskar genomgå kompletterande utbildning. Medicinalstyrelsen räknar med att fram-

deles åtta barnmorskor med utländsk examen årligen kommer att få sådan utbildning. Kostnaderna beräknas till sammanlagt 13 000 kr., varav 7 700 kr. utgör stipendier åt kursdeltagare.

II. Kursnämnden för vissa utländska tandläkare

Nämnden föreslår att liksom förgående år en kurs för utländska tandläkare ordnas av odontologiska fakulteten vid universitetet i Lund. Kostnaderna beräknas till 53 200 kr.

III. Medicinalstyrelsens nämnd för utländska tandläkare

Sedan 1962 har ett antal svenska studerande årligen antagits av universitetskanslersämbetet för tandläkarutbildning i Västtyskland. I Kungl. Maj:ts beslut härom förutsattes, att de studerande efter avlagd västtysk tandläkarexamen skulle genomgå en tilläggskurs under en termin för att få behörighet att utöva tandläkaryrket i Sverige.

I prop. 1967: 1 (bil. 7, p. G 16) beräknades 150 000 kr. för anordnande av en tilläggskurs under högst en termin. Nämnden räknar med att en motsvarande kurs med 32 deltagare skall hållas under budgetåret 1968/69.

Med hänsyn till att ett betydande antal av de studerande, som antagits till tandläkarutbildning i Västtyskland, numera avbrutit sina studier där, torde en kurs per år vara tillfyllest för denna kategori. Det har emellertid förutsatts att även andra utländska tandläkare i mån av platstillgång skall kunna beredas tillfälle att genomgå kursen.

Kostnaderna för kursen uppskattar nämnden till 215 000 kr., varav för undervisningsarvoden m. m. 100 000 kr., för ersättning till övrig personal 46 000 kr., för utbildningsmaterial 48 000 kr. och för övriga kostnader 21 000 kr.

Departementschefen

Medicinalstyrelsen föreslår att under nästa budgetår anordnas för läkare med utländsk medicinsk examen dels fyra en-månaderskurser i svenska medicinalförfattningar m. m., dels två vidareutbildningskurser om vardera högst tre månader jämte en månads inläsningstid, dels särskilda språkprov. Kostnaderna härför beräknar styrelsen till sammanlagt 254 000 kr.

För tandläkare med utländsk examen föreslås dels två kurser i svenska medicinalförfattningar vardera om ca 40 timmar, dels en odontologisk fortbildningskurs under omkring fyra veckor, dels en tilläggskurs omfattande högst en termin för i första hand tandläkare med västtysk examen. De sammanlagda kostnaderna härför uppskattas till ca 280 000 kr.

Även för sjuksköterskor och barnmorskor med utländsk examen föreslås kompletteringskurser. Medicinalstyrelsen räknar med att det under budgetåret 1968/69 skall anordnas två kurser för sjuksköterskor, vardera under

ca 12 veckor och med ca 20 deltagare, samt en kortare kurs för ungefär åtta barnmorskor. Dessa kurser beräknas kosta 100 000 kr.

Den föreslagna kursverksamheten för läkare, tandläkare och sjuksköterskor är av i stort sett samma omfattning som den som pågår under innevarande budgetår och föranleder ingen erinran från min sida. Utbildningen för barnmorskor är däremot en nyhet. Jag tillstyrker att sådan utbildning kommer till stånd i enlighet med medicinalstyrelsens förslag.

De redovisade kostnadsberäkningarna kan jag i huvudsak godta.

Under budgetåret 1967/68 har vid sidan av den nyssnämnda mer reguljära kursverksamheten anordnats särskilda kurser m. m. för grupper av bulgariska och tjeckoslovakiska läkare. Kungl. Maj:t har den 13 oktober 1967 godkänt avtal mellan Sverige och Bulgarien om bl. a. bulgariska läkares tjänstgöring inom svensk sjukvård. 25 bulgariska läkare har hittills anlänt till Sverige i enlighet med avtalet. Efter överläggningar mellan det tjeckoslovakiska hälsovårdsministeriet och det svenska socialdepartementet har vidare en grupp om ca 30 tjeckoslovakiska läkare mottagits i Sverige. De bulgariska och tjeckoslovakiska läkarna är alla väl kvalificerade och har valts ut av medicinalstyrelsens nämnd för utländska läkare. Deras tjänstgöring i svensk sjukvård skall utgöra ett led i deras vidareutbildning. För läkarna anordnas f. n. två kurser om högst tre månader vardera i svenska spåket och svenska förhållanden m. m. Den ena kursen äger rum i Uppsala för de tjeckoslovakiska läkarna och den andra kursen i Lund för de bulgariska läkarna. Under kursen får deltagarna av statsmedel fri kost och logi samt ett belopp av 900 kr. per månad. Härutöver har varje läkare vid sin ankomst fått ett engångsbelopp av 1 000 kr. Resekostnaderna har betalats av svenska staten. Dessa förmåner överensstämmer i huvudsak med dem som kom de österrikiska läkare till del, vilka efter överenskommelse mellan Sverige och Österrike tjänstgjorde i vårt land under 50-talet. Kostnaderna för nu angivna kurser och ersättningar uppgår till ca 700 000 kr. Kungl. Maj:t har den 27 oktober 1967 meddelat närmare bestämmelser om kurserna m. m. samt föreskrivit att kostnaderna skall bestridas från förevarande anslag.

Efter att ha genomgått språkkurserna skall de bulgariska och tjeckoslovakiska läkarna tjänstgöra vid svenska sjukhus under som regel minst ett och högst tre år på samma villkor som sina svenska kolleger. Nämnden för utländska läkare placerar ut läkarna på de olika sjukhusen.

De bulgariska och tjeckoslovakiska läkarnas tjänstgöring i landet kommer, inte minst med hänsyn till deras genomgående goda kvalifikationer, att vara av stort värde för vår sjukvård. Det finns anledning anta att nya grupper utländska läkare anländer till Sverige under nästa budgetår på motsvarande villkor. Det är dock inte möjligt att nu närmare ange de på staten fallande kostnaderna härför.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag till 1 milj. kr.

Jag förutsätter i likhet med tidigare år att kostnaderna för nu ej förutsebara efterutbildnings- eller omställningskurser för utländska läkare, tandläkare eller sjuksköterskor (barnmorskor) skall bestridas från förevarande anslag enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m. för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

G 17. Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet

1966/67 Utgift	641 365
1967/68 Anslag	575 000
1968/69 Förslag	700 000

Studerande vid odontologisk fakultet kan få stipendium med 2 500 kr. årligen under högst fem år på villkor att han förbinder sig att efter vunnit legitimation som tandläkare tjänstgöra i folktandvården under samma antal år som stipendium innehafts. Bestämmelserna återfinns i kungörelsen den 26 maj 1961 (nr 281) om stipendium till studerande vid tandläkarhögskola. Svenska studerande, som antagits för tandläkarutbildning i Västtyskland, är i fråga om rätt att erhålla statliga lån och stipendier likställda med studerande vid svensk tandläkarhögskola.

Medicinalstyrelsen

På grund av kvarstående svårigheter att rekrytera tandläkare till folktandvården anser styrelsen, att stipendierna bör bibehållas. Rekryterings-svårigheterna kan väntas bestå åtminstone de närmaste fem åren. Antalet ansökningar om stipendier har de senaste åren ökat och kan för den kommande femårsperioden väntas öka ytterligare i samband med att undervisningen nu kommit i gång vid den odontologiska fakulteten i Göteborg. Man kan för nämnda period räkna med ett årligt behov av 280—300 hela stipendier.

Antalet inskrivna elever vid högskolorna var 1 250 vid slutet av vårterminen 1966 och 1 311 vid motsvarande tidpunkt 1967. Härtill kom vid sistnämnda tidpunkt omkring 175 studerande vid västtyska universitet.

Antalet beviljade stipendier var budgetåren 1964/65, 1965/66 och 1966/67 209, 226 resp. 390. Sistnämnda antal motsvarar 270 hela stipendier.

Med hänsyn till det väsentligt ökade antalet beviljade stipendier budgetåret 1966/67 och det ökade antalet studerande såväl inom landet som i Västtyskland bör man räkna med ett behov av ytterligare 50 stipendier. Behovet av stipendier för budgetåret 1968/69 beräknas därmed komma att motsvara 280 hela stipendier. I enlighet härmed behövs för budgetåret 1968/69 ett anslag av 700 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder medicinalstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

G 18. Nordiska hälsovårdshögskolan

1966/67 Utgift	615 000
1967/68 Anslag	718 000
1968/69 Förslag	800 000

Vid nordiska hälsovårdshögskolan anordnas kurser främst för ämbetsläkare och för ingenjörer verksamma inom den allmänna hälsovården. Under budgetåret 1967/68 anordnas även en försökskurs i sjukhusadministration. Skolans verksamhet regleras genom avtal mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige (prop. 1962: 1 bil. 13, SU 11, rskr 11 samt prop. 1965: 1 bil. 7, SU 5, rskr 5). Samtliga utgifter bestrids under löpande budgetår förskottsvis av Sverige. Efter räkenskapsårets slut betalar övriga stater sina andelar av kostnaderna. Dessa fördelas på länderna proportionellt i förhållande till det antal kursmånader, som faller på de av varje land under året utnyttjade elevplatserna.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Hälsovårds- högskolan	Dep.chefen
<i>Avlöningar</i>			
Avlöningar till tjänstemän.....	180 500	+ 17 800	+ 10 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	163 500	+ 11 800	+ 10 000
Summa avlöningar	344 000	+ 29 600	+ 20 000
<i>Omkostnader</i>			
1. Sjukvård.....	1 000	—	—
2. Reseersättningar.....	53 000	+ 5 000	+ 5 000
3. Expenser.....	39 500	+ 4 000	+ 3 500
4. Stipendier till elever.....	174 000	+ 52 000	+ 47 000
5. Övriga utgifter.....	106 500	+ 8 000	+ 6 500
Summa omkostnader	374 000	+ 69 000	+ 62 000
Totalt	718 000	+ 98 600	+ 82 000

Styrelsen för nordiska hälsovårdshögskolan

Eftersom högskolans planerade nybyggnad inte beräknas bli färdig under budgetåret 1968/69, räknar styrelsen med en verksamhet av samma omfattning som under innevarande budgetår. Ökningen i medelsbehovet hänför sig huvudsakligen till löneökningar, höjning av stipendiebeloppen från 1 000 kr. till 1 300 kr. samt ökade omkostnader. I de beräknade beloppen för budgetåret 1968/69 ingår även kostnaderna för en kurs i sjukhusadministration under en månad.

Departementschefen

Nuvarande avtal mellan de nordiska länderna om hälsovårdshögskolan gäller för en tid av sex år fr. o. m. den 1 juli 1962 men skall anses förlängt med sex år om det inte sägs upp av någon av avtalsparterna senast ett år före den löpande periodens utgång. Någon sådan uppsägning har inte skett och avtalet gäller alltså för en ny sex-årsperiod fr. o. m. den 1 juli 1968. Enligt avtalet får kostnaderna för högskolans verksamhet inte överstiga 700 000 kr. per år. I samband med att överenskommelse träffades om att under innevarande budgetår anordna en försökskurs på högst en månad i sjukhusadministration vid högskolan, godtog avtalsparterna att nyssnämnda kostnadsram skulle få överskridas med de merkostnader som kunde uppstå som följd av kursen. Bortsett härifrån kommer den fortgående kostnadsutvecklingen att tvinga fram en höjning av kostnadsramen. Med hänsyn till att högskolans budget varje år prövas av svenska regeringen efter samråd med övriga avtalsparter kan behovet av en fast kostnadsram överhuvudtaget ifrågasättas. Kungl. Maj:t bör därför äga träffa överenskommelse med de övriga nordiska staterna om höjning eller ev. borttagande av den i nuvarande avtal intagna kostnadsramen. Jag föreslår, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande till detta.

Kungl. Maj:t har den 1 december 1967 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnad för institutionen för hygien vid universitetet i Göteborg till och med färdiga bygghandlingar. I denna nybyggnad på ca 2 000 m² nettoyta skall ingå lokaler för hälsovårdshögskolan om ca 300 m², varjämte skolan förutsätts få utnyttja vissa utrymmen gemensamt med hygieninstitutionen. Byggnadsarbetena beräknas kunna sättas igång under våren 1968 och byggnadstiden uppskattas till ca 20 månader. Genom denna nybyggnad kommer hälsovårdshögskolan att få betydligt större utrymmen för sin verksamhet än den nu har.

Mot det av högskolans styrelse framlagda förslaget till medelsberäkning för nästa budgetår har jag i huvudsak ingen erinran. Även under nästa läsår bör således i avvaktan på ytterligare erfarenheter försöksvis anordnas en kurs i sjukhusadministration under högst en månad. I likhet med styrelsen anser jag att elevstipendierna, som sedan många år utgör 1 000 kr. per månad och elev, nu bör höjas till 1 300 kr. Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 800 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa avtal med Danmark, Finland och Norge om den ändring i gällande avtal om nordiska hälsovårdshögskolan som jag föreslagit i det föregående;

b) till *Nordiska hälsovårdshögskolan* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kr.

H. Övrig sjukhusvård m. m.

Under avsnittet behandlas anslag till statlig psykiatrisk sjukhusvård, bidrag till landsting och landstingsfria städer för psykiatrisk sjukvård, viss övrig hälso- och sjukvård samt beredskapssjukvård m. m.

Till bidrag till landsting och storstäder för anordnande och drift av kliniker för psykiskt sjuka beräknar jag i det följande sammanlagt 922 milj. kr.

Driften av psykiatriska sjukhuset i Stockholm övertogs den 1 juli 1967 av Stockholms stad, som hyr sjukhuset av staten. Kungl. Maj:t har godkänt avtal med Södermanlands läns landsting om övertagande av Karsuddens sjukhus den 1 juli 1967. Landstinget driver sjukhuset enligt ett särskilt avtal som träffats mellan landstinget och övriga sjukvårdshuvudmän. Det enda psykiatriska sjukhus, som nu drivs av staten, är Vipeholms sjukhus i Lund.

Beträffande det rättspsykiatriska undersökningsväsendet har Kungl. Maj:t den 17 november 1967 beslutat inrätta en rättspsykiatrisk station i Växjö samt uppdragit åt statens förhandlingsnämnd att ta upp förhandlingar med Kronobergs läns landsting om stationens förläggning. Verksamheten vid den nya stationen avses kunna börja under våren 1968. För byggande av nya rättspsykiatriska kliniker i Lund, Uppsala och Göteborg beräknas sammanlagt 12 milj. kr. under kapitalbudgeten. Byggnadsarbetena för klinikerna i Lund och Uppsala skall enligt planen börja i februari i år. Genom beslut den 8 och den 15 december 1967 har Kungl. Maj:t vidare uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering av dels kliniken i Göteborg och dels etapp I av en planerad ny- och tillbyggnad i kvarteret Kronoberg i Stockholm. Sistnämnda uppdrag innefattar bl. a. en ny rättspsykiatrisk klinik i Stockholm, som skall ersätta den nuvarande kliniken på Långholmen.

H 1. Statlig psykiatrisk sjukhusvård: Avlöningar

1966/67 Utgift	115 304 800
1967/68 Anslag	16 500 000
1968/69 Förslag	18 000 000

¹ Del av anslagen Statens mentalsjukhus: Avlöningar och Utbildning av mentalsjukvårdspersonal: Avlöningar.

Från anslaget bekostas avlöningar vid Vipeholms sjukhus och de rättspsykiatriska stationerna.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Mynd.	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Läkare m. fl.	31	+ 1	—
Lärare.	3	+ 6	+ 2
Sjukvårdspersonal.	423	+ 7	+ 1
Kontorspersonal.	33	—	—
Ekonomipersonal.	70	+ 2	—
	560	+ 16	+ 3
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.	16 456 000	+ 1 851 000	+ 1 490 000
Arvoden och särskilda ersättningar.	44 000	+ 10 000	+ 10 000
	16 500 000	+ 1 861 000	+ 1 500 000
Inkomster vid Vipeholms sjukhus som redovisas på drift- budgetens inkomstsida.	1 400 000	—	—

I. Medicinalstyrelsen

1. Förslagen om nya tjänster avser Vipeholms sjukhus. För utredningar rörande patienterna behövs ytterligare en psykolog. För personalutbildningen krävs ytterligare en instruktionsköterska. Sex avdelningsbiträden behöver anställas för att avlasta skötarpersonalen (188 388 kr.).

2. Den intensifierade arbetsterapin bl. a. vid en skyddad verkstad med industriellt arbete motiverar personalförstärkning med en arbetsterapevt. För tvättbyte och städning bör anställas ytterligare två ekonomibiträden. Det beräknade beloppet för extra arbetskraft bör uppräknas med 20 000 kr. för att bl. a. möjliggöra anlitande av lärare med utbildning i talbehandling (74 600 kr.).

3. Arvodessposten bör höjas med 10 000 kr. för anordnande av bl. a. fortbildningskurser för förmans-, avdelnings- och ekonomipersonal.

4. Löneomräkning 1 398 000 kr.

Medicinalstyrelsen beräknar för Vipeholms sjukhus med tillhörande utbildningsverksamhet 15 585 000 kr. och för de rättspsykiatriska stationerna 2 586 000 kr.

II. Skolöverstyrelsen

På grundval av betänkandet Omsorger om psykiskt utvecklingshämmande (SOU 1966: 9) föreslår styrelsen att lärartjänster för en utökad undervisning inrättas vid de särskilda sjukhusen för psykiatrisk vård av psykiskt utvecklingsstörda. För skolverksamheten vid Vipeholms sjukhus behövs en tjänst som rektor, en förskollärartjänst, en lärartjänst i kunskapsämne och två övningslärartjänster (190 000 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 18 milj. kr. Jag har därvid beräknat medel bl. a. för en arbetsterapevt (2) vid

Vipeholms sjukhus. Vidare har jag beräknat en ökning med 10 000 kr. för anlåtande av talpedagog (2) och 10 000 kr. för ytterligare arvoden till föreläsare vid utbildningskurser (3) vid sjukhuset.

Som kommer att redovisas i det följande under punkten K 7 träder en ny lag angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda i kraft den 1 juli 1968. Den nya lagen innebär bl. a. att undervisning bör anordnas för patienterna på de särskilda sjukhusen för psykiatrisk vård av psykiskt utvecklingsstörda. För sådan undervisning vid Vipeholms sjukhus beräknar jag medel för en lärartjänst i kunskapsämne och en övningslärartjänst.

Beträffande de rättspsykiatriska stationerna har Kungl. Maj:t genom beslut den 17 november 1967 förordnat att en sådan station skall inrättas i Växjö. Vidare har Kungl. Maj:t samma dag medgett att en förste läkartjänst får bytas ut mot en extra tjänst som biträdande överläkare vid rättspsykiatriska stationen i Örebro. Denna tjänst bör bli extra ordinarie den 1 juli 1968.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statlig psykiatrisk sjukhusvård: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kr.

H 2. Statlig psykiatrisk sjukhusvård: Omkostnader

1966/67 Utgift	14 676 965
1967/68 Anslag	4 290 000
1968/69 Förslag	4 120 000

¹ Del av anslaget Statens mentalsjukhus: Omkostnader

Från anslaget bestrids omkostnaderna vid Vipeholms sjukhus och de rättspsykiatriska stationerna samt kostnaderna för mentalsjukvårdsberedningen.

	Anslag 1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Mynd.	Dep.chefen
A. Vipeholms sjukhus			
1. Sjukvård m. m.	35 000	+ 3 000	+ 3 000
2. Reseersättningar.	54 000	+ 6 000	+ 6 000
3. Expenser:			
a) Bränsle, lyse, vatten.	320 000	—	—
b) Övriga expenser.	63 000	+ 15 000	+ 15 000
4. Övriga utgifter:			
a) Inventarier.	200 000	+ 178 000	+ 147 000
b) Tvätt och renhållning.	667 000	+ 148 000	+ 148 000
c) Kosthåll.	1 450 000	— 35 000	— 35 000
d) Linne, gång- och sängkläder.	330 000	— 80 000	— 80 000
e) Läkemedel m. m.	420 000	+ 80 000	+ 80 000
f) Bilar och transporter.	35 000	—	—
g) Arbets- och sysselsättningsterapi m. m.	30 000	+ 5 000	+ 5 000
h) Diverse utgifter.	36 000	—	—
5. Resor för elever.	50 000	—	—
6. Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter.	—	+ 1 000	+ 1 000
Summa under A	3 690 000	+ 321 000	+ 290 000

B. Rättspsykiatriska stationer.....	100 000	+ 40 000	+ 40 000
C. Mentalsjukvårdsberedningen.....	500 000	— 500 000	— 500 000
Summa totalt	4 290 000	— 139 000	— 170 000

Departementschefen

Som redovisats i prop. 1967:69 räknar jag med att mentalsjukvårdsberedningen skall kunna avveckla sin verksamhet under budgetåret 1967/68. Jag beräknar därför inga medel för ändamålet för nästa budgetår.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statlig psykiatrisk sjukhusvård: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 4 120 000 kr.

H 3. Utrustning av vissa kliniker för psykiskt sjuka m. m.

1966/67 Utgift	14 159 939	Reservation 3 390 369
1967/68 Anslag	7 000 000	
1968/69 Förslag	2 000 000	

¹ Anslaget Utrustning av nya mentalsjukhus m. m.

Enligt avtalen med landstingen om övertagande av huvudmannaskapet för den statliga mentalsjukvården svarar staten för sådan utrustning av kliniker för psykiskt sjuka som har samband med de byggnadsarbeten vid dessa kliniker, som staten skall fullfölja. Från anslaget bör även bestridas kostnader för utrustning av nya rättspsykiatriska kliniker och stationer.

Mentalsjukvårdsberedningen

Det beräknade medelsbehovet för nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

1. Ulleråkers sjukhus.....	567 000
2. Sundby sjukhus.....	321 000
3. Vipeholms sjukhus.....	190 000
4. S:t Jörgens sjukhus.....	480 000
5. Restads sjukhus.....	316 000
6. Dammsdalsskolan.....	440 000
7. Rättspsykiatrisk klinik i Uppsala.....	500 000
8. Rättspsykiatrisk klinik i Lund.....	500 000
9. Rättspsykiatrisk klinik i Göteborg.....	250 000
10. Rättspsykiatrisk station i Växjö.....	30 000
11. Avgår friställda medel vid vissa utrustningsobjekt.....	— 952 044
	2 641 956

1. Vid Ulleråkers sjukhus beräknas den definitiva utrustningskostnaden för medicinskt centrum och paviljong MK 75 uppgå till 2 950 000 kr., för forskningsavdelningen till 2 667 000 kr. samt för samlingssal och centralförråd till 160 000 kr., alltså sammanlagt 5 777 000 kr. Hittills har anvisats

sammanlagt 5 210 000 kr. Byggnadsarbetena är i huvudsak avslutade. Ytterligare 567 000 kr. behövs.

2. Kostnaderna för utrustning av nytt medicinskt centrum vid Sundby sjukhus har beräknats till sammanlagt 721 000 kr. Hittills har anvisats 400 000 kr. Byggnadsarbetena beräknas avslutade i juni 1968. För den återstående utrustningen behövs 321 000 kr.

3. Byggnadsarbeten för två vårdavdelningar med sammanlagt ca 60 platser inom paviljong M 4 vid Vipeholms sjukhus är i det närmaste slutförda. För utrustning av avdelningarna beräknas sammanlagt 165 000 kr.

Byggnadsarbeten för en planerad barnstuga med 20 platser vid sjukhuset kan påbörjas i november 1968 och vara avslutade i juni 1969. Utrustningskostnaderna har preliminärt beräknats till 25 000 kr.

4. Enligt ett preliminärt utrustningsförslag för forskningsavdelningen vid S:t Jörgens sjukhus uppgår den sammanlagda kostnaden till 780 000 kr. Hittills har anvisats sammanlagt 300 000 kr., varför ytterligare 480 000 kr. behövs.

5. För utrustning av vårdpaviljongerna MK 2 och MK 3 vid Restads sjukhus behövs sammanlagt 429 000 kr. Hittills har 113 000 kr. anvisats. Byggnadsarbetena beräknas slutförda i augusti 1968. För resterande utrustning bör 316 000 kr. anvisas.

6. Ett nytt skolhem för undervisning och vård av pojkar med komplicerad utvecklingshämning i Vingåker — Dammsdalsskolan — beräknas vara färdigställt i juli 1968. Kostnaderna för utrustning av skolhemmet, som tidigare preliminärt beräknats till 450 000 kr., uppgår enligt utrustningsförslaget till 570 000 kr. Beredningen har i den definitiva kostnadsberäkningen tillämpat av skolöverstyrelsen numera rekommenderade utrustningsnormer, vilket innebär en viss ökning av resurserna.

Hittills har anvisats 130 000 kr. För nästa budgetår erfordras resterande 440 000 kr.

7—8. För de rättspsykiatriska klinikerna i Uppsala och Lund beräknas byggnadsarbetena kunna påbörjas i februari 1968 och vara slutförda i april 1969. Helt utrustade och inflyttningsklara förutsätts klinikerna vara i juni 1969. Den sammanlagda utrustningskostnaden för de båda klinikerna har preliminärt beräknats till 1 milj. kr.

9. Byggnadsarbeten för en rättspsykiatrisk klinik i Göteborg beräknas kunna påbörjas i september 1968 och vara avslutade i november 1969. Kostnaderna för utrustning har preliminärt uppskattats till 500 000 kr. Beredningen föreslår att 250 000 kr. anvisas för ändamålet för nästa budgetår.

10. För utrustning av en beslutad rättspsykiatrisk undersökningsstation vid S:t Sigfrids sjukhus i Växjö föreslås preliminärt 30 000 kr.

11. Av de medel för utrustning som ställts till sjukhusens disposition har sammanlagt 88 524 kr. inte tagits i anspråk. Vidare finns möjlighet — med

hänsyn till reducerat förbrukningsbehov — att disponera ytterligare sammanlagt 685 520 kr. av tidigare anvisade medel. Av medel som anvisats för utrustning till S:t Lars' och Västra Marks sjukhus har dessutom 128 000 resp. 50 000 kr. friställts. Sammanlagt har sålunda friställts 952 044 kr.

Departementschefen

För utrustning av de kliniker för psykiskt sjuka m. m. som staten enligt avtalen med landstingen skall svara för har mentalsjukvårdsberedningen anmält ett medelsbehov av ca 2,3 milj. kr. Beredningen har vidare uppskattat medelsbehovet under nästa budgetår för utrustning av de rättspsykiatriska klinikerna i Uppsala, Lund och Göteborg samt den beslutade nya rättspsykiatriska stationen i Växjö till preliminärt 1 280 000 kr. Jag förordar att medel för ifrågavarande ändamål anvisas under detta anslag.

Sammanlagt har alltså anmälts ett medelsbehov av i runt tal 3,6 milj. kr. Med hänsyn till de besparingar som uppkommit på anslaget samt till att förseningar av vissa byggnadsobjekt kan uppstå torde dock medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 2 milj. kr. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om medelsfördelningen på olika objekt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utrustning av vissa kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

H 4. Bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m. m.

1966/67 Utgift	—	Reservation 25 000 000
1967/68 Anslag	162 000 000	
1968/69 Förslag	62 000 000	

¹ Inkl. anslaget Bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m. m. i Stockholm, Göteborg och Malmö

Från anslaget avses bestridas utgifter för byggnadsbidrag enligt avtal mellan staten och landstingen om landstingens övertagande av statens mentalsjukvård (prop. 1966: 64, SU 94, rskr 220) samt mellan staten och städerna Stockholm, Göteborg och Malmö angående dessa städers övertagande av hela sin mentalsjukvård m. m. (prop. 1967: 69, SU 106, rskr 252). Enligt avtalen utgår bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka med 55 000 kr. per plats — beräknat efter 1962 års kostnadsläge — jämte byggnadskostnadsindex.

Medicinalstyrelsen

Enligt avtalen mellan staten och landstingen skall för perioden 1967—1971 i riksstaten tas upp 250 milj. kr. för byggnadsbidrag. Beloppen skall anvisas som reservationsanslag med 50 milj. kr. per budgetår.

Vidare skall enligt avtalen mellan staten och storstäderna för samma tid tas upp 60 milj. kr. för motsvarande ändamål. Dessa belopp skall anvisas som reservationsanslag med 12 milj. kr. per budgetår.

Departementschefen

Avtalen med städerna Stockholm, Göteborg och Malmö innebär att dessa får bidrag till byggande av kliniker för psykiskt sjuka enligt samma grunder som landstingen. Medel för byggnadsbidrag till storstäderna har för budgetåret 1967/68 anvisats under anslaget Bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m. m. i Stockholm, Göteborg och Malmö. För nästa budgetår bör medel för byggnadsbidrag till landstingen och storstäderna tas upp under ett gemensamt anslag.

Enligt avtalen skall de belopp som anvisats för byggnadsbidrag fördelas på landstingen och storstäderna enligt en investeringsplan som fastställs av medicinalstyrelsen i samråd med sjukvårdshuvudmännen. För storstäderna är planen nyligen fastställd. För landstingens del har upprättats ett förslag till investeringsplan som avses bli fastställt så snart yttranden kommit från huvudmännen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag beräknar jag för byggnadsbidrag sammanlagt 62 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 62 000 000 kr.

H 5. Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m.

1966/67 Utgift	1413 086 311
1967/68 Anslag	2785 000 000
1968/69 Förslag	860 000 000

¹ Inkl. anslaget Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö

² Inkl. anslaget Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m. i Stockholm, Göteborg och Malmö

Från anslaget avses bestridas utgifter för bidrag till landstingen och storstäderna för driften av kliniker för psykiskt sjuka. Bidragen utgår enligt avtal mellan staten och landstingen angående landstingens övertagande av statens mentalsjukvård (prop. 1966: 64, SU 94, rskr 220) samt mellan staten och städerna Stockholm, Göteborg och Malmö angående dessa städers

övertagande av hela sin mentalsjukvård m. m. (prop. 1967:69, SU 106, rskr 252). Dessa avtal innebär att staten till landstingen och storstäderna skall erlagga driftbidrag, som grundar sig på den genomsnittliga vårdavgiften år 1966 vid de övertagna sjukhusen samt kostnaden för utbildning av mentalsjukvårdspersonal. Bidraget är indexreglerat. Härtill kommer särskild ersättning för att täcka avskrivning av sjukhusbyggnader, bidrag till utrustning samt till kostnader för markförvärv m. m.

Medicinalstyrelsen

De närmare bestämmelserna för beräkningen av driftbidragen framgår av 18 och 19 §§ i avtalen med landstingen samt 10 och 11 §§ i avtalen med storstäderna. Bidragen beräknas till följande belopp.

1. Driftbidrag till Norrbottens läns landsting	28 256 000
2. Driftbidrag till övriga landsting	582 780 000
3. Driftbidrag till storstäderna	184 939 000
4. Avskrivningsersättningar	55 530 000
5. Bidrag till utrustning	6 000 000
6. Bidrag till kostnader för markförvärv m. m.	2 000 000
Summa kr.	859 505 000

1—3. Beräkningen av driftbidragen framgår av följande sammanställning.

	Norrbottens läns landsting	Övriga landsting	Stockholm, Göteborg, Malmö
Personalkostnader år 1966 (approx.)	13 500 000	322 000 000	322 000 000
Lönetillägg 6 % (beräkn.) för 1967	810 000	19 320 000	19 320 000
Lönetillägg 4,5 % (beräkn.) för 1968	643 950	15 359 400	15 359 400
Uppräkning med 16 %	2 392 632	57 068 704	57 068 704
Pensioneringskostnader m. m., 20 %	3 469 316	82 749 620	82 749 620
Omkostnader med avdrag för inkomster av hyror, arren- den o. d. samt vårdavgifter	1 371 679	38 751 952	38 751 952
Fastigheters reparation och underhåll	637 414	13 000 000	13 000 000
Utbildningskostnader	419 682	11 883 926	11 883 926
Summa kostnader, kr.	23 244 673	560 133 602	560 133 602
Antal vård dagar år 1966	284 608	8 059 101	8 059 101
Driftbidrag per vård dag jämte tillägg av försäkrings- kostnad, kr.	81: 92	69: 75	69: 75
Antal bidragsberättigande platser	945	22 954	6 140
Driftbidrag (antal bidragsberättigande platser × 365 × driftbidrag per vård dag) avrundat kr.	28 256 000	584 380 000	156 317 000

Från driftbidraget till övriga landsting enligt sammanställningen skall avräknas vissa hyror, ca 1 600 000 kr. per år, enligt nyttjanderättsavtal med landstingen. Driftbidraget beräknas därmed till 582 780 000 kr.

Det i sammanställningen angivna driftbidraget till storstäderna skall minskas med hyra, 153 000 kr., för Psykiatriska sjukhuset (Råambshovs sjukhus) i Stockholm enligt nyttjanderättsavtal med staden.

Från anslaget skall en tredjedel av det bidrag som tillkommer storstäderna för år 1966 enligt tidigare avtal utgå ettvarvt av åren 1967, 1968 och 1969. Härför beräknas 28 375 000 kr. för budgetåret 1968/69. Vidare skall från anslaget bestridas bidrag till storstäderna för anordnande och drift av psykiatriska avdelningar vid lasarett med 400 000 kr. per år för tiden 1967—1971.

Driftbidraget till storstäderna beräknas således till (156 317 000 – 153 000 + 28 375 000 + 400 000) 184 939 000 kr.

4. Den särskilda årliga ersättningen till landstingen för avskrivning av sjukhusbyggnader beräknas till 45 070 000 kr. Motsvarande avskrivningsersättning till storstäderna beräknas till 10 460 000 kr.

5. Utrustningsbidraget uppskattas till sammanlagt 6 milj. kr., varav 5 milj. kr. till landstingen och 1 milj. kr. till storstäderna.

6. Bidraget till kostnader för markförvärv samt för lantmåteriförrättningar bör tas upp med 1 milj. kr. till vardera landstingen och storstäderna.

Departementschefen

Enligt avtalen med städerna Stockholm, Göteborg och Malmö utgår bidrag till dessa för driften av kliniker för psykiskt sjuka enligt samma principer som gäller för motsvarande bidrag till landstingen. För budgetåret 1967/68 har medel för driftbidrag till storstäderna anvisats under anslaget Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m. i Stockholm, Göteborg och Malmö. Medel för detta ändamål bör för nästa budgetår tas upp under förevarande anslag.

Medicinalstyrelsens beräkning av bidragen till landstingen och storstäderna grundar sig på avtalen. Jag har inget att erinra mot styrelsens förslag och förordar att sammanlagt 860 milj. kr. anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 860 000 000 kr.

H 6. Bidrag till viss hälso- och sjukvård

1967/68 Anslag	73 000 000	Reservation	1919 316
1968/69 Förslag	91 000 000		

¹ Reservationen överförd från vissa i riksstaten tidigare upptagna anslag till anordnande-bidrag till sjukvårdsanstalter

Från anslaget utgår fr. o. m. den 1 januari 1967 ett enhetligt statsbidrag till sjukvårdshuvudmännen i stället för ett 20-tal olika drift- och anordnande-bidrag avseende vissa vårdgrenar inom hälso- och sjukvården, för

vilka särskilda anslag dessförinnan upptagits i riksstaten. Statsbidrag utgår till varje sjukvårdshuvudman med så stor del av de för ändamålet tillgängliga medlen, som svarar mot den procentuella andelen de genomsnittligt haft i utbetalade bidrag under budgetåren 1962/63—1966/67. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 26 april 1967 (nr 131) om statsbidrag till viss hälso- och sjukvård.

Medicinalstyrelsen

Det enhetliga statsbidraget bör enligt av riksdagen godkända grunder (prop. 1967: 1, bil. 7, s. 138, SU 5, rskr 5) utgå med 76 milj. kr. för år 1968. Anslaget för budgetåret 1968/69 bör tas upp med detta belopp.

Departementschefen

För det enhetliga statsbidraget till sjukvårdshuvudmännen bör i enlighet med de av fjolårets riksdag godkända grunderna beräknas 76 milj. kr. för nästa budgetår.

Som jag anført under punkten B 9 har sjukförsäkringens återbäringstaxa för läkarvård höjts fr. o. m. den 1 januari 1968. I samband med denna höjning av återbäringstaxan har överenskommelse träffats mellan statens förhandlingsnämnd och Svenska landstingsförbundet om avlösning av statsbidraget till provinsialläkarväsendet och därmed sammanhängande frågor.

Enligt kungörelsen den 10 maj 1963 (nr 159) angående statsbidrag till avlöning åt provinsialläkare m. m. utgår statsbidrag till landstingen för det antal provinsialläkartjänster, som inrättats inom ramen för ett av Kungl. Maj:t fastställt högsta antal statsbidragsberättigande tjänster. Statsbidraget för innevarande budgetår har beräknats till 29,7 milj. kr. Den tidigare träffade överenskommelsen mellan staten och Svenska landstingsförbundet om antalet statsbidragsberättigande provinsialläkartjänster har avsett tiden t. o. m. den 31 december 1967.

Enligt den överenskommelse som nu träffats skall statsbidraget till avlöning åt provinsialläkare m. m. upphöra den 1 januari 1968. Det har förutsatts att landstingen den 1 juli 1968 övertar huvudmannskapet för tjänsteläkarna i de städer som då tillhör landstingskommun, varvid tjänsterna ändras till provinsialläkartjänster. Som kompensation för bortfallet av provinsialläkarbidraget får landstingen ökade inkomster genom att den nya återbäringstaxan för sjukförsäkringen gör det möjligt att av provinsialläkarna ta ut en större ersättning för lokaler m. m. Därutöver skall enligt överenskommelsen bidraget till viss hälso- och sjukvård ökas med 15 milj. kr. för år 1968, med 17 milj. kr. för år 1969, med 19 milj. kr. för år 1970 och med 21 milj. kr. för år 1971. Det har förutsatts att frågan om den framtida bidragsnivån kommer upp vid förhandlingar framdeles mellan sjukvårdshuvudmännen och statens förhandlingsnämnd.

Om statsmakterna godtar den träffade överenskommelsen, upphävs den gränsdragnin mellan städerna och landstingen som fastställdes genom 1961 års riksdagsbeslut om ändrat huvudmannaskap för provinsialläkarväsendet. Även städer med mer än 15 000 invånare kommer således att ingå i landstingens distriktsorganisation. Detta förhållande har tillsammans med den nya återbärings taxan även berett möjlighet att göra den läkarvård som meddelas av stadsdistriktsläkare taxebunden på samma sätt som beträffande provinsialläkare.

Överenskommelsen bör godtas för statens del. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter samråd med Svenska landstingsförbundet fastställa grunderna för fördelningen mellan landstingen av de bidragsbelopp som skall utgå enligt överenskommelsen.

Anslaget för nästa budgetår bör till följd av den nämnda överenskommelsen tas upp med ett belopp som är 15 milj. kr. större än vad som följer av tidigare fastställda bidragsgrunder. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna överenskommelsen om avlösning av statsbidraget till avlöning åt provinsialläkare m. m. och att vidta de åtgärder som behövs i anslutning härtill;

b) till *Bidrag till viss hälso- och sjukvård* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 91 000 000 kr.

H 7. Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker

1966/67 Utgift	—
1967/68 Anslag	1 400 000
1968/69 Förslag	500 000

Från anslaget utgår bidrag till uppförande och utrustning av radioterapeutiska kliniker vid regionsjukhusen i Linköping, Örebro och Umeå. Enligt av riksdagen antagna riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggnad m. m. (prop. 1960: 159, SU 189, rskr 381) skall bidrag utgå med 25 % av kostnaderna för uppförande och utrustning av ifrågavarande kliniker.

Östergötlands läns landsting har beräknat investeringarna i radioterapeutiska kliniken vid regionsjukhuset i Linköping till 122 000 kr. för budgetåret 1968/69. Statsbidrag beräknas utgå med 25 % av kostnaderna eller med ca 30 000 kr.

Örebro läns landsting har beräknat kostnaderna för anordnande av radio-

terapeutisk klinik i Örebro till ca 1 600 000 kr. för budgetåret 1968/69. I statsbidrag härför beräknas 25 % eller ca 400 000 kr.

Västerbottens läns landsting har för budgetåret 1968/69 beräknat investeringskostnaden för radioterapeutiska kliniken vid lasarettet i Umeå till 500 000 kr. Statsbidrag beräknas utgå med 25 % av kostnaderna eller med 125 000 kr.

Anslagsbehovet för budgetåret 1968/69 uppskattas alltså till sammanlagt 555 000 kr.

Departementschefen

Huvudmännens beräkning av medelsbehovet föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör tas upp med avrundat 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

H 8. Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.

1966/67 Utgift	1 339 015
1967/68 Anslag	1 470 000
1968/69 Förslag	1 551 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för förrådshållning av sjukvårdsmateriel för beredskapsändamål.

	Anslag 1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjukvårds- beredskaps- nämnden	Dep.chefen
1. Arvoden till redogörare:			
a) för centrala förråd.....	18 200	+ 7 000	+ 2 800
b) för lokala förråd.....	61 800	+ 50 700	+ 28 200
2. Arvoden till inventeringsförrättare.....	10 000	—	—
3. Ersättningar för handräckning, semester- och sjukvikarier.....	280 000	+ 20 000	—
4. Hyror, frakter m. m.....	950 000	+ 50 000	—
5. Reparation och underhåll m. m. av materiel.....	150 000	+ 100 000	+ 50 000
	1 470 000	+ 227 700	+ 81 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* anvisa ett förslagsanslag av 1 551 000 kr.

H 9. Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara

1966/67 Utgift	5 642 267	Reservation	8 364 076
1967/68 Anslag	6 300 000		
1968/69 Förslag	5 400 000		

Från anslaget bestrids kostnaderna för utrustning m. m. av beredskapssjukhus. Häri ingår kostnader för anskaffning av utrustning för sjukhärbärgen, provisoriska förlossningshem och sjukhus för psykiatrisk vård under utrymning m. m.

	Anslag 1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjukvårds- beredskaps- nämnden	Dep.chefen
1. Sjukvårdsutrustning för beredskapssjukhus	2 460 000	— 675 000	— 1 075 000
2. Täckande av förluster vid omsättning av utrustning för beredskapssjukhus	600 000	—	—
3. Utrustning för sjukhärbärgen i krig	307 000	— 307 000	— 307 000
4. Utrustning för provisoriska förlossningshem under utrymning	360 000	+ 60 000	+ 60 000
5. Utrustning för sjukhus för psykiatrisk vård under utrymning	140 000	—	—
6. Ersättning till sjukhushuvudmännen för utförda ändringsarbeten	500 000	+ 400 000	+ 400 000
7. Ersättning till sjukhushuvudmännen för vissa plan- läggningskostnader	360 000	+ 40 000	+ 40 000
8. Utrustning m. m. för sjuktransporttåg under krig	350 000	— 10 000	— 50 000
9. Personlig skyddsutrustning för det allmänt civila medicinalväsendet	675 000	+ 9 000	+ 10 000
10. Reparation av förrådsbyggnader	20 000	—	—
11. Vissa beredskapsåtgärder för SBL	528 000	+ 22 000	+ 22 000
	6 300 000	— 461 000	— 900 000

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd

1. Nämnden föreslår, att medel anvisas under nästa budgetår för inköp av utrustningar för 15 kirurgiska polikliniker och 15 operationsavdelningar samt av 4 reservkraftaggregat.

4. Det totala behovet av instrument för provisoriska förlossningshem utgör f. n. 200 satser, varvid en sats innehåller utrustning för ett förlossningshem. Medel bör anvisas för 35 satser, varefter behovet är täckt.

8. För ifrågavarande ändamål har hittills anvisats 3 180 000 kr. varav för innevarande budgetår 350 000 kr. för i huvudsak anmälda prisstegringar. Statens järnvägar har nu till sjukvårdsstyrelsen anmält behov av ytterligare 400 000 kr. för standardhöjningar av de hygieniska förhållandena på sjuktransporttågen. Av beloppet kan 60 000 kr. bestridas från innevarande budgetårs anslag. Nämnden tillstyrker för sin del 340 000 kr. för ändamålet.

9. För innevarande budgetår har 675 000 kr. anvisats för anskaffning av ca 7 600 skyddsmasker. Förstahandsbehovet utgör 76 000 utrustningar. Kostnaden per utrustning utgör 90 kr.

Departementschefen

I prop. 1967: 1 bil. 7, s. 157 anförde jag, att jag inte var beredd att utan ytterligare överväganden acceptera vissa föreslagna standardförbättringar beträffande utrustning m. m. för sjuktransporttåg under krig. Frågan borde enligt min mening tas upp ånyo i samband med prövning av anslagsframställningarna för budgetåret 1968/69. Behov av ytterligare 340 000 kr. under nästa budgetår för standardhöjning av de hygieniska förhållandena på sjuktransporttågen har nu anmälts. Jag föreslår att 300 000 kr. anvisas för ändamålet. Härigenom torde den standardförbättring i hygieniskt avseende som eftersträfvats kunna genomföras. Utrustningen av sjuktransporttågen blir därmed slutförd.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 5 400 000 kr.

H 10. Viss krigssjukvårdsutbildning m. m.

1966/67 Utgift	811 627
1967/68 Anslag	1 057 000
1968/69 Förslag	1 077 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för utbildning av personal som är avsedd att tjänstgöra inom den allmänt civila hälso- och sjukvårdens krigsorganisation.

	Anslag 1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjukvårds- beredskaps- nämnden	Dep.chefen
1. Kostnader för centrala krigssjukvårdskurser.....	114 000	—	—
2. Kostnader för grundkurser för vissa läkare m. m.:			
a) Arvoden till lärare.....	83 000	+ 7 000	+ 7000
b) » » kursledning m. m.....	43 000	—	—
c) Reseersättningar.....	175 000	—	—
d) Ersättning åt elever.....	200 000	+ 5 000	—
e) Expenser.....	37 000	—	—
f) Försvarsmedicinsk assistenttjänstgöring.....	40 000	+ 50 000	—
3. Bidrag till Svenska röda korset för utbildning av samariter m. m.....	225 000	+ 3 000	—
4. Bidrag till Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund för utbildning av bilförare.....	40 000	+ 2 300	—
5. Kostnader för viss hälsovårdsutbildning.....	100 000	+ 125 000	+ 13 000
Avrundning		+ 200	—
	1 057 000	+ 192 500	+ 20 000

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd

5. Intill den 1 juli 1968 kommer 12 kurser i hälsovårdsberedskap med sammanlagt 360 elever att anordnas. Nämnden finner det synnerligen angeläget att under budgetåret 1968/69 anordna ytterligare minst 12 kurser så att i genomsnitt en kurs anordnas i varje län intill den 1 juli 1969. Vidare föreslås att nu utgående penningbidrag till kursdeltagare höjs från 70 till 90 kr. för dag med hänsyn till att sammanträdesersättningarna till kommunala förtroendemän numera höjts.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Viss krigssjukvårdsutbildning m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 077 000 kr.

I. Ungdomsvård m. m.

Syftet med samhällets vård av barn och ungdom är enligt barnavårdslagen att främja en gynnsam utveckling av de unga och goda uppväxtförhållanden i övrigt för dem. Det viktigaste organet för att realisera lagens syfte är den kommunala barnavårdsnämnden. Denna har att göra sig väl förtrogen med barns och ungdoms levnadsförhållanden inom kommunen och särskilt uppmärksamma sådana minderåriga som kan anses vara utsatta för risk att utvecklas ogynnsamt. I enskilda fall skall nämnden söka att såvitt möjligt vidta förebyggande åtgärder. Om sådana åtgärder bedöms vara gagnlösa eller vidtagna åtgärder inte åstadkommit önskat resultat, skall den unge omhändertas för samhällsvård. Det kan här bli fråga om exempelvis vård i fosterhem, barnhem, utredningshem eller ungdomsvårdsskola.

Vid sidan om barnavårdsnämnden har även socialnämnden och nykterhetsnämnden betydelsefulla uppgifter på området. Detsamma gäller för familjerådgivningen, den psykiska barn- och ungdomsvården, liksom även de psykiatriska barn- och ungdomsklinikerna. Skolmyndigheternas och skolans sätt att fungera är av största betydelse för barnavårdsnämndernas arbete. Polisen har också en viktig uppgift. Det är angeläget med ett intensivt samarbete mellan dessa olika organ i såväl allmänna frågor som enskilda fall.

Den tidigare omnämnda utredningen om den sociala vårdlagstiftningen kommer att göra en översyn av barnavårdslagen. I samband med översynen kommer frågan om ungdomsvårdsskolornas funktion och ställning att prövas.

Till grund för adekvata åtgärder i det enskilda fallet behövs inte bara en kartläggning av omständigheterna kring omhändertagandet utan framförallt en utredning, som kan ligga till grund för en bedömning av de bakomliggande orsakerna. För att få fram bästa möjliga vårdmetoder och resultat inom ramen för tillgängliga resurser har åtgärder vidtagits för att från olika utgångspunkter belysa den nuvarande verksamheten och dess resultat. En särskild undersökning rörande ungdomsvårdsskoleelever pågår inom socialdepartementet. Efter ett omfattande förberedelsearbete har en provundersökning gjorts. Denna visar bl. a. att ett effektivare utrednings- och registreringsförfarande i barnavårdsärenden behövs som underlag för en bedömning av de enskilda fallen och som grund för fortlöpande undersök-

ningar och behandlingsforskning. Det fortsatta undersökningsarbetet får bedrivas i samråd med utredningen om den sociala vårdlagstiftningen, med socialstyrelsen — som ju i sin verksamhet har att beakta såväl medicinska som sociala synpunkter och som nu har fått ökade resurser för planering och utredning — samt med övriga berörda samhällsorgan. Så långt möjligt bör man söka få belyst den praktiska tillämpningen av barnvårdslagens bestämmelser om ingripanden mot barn och ungdom, orsakerna till och åtgärderna kring omhändertagandet, den vård och behandling som ges på ungdomsvårdsskolorna samt åtgärderna i samband med omhändertagandets upphörande. Samarbetet och samordningen med övrig verksamhet som berör samhällets barna- och ungdomsvård, såsom det allmänna skolväsendet, den psykiska barna- och ungdomsvården samt familjerådgivningen bör särskilt beaktas.

Ungdomsvårdsskoleelevernas bakgrund, uppväxtförhållanden och anpassning före och efter intagningen på skolan har undersökts av socialstyrelsen beträffande elever som skrevs in vid skolorna under år 1964. Undersökningen beräknas vara slutförd under våren 1968. Vidare har styrelsen gjort en undersökning av narkotikamissbruk bland ungdomsvårdsskoleeleverna. En efterundersökning rörande 600 elever som under år 1962 skrivits ut från ungdomsvårdsskolorna har nyligen avslutats.

Ett viktigt led i utvecklingen av vård- och behandlingsmetoderna är den försöksverksamhet som sedan början av år 1967 bedrivs vid Ryagårdens yrkesskola. Härvid prövas bl. a. effekten i vårdhänseende av varierande personalinsatser i vårdarbetet.

Vid Råby yrkesskola har samarbete inletts med forskningsavdelningen vid S:t Lars sjukhus. Ett visst samarbete pågår också med psykologiska och sociologiska institutionerna vid Lunds universitet. Det är min förhoppning att det vid Bärby och Fagared skall bli en liknande samverkan med universitetsinstitutionerna i Uppsala resp. Göteborg. Forskningen på området kan på så sätt ske i samarbete mellan skolorna och olika vetenskapliga institutioner. Det är angeläget att forskningen inte bedrivs isolerad från andra områden av betydelse för barns och ungdoms anpassning till samhället. Möjligheterna till samarbete med barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna vid akademiska sjukhuset i Uppsala, Lunds lasarett samt barn- och ungdomspsykiatriska undervisningsklinikerna i Göteborg undersöks. Ett sådant samarbete mellan läkarutbildningen och ungdomsvårdsskoleorganisationen och den verksamhet som där bedrivs kan ge ett ömsesidigt utbyte mellan undervisningen, forskningen och den praktiska vården och behandlingen. Jag utgår från att socialstyrelsen med anlitan av bl. a. experter inom sitt vetenskapliga råd fortlöpande följer den forskningsverksamhet som bedrivs på området och utarbetar mera långsiktiga planer för utvecklingen av behandlingsverksamheten vid ungdomsvårdsskolorna.

Som framgår av det anförda har en ganska omfattande forsknings- och

planeringsverksamhet rörande behandlingen vid ungdomsvårdsskolorna inlemts i samarbete med vetenskapliga institutioner. Kommittén för behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolorna föreslog i sitt den 29 april 1964 avlämnade betänkande »Behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolorna» (SOU 1964: 24), att en särskild forskningsinstitution skulle inrättas vid kriminalvetenskapliga institutet vid Stockholms universitet. I avvaktan på resultatet av den nu redovisade verksamheten anser jag inte att några ytterligare åtgärder för forskning inom detta område bör vidtas för närvarande.

1961 års utredning om effektivare åtgärder för vård utom skola av ungdomsvårdsskoleelever avlämnade sitt slutbetänkande i juni 1966 (SOU 1966: 43). I betänkandet framfördes förslag om tillskapande av någon form av regional organisation (konsulentorganisation) för medicinsk-psykologisk behandling av elever som vårdas utom skola. Förslaget var föremål för delade meningar i remissyttrandena. Bl. a. framhölls att sådan behandling i stället på sikt borde organiseras i samarbete med den psykiska barn- och ungdomsvården. Socialstyrelsen utreder möjligheterna att försöksvis pröva sådant samarbete inom ett sjukvårdsområde.

Antalet barn och ungdomar, som omfattas av barnavårdsnämndernas verksamhet, har stigit från ca 42 200 år 1958 till ca 51 000 år 1966. Antalet omhändertaganden för samhällsvård har under denna tid varierat mellan 31 000 och 32 500 per år. Efter den nya barnavårdslagens tillkomst år 1960 har antalet förebyggande åtgärder ökat.

Vid ungdomsvårdsskolorna — skolhem eller yrkesskolor — ges vård, fostran och utbildning åt barn och ungdomar under 21 år, som på grund av brottslighet, sedeslöst levnadssätt, missbruk av rusdrycker eller narkotika eller av annan jämförlig anledning är i behov av särskilda tillrättaförande åtgärder från samhällets sida. De vid skolorna intagna har antingen skrivits in som elever eller tagits in för utredning eller observation. Vid skolhemmen, som är avsedda för skolpliktiga elever, ges grundskoleutbildning. Vid yrkesskolorna ges viss yrkesutbildning samt arbetsträning. Differentiering är genomförd efter kön, ålder, utveckling och sinnesbeskaffenhet. Antalet elevplatser är drygt 1 000.

Genomsnittliga antalet inom skola vårdade elever har sedan 1964 minskat från drygt 1 000 till ca 850. Vård utom skola har fått en allt större betydelse. Antalet elever som får sådan vård har ökat från ca 500 i början av år 1961 till f. n. ca 825.

Genomsnittliga vårdtiden för utskrivna elever, fränsett dem som skrivits ut för avtjänande av straff, har under åren 1961—1965 ökat från 662 till 682 dagar. Under år 1966 har vårdtiden ökat till 750 dagar. Den tid under vilken eleverna vårdas inom skola har under de senaste sex åren minskat från 401 till 378 dagar, medan tiden för vård utom skola ökat från 261

till 372 dagar. Väntetid för plats har under de senaste åren endast förekommit under kortare perioder.

Den 1 januari 1968 fanns 104 elevavdelningar, av vilka 90 omfattade högst 12 elevplatser vardera. Efter platsantalet fördelade sig avdelningarna på följande sätt.

Avdelning med	Antal avdelningar	Antal elevplatser
6—8 elevplatser.....	53	409
9—12 »	37	379
13—19 »	8	123
20—25 »	6	132
	Totalt 104	1 043

Av avdelningarna är 11 mottagningsavdelningar för utredningsfall, 3 sjuk- och behandlingsavdelningar och 13 specialavdelningar. Ytterligare en sjuk- och behandlingsavdelning kommer att tas i bruk under budgetåret 1967/68. Antalet elevrum utgör 858, varav 720 enbäddsrum.

Arbetet pågår med en fortsatt omfattande upprustning av anstaltssystemet, bl. a. genom avveckling av de återstående stora avdelningarna.

Antalet tjänster vid skolorna har under de senaste budgetåren ökat från 668 under budgetåret 1962/63 till 860 under innevarande budgetår. Dessutom avlönas 13 tjänstemän från omkostnadsanslaget. För nästa budgetår kommer jag i det följande att beräkna medel för ytterligare 28 tjänster vid ungdomsvårdsskolorna. Därav är 16 vårdartjänster avsedda att enligt förslag av tillsynsutredningen täcka personalbehovet i anledning av arbetstidsförkortningen fr. o. m. den 1 januari i år.

Den medicinska och psykologiska vården och behandlingen inom ungdomsvårdsskoleorganisationen har fått väsentligt ökade resurser. Tidigare fanns en sjuk- och behandlingsavdelning på Ryagården. Under år 1967 togs sådana avdelningar också i bruk vid Råby och Bärby. I början av år 1968 tillkommer en sådan avdelning vid Fagared. Vid dessa skolor vårdas bl. a. alkohol- och narkotikamissbrukare. Vården av dessa ställer stora krav på skolornas behandlingsresurser. För att förbättra dessa har bl. a. en överläkartjänst och en läkartjänst vid Lövsta omändrats till två biträdande överläkartjänster, som placerats vid Bärby och Råby. Jag beräknar i det följande medel för en tjänst som biträdande överläkare vid Fagared. För ledningen av den medicinska vården bör kunna anlitas överläkare vid sjukhus.

För att ge eleverna vid yrkesskolorna möjlighet att förbättra sina kunskaper har medel fr. o. m. föregående budgetår ställts till socialstyrelsens förfogande för undervisning vid yrkesskolorna i ämnen som ingår i grundskolans läroplan. Omfattningen av sådan undervisning torde komma att öka. Utveckling av programmerad undervisning pågår inom styrelsen. En ytterligare utveckling av undervisningsverksamheten är angelägen.

F. n. genomgås ungdomsvårdsskolorna i avsikt att effektivisera organisationen. I samband härmed kommer en investeringsplanering avseende tre år att genomföras. För vissa skolor utarbetas utbyggnadsplaner. Rektorer och assistenter har avlastats skrivarbete genom att tjänster för kontorsgöromål inrättats. Ekonomipersonalens arbete har begränsats bl. a. genom anlåtande av utomstående tvätterier. Uppdrag har lämnats socialstyrelsen att utreda möjligheterna att till styrelsen centralisera kamerala uppgifter som åvilar skolorna.

Flertalet jordbruk vid ungdomsvårdsskolorna kommer successivt att läggas ned. Jordbruken vid Råby, Margretelund, Folåsa, Långanäs och Vemyra har lagts ned. Av återstående nio jordbruk är nedläggning närmast aktuell vid Bärby, Lövsta, Ryagården och Östra Spång. Nedläggningarna måste samordnas med åtgärder för att ordna annan sysselsättning.

En kvalitativ förbättring av resurserna för vård utom skola har nåtts genom nya utskrivningsavdelningar vid Lund och i Hälsingborg. Hospits för pojkar i Göteborg har fått nya ändamålsenliga lokaler. Härsjögårdens avdelning i Borås och Ryagårdens avdelning i Landskrona föreslås bli utskrivningsavdelningar för vård utom skola.

Medel till viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor kommer för nästa budgetår att tas upp under åttonde huvudtiteln.

I 1. Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar

1966/67 Utgift	24 824 245
1967/68 Anslag	26 586 000
1968/69 Förslag	29 700 000

	Beräknad ändring 1968/69		
	1967/68	Socialstyrelsen	Före- draganden
<i>Tjänster</i>			
Ledningspersonal.....	120	+ 17	— 2
Vård- och tillsynspersonal.....	365	+ 78	+ 21
Ekonomipersonal.....	148	+ 11	— 5
Arbetsdriftspersonal.....	142	+ 1	— 1
Kontorspersonal.....	48,5	+ 6	— 1,5
Lärarpersonal.....	26	—	— 3
	1849,5	+ 113	+ 28,5
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.....	25 199 000	+ 6 288 000	+ 3 687 000
Avlöning till personal vid provisoriska elevförläggningar	653 000	+ 141 000	— 653 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	734 000	+ 186 000	+ 80 000
	26 586 000	+ 6 615 000	+ 3 114 000

¹ Sedan 11 tjänster frånräknats för vårdavdelningar och hospits, som fr. o. m. budgetåret 1968/69 kommer att avlönas från anslaget för vård utom skola

² Totalt 28 tjänster; på grund av beräknad nedläggning av Gudmundsgårdens skolhem avgår 19,5 tjänster

Socialstyrelsen

1. För nya elevavdelningar vid Östra Spångs skolhem fordras sex nya tjänster som vård- och tillsynspersonal för halvt budgetår (69 072 kr.).

2. Hälso- och sjukvården behöver förstärkas vid skolorna. Vid Fagareds yrkesskolas nya sjuk- och behandlingsavdelning erfordras en heltidsanställd läkare. Vidare bör inrättas tjänster för översköterskor vid Bärby, Gräskärns, Fagareds, Forsane och Råby yrkesskolor samt vid Vemyra och Östra Spångs skolhem. Översköterskorna vid sjuk- och behandlingsavdelningarna bör ingå i särskild beredskapsjour (240 422 kr.).

3. Samtliga ungdomsvårdsskolor bör få psykologisk expertis med full behörighet, som fast knyts till skolorna. Utbyggnaden av psykologmedverkan bör ske etappvis. Psykologtjänster bör inrättas vid Bärby, Fagareds och Råby yrkesskolor, som har särskilda sjuk- och behandlingsavdelningar, samt vid Hammargårdens och Sundbo yrkesskolor (268 392 kr.).

4. För att kunna intensifiera vården utom skola behövs en särskild assistenttjänst vid samtliga ungdomsvårdsskolor. För detta ändamål behövs tre nya tjänster (108 360 kr.).

5. För att tillgodose väsentliga bevaknings-, säkerhets- och allmänna tillsynskrav samt för viss höjning av vårdstandarden erfordras 46 nya tjänster för vård- och tillsynspersonal. För att övertillsynsmännen skall kunna friställas för andra uppgifter än schemabunden elevtillsyn behövs ytterligare 15 tjänster. I vissa fall uppstår behov av extra tillsynspersonal vid skolhemmen under sommarhalvåret (1 363 456 kr.).

6. För att en bättre planering och samordning av fritidsverksamheten skall kunna genomföras behövs fritidsassistenter vid vissa skolor (260 124 kr.).

7. Sysselsättnings- och utbildningsmöjligheterna vid Johannisbergs och Långanäs yrkesskolor samt vid Östra Spångs skolhem behöver förstärkas (75 192 kr.).

8. För att kvalificerad personal skall kunna avlastas rutinbetonat skrivarbete behövs fler kontorsbiträdestjänster (101 298 kr.).

9. Ett antal tjänster som ekonomibiträden bör inrättas. Personalen vid Ryagårdens yrkesskola behöver förstärkas med en tjänst som biträdande husmor. Vid Stigby yrkesskola behövs en tjänst som hantverkare (201 954 kr.).

10. För att försöksverksamheten vid Ryagårdens yrkesskola skall kunna genomföras i enlighet med statskontorets förslag i maj 1967 erfordras ytterligare personalinsats (160 600 kr.).

11. Den begärda personalökningen medför ökade kostnader för vikarier, övertids- och obekvämtidstillägg (325 000 kr.).

12. För vissa arvodesfrågor beräknas en kostnadsökning med 35 820 kr.

13. Löneomräkning 3 405 310 kr.

Föredraganden

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 29 700 000 kr. Jag har därvid beräknat 622 000 kr. för en förstärkning av personalen vid ungdomsvårdsskolorna, motsvarande avlöningsmedel för 28 tjänster, varav 16 avser att täcka ökat personalbehov till följd av arbetstidsförkortningen den 1 januari 1968. Av övriga tjänster avser 6 personal till nya elevavdelningar vid Östra Spång under halvt budgetår och 3 översköterskor vid Bärby, Fagared och Råby. För Fagared har dessutom medel beräknats för en tjänst som biträdande överläkare. Slutligen ingår medel för de två vårdartjänster för försöksverksamheten vid Ryagården, som tillförts skolan genom Kungl. Maj:ts beslut den 13 oktober 1967. Jag beräknar vidare 20 000 kr. för beredskapsjour för översköterskorna vid sjuk- och behandlingsavdelningarna vid ungdomsvårdsskolorna. För ökade kostnader för vikarier, övertids- och obekvämtidstillägg beräknar jag 137 000 kr. samt för löneomräkning 3 349 000 kr.

I samband med att det nya skolhuset vid Lövsta färdigställs och skolan därefter kommer att användas uteslutande som skolhem kommer Gudmundsgården att läggas ned. Härigenom minskar personalbehovet under nästa budgetår med 19,5 tjänster, vilket medför besparing med ca 700 000 kr. Nedläggningen bör genomföras under sommaren 1968.

Kostnaderna för Hårsjögårdens avdelning i Borås och Ryagårdens avdelning i Landskrona, som i fortsättningen bör utnyttjas som utskrivningsavdelningar för elever i vård utom skola, samt för två i Göteborg befintliga hospits bör i fortsättningen belasta det särskilda anslaget till vård utom skola. Medelsbehovet under anslaget minskar därigenom med 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 29 700 000 kr.

I 2. Ungdomsvårdsskolorna: Omkostnader

1966/67 Utgift	18 297 394
1967/68 Anslag	18 018 000
1968/69 Förslag	9 000 000

¹ Inkl. anslaget Anordnande och drift av provisoriska förläggningar

	Anslag 1967/68	Beräknad ändring 1968/69	Social- styrelsen	Före- draganden
<i>Utgifter</i>				
1. Sjukvård m.m. åt befattningshavare.....	55 000	+	25 000	+ 25 000
2. Reseersättningar.....	652 600	+	222 400	+ 75 000
3. Tjänstebilar och bussar:				
a) Anskaffning.....	105 000	+	95 000	—
b) Underhåll och drift.....	140 000	+	110 000	+ 70 000
4. Expenser:				
a) Bränsle, lyse, vatten.....	1 125 000	+	112 000	+ 110 000
b) Övriga expenser.....	619 600	+	315 400	+ 125 000

5. Sjukvård m.m. åt elever.....	526 000	+	77 000	+	77 000
6. Övriga utgifter för den egentliga skolverksamheten:					
a) Inventarier m. m.....	500 000	+	230 000		—
b) Tvätt och renhållning.....	221 000	+	35 000	+	35 000
c) Kosthåll.....	1 788 000	+	230 000	+	150 000
d) Beklädnad.....	975 000	+	55 000	+	55 000
e) Övrig hälso- och sjukvård.....	50 000	+	7 000	+	7 000
f) Undervisning, lek och idrott.....	404 000	+	236 000	+	140 000
g) Elevbelöning.....	325 200	+	49 600	+	49 000
h) Skogsförläggningar och rösningspatruller.....	150 000	+	50 000	+	4 000
i) Diverse.....	203 600	+	182 400	—	13 000
7. Utgifter för jordbruks- och verkstadsdriften:					
a) Jordbruksdriften.....	927 500	+	212 500	+	143 000
b) Verkstadsdriften.....	1 559 500		—		—
	Summa utgifter	10 327 000	+	2 244 300	+ 1 052 000
<i>Inkomster</i>					
Uppbördsmedel.....	2 309 000	—	83 000	+	70 000
	Nettoutgift	8 018 000	+	2 327 300	+ 982 000

Föredraganden

Jag har för engångsanskaffning under expensposten beräknat 100 000 kr. till televäxlar, 50 000 kr. till kontorsutrustning och 50 000 kr. till tekniska anordningar för att underlätta bevakningen och minska risken för överfall på personal. Under diverseposten har jag bl. a. beräknat 36 000 kr. för hyror till arbetsmarknadsstyrelsen för vissa byggnader, som tidigare belastat ett särskilt anslag till anordnande och drift av provisoriska förläggningar. Från nämnda anslag har även överförts kostnader för de skogsförläggningar och rösningspatruller som anordnas av Skid- och friluftsförbundet.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kr.

I 3. Ungdomsvårdsskolorna: Vård utom skola

1966/67 Utgift	4 071 040
1967/68 Anslag	4 000 000
1968/69 Förslag	4 800 000

Från anslaget bestrids kostnader för vård utom skola av ungdomsvårdsskoleelever, såsom inackorderingsavgifter, övervakararvoden, bidrag till inackorderingshem drivna av IOGT och andra ideella organisationer, m. m.

Socialstyrelsen

Under nästa budgetår beräknas i genomsnitt 900 elever komma att vårdas utom skola. Den 1 juli 1967 var 855 elever placerade i denna vårdform. Medelsbehovet framgår av följande sammanställning.

	Antal elever i genomsnitt	Kostnad
Övervakararvoden	900	540 000
Placeringar i enskilda hem	520	2 309 000
Kurser, utbildningsanstalter m. m.	260	312 000
Inackorderingshem, mödrahem, hospits	54	716 000
Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsplatser	28	17 000
Utskrivningsavdelningar	38	758 000
Vissa bidrag till IOGT och Frälsningsarmén		8 000
		4 660 000

Styrelsen har räknat med en höjning av övervakararvodet från 25 till 50 kr. per elev och månad.

Utskrivningsavdelningarna föreslås få ytterligare en vårdare. För budgetåret 1968/69 beräknas två sådana avdelningar tillkomma.

Bidraget till det centrala arbetet vid Frälsningsarmén och Storlogen av IOGT bör utgå med vardera 2 000 kr. Dessutom bör hemstyrelserna vid vart och ett av IOGT:s inackorderingshem få bidrag med 1 000 kr.

Föredraganden

Antalet elever som vårdas utom skola har under de senaste åren varit ungefär lika stort som antalet vårdade inom skola. Under budgetåret 1966/67 har tillkommit en utskrivningsavdelning för vård utom skola i närheten av Lund. Under januari 1968 tas ytterligare en sådan avdelning i bruk i Hälsingborg. Det är angeläget att flera utskrivningsavdelningar inrättas på orter med differentierad arbetsmarknad och tillgång till utbildningsmöjligheter. För nästa budgetår beräknar jag medel för ytterligare två utskrivningsavdelningar. Dessutom bör Härsjögårdens avdelning i Borås och Ryagårdens avdelning i Landskrona i fortsättningen vara utskrivningsavdelningar för vård utom skola. Två i Göteborg befintliga hospits bör i fortsättningen också redovisas på detta anslag. Jag beräknar under detta anslag ett belopp av 300 000 kr. för elva tjänster, som tidigare bekostats från avlöningsanslaget.

Antalet platser vid inackorderingshemmen har ökat något. Dessutom har bidragsvillkoren förbättrats, varigenom hemmen kunnat få viss personalförstärkning.

Jag biträder socialstyrelsens förslag till vissa bidrag till Frälsningsarmén och IOGT.

Den medicinsk/psykologiska behandlingen av elever som vårdas utom skola kräver särskild uppmärksamhet. Som jag tidigare nämnt utreder socialstyrelsen möjligheterna att inom något landstingsområde eller landstingsfri stad få till stånd försöksverksamhet med sådan behandling.

Chefen för justitiedepartementet har tidigare denna dag föreslagit en förbättrad ersättning till övervakare inom kriminalvården, innebärande bl. a. en höjning från 25 till 50 kr. per månad och övervakningsfall, varav 15 kr.

avser ersättning för kostnader i samband med uppdraget. Jag förordar att samma grunder för ersättning m. m. tillämpas även för övervakare inom ungdomsvårdsskoleorganisationen. Kostnadsökningen härför beräknar jag till 270 000 kr.

Anslaget bör föras upp med 4 800 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Vård utom skola* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 4 800 000 kr.

I 4. *Ungdomsvårdsskolorna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.*

1966/67 Utgift	516 661	Reservation 457 533
1967/68 Anslag	750 000	
1968/69 Förslag	550 000	

Från anslaget bestrids kostnaderna för inventarier i samband med nybyggnad eller större ombyggnad vid ungdomsvårdsskolorna. Vidare bestrids kostnaderna för anskaffning av undervisningsmateriel och andra skolinventarier i anslutning till anordnande av grundskoleundervisning vid vissa skolor m. m.

Socialstyrelsen

Behov av inventarier till ett antal byggnadsobjekt föreligger för en uppskattad kostnad av 728 000 kr.

Tidigare har anvisats 600 000 kr. för undervisningsmateriel och andra skolinventarier i anslutning till anordnande av grundskoleundervisning vid vissa skolor. För nästa budgetår bör för detta ändamål beräknas 200 000 kr.

Medelsbehovet under anslaget blir därmed 928 000 kr.

Föredraganden

Jag förordar att 350 000 kr. beräknas för inköp av inventarier i samband med byggnadsarbeten vid vissa skolor. Socialstyrelsens förslag om anskaffning av skolinventarier och undervisningsmateriel tillstyrks. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kr.

I 5. *Ungdomsvårdsskolorna: Personalutbildning*

1966/67 Utgift	141 980	Reservation 12 291
1967/68 Anslag	200 000	
1968/69 Förslag	270 000	

Från anslaget bestrids socialstyrelsens kostnader för utbildning av personal vid ungdomsvårdsskolorna.

Socialstyrelsen

Medelsbehovet framgår av följande sammanställning.

Disponibelt 1967/68.....	212 880
Beräknade utbetalningar 1967/68.....	211 600
Beräknad utgående reservation 30 juni 1968.....	1 280
Beräknade utbetalningar 1968/69.....	341 845
Anslagsbehov 1968/69, avrundat belopp.....	341 000

För kursverksamheten under nästa budgetår har medel beräknats för kompletterande utbildning för vårdare, som skall delta i vårdutbildningsnämndens gemensamma kurser för vårdar- och vaktpersonal inom ungdoms-, nykterhets- och kriminalvården. Dessutom föreslås anordnande av kurser för arbetsledarepersonal, kontorspersonal, husmödrar, folkskollärare, assistenter, inspektörer och rektorer. Kurser i vårdmetodik, samtalsmetodik och fritidsledning föreslås för olika personalkategorier.

Kostnaderna beräknas till ca 293 000 kr. för internatkurser och 48 000 kr. för intern utbildning av personal vid skolorna.

Föredraganden

För kursverksamheten under nästa budgetår beräknar jag 270 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Personalutbildning* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kr.

I 6. Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.

1966/67 Utgift	194 489
1967/68 Anslag	100 000
1968/69 Förslag	180 000

Från anslaget utbetalas ersättning för skador, som vållats av personer intagna på ungdomsvårdsskolor, allmänna vårdanstalter för alkoholmissbrukare, fångvårdsanstalter m. m. Ersättning utgår för skada som orsakats av intagen som rymt från anstalten eller som lämnat denna som frigångare eller efter permission. Ersättning utgår också för skada vållad av ungdomsvårdsskoleelev, som vårdas utom skola samt av alkoholmissbrukare, som intagits på allmän vårdanstalt men bor på inackorderingshem eller åtnjuter familjevård.

Socialstyrelsen

Antalet skadeärenden har ökat från ca 200 år 1965 till ca 300 år 1966. Under tiden den 1 januari—den 1 september 1967 hade 325 ärenden kommit in till styrelsen. Fr. o. m. innevarande budgetår utbetalas från anslaget även vissa ersättningar med mindre belopp, som tidigare belastat ungdomsvårds-skolornas omkostnadsanslag. Under budgetåret 1966/67 uppgick de av skolorna utbetalade ersättningarna till omkring 25 000 kr. Styrelsen föreslår att anslaget med hänsyn till ökad belastning höjs till 185 000 kr.

Föredraganden

I huvudsaklig överensstämmelse med socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kr.

I 7. Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnvårds-lagarna m. m.

1966/67 Utgift	10 949 577
1967/68 Anslag	9 000 000
1968/69 Förslag	11 000 000

Från anslaget bestrids främst statens kostnader för ersättning till kommuner dels enligt barnvårds- och socialhjälp-lagarna dels enligt särskilda åtaganden av staten för understöd åt renskötande samer samt vissa kategorier zigenare och flyktingar. Vidare bestrids kostnader för understöd, som av utrikesdepartementets understödsnämnd beviljas nödställda svenskar i utlandet, samt vissa kostnader för bistånd åt till Sverige återvändande utlandssvenskar.

Socialstyrelsen

Anslaget bör med hänsyn till den genomsnittliga belastningen under de senaste budgetåren samt till ökade kostnader för bistånd till flyktingar och zigenare föras upp med 10,5 milj. kr.

Departementschefen

Från detta anslag bestrids bl. a. ersättningar till kommunerna för socialhjälp och barnavård åt utländska medborgare. År 1965 utbetalades ersättning med 6,8 milj. kr. för ca 5 700 personer, varav ca 3 500 utgjorde medborgare från de nordiska länderna. För hjälp till flyktingar utbetalades under budgetåret 1966/67 ca 850 000 kr.

Kostnaderna för gottgörelse till kommuner för understöd till vissa kategorier zigenare utgjorde under budgetåret 1966/67 ca 898 000 kr. Ansökningar avseende nämnda tid på ytterligare ca 260 000 kr. har gjorts hos socialstyrelsen. Under läsåret 1967/68 bedrivs undervisning för vuxna zigenare på 17 orter med över 250 deltagare.

Under de senaste åren har ett hundratal svenska medborgare bosatta på utrikes ort fått understöd från detta anslag. Kostnaderna för budgetåret 1966/67 uppgick till ca 385 000 kr.

Anslaget bör med hänsyn till belastningen under det senaste budgetåret föras upp med 11 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnvårdslagarna m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kr.

J. Nykterhetsvård m. m.

1964 års nykterhetsvårdsundersökning¹ har hösten 1967 överlämnat ett betänkande »Nykterhetsvårdens läge» (SOU 1967: 36 och 37). Uppdraget, som innefattade en kartläggning av nykterhetsvårdens klientel och formerna för vården av detta, avsåg att ge underlag för en fortsatt prövning av nykterhetsvårdens former. Utredningsarbetet har omfattat dels undersökningar om klientelet sammansättning inom öppen och sluten nykterhetsvård samt på vissa sjukvårdsinstitutioner dels en inventering av nykterhetsnämndernas arbetsvolym och resurser. Redovisning har också lämnats för viss forskning inom området m. m. Jag vill nämna några resultat och tendenser, som redovisas i betänkandet.

Nykterhetsnämnderna tar varje år befattning med ca 80 000 ärenden eller dubbelt så många som före nykterhetsvårdslagens ikraftträdande år 1955. I ungefär hälften av antalet ärenden leder detta inte till någon behandlingsåtgärd. I 30 % av fallen vidtas hjälpåtgärder. Tvångsåtgärder förekommer i drygt 20 % av ärendena. Enligt utredningens tvärsnittundersökningar av nykterhetsnämndernas och vårdanstaltarnas klientel i november 1964 var omkring 30 000 personer samtidigt föremål för undersökning eller åtgärd enligt nykterhetsvårdslagen. Av dessa var 1 700 kvinnor. Sammanlagt 2 400 personer vårdades på anstalt. När utredningens sjukvårdsundersökning gjordes i november 1965 beräknades totalt ca 2 500 personer vara intagna för vård vid de undersökta sjukvårdsinstitutionerna.

Utredningen har funnit att den vanligaste anledningen till att ett ärende tagits upp hos nykterhetsnämnd var anmälan från polisen i anledning av fylleri. Endast 7 % av klienterna hade själva uppsökt nämnden för att få behandling.

Nykterhetsnämndernas liksom vårdanstaltarnas klientel avviker på olika sätt väsentligt från normalbefolkningen. Bl. a. var åldersgrupperna 30—54 år överrepresenterade. Flertalet var ensamstående i den meningen att de var ogifta, frånskilda eller änklingar.

Den övervägande delen av samtliga vårdade män hade omhändertagits för fylleri och hälften var straffade. Mer än en femtedel hade fått socialhjälp under samma år som undersökningen gjordes. En betydande andel, totalt ca 3 800 män i öppen vård, saknade arbete vid undersökningstillfället. Omkring hälften av de anstaltsvårdade saknade vidare anställning vid intagningen på anstalten. Många hade tidigare vårdats på anstalt samt fått medicinsk vård eller behandling.

¹ Utredningsman, kanslirådet Ossian Larnstedt

Bostadsfrågan var för många ett problem. Av de vid nykterhetsnämnderna aktuella männen saknade ca 3 000 fast bostad. Ca 40 % av männen på allmän anstalt saknade fast bostad i hemorten. Bostadsproblemen kvarstod ofta efter anstaltsvården. För 17 % av de tvångsintagna männen beräknades inte ens tillfällig bostad kunna ordnas vid avgången från anstalten. Endast något mer än en fjärdedel av männen bedömdes av anstaltsledningen kunna återgå till fast arbete i öppna marknaden. En tredjedel ansågs vara i behov av arbetsvård, beredskapsarbete, omskolningskurs eller yrkesutbildning. Behov av mera varaktig vård bedömdes föreligga för 13 % av de anstaltsvårdade.

Utredningen har konstaterat att nykterhetsnämndernas verksamhet i mer än hälften av landets dåvarande 1 006 kommuner sköttes enbart av förtroendemän.

Ett behov av omkring 1 500 vårdplatser på inackorderingshem uppgavs föreligga, företrädesvis i städerna. Ungefär samma behov angavs beträffande övergångsbostäder, platser på ungarshotell/härbärgen samt ålderdomshem/vårdhem för äldre vårdkrävande alkoholmissbrukare.

Undersökningsresultaten visade enligt utredningen, att nykterhetsvårdsärendena, som i betydande omfattning leder till tvångsmässiga åtgärder, ofta är svåra rehabiliteringsärenden, i vilka olika former av social och medicinsk vård behöver sättas in. Resultaten visar också att den nödvändiga helhetssynen på klienten och hans problem och därav motiverad samordnad behandling ofta inte kommer till stånd inom samhällets nykterhetsvård.

För egen del anser jag, att behandlingen av alkoholmissbrukare bör utgå ifrån en helhetssyn på den enskilde alkoholmissbrukarens problem. Inom nykterhetsvården har under senare år intresset för öppna och frivilliga vårdformer blivit mera framträdande. En ökad samverkan har också eftersträvat mellan nykterhetsvården och andra vårdområden, främst sjukvård och arbetsvård. Nykterhetsvårdslagen och vården av alkoholmissbrukarna kommer att tas upp till behandling av den av mig i det föregående nämnda utredningen för översyn av den sociala vårdlagstiftningen. Utredningen får ta del av och överväga de resultat som redovisats av 1964 års nykterhetsvårdsundersökning. I avvaktan på resultatet av denna översyn bör några djupgående förändringar inom nykterhetsvården inte företas. Den inledda utbyggnaden av de öppna och frivilliga vårdformernas resurser bör fortsätta. Upprustningen av den slutna vården bör också fullföljas.

För öppen vård av alkoholskadade fanns i juli 1967 tillgång till omkring 100 alkohopolikliniker. För år 1966 redovisas vid dessa totalt ca 19 000 nybesök och 130 000 återbesök. Vid inackorderingshemmen fanns vid samma tidpunkt ca 525 platser, vilket innebär en ökning med ca 100 platser sedan den 1 juli 1966. Under de senaste åren har samarbetet mellan nykterhets-

vården och arbetsvården ytterligare utvecklats. För att få till stånd en bättre planering i de enskilda fallen av eftervården och samordning av tillgängliga vårdresurser har behandlingskollegier införts vid de allmänna vårdanstalterna. Även regionala konferenser anordnas i samma syfte.

Vid de allmänna vårdanstalterna var antalet intagningar under år 1966 ca 3000, dvs. i stort sett oförändrat sedan år 1965. Medelvårdtiden per patient har under nämnda år varit omkring tre månader. Medelbeläggningen på anstalterna under år 1966 var ca 84 %. För att möta de säsongmässiga ökningarna av platsbehovet har reservplatser anordnats i samband med upprustning av vissa anstalter. Sedan år 1962 har andelen personer, som beretts vård utan stöd av någon resolution, ökat från omkring 29 % till omkring 42 %. Vid de enskilda anstalterna var antalet intagningar år 1966 omkring 2 550. Medelbeläggningen var samma år 93 %.

Inom anstaltssektorn fortsätter upprustningen. Vid Venngarnsanstalten har i samband med avveckling av anstaltens jordbruk en utbyggnad av verkstadsdriften börjat. Under hösten 1967 har en betongverkstad med 40 arbetsplatser blivit färdig. För upprustning av erkända och enskilda anstalter har fr. o. m. budgetåret 1960/61 till december 1967 lån beviljats med ca 14 milj. kr. Dessutom har upprustning av några vårdanstalter genomförts som beredskapsarbeten. En ytterligare utbyggnad av arbetsdriften och andra förbättringar vid erkända och enskilda anstalter beräknas bli genomförda under innevarande budgetår. Även beträffande personal och övriga behandlingsresurser har förbättringar genomförts. En översyn har gjorts beträffande behovet av tillsynspersonal vid de allmänna vårdanstalterna bl. a. med hänsyn till arbetstidsförkortningen fr. o. m. den 1 januari 1968. Med anledning härav har för innevarande budgetår medel beräknats för omkring 25 nya tjänster för vårdpersonal vid dessa anstalter. Genom personalförstärkningarna kommer bl. a. tillsyn att finnas anordnad under natten vid samtliga erkända anstalter, där sådan tillsyn behövs.

För ytterligare förstärkning av de öppna och frivilliga vårdformerna nästa budgetår föreslår jag en höjning av statsbidraget till nykterhetsnämndernas verksamhet med 11,5 milj. kr. till 55,5 milj. kr. En fortsatt ökad efterfrågan på vårdplatser vid inackorderingshem och enskilda anstalter kan väntas de närmaste budgetåren. Jag anser det vara särskilt angeläget, att inackorderingshem i ökad utsträckning anordnas i anslutning till s.k. skyddad sysselsättning i kommunal regi. För bidrag till anordnande av 50 nya platser vid enskilda anstalter och 100 nya platser vid inackorderingshem beräknar jag ett medelsbehov på sammanlagt 2,3 milj. kr. Jag beräknar antalet vårdplatser vid anstalter och inackorderingshem enligt följande sammanställning.

De statliga anstalterna vid Salberga och Karsuddens sjukhus med tillsammans 39 platser läggs ned under innevarande budgetår. I stället anordnas enligt avtal med Jämtlands läns landsting en statlig vårdanstalt med 40 platser vid Frösö sjukhus. Vid beräkningen av vårdplatserna under

Anstaltskategori	Antal platser 1 juli 1967	Beräknad förändring under		Beräknat antal platser 1 juli 1969
		1967/68	1968/69	
Statliga.....	506	+ 1	—	507
Erkända.....	1 588	— 60	— 79	1 449
<i>Summa allmänna vårdanstalter</i>	2 094	— 59	— 79	1 956
Enskilda vård- anstalter.....	509	+ 90	+ 230	829
Inackorderingshem...	523	+ 65	+ 160	748

1968/69 utgår jag från att en erkänd anstalt med 60 platser förändras till enskild och att 24 platser tillkommer i samband med återuppbyggnad av en brandskadad förläggning vid annan erkänd anstalt. Vidare beräknas ytterligare en erkänd anstalt med 43 platser den 1 juli 1969 övergå till enskild anstalt.

Upprustningen av de allmänna anstalterna bör fullföljas. En ny vårdpaviljong med 24 platser bör uppföras vid Venngarn som ersättning för äldre förläggingsbyggnader. Vidare bör en ny verkstadsbyggnad uppföras vid samma anstalt. Vad gäller de erkända och vissa av de enskilda vårdanstalterna beräknas utbyggnaden av arbetsdriften i huvudsak bli slutförd de närmaste budgetåren.

Till driften av de erkända och enskilda vårdanstalterna utgår fr. o. m. den 1 juli 1967 garantibidrag med 31 kr. och beläggningsbidrag med 22 kr. för dag och vårdplats. Jag föreslår, att driftbidragen höjs med 8 kr.

Jag har den 29 december 1967 anmält lagrådets yttrande över förslag till narkotikastrafflag m. m. I samband med att nämnda lagförslag remitterades till lagrådet den 8 december 1967 anmälde jag även frågan om åtgärder i övrigt mot narkotikamissbruk m. m. samt lade fram förslag till riktlinjer för organisationen av vården av narkotikamissbrukare. Jag vill nu ta upp frågan om statens ekonomiska insatser på området.

Som jag anförde vid lagrådsremissen anser jag att ett visst statligt stöd bör utgå för att stimulera till en snabb utbyggnad av vården av narkotikamissbrukare. Jag föreslår i det följande att statsbidrag bl. a. får utgå till driften av en vårdcentral i Stockholm för unga narkotikamissbrukare. Vidare föreslår jag bidrag till anordnande och drift av särskilda behandlingshem för narkotikamissbrukare i huvudsak enligt de principer som gäller för inackorderingshem inom nykterhetsvården. Slutligen beräknar jag sammanlagt 450 000 kr. för bidrag till organisationer för stöd och hjälp åt läkemedelsmissbrukare samt till konvalescentvård för sådana missbrukare.

De nyssnämnda bidragen bör utgå fr. o. m. den 1 januari 1968 och betalas ut från anslagen till nykterhetsvården med början nästa budgetår. Jag

beräknar medelsbehovet för budgetåret 1968/69 för de nyss angivna ändamålen till sammanlagt ca 1,5 milj. kr.

J 1. Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Avlöningar

1966/67 Utgift	7 886 009
1967/68 Anslag	8 772 000
1968/69 Förslag	9 367 000

F. n. finns fem statliga vårdanstalter för alkoholmissbrukare, nämligen Svartsjö, Venngarn med vårdavdelningen Backgården, Gudhem, Runnagården med vårdavdelningen Brotorp samt vårdanstalten vid Frösö sjukhus. Vårdanstalterna har sammanlagt 507 platser, varav 82 för kvinnor.

<i>Tjänster</i>	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Socialstyrelsen	Dep.chefen
Vårdledning	27	+ 6	—
Vårdpersonal	131	+ 6	+ 4
Arbetsledarpersonal	46	+ 9	+ 4
Ekonomipersonal	38	+ 5	+ 1
Övrig personal	28	+ 4	—
	270	+ 30	+ 9
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	8 532 000	+ 1 226 000	+ 575 000
Arvoden och särskilda ersättningar	240 000	— 34 000	+ 20 000
	8 772 000	+ 1 192 000	+ 595 000
Inkomster vid anstalterna som redovisas på driftbudgetens inkomstsida	250 000	+ 150 000	+ 150 000

Socialstyrelsen

1. För behandlingsplanering och för diagnostisk utredning av vårdtagarna föreslås en psykologtjänst vid vardera Svartsjö, Venngarn och Runnagården. Vid envar av sistnämnda två anstalter och Gudhem behövs en assistenttjänst för att planera och leda fritidsverksamheten bland patienterna.

Vidare föreslås förstärkning av vårdpersonalen med sammanlagt sex tjänster, nämligen en anstaltsvärdinna och en översköterska vid Venngarn, en förste skötare vid Brotorp samt tre vårdartjänster, varav två vid Runnagården och en vid Backgården.

2. För utveckling av arbetsdriften vid anstalterna behövs ytterligare nio tjänster, nämligen vid Venngarn en verkmästare, tre verkstadsförmän och en förman, vid Backgården en verkmästare samt vid envar av vårdanstalterna Gudhem, Runnagården och Brotorp en verkstadsförmän.

3. Ekonomipersonalen bör utökas med en hantverkare vid Runnagården, en kokerska vid Backgården samt inalles tre ekonomibiträden vid Venngarn, Gudhem och Runnagården.

Kontorspersonalen vid Venngarn, Runnagården och Gudhem bör utökas med sammanlagt fyra biträdestjänster.

4. För arvoden och särskilda ersättningar beräknas en minskning med 34 000 kr.

5. Löneomräkning 393 593 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget för nästa budgetår till 9 367 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för ytterligare fyra tjänster för vårdpersonal vid Venngarn och Runnagården, fyra tjänster för arbetsledarpersonal vid Venngarn, Backgården, Runnagården och Bro-torp samt en ny hantverkartjänst vid Runnagården.

Jag får i detta sammanhang erinra om att jag vid beräkningen av medelsbehovet under motsvarande anslag i 1967 års statsverksproposition utgick från att 37 tjänster skulle behövas för en utökad vårdavdelning vid Karsuddens sjukhus. Denna lösning genomfördes emellertid inte, utan vårdanstalterna vid Salberga och Karsuddens sjukhus lades ned. I stället har en ny vårdanstalt anordnats vid Frösö sjukhus. Ersättning till driftkostnaderna för sistnämnda anstalt, inkl. vederbörande landstings avlöningskostnader m. m. för personal, täcks genom bidrag från omkostnadsanslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Av-löningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 9 367 000 kr.

J 2. Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Omkostnader

1966/67 Utgift	3 571 416
1967/68 Anslag	4 045 000
1968/69 Förslag	5 374 000

	Beräknad ändring 1968/69				
	Anslag 1967/68		Social- styrelsen	Dep.chefen	
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare.....	15 000	+	9 000	+	7 000
2. Reseersättningar.....	83 000	+	10 000	+	4 000
3. Expenser:					
a) Bränsle, lyse, vatten.....	570 000	+	95 000	+	95 000
b) Övriga expenser.....	205 000	+	14 000	+	5 000
4. Övriga utgifter:					
a) Inventarier m. m.	210 000	+	38 000	+	5 000
b) Tvätt och renhållning.....	255 000	+	57 000	+	46 000
c) Utspisning.....	1 030 000		—		—
d) Beklädnad och sängkläder.....	125 000	+	39 000	+	39 000
e) Hälso- och sjukvård för intagna.....	425 000	+	132 000	+	100 000
f) Fritidssysselsättning.....	80 000		—		—
g) Omkostnader för utskrivna och permitterade.....	353 000	—	28 000	—	33 000
h) Arbetspremier för handräckning.....	310 000	+	55 000	+	50 000

i) Kostnader för transport av intagna m. m.	10 000	—	—	—
k) Tjänstedräkt.	4 000	—	1 000	—
l) Underhåll och driftkostnader för bilar.	60 000	+	12 000	+
m) Diverseutgifter.	10 000	—	—	—
5. Vårdanstalten vid Frösö sjukhus.	300 000	+	600 000	+
	4 045 000	+	1 032 000	+
				1 329 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen föreslår jag att anslaget ökas med 1 329 000 kr. För vårdanstalten vid Frösö sjukhus har jag beräknat medel för den ersättning till Jämtlands läns landsting, som staten enligt avtal har att erlagga för driftkostnader m. m. vid anstalten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 5 374 000 kr.

J 3. Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Utrustning m. m.

1966/67 Utgift	387 333	Reservation 625 635
1967/68 Anslag	1 000	
1968/69 Förslag	400 000	

Från anslaget bestrids kostnader för inventarier i samband med ny-, till- och ombyggnadsarbeten samt för upprustning av arbetsdriften vid vårdanstalterna.

Socialstyrelsen

Utrustningen av vårdanstalten Runnagården samt sjuk- och mottagningsavdelningen vid Svartsjö beräknas vara slutförd under innevarande budgetår. Styrelsen räknar med en viss besparing av det för ändamålet anvisade beloppet, sammanlagt 900 000 kr.

För upprustning av arbetsdriften har tidigare beviljats 210 000 kr. Härav har 45 000 kr. tagits i anspråk för pågående omläggning av arbetsdriften vid Venngarn. Återstående belopp behövs under innevarande budgetår för upprustning av arbetsdriften vid andra vårdanstalter.

Under budgetåret 1968/69 beräknar styrelsen ett ytterligare medelsbehov av 500 000 kr. främst för rörelsekapital till den utökade arbetsdriften vid Venngarn samt 70 000 kr. för utrustning av patientförläggning, som beräknas bli uppförd vid samma anstalt.

Anslagsberäkningen framgår av följande sammanställning.

Disponibelt 1967/68.....	627 000
Beräknade utbetalningar 1967/68.....	550 000
Beräknad reservation 30 juni 1968.....	77 000
Beräknade utbetalningar 1968/69.....	570 000
Anslagsbehov 1968/69.....	493 000

Departementschefen

Jag har tidigare framhållit att upprustningen av arbetsdriften vid anstalterna bör fortsätta. För nästa budgetår räknar jag med ett medelsbehov av 430 000 kr., främst för rörelsekapital och maskinanskaffning. Då jag beräknar reservationen till ca 30 000 kr., bör anslaget föras upp med 400 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Utrustning m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

J 4. Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.

1966/67 Utgift	1 736 572	Reservation 3 274 785
1967/68 Anslag	1 000 000	
1968/69 Förslag	1 400 000	

Från anslaget utgår bidrag för anordnande av erkänd eller enskild vårdanstalt eller av inackorderingshem för alkoholmissbrukare. Bidragsgivningen innefattar även s. k. övergångshem. Bidrag utgår med högst 10 000 kr. eller i vissa fall med 15 000 kr. per vårdplats. Bidraget får inte utan särskilda skäl överstiga vad som tillskjuts från annat håll. Bestämmelserna återfinns i kungörelsen den 26 april 1957 (nr 144) om statsbidrag till anordnande av vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. (ändrad senast 1966: 211).

Socialstyrelsen

Bidragsbestämmelserna för anordnande av erkända vårdanstalter m. m. bör fr. o. m. budgetåret 1968/69 ändras så, att statsbidrag för vårdplats kan utgå med högst 15 000 kr. vid erkänd anstalt och högst 25 000 kr. vid enskild anstalt och inackorderingshem eller, om särskilda skäl för högre bidrag föreligger, med 25 000 kr. vid erkänd anstalt och 40 000 kr. vid enskild anstalt och inackorderingshem.

Styrelsens beräkning av antalet vårdplatser framgår av följande sammanställning.

Anstaltskategori	Platser 1 juli 1967	Beräknad förändring under		Beräknat antal 1 juli 1969
		1967/68	1968/69	
Statliga.....	506	+ 1	—	507
Erkända.....	1 588	— 60	— 36	1 449
Summa allmänna vårdanstalter ...	2 094	— 59	— 36	1 956
Enskilda vårdanstalter.....	509	+ 88	+ 243	873
Inackorderingshem.....	523	+ 91	+ 208	822

De vid Salberga och Karsuddens sjukhus anordnade vårdanstalterna med sammanlagt 39 platser läggs ned under budgetåret 1967/68. I stället anordnas en statlig vårdanstalt med ca 40 platser vid Frösö sjukhus enligt avtal med Jämtlands läns landsting. Därmed disponerar den statliga anstaltsorganisationen 507 platser, varav 82 för kvinnor. Vid de erkända vårdanstalterna minskar antalet platser innevarande budgetår med 70 i samband med att Kurön övergår till enskild anstalt. Samtidigt tillkommer 10 tillfälliga platser vid erkända vårdanstalten Västerbyhemmet. Socialstyrelsen beräknar en minskning med 36 platser vid de erkända anstalterna under nästa budgetår förutsatt att Karolinergården (60 platser) blir enskild anstalt och att Älvgården genom återuppbyggnad av en brandskadad vårdpaviljong tillförs 24 platser. Den 1 juli 1969 beräknas Dagöholm (43 platser) övergå till enskild anstalt med 33 platser.

För anordnande av nya platser vid enskilda vårdanstalter under budgetåret 1968/69 uppskattas — på grundval av socialstyrelsens förslag om höjda anordningsbidrag — medelsbehovet till omkring 3 milj. kr. för ett 90-tal platser. Vidare räknar styrelsen med ansökningar under samma budgetår om anordnande av ca 160 platser vid inackorderingshem. Härför behövs ett anslag på 3,2 milj. kr.

Det totala medelsbehovet under budgetåret 1968/69 uppgår således enligt socialstyrelsens beräkningar till 6,2 milj. kr.

Disponibelt 1967/68.....	4 274 785
Beräknad anslagsförbrukning 1967/68.....	2 858 500
Beräknad utgående reservation 30 juni 1968.....	1 416 285
Beräknad anslagsförbrukning 1968/69.....	6 200 000
Anslagsbehov 1968/69, avrundat.....	4 800 000

Departementschefen

Jag har i inledningen till detta avsnitt beräknat en minskning med ca 140 platser vid de allmänna anstalterna under innevarande och nästa budgetår. En ytterligare minskning med ett 50-tal platser vid de erkända anstalterna bör övervägas. Antalet platser vid enskilda anstalter beräknas under samma tid öka med omkring 320, varav 170 i samband med att tre erkända anstalter ändras till enskilda. Vid inackorderingshemmen beräknas omkring 225 nya platser komma till under denna tid.

Jag föreslår, att medel för nästa budgetår anvisas till anordnande av 50 nya platser vid enskilda anstalter och 100 nya platser vid inackorderingshem. För dessa ändamål beräknar jag 0,8 milj. kr. resp. 1,5 milj. kr.

Kungl. Maj:t bör liksom hittills vid fördelningen av anslaget kunna avvika från vad som vid anslagsberäkningen tagits upp för de olika ändamålen.

Vid anslagsberäkningen har jag vidare utgått från gällande bestämmelser att statsbidrag utgår med 10 000 kr. eller, om särskilda skäl föreligger, med 15 000 kr. per vårdplats.

Som jag anfört i inledningen till detta avsnitt bör bidrag utgå till anordnande av behandlingshem för narkotikamissbrukare. Jag förordar att bidrag får utgå med högst 15 000 kr. per plats, varvid grunderna för bidrag till anordnande av vårdanstalter och inackorderingshem för alkoholmissbrukare i huvudsak bör tillämpas. Bidraget till behandlingshem för narkotikamissbrukare bör utgå för tiden fr. o. m. den 1 januari 1968 och betalas ut från detta anslag med början nästa budgetår. För bidrag till 40 platser beräknar jag 0,6 milj. kr.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår bör alltså beräknas till 2,9 milj. kr. Med hänsyn till väntad reservation bör anslaget föras upp med 1,4 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna av mig förordade ändrade grunder för bidrag till anordnande av vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.;

b) till *Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kr.

J 5. Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.

1966/67 Utgift	36 328 002
1967/68 Anslag	42 800 000
1968/69 Förslag	51 500 000

Från anslaget utgår bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare samt vid inackorderingshem för alkoholmissbrukare. Bidrag till erkända och enskilda vårdanstalter utgår för innevarande budgetår med högst 31 kr. eller för anstalt som på grund av utgifter för särskilda vårdanordningar prövas vara i särskilt behov därav med högst 32 kr. per dag och vårdplats (garantibidrag) och därutöver med högst 22 kr. per dag och vårdad person (beläggningsbidrag). Statsbidrag till inackorderingshem utgår med högst 75 % av de styrkta nettokostnaderna

för hemmets drift. Utöver angivna maximibelopp äger Kungl. Maj:t att, om särskilda skäl föreligger, bevilja ytterligare bidrag. Bestämmelser återfinns i kungörelsen den 12 maj 1955 (nr 426) om statsbidrag till driftkostnader vid vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. (ändrad senast 1967: 187).

Socialstyrelsen

1. Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter

Socialstyrelsen föreslår att driftbidraget avvägs så att anstalternas fasta kostnader täcks av garantibidrag och de rörliga kostnaderna av beläggningsbidrag. För de erkända vårdanstalterna har de fasta kostnaderna stigit successivt och beräknas under budgetåret 1967/68 utgöra 74 % av kostnaderna, medan garantibidraget endast uppgår till ca 58,5 % av totala driftbidraget.

Kostnadsökningar för löner, arbetstidsförkortning, arbetsgivaravgifter och pensionsavgifter beräknas kräva en uppräknig av garantibidraget med 3: 50 kr. För ökad medverkan av läkare och psykologer samt för ytterligare personal för att avlasta föreståndare och assistenter administrativt arbete behövs en ökning av garantibidraget med 3 kr. Garantibidraget bör därför höjas med 6: 50 kr.

Prisstegringarna under budgetåret 1966/67 enligt konsumentprisindex för omkostnader motsvarar en höjning av beläggningsbidraget med 1 kr. För att täcka vissa särskilda vårdkostnader samt för en förbättring av inventariebestånd och fastighetsunderhåll krävs en ökning med 2: 50 kr. Beläggningsbidraget föreslås därför höjt med sammanlagt 3:50 kr.

Styrelsens förslag innebär alltså en höjning av hela driftbidraget med 10 kr. från 53 till högst 63 kr. Med hänsyn till de fasta kostnadernas andel av totalkostnaderna bör garantibidraget bestämmas till högst 47 kr. och beläggningsbidraget till högst 16 kr. Styrelsen förutsätter att anstalter, som på grund av utgifter för särskilda vårdanordningar prövas vara i behov därav, skall kunna få ytterligare 1 kr. i garantibidrag och att möjlighet alltså skall finnas för Kungl. Maj:t att, när särskilda skäl föreligger, bevilja ytterligare statsbidrag utöver nämnda maximibelopp.

2. Bidrag till driftkostnaderna för inackorderingshem

Enligt socialstyrelsen uppgår beräknade nettoutgifter för budgetåret 1967/68 till ca 4 milj. kr. Med hänsyn till den förutsedda ökningen av antalet platser vid inackorderingshemmen och till kostnadsutvecklingen uppskattar styrelsen nettokostnaderna för driften av hemmen till ca 6,2 milj. kr. för budgetåret 1968/69.

3. Socialstyrelsens anslagsberäkning

Vid beräkningen av anslagsbehovet utgår socialstyrelsen från ett garantibidrag på 47 kr. samt ett beläggningsbidrag på 16 kr. för erkända anstalter

och 11:50 kr. för enskilda anstalter. Styrelsen uppskattar antalet vårdplatser under budgetåret till i genomsnitt 1 480 vid erkända anstalter och 750 vid enskilda anstalter. Antalet vård dagar beräknas till ca 540 000 för erkända vårdanstalter och ca 274 000 för enskilda anstalter.

Under angivna förutsättningar och med en beläggningsfrekvens som uppskattas till 90 % vid erkända och 95 % vid enskilda anstalter beräknas medelsbehovet för driftbidrag till 33,1 milj. kr. för erkända och 15,9 milj. kr. för enskilda anstalter. Medelsbehovet för driftbidrag till inackorderingshem beräknas till 4,7 milj. kr. För att täcka beräknat underskott vid Hessleby sjukhus behövs 300 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet blir därmed 54 milj. kr., vilket innebär en höjning med 11,2 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår.

Departementschefen

Som jag inledningsvis anfört bör driftbidraget höjas med 8 kr. Därav bör garantibidraget höjas med 7 kr. till 38 kr. per dag och vårdplats och beläggningsbidraget höjas med 1 kr. till 23 kr. per dag och vårdad person. För anstalt, som på grund av utgifter för särskilda vårdanordningar prövas vara i behov därav, bör garantibidraget liksom nu kunna utgå med ytterligare 1 kr. Om särskilda skäl föreligger, bör även i fortsättningen statsbidrag kunna utgå med högre belopp än som följer av vad här sagts. De ändrade bidragsgrunderna bör tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1968. Den nu föreslagna höjningen av statsbidraget innebär att en större del av anstalternas fasta kostnader, som f. n. kan beräknas uppgå till omkring 74 % av totalkostnaderna, täcks av garantibidrag.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget utgår jag från att antalet vårdplatser i genomsnitt under budgetåret 1968/69 kommer att uppgå till ca 1 480 vid erkända vårdanstalter och 720 vid enskilda anstalter. Antalet vård dagar under budgetåret kan på grundval av socialstyrelsens uppgifter uppskattas till 540 000 resp. 263 000. De verkliga bidragsbeloppen torde i några fall komma att ligga något under maximibeloppen. En viss reserv bör dock beräknas, om maximibeloppet skulle behöva överskridas. Under angivna förutsättningar uppskattar jag medelsbehovet för driftbidrag till 32 milj. kr. för erkända anstalter och till 14,6 milj. kr. för enskilda anstalter. För driftbidrag till inackorderingshem beräknar jag för nästa budgetår 4,5 milj. kr.

Som jag tidigare anfört bör bidrag utgå till driften av behandlingshem för narkotikamissbrukare. För bidraget bör i huvudsak gälla samma principer som för inackorderingshem inom nykterhetsvården. Bidrag bör dock inte få överstiga det högsta belopp per plats, som staten betalar till driften av sådant inackorderingshem. Driftbidraget till behandlingshem för narkotikamissbrukare bör utgå fr. o. m. den 1 januari 1968 och betalas ut från detta anslag

med början nästa budgetår. Jag beräknar medelsbehovet för omkring 70 platser för narkotikamissbrukare till ca 0,4 milj. kr. för budgetåret 1968/69. I den mån platser kan beredas narkotikamissbrukare vid inackorderingshem inom nykterhetsvården bör bidrag utgå enligt de regler som gäller för dessa.

Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså beräknas till 51,5 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 8,7 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna av mig förordade ändrade grunder för bidrag till driftkostnader vid vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.;

b) till *Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 51 500 000 kr.

J 6. Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder m. m.

1966/67 Utgift	141 171 180
1967/68 Anslag	144 000 000
1968/69 Förslag	55 500 000

¹ Anslaget Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder

Statsbidrag utgår till kostnaderna för nykterhetsnämndernas verksamhet för fullgörande av de uppgifter, som åligger nämnderna enligt gällande författningar. Bidraget utgör 75 % av de godkända kostnaderna för sådan verksamhet, till vilken ersättning eller bidrag av statsmedel inte utgår i särskild ordning. Bidragen betalas ut för kalenderår i efterskott. Bestämmelser återfinns i kungörelsen den 4 juni 1954 (nr 431) om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet.

Socialstyrelsen

Anslaget bör med hänsyn till beräknad utgiftsstegring ökas med 10 milj. kr. Styrelsen föreslår, att statsbidragsberättigat belopp för ersättning åt övervakare eller person, som fullgör annan vårduppgift, fr. o. m. bidragsåret 1968 höjs från 25 till högst 50 kr. per vårdfall och månad.

Utvecklingen i fråga om nykterhetsnämndernas totala utgifter resp. statsbidragsgilla utgifter och härpå belöpande statsbidrag framgår av följande sammanställning (milj. kr.).

	1962	1963	1964	1965	1966
Nykt erhetsnämndernas totala kostnader.....	31,24	36,93	42,94	49,65	61,04
Statsbidragsgilla kostnader:					
1. Löner och arvoden.....	16,69	18,80	21,49	24,93	30,09
2. Ersättning för vårduppdrag....	0,67	0,92	1,10	1,18	1,18
3. Förebyggande och eftervårdande åtgärder.....	1,49	1,76	2,18	3,02	4,29
4. Alkoholpolikliniker.....	4,27	5,26	6,18	6,93	8,53
5. Barnavårdsnämndernas kostnader.....	—	1,01	1,35	1,46	1,74
6. Övriga statsbidragsgilla kostnader.....	4,98	5,49	6,53	7,52	9,06
Summa	28,10	33,24	38,83	45,04	54,89
Statsbidrag.....	21,08	24,87	29,49	33,77	41,17
De statsbidragsgilla kostnadernas ökning i förhållande till närmast föregående år					
a) milj. kr.....	3,73	5,14	5,59	6,21	9,85
b) procent.....	15,3	18,3	16,8	16,0	21,9

Departementschefen

Chefen för justitiedepartementet har tidigare denna dag föreslagit en förbättrad ersättning till övervakare inom kriminalvården, innebärande bl. a. en höjning från 25 kr. till 50 kr. per månad och övervakningsfall, varav 15 kr. avser ersättning för omkostnader. Jag förordar att samma grunder för ersättning m. m. tillämpas även för övervakare eller person, som fullgör annan särskild vårduppgift inom nykterhetsvården fr. o. m. budgetåret 1968/69.

Som jag tidigare anfört bör bidrag utgå till en vårdcentral i Stockholm för unga narkotikamissbrukare. För bidraget bör tillämpas i huvudsak de grunder som gäller för bidrag till kommunal nykterhetsnämnd för drift av alkoholpoliklinik. Bidraget till vårdcentralen bör utgå fr. o. m. den 1 januari 1968 och betalas ut från detta anslag med början nästa budgetår. Jag beräknar årskostnaden för bidraget till ca 150 000 kr. I den mån narkotikamissbrukare tas emot vid alkoholpolikliniker bör kostnaderna härför vara statsbidragsberättigande på samma sätt som för poliklinikernas övriga verksamhet.

Jag beräknar anslagsbehovet för nästa budgetår till 55,5 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna av mig förordade ändrade grunder för bidrag till kommunala nykterhetsnämnder m. m.;

b) till *Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 55 500 000 kr.

J 7. Utbildning och samverkan inom nykterhetsvården

1966/67 Utgift	244 709	Reservation	50 726
1967/68 Anslag	330 000		
1968/69 Förslag	330 000		

Från anslaget bestrids kostnaderna för kurser för personal vid nykterhetsvårdsanstalter, inackorderingshem och länsnykterhetsnämnder, för kommunalanställda tjänstemän inom nykterhetsvården samt för konferenser i eftervårds- och samarbetsfrågor m. m. Av anslaget skall vidare visst belopp disponeras för främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

Socialstyrelsen

Styrelsens anslagsberäkning framgår av följande sammanställning.

Disponibelt 1967/68	380 726
Beräknad förbrukning 1967/68	330 000
Beräknad utgående reservation 30 juni 1968	50 726
Beräknad anslagsförbrukning 1968/69	447 000
Anslagsbehov 1968/69, avrundat	396 000

Kostnaderna för kurs- och konferensverksamheten under budgetåret 1968/69 beräknas till 337 000 kr., vilket innebär en ökning med 112 000 kr. jämfört med innevarande budgetår. Kostnadsökningen hänförs sig dels till höjda traktamentsersättningar och hyror m. m. och dels till en utökning av verksamheten. Styrelsen föreslår att en fortbildningskurs för vårdpersonal vid nykterhetsvårdsanstalterna dubbleras samtidigt som kurstiden förlängs från två till tre veckor. Ytterligare en veckokurs föreslås för husmödrar vid vårdanstalter och inackorderingshem. En ny veckokurs föreslås för arbetsledare vid vårdanstalterna. Konferensverksamheten föreslås också utökad.

Det belopp, 105 000 kr., som anvisats för främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. bör höjas med 5 000 kr. dels för ökade omkostnader m. m. för tidskriften »Nykterhetsvården» och dels för bidrag till Sveriges frivilliga övervakares riksförbund. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår blir därmed 447 000 kr. Med hänsyn till beräknad reservation blir anslagsbehovet 396 000 kr.

Departementschefen

För nästa budgetår beräknar jag kostnaderna för socialstyrelsens kurs- och konferensverksamhet till sammanlagt 280 000 kr. varav 25 000 kr. för regionala konferenser i eftervårds- och samarbetsfrågor. För främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. bör beräknas 100 000 kr., därav 70 000 kr. för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder m. m. och 30 000 kr. för understöd åt sammanslutningar av sådana nämnder.

Det totala medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag alltså till 380 000 kr. Med hänsyn till beräknad reservation bör anslaget föras upp med 330 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Utbildning och samverkan inom nykterhetsvården*
för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av
330 000 kr.

J 8. Bidrag till Länkrörelsen m. m.

1966/67 Utgift	600 000
1967/68 Anslag	1 800 000
1968/69 Förslag	1 150 000

¹ Härav 100 000 anvisat på tilläggsstat

Från anslaget lämnas bidrag till sammanslutningar av förutvarande alkoholmissbrukare (Sällskapet Länkarna m. fl.) och till organisationer för stöd och hjälp åt läkemedelsmissbrukare.

Socialstyrelsen

Länkrörelsen bedriver bl. a. gruppverksamhet, uppsökande verksamhet och information i alkoholfrågan. Länkföreningarna bedriver en omfattande verksamhet för att ordna lämplig fritidssysselsättning för förutvarande alkoholmissbrukare. Vissa länkföreningar driver egna semesterhem. För närvarande finns omkring 25 sådana hem med sammanlagt omkring 650 platser. Vissa länkföreningar, framför allt i de större städerna, driver dessutom alkoholpolikliniker. Antalet medlemmar i länkföreningar torde överstiga 8 000. Föreningarna har under senare år också erhållit betydande bidrag från kommuner och landsting. För innevarande budgetår har socialstyrelsen från dessa föreningar fått ansökningar om bidrag med sammanlagt ca 1,1 milj. kr. För budgetåret 1968/69 föreslås att för bidrag till Länkrörelsen anvisas 800 000 kr. samt för bidrag till Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare (RFHL) m. fl. 300 000 kr.

Departementschefen

Av anslaget för innevarande budgetår har 650 000 kr. avsetts som bidrag till sammanslutningar av förutvarande alkoholmissbrukare och 150 000 kr. som bidrag till organisationer för stöd och hjälp åt läkemedelsmissbrukare. För nästa budgetår räknar jag med att bidrag skall utgå till förstnämnda sammanslutningar med 700 000 kr. För bidrag till RFHL och liknande sammanslutningar samt till viss konvalescentvård för narkotikamissbrukare beräknar jag sammanlagt 450 000 kr. Sistnämnda bidrag bör avse tiden fr. o. m. den 1 januari 1968 och betalas ut med början nästa budgetår. Jag beräknar således anslaget till 1 150 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Bidrag till Länkrörelsen m. m.* för budgetåret
1968/69 anvisa ett anslag av 1 150 000 kr.

K. Viss rehabiliteringsverksamhet

Samhällets åtgärder för de handikappade sätts in på en rad olika områden. De avser förtidspensioner och invaliditetsersättningar inom folkpensioneringen, förtidspensioner inom ATP, institutionsvård, rehabilitering, samhällsplanering, bostäder, arbetsvård, hemhjälp, undervisning, tekniska hjälpmedel m. m. Det ligger i sakens natur att åtgärderna på detta område måste vara rikt differentierade, eftersom de handikappade omfattar många olika grupper med skilda förutsättningar och behov.

De anslag som avser hjälpmedel för handikappade, vissa institutioner för handikappade, särskolor, invaliditetsförebyggande åtgärder och bidrag till de handikappades organisationer beräknas för nästa budgetår till ca 125 milj. kr. De kostnader under folkpensionsanslaget som avser förtidspensioner m. m. till handikappade kan beräknas till ca 955 milj. kr. På andra anslag som innefattar stöd åt handikappade, främst under utbildnings- och inrikesdepartementen för utbildning, arbetsvård och bostäder, beräknas för nästa budgetår omkring 580 milj. kr. De statliga insatserna som mera direkt tar sikte på handikappade kan alltså under budgetåret 1968/69 beräknas till sammanlagt ca 1 660 milj. kr. Det innebär jämfört med innevarande budgetår en ökning med ca 350 milj. kr. Vidare kan från ATP beräknas utgå förtidspensioner till handikappade med ca 165 milj. kr. Kommunerna och landstingen svarar också för väsentliga insatser på handikappområdet.

Handikapputredningen har under hösten 1967 lagt fram flera förslag som berör viktiga frågor för handikappade. I ett betänkande »Kommunerna och den sociala omvårdnaden» (SOU 1967: 53) redovisar utredningen en riksomfattande undersökning om landstingens och kommunernas insatser för handikappade. I anslutning härtill föreslår utredningen att det i socialhjälpslagen bl. a. skrivs in en skyldighet för de kommunala socialvårdsorganen att göra sig väl förtrogna med den enskildes behov av omvårdnad och att verka för att detta behov blir tillgodosett. I ett annat betänkande »Bättre hjälpmedel för handikappade» (SOU 1967: 60) läggs bl. a. fram förslag rörande ett handikappinstitut. I samma betänkande tar utredningen också upp frågor om statsbidrag till hjälpmedel och föreslår i detta avseende väsentliga förbättringar för de handikappade, samtidigt som bidragsreglerna enligt förslaget samordnas och effektiviseras. Remissbehandlingen av handikapputredningens förslag avslutas inom kort, och avsikten är att redovisa dessa frågor i särskilda propositioner.

Till detta avsnitt har i år hänförs anslag till bidrag till anordnande av vissa institutioner för psykiskt utvecklingsstörda och till driften av särskolor m. m. En ny lag angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda träder i kraft den 1 juli 1968.

K 1. Statens arbetsklinik

1966/67 Utgift	821 428
1967/68 Anslag	980 000
1968/69 Förslag	1 040 000

Statens arbetsklinik prövar handikappades förutsättningar för olika arbeten, bedriver därmed sammanhängande forskning och medverkar vid utbildning av rehabiliteringspersonal.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Arbets- kliniken	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>	24	+ 4,5	+ 1
<i>Anslag</i>			
<i>Avlöningar:</i>			
Avlöningar till tjänstemän	774 000	+ 180 000	+ 80 000
Arvoden och särskilda ersättningar	6 000	+ 4 000	+ 4 000
Summa avlöningar	780 000	+ 184 000	+ 84 000
<i>Omkostnader:</i>			
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård åt befattningshavare	500	—	—
2. Reseersättningar	7 000	+ 5 000	+ 3 000
Därav utrikes tjänsteresor	—	+ 3 000	+ 1 000
3. <i>Expenser:</i>			
a) Bränsle, lyse, vatten	17 500	—	—
b) Övriga expenser	61 000	+ 9 000	+ 4 000
4. <i>Övriga utgifter:</i>			
a) Läkemedel och sjukvårdsmaterial	40 000	—	—
b) Kostnader för patientförläggning	2 000	+ 1 000	+ 1 000
c) Anskaffning av maskiner och verktyg	22 000	—	—
d) Material för arbetsdriften	10 000	+ 10 000	+ 8 000
e) Underhåll och driftkostnader för bil	24 000	— 17 000	— 18 000
f) Hyra för verkstadsbyggnad	18 000	—	—
g) Underhåll av byggnader	22 000	— 19 000	— 19 000
h) Diverse utgifter	3 000	—	—
Summa utgifter	227 000	— 11 000	— 21 000
<i>Inkomster</i>			
Särskilda uppbördsmedel	27 000	—	+ 3 000
Summa omkostnader, netto	200 000	— 11 000	— 24 000

Styrelsen för statens arbetsklirik

Styrelsen föreslår att anslaget ökas med 273 000 kr. Härav avser 184 000 kr. avlöningar och 100 000 kr. kostnader för forskning. Omkostnaderna beräknas minska med 11 000 kr.

1. Kliniken behöver en förste ingenjör, bl. a. för metodforskning och utformning av standardiserade arbetsprov, och en utbildningsledare. Vidare behövs en instruktör för den nyinrättade kontorsprövningsavdelningen och en förrådsman. En halvtidstjänst som förste skötare bör ändras till en heltidstjänst. (150 000 kr.)

2. Löneomräkning 30 000 kr.

3. Den forskning som bedrivs vid kliniken — inriktad på metodstudier, hjälpmedel för anlagstest och prövningskontroll — bör kompletteras med forskning om hjälpmedel för yrkesutövning och omkonstruktion av maskiner och arbetsredskap som förekommer i näringslivet. Härför behövs medel för arvoden, konsultationer och utrustning. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 100 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 1 040 000 kr. Jag har därvid beräknat 50 000 kr. för personalökningar och visst forskningsarbete.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens arbetsklirik* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 000 kr.

K 2. Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.

1966/67 Utgift	22 907 916
1967/68 Anslag	25 300 000
1968/69 Förslag	24 400 000

Av anslaget för budgetåret 1967/68 disponerar riksförsäkringsverket 25,2 milj. kr. för att bereda behandling eller vård åt enskilda personer i syfte att förebygga handikapp eller att höja handikappades förmåga att reda sig själva. Från anslaget för innevarande budgetår utgår vidare bidrag med 100 000 kr. till Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR) för forskning och utvecklingsarbete rörande proteser åt neurosedynskadade barn.

Riksförsäkringsverket

Utgifterna för budgetåret 1966/67 samt de beräknade kostnaderna för innevarande och nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Utgifter	Beräkning för		Förändring
	1966/67	1967/68	1968/69	
<i>Individuell verksamhet</i>				
1. Vård och undersökning på riksförsäkringsverkets sjukvårdsanstalter	21 018 370	23 500 000	22 400 000	—1 100 000
2. Vård på sommarkurorter	1 295 795	1 300 000	1 500 000	+ 200 000
3. Viss specialvård	466 653	375 000	470 000	+ 95 000
4. Resekostnader	27 098	25 000	30 000	+ 5 000
Summa 1—4	22 807 916	25 200 000	24 400 000	— 800 000
<i>Vissa rehabiliteringsbehov</i>				
5. Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering	100 000	100 000	150 000	+ 50 000
Summa kr.	22 907 916	25 300 000	24 550 000	— 750 000

1. Antalet vårdplatser kommer innevarande budgetår att minska från 962 till 818. På grund härav beräknas utgiftsbehovet, trots viss väntad höjning av vårddagkostnaden, minska med 1,1 milj. kr.

2. Verkets bidrag till vård på sommarkurort beräknas för nästa budgetår till 53 kr. per vårddag. Antalet vårddagar antas bli i stort sett oförändrat. Medelsbehovet beräknas öka med 200 000 kr.

3. Denna vård avser främst behandling vid tandläkarhögskola av patienter med svårare gom- och käkdefekter, foniatrisk behandling och vård vid Röda korsets hem för barn med gomdefekter. Med hänsyn till utgiften för budgetåret 1966/67 räknar verket med en kostnadsökning av 95 000 kr. för nästa budgetår.

4. Beloppet under denna post bör räknas upp med 5 000 kr.

5. Bidraget till SVCR föreslås höjt med 50 000 kr.

Departementschefen

Riksförsäkringsverkets medelsberäkning för vård och undersökning på verkets sjukvårdsanstalter, för vård på sommarkurorter, för viss specialvård och för resekostnader bör godtas. För dessa ändamål beräknar jag alltså medelsbehovet till sammanlagt 24,4 milj. kr.

De fyra senaste budgetåren har från detta anslag utgått ett särskilt bidrag till SVCR med 100 000 kr. per år för protesforskning rörande neurosedynskadade barn. Som jag kommer att beröra under punkten K 3 avses frågan om formerna för den fortsatta bidragsgivningen till den verksamhet som f. n. bedrivs av SVCR komma att behandlas i en särskild proposition. Anslagsbehovet för ifrågavarande protesforskning bör behandlas i samband därmed. Jag beräknar därför inte några medel för ändamålet under detta anslag.

Riksföreningen mot reumatism har gjort framställning om ett bidrag med

0,5 milj. kr. till inredning och utrustning av ett nytt reumatikersjukhus som föreningen med bl. a. bidrag från arbetsmarknadsstyrelsen håller på att uppföra i Östersund. Den totala kostnaden för sjukhusets inredning och utrustning beräknas uppgå till 1,2 milj. kr. Enligt vad jag har inhämtat från riksförsäkringsverket torde det finnas förutsättningar för föreningen att få lån från folkpensioneringsfonden med ett belopp som täcker hela denna kostnad på 1,2 milj. kr. Efter kontakt med företrädare för föreningen vill jag förorda att finansieringsfrågan i sin helhet löses på detta sätt. Behovet av ett särskilt bidrag för ändamålet bortfaller därmed.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 24 400 000 kr.

K 3. Bidrag till hjälpmedel för handikappade, m. m.

För innevarande budgetår har anvisats följande anslag, nämligen Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade 33 000 000 kr., Bidrag till hörapparater 7 000 000 kr., Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering 500 000 kr., Bidrag till De handikappades riksförbund 1 000 000 kr. och Bidrag till De blindas förening 1 650 000 kr.

Som jag inledningsvis nämnt har handikapputredningen under hösten 1967 lämnat ett betänkande »Bättre hjälpmedel för handikappade» (SOU 1967: 60). Därvid lägger utredningen fram vissa förslag om ett handikappinstitut, vars uppgifter bl. a. skulle innefatta verksamhet som f. n. bedrivs av Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR). I betänkandet redovisas också en allmän översyn av reglerna för statsbidrag till hjälpmedel. I samband härmed föreslås en samordning av bidragen för olika slag av hjälpmedel. Förslaget i denna del berör även bidragen till hörapparater och den hjälpmedelsverksamhet som nu handhas av De handikappades riksförbund (DHR) och De blindas förening (DBF).

Betänkandet remissbehandlas f. n. Beredningen av dessa frågor är därför ännu inte slutförd. I avvaktan på särskild proposition bör för de här nämnda ändamålen tas upp ett preliminärt beräknat belopp av sammanlagt 53 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till hjälpmedel för handikappade, m. m.* för budgetåret 1968/69 beräkna ett förslagsanslag av 53 000 000 kr.

K 4. Bidrag till vanförestalter m. m.

1966/67 Utgift	13 468 826
1967/68 Anslag	14 900 000
1968/69 Förslag	16 800 000

Vid de fyra vanförestalterna i Stockholm (Norrbackainstitutet), Göteborg (Änggårdens yrkesskolor), Hälsingborg (Sköldenborgsinstitutet) och Härnösand (Rosenbäcksskolan) bedrivs skolundervisning och yrkesutbildning för rörelsehindrade elever. Norrbackainstitutet har dessutom högstadie-, fackskole- och gymnasieutbildning samt ortopedisk klinik.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69 Vanförestalterna	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Norrbackainstitutet:			
Vårdpersonal.....	228	+ 9,5	—
Skolpersonal.....	124	—	— 1
Övrig personal.....	72	+ 1	+ 1
	424	+ 10,5	—
Änggårdens yrkesskolor:			
Skolpersonal.....	29	—	—
Övrig personal.....	20	—	—
	49	—	—
Sköldenborgsinstitutet:			
Vårdpersonal.....	21	—	—
Skolpersonal.....	62	+ 0,5	—
Övrig personal.....	31	—	—
	114	+ 0,5	—
Rosenbäcksskolan:			
Skolpersonal.....	33	—	—
Övrig personal.....	41	—	—
	74	—	—
Totalt	661	+ 11	—

Norrbackainstitutet

1. De föreslagna ändringarna beträffande vårdpersonal avser tjänster för en narkosöverläkare, en skolläkare, en tandläkare och en tandskötersketjänst. Dessa motsvaras i stort sett av arvodesanställd personal. Vid röntgenavdelningen behövs en underläkare. Vid ortopediska kliniken behövs en tjänst som avdelningssköterska i stället för en tjänst som sjuksköterska. En halvtidstjänst som sjuksköterska bör ändras till en heltidstjänst. Vid klinikens skrivcentral bör en kontorsbiträdestjänst bytas ut mot en kontoristtjänst. Vid den elevmedicinska avdelningen behövs ytterligare tre sjukgymnaster — därav en på halvtid — en arbetsterapeut, en sjuksköterska på

halvtid och en kontorist på halvtid. Till det protestekniska forskningslaboratoriet bör knytas ytterligare tre forskningsingenjörer och en kansli-skrivare.

2. För skolverksamheten behövs en eftervårdskonsulent för rådgivning och hjälp i samband med elevernas övergång till andra studieformer, t. ex. vid universitet och folkhögskola, eller placering på arbetsmarknaden. Vidare räknas med sex övningslärartjänster, som f. n. motsvaras av timlärare. För att tillgodose behovet av vårdarhjälp åt de svårast handikappade eleverna behövs två vaktmästartjänster vid elevhemmen. De motsvaras nu av arvodesanställd personal. Eftersom sömnadsavdelningen läggs ner före läsåret 1968/69, kan en tjänst som yrkeslärare dras in.

3. För ledning och samordning av institutets verksamhet bör inrättas en administrativ chefstjänst. Två tjänster som värmeskötare vid den fasta maskinanläggningen bör ändras till reparatörstjänster.

Sköldenborgsinstitutet

Vid skolhemmet behövs en heltids- och en deltidstjänst för barnhemsbiträden som vakande nattvakter. Vid arbetshemmet behövs en halvtidstjänst för avlösning åt föreståndaren. Tjänsterna motsvaras i stort sett av arvodesanställd personal. En halvtidstjänst som speciallärare med småskolläraryxamen begärs för undervisning av elever med svåra tal- och röstrubbningar.

Rosenbäcksskolan

Statens förhandlingsnämnd, Västernorrlands läns landsting och vanförestaltens huvudman har tagit upp förberedande förhandlingar om att landstinget, som den 1 juli 1967 övertagit anstaltens ortopediska klinik och ortopediska verkstäder, skall överta även dess övriga verksamhet. Anstaltens styrelse finner det ovisst när ett sådant övertagande kan komma till stånd. Styrelsen räknar inte med behov av ytterligare personal för budgetåret 1968/69.

Yttranden

Medicinalstyrelsen, som i vad avser skolverksamheten hänvisar till yttrande från skolöverstyrelsen, tillstyrker Norrbackainstitutets förslag till personalförändringar utom beträffande tjänsterna som narkosöverläkare, tandläkare, tandsköterska, en heltids- och en halvtidstjänst som sjukgymnast, halvtidstjänsten som sjuksköterska vid elevmedicinska avdelningen och kontoristtjänsten vid ortopediska kliniken. Styrelsen har inte yttrat sig över framställningen om inrättande av en administrativ chefstjänst vid institutet. Styrelsen tillstyrker en tjänst som barnhemsbiträde vid Sköldenborgsinstitutet.

Skolöverstyrelsen kan på grundval av föreliggande uppgifter inte be-

döma om stadigvarande underlag finns för de föreslagna tjänsterna som övningslärare vid Norrbackainstitutet. Styrelsen tillstyrker tjänsten som eftervårdskonsulent. I stället för vaktmästartjänsterna för vårdarhjälp föreslår styrelsen en utökning av vårdpersonalen. Styrelsen tillstyrker Sköldenborgsinstitutets förslag beträffande tjänsterna som speciallärare med småskollärarexamen och barnhemsbiträden.

Departementschefen

Sedan landstinget i Västernorrlands län den 1 juli 1967 har övertagit huvudmannaskapet för den vid vanföoreanstalten i Härnösand bedrivna ortopediska vården omfattar anstaltens återstående verksamhet yrkesskola med elevhem och skolhem med grundskola för låg- och mellanstadiet. Förhandlingar pågår mellan statens förhandlingsnämnd, landstinget och föreningen för bistånd åt vanföra i Norrland om att landstinget skall överta även denna verksamhet. Förhandlingarna beräknas bli slutförda under innevarande år.

Vid Norrbackainstitutet bör beräknas medel för en ny tjänst som avdelningsdirektör för administrativ ledning och samordning av institutets verksamhet. Vidare bör beräknas medel för en tjänst som tandläkare och en tjänst som tandsköterska vid den specialutrustade tandvårdsklinik för svårt handikappade som nyligen har tagits i bruk vid institutet. Dessa båda tjänster motsvaras av nu arvodesanställd personal. En yrkeslärartjänst vid Norrbackainstitutet kan dras in.

Medelsanvisningen för nästa budgetår avser att täcka vanföoreanstalternas sammanlagda driftunderskott för innevarande budgetår. Detta har i de stater som fastställts för anstalterna beräknats till 15 882 000 kr. Härtill bör läggas 140 000 kr. för fortsatt försöksverksamhet med vårdarservice åt studenter som utexaminerats från det till Norrbackainstitutet förlagda gymnasiet och som fortsätter sina studier vid Stockholms universitet, 4 000 kr. för bidrag till kustsanatoriet Apelviken för eftervård av poliopatienter och 35 000 kr. för vissa räntekostnader. Med hänsyn till beräknad löneomräkning, 700 000 kr., och föreslagna personalförändringar bör anslaget föras upp med 16,8 milj. kr. Det innebär en ökning med 1,9 milj. kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till vanföoreanstalter m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 16 800 000 kr.

K 5. Bidrag till Eugeniahemmet

1966/67 Utgift	3 728 808
1967/68 Anslag	3 650 000
1968/69 Förslag	4 130 000

Eugeniahemmet är riksanstalt för barn med cerebral pares samt neurosedynskadade och andra svårt handikappade barn. Skolhemmet har ca 65 och sjukavdelningen ca 30 vårdplatser. Dessutom finns en avdelning med 10 platser för undervisning och behandling av cp-barn med hörselskador och en avdelning för öppen vård av neurosedynskadade barn.

	Beräknad ändring 1968/69		
	1967/68	Eugenia- hemmet	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Vårdpersonal	65	+ 5	—
Skolpersonal	67	+ 2,5	+ 1
Övrig personal	36	+ 0,5	—
	168	+ 8	+ 1

Eugeniahemmet

1. Vid sjukavdelningen behövs tjänster för en underläkare, en biträdande barnpsykolog och en assistent för ADL-träning. Vidare erfordras en barnsköterska för den öppna vården av neurosedynskadade barn samt en sjuksköterska och ett sjukvårdsbiträde, båda på halvtid.

2. Skolinternatet behöver en assistent för ADL-träning och två assistenter (därav en på halvtid) för fritidsverksamheten. En tjänst som arbetsterapeut bör ändras till en assistenttjänst.

3. Vid den gemensamma avdelningen behövs ett halvtidsanställt ekonomi-biträde.

Yttranden

Medicinalstyrelsen tillstyrker följande tjänster, nämligen

vid sjukavdelningen en psykolog — i stället för den föreslagna tjänsten som biträdande barnpsykolog — en assistent, en sjuksköterska på halvtid och ett sjukvårdsbiträde på halvtid,

vid skolinternat två assistenter (minskning med en arbetsterapeut) och en fritidsledare.

Skolöverstyrelsen tillstyrker de föreslagna tjänsterna vid skolinternatet.

Departementschefen

Medel bör beräknas för en ny assistenttjänst för fritidsverksamheten. Medelsanvisningen för nästa budgetår avser att täcka driftunderskottet för innevarande budgetår, vilket i den fastställda staten för Eugeniahemmet beräknats till 3 880 000 kr. Härtill bör läggas 22 000 kr. för de fasta statsbidragen till hemmets sjukavdelning. Med hänsyn till löneomräkningen, som be-

räknas till 200 000 kr., och föreslagen personalförändring bör anslaget föras upp med 4 130 000 kr. Det innebär en ökning med 480 000 kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 4 130 000 kr.

K 6. Bidrag till anordnande av vissa institutioner för psykiskt utvecklingsstörda

1966/67 Utgift	16 835 653	Reservation	5 091 643
1967/68 Anslag	16 000 000		
1968/69 Förslag	6 000 000		

¹ Anslaget Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna

Statsbidrag utgår till landsting och landstingsfria städer för anordnande av sådan särskola eller vårdanstalt, som avses i lagen den 4 juni 1954 (nr 483) om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna. I vissa fall kan bidrag utgå även till enskild, förening eller stiftelse. Statsbidrag utgår i princip med högst 12 000 kr. per godkänd internatplats vid särskola och med högst 9 000 kr. för annan godkänd internatplats. Den nämnda lagen ersätts den 1 juli 1968 av lagen den 15 december 1967 angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda.

Medicinalstyrelsens och *skolöverstyrelsens* anslagsberäkningar framgår av följande sammanställning.

	I Skolöver- styrelsens del	II Medicinal- styrelsens del
Ingående reservation 1 juli 1967	3 892 357	1 199 286
Anslag 1967/68	1 000 000	5 000 000
Disponibelt 1967/68	4 892 357	6 199 286
Beräknade utbetalningar 1967/68	4 871 217	5 625 000
Beräknad utgående reservation 30 juni 1968	21 140	574 286
Beräknade utbetalningar 1968/69	3 000 000	9 612 000
Anslagsbehov 1968/69	3 000 000	9 000 000

Departementschefen

I anslutning till den nya lagen angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda kommer bestämmelserna för detta statsbidrag att ses över. De nuvarande bidragsgrunderna behålls.

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat 6 milj. kr. och benämnas Bidrag till anordnande av vissa institutioner för psykiskt utvecklingsstörda.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Bidrag till anordnande av vissa institutioner för
psykiskt utvecklingsstörda* för budgetåret 1968/69 anvisa
ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

K 7. Bidrag till driften av särskolor m. m.

1966/67 Utgift	221 918 762
1967/68 Anslag	17 000 000
1968/69 Förslag	20 000 000

¹ Anslaget Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna

Statsbidrag kan utgå till landsting och stad utanför landsting samt till enskild, förening eller stiftelse för driften av särskola som är plan- eller riksanstalt. Statsbidrag utgår med 95 % av lönekostnaderna för rektor och lärare vid särskola.

I. Skolöverstyrelsen

	Anvisat 1967/68	Ökning 1968/69
1. Statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare vid särskolor och vissa enskilda sjukhem m. m.	17 000 000	+ 850 000
2. Statsbidrag till lärartjänster för utökad förskol- och yrkesundervisning m. m.	—	+ 1 500 000
3. Statsbidrag till lärartjänster vid träningsskola för barn på vårdhem, daghem m. m.	—	+ 3 500 000
4. Statsbidrag till lärartjänster för särskild undervisning.	—	+ 655 000
5. Statsbidrag till lärartjänster m. m. vid specialistsjukhus.	—	+ 770 000
6. Statsbidrag till lärartjänster för vuxenundervisning.	—	+ 500 000
Summa	17 000 000	+ 7 775 000

1. Statsbidraget till lönekostnader för nuvarande rektors- och lärartjänster beräknas till 17 850 000 kr. för budgetåret 1968/69. Ökningen hänför sig enbart till löneomräkning.

2. Inom ramen för särskolans nuvarande organisation föreslår överstyrelsen att statsbidrag för budgetåret 1968/69 beräknas till 1,5 milj. kr. för en utbyggnad av undervisningen med 10 yrkeslärartjänster, 30 förskollärartjänster och 10 lärartjänster i kunskapsämne.

Överstyrelsen föreslår vidare en intensifierad konferensverksamhet för yrkeslärare, lärare i praktiska klasser och talpedagoger. För ändamålet beräknas 4 000 kr.

3. Vid 150 vårdhem fanns läsåret 1965/66 ca 4 700 barn och ungdomar i åldrarna 4—21 år. Överstyrelsen föreslår att lärartjänster får inrättas vid träningsskola för barn som bor på vårdhem, vistas på daghem eller i externa sysselsättningsavdelningar enligt reglerna för särskolan. För budgetåret

1968/69 beräknas bidrag till 100 förskollärartjänster, 10 lärartjänster i kunskapsämne och 20 övningslärartjänster.

4. Särskild undervisning för skolpliktiga särskolbarn skall enligt förslaget till särskolstadga ske med tillämpning av bestämmelserna i skolstadgan. Vidare bör utvecklingshämjade förskolbarn oberoende av bostadsort få del av förskolundervisning. Vid behov bör hemundervisning meddelas dessa förskolbarn av specialutbildade förskollärare. För särskild undervisning beräknar överstyrelsen för budgetåret 1968/69 statsbidrag till 10 lärartjänster i kunskapsämne och 10 förskollärartjänster.

5. Vid Västra Marks, Vipeholms, Salberga, Källshagens och Västra Ny sjukhus fanns den 1 mars 1966 intagna 2 139 patienter, varav 226 barn och ungdomar. Lärartjänster bör inrättas vid dessa specialsjukhus. För budgetåret 1968/69 uppskattas personalbehovet till fyra rektorstjänster, sex förskollärartjänster, fyra lärartjänster i kunskapsämne och åtta övningslärartjänster. Statsbidraget till dessa tjänster beräknas till ca 770 000 kr. (För Vipeholms sjukhus beräknas medel för lärartjänster under punkt H 1.)

6. Överstyrelsen föreslår att lärartjänster får inrättas vid vårdhem för undervisning av vuxna utvecklingsstörda enligt reglerna för särskolan samt beräknar för budgetåret 1968/69 bidrag till 15 lärartjänster företrädesvis i kunskapsämne.

II. Medicinalstyrelsen

För anordnande av kursverksamhet för personal vid vårdinrättningar för psykiskt utvecklingsstörda samt för sjukgymnastisk behandling m. m. av patienter vid sådana inrättningar beräknar medicinalstyrelsen ett medelsbehov av sammanlagt 85 000 kr.

Departementschefen

Enligt den nya lagen angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda, som ersätter nuvarande lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, skall undervisning av psykiskt utvecklingsstörda liksom nu meddelas i särskola, som kan vara förskola, skola för grundundervisning, träningsskola eller yrkesskola. Det förutsätts att allt fler av de svårt utvecklingsstörda barnen skall få undervisning. För utvecklingsstörda med anpassningssvårigheter eller vissa komplicerande fysiska handikapp skall meddelas specialundervisning i särskola eller undervisning i special-särskola. Huvudmännen är skyldiga att i hemmet eller på en vårdinrättning anordna s. k. särskild undervisning av utvecklingsstörda, som på grund av rörelsehinder, sjukdom e. d. inte kan delta i särskolans vanliga arbete.

För vård av psykiskt utvecklingsstörda skall enligt den nya lagen finnas vårdhem, specialvårdhem, specialsjukhus, daghem för barn och sysselsätt-

ningshem. Specialsjukhusen motsvarar i princip de nuvarande särskilda sjukhusen för psykiatrisk vård av psykiskt efterblivna.

Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 juli 1968. I anslutning härtill kommer bl. a. kungörelsen den 10 december 1954 (739) om statsbidrag till driftkostnader vid särskolor och vårdanstalter för vissa psykiskt efterblivna att ersättas av nya bestämmelser. De nuvarande grunderna för statsbidrag behålls. Liksom nu bör således statsbidrag utgå med 95 % av lönekostnaderna för rektorer och lärare. Vid utformningen av de nya bestämmelserna om lärarlönebidrag bör eftersträvas en samordning med bestämmelserna om lärarlönebidrag i den vanliga skolan.

För den utbyggnad av undervisningen som följer av den nya lagen och som — enligt vad jag anført i det föregående — bl. a. innebär att undervisning bör anordnas på vårdinrättningar har skolöverstyrelsen föreslagit att sammanlagt 172 lärartjänster inrättas. För statsbidrag till dessa tjänster har överstyrelsen beräknat sammanlagt 4 925 000 kr. för budgetåret 1968/69. Därutöver har överstyrelsen för nästa budgetår beräknat bidrag med sammanlagt 1,5 milj. kr. till ytterligare 50 lärartjänster inom särskolans nuvarande organisation och med 500 000 kr. till lärartjänster för vuxenundervisning. Totalt innebär alltså skolöverstyrelsens förslag en ökning av statsbidraget för nya lärartjänster med ca 6,9 milj. kr.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag beräknar jag en ökning med 850 000 kr. för bidrag till lönekostnader för nuvarande rektors- och lärartjänster vid särskolor, vissa enskilda sjukhem och Margarethahemmet (1). För lönebidrag till nya lärartjänster beräknar jag sammanlagt i runt tal 2 milj. kr. (2—5). Jag beräknar därvid inte medel för bidrag till lärartjänster för vuxenundervisning.

För en konferens med särskolornas rektorer och lärare beräknar jag 3 000 kr.

För kurser och konferenser för personal vid vårdinrättningar och för sjukgymnastisk behandling av vissa patienter beräknar jag sammanlagt 70 000 kr.

Anslaget bör tas upp med 20 milj. kr. och benämnas Bidrag till driften av särskolor m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till driften av särskolor m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 000 kr.

K 8. Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund

1966/67 Utgift	215 000
1967/68 Anslag	265 000
1968/69 Förslag	330 000

	Anvisat 1967/68	Begärd ändring 1968/69
1. Bidrag till anordnande av pedagogiska kurser för vuxna hörsel- skadade	130 000	+ 54 800
2. Bidrag till kursverksamhet bland föräldrar till hörselskadade barn .	25 000	—
3. Bidrag till driften av förbundets centralbyrå, m. m.....	110 000	+ 310 000
	265 000	+ 364 800

Hörselfrämjandets riksförbund (HfR)

1. För nästa budgetår planeras 100 kurser på ett 40-tal platser. Budget-
året 1966/67 anordnades 83 kurser.

3. Förbundet lämnar genom sitt kansli upplysning, råd och hjälp till
enskilda hörselskadade, förbundets 116 lokalföreningar, föräldraföreningar
och ungdomsklubbar. Kostnaderna för kansliet, som har åtta anställda,
beräknas för budgetåret 1968/69 till 357 000 kr. Förbundet begär bidrag
med 350 000 kr. Den snabba tekniska utvecklingen av hörapparater och
andra hjälpmedel ställer allt större krav på rådgivning och information.
För sådan verksamhet begärs 40 000 kr. Förbundet begär vidare bidrag
med 30 000 kr. till tidskriften Auris.

Yttrande

Skolöverstyrelsen har yttrat sig över framställningen om bidrag till pe-
dagogiska kurser för vuxna hörselskadade. Styrelsen tillstyrker bidrag
för budgetåret 1968/69 med 170 000 kr.

Departementschefen

För bidrag till pedagogiska kurser för vuxna hörselskadade beräknar jag
170 000 kr. och för bidrag till kursverksamhet bland föräldrar till hörsel-
skadade barn 25 000 kr. Vidare bör beräknas 135 000 kr. för bidrag till den
allmänna verksamhet som bedrivs genom förbundets centralbyrå. Anslaget
bör sålunda föras upp med 330 000 kr., vilket innebär en ökning med
65 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund* för bud-
getåret 1968/69 anvisa ett anslag av 330 000 kr.

K 9. Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser

1967/68 Anslag	860 000
1968/69 Förslag	1 020 000

Från anslaget utgår ersättning till postverket för befordran av portofria blindskriftsförsändelser. Ersättningen betalas halvårsvis i efterskott. Anslaget för budgetåret 1968/69 avser alltså kostnaderna under kalenderåret 1968.

Postverket

Den 1 januari 1967 höjdes portot för bl. a. brev, trycksaker, paket och utgivarkorsband, dvs. de slag av försändelser som blindskriftsförsändelserna utgör. På grund härav räknar postverket med att anslagsbehovet för innevarande budgetår kommer att uppgå till 950 000 kr.

Anslaget för nästa budgetår bör med hänsyn till gällande porton och den beräknade fördelningen på olika försändelseslag beräknas till 1 020 000 kr.

Departementschefen

Postverkets medelsberäkning bör godtas. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 020 000 kr.

L. Arbetarskydd och arbetsmedicin

Försäkringsskyddet vid yrkesskada har förbättrats väsentligt till följd av den reform av yrkesskadeförsäkringen som genomförts den 1 januari i år. Utöver försäkringsgarantin vid inträffade yrkesskador är det självfallet en viktig uppgift för samhället att så långt möjligt förebygga olycksfall i arbete och att begränsa yrkesskadornas verkningar. Arbetarskyddet förutsätter en aktiv medverkan från företagen och de anställda, och ett starkt intresse för dessa frågor finns på det fackliga området. Det har inte minst kommit till uttryck i den samarbetsöverenskommelse om bl. a. en utveckling av företagshälsovården och om den lokala arbetarskyddsverksamheten som under år 1967 har träffats mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen.

Samhällets insatser på arbetarskyddsområdet sker genom arbetarskydds- och arbetstidslagstiftningen och genom den tillsyn som skall ske enligt denna lagstiftning. De yrkeshygieniska frågorna har under senare tid fått allt större betydelse. Det arbetsmedicinska institut som inrättades den 1 juli 1966 medför successivt ökade resurser på detta område. I fråga om företags- hälsovården pågår en utredning inom arbetarskyddsstyrelsen. I det följande kommer jag att föreslå medelsanvisning för en fortsatt uppbyggnad av arbetsmedicinska institutet och för vissa personalförstärkningar inom arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen. I samband med en pågående utredning om yrkesskadeförsäkringens finansiering kommer frågan om ökade förutsättningar för forskning, utbildning och information om arbetarskyddsfrågorna att prövas.

L 1. Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar

1966/67 Utgift	3 386 013
1967/68 Anslag	3 413 000
1968/69 Förslag	3 758 000

Arbetarskyddsstyrelsen är central myndighet för arbetarskydds- och arbetstidsfrågor. Styrelsen är också chefsmyndighet för yrkesinspektionen. Den är organiserad på fyra byråer — allmäntekniska, maskintekniska, arbetstids- och kanslibyråerna — jämte tre fristående sektioner. Styrelsen består av en generaldirektör och byråernas chefer samt representanter för arbetsmarknadsparterna.

	Beräknad ändring 1968/69		
	1967/68	Arbetarskyddsstyr.	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal.....	51	+ 5	+ 2
Övrig personal.....	34	+ 3 ½	—
	85	+ 8 ½	+ 2
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.....	3 210 000	+ 606 000	+ 375 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	203 000	+ 40 000	— 30 000
	3 413 000	+ 646 000	+ 345 000

Arbetarskyddsstyrelsen

1. Främst för att intensifiera arbetet med generella anvisningar om åtgärder till skydd mot yrkesskada behöver styrelsens två tekniska byråer förstärkas med två byrådirektörer med teknisk utbildning (109 632 kr.).

2. Kanslibyrån behöver förstärkas med en byrådirektör för upplysningsärenden (pressombudsman) och en byråsekreterare för rationaliseringsärenden. En amanuens tjänst kan bytas mot en kanslisttjänst. En assistenttjänst erfordras för styrelsens bibliotek (112 044 kr.).

3. Sociala sektionens arbetsbörda har vuxit, vilket motiverar inrättande av en byråsekreterartjänst (40 212 kr.).

4. För att utnyttja befintlig läkarsakkunskap på området bör en arvodestjänst för en specialföredragande för dammlungsjukdomar inrättas (13 800 kr.).

5. Styrelsens biträdespersonal behöver förstärkas med sammanlagt tre kvalificerade biträden samtidigt som en halvtidstjänst för biträde upphör (59 064 kr.).

6. Löneomräkning 311 248 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 3 758 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. två nya byrådirektörstjänster på styrelsens tekniska byråer (1). För ersättning till experter och sakkunniga har beräknats 115 000 kr. Vidare beräknar jag medel för en kanslisttjänst i stället för en nuvarande amanuens tjänst (2). Under anslaget har också beräknats medel för två byrådirektörstjänster som tillförts styrelsen den 1 januari 1968 med anledning av att arbetstidsinspektion för vägtrafiken från denna tidpunkt ingår i arbetarskyddsverkets uppgifter (prop. 1967: 55, SU 89, rskr 204).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 3 758 000 kr., varav 100 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

L 2. Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader

1966/67 Utgift	1507 815
1967/68 Anslag	1611 000
1968/69 Förslag	576 000

¹ Inkl. anslaget Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område

	Anslag 1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Arbetar- skyddsstyr.	Dep.chefen
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård m. m.....	11 000	—	—
2. Reseersättningar.....	193 000	+ 20 000	+ 13 000
Därav utrikes tjänsteresor.....	26 000	— 6 000	— 6 000
3. Expenser.....	263 000	— 33 000	— 49 000
Därav engångsutgifter	92 000	— 69 500	— 80 000
4. Publikationstryck.....	51 000	+ 10 000	+ 2 000
5. Yrkeshygieniska undersökningar.....	20 000	—	—
6. Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbe- tarskyddets område.....	100 000	+ 50 000	—
Summa utgifter	638 000	+ 47 000	— 34 000
<i>Inkomster</i>			
Särskilda uppbördsmedel.....	27 000	+ 1 000	+ 1 000
Nettoutgift	611 000	+ 46 000	— 35 000

Departementschefen

I den gällande riksstaten är uppfört ett särskilt anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område. Från anslaget lämnar arbetarskyddsstyrelsen bidrag till organisationer som bedriver sådan verksamhet. Medel för detta ändamål bör för nästa budgetår i stället beräknas under en särskild anslagspost i arbetarskyddsstyrelsens omkostnadsstat.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 576 000 kr.

L 3. Yrkesinspektionen: Avlöningar

1966/67 Utgift	6 283 425
1967/68 Anslag	6 667 000
1968/69 Förslag	8 089 000

Från anslaget bestrids löner för allmänna yrkesinspektionen och skogsyrkesinspektionen, vilka har att utöva tillsyn över efterlevnaden av arbetarskydds- och arbetstidslagstiftningen m. m. Fr. o. m. 1968 svarar allmänna yrkesinspektionen även för arbetstidsinspektion för vägtrafiken.

Den allmänna yrkesinspektionen är organiserad på elva och skogsyrkesinspektionen på två distrikt. Tillsynen utövas i huvudsak genom besök på arbetsställen.

	Beräknad ändring 1968/69		
	1967/68	Arbetarskyddsstyr.	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Inspekterande personal (inkl. deltidanställda läkare) ...	165	+ 11	+ 5
Övrig personal.	47	—	—
	212	+ 11	+ 5
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.	6 487 000	+ 1 531 000	+ 1 412 000
Arvoden och särskilda ersättningar.	180 000	+ 51 000	+ 10 000
	6 667 000	+ 1 582 000	+ 1 422 000

Arbetarskyddsstyrelsen

1. Yrkesinspektionens fältarbete har under senare tid kommit att omfatta allt flera yrkeshygieniska utredningsarbeten. Bl. a. på grund härav och till följd av att tjänstefria lördagar successivt införts har det antal arbetsdagar, under vilka tjänstemännen arbetar inom sina distrikt, under perioden 1958—1966 minskat från ca 27 000 till ca 22 000. Inspektionsintervallet — dvs. den genomsnittliga tiden mellan två på varandra följande inspektioner vid ett och samma arbetsställe — har förlängts från 2,4 år för 1958 till 3 år för 1966. Denna förändring av yrkesinspektionens arbete är en naturlig följd av utvecklingen inom arbetarskyddet, där alltmer vikt läggs vid de yrkeshygieniska frågorna och därmed följande krav på yrkesinspektionens medverkan vid mätnings- och utredningsarbeten. Dessa frågor har fått ytterligare aktualitet bl. a. genom arbetsmarknadsparternas överenskommelse den 29 maj 1967 om riktlinjer för företagshälsovård. Parterna har även på annat sätt visat sitt intresse av en utbyggnad av arbetarskyddsverksamheten. För att utvecklingen inte skall medföra ytterligare försämring av tillsynsverksamheten, som redan förut inte kunnat bedrivas i önskvärd omfattning, erfordras personalförstärkning med fem förste distriktsingenjörer (185 760 kr.).

2. Med hänsyn bl. a. till att antalet kvinnliga anställda har ökat betydligt och att sådana områden av arbetslivet som t. ex. vårdområdet, skolväsendet, kontorsverksamheten samt hotell- och restaurangsektorn expanderat kraftigt behöver antalet socialinspektörer inom yrkesinspektionen ökas med tre tjänster (125 064 kr.).

3. Praktiska möjligheter till en angelägen utbyggnad av yrkesinspektionens tillgång till läkare med arbetsmedicinsk inriktning finns i tre distrikt. Arvoden för ytterligare sex veckotimmar för vardera tre distrikt bör beräknas (41 400 kr.).

4. Löneomräkning 1 229 776 kr. Av detta belopp avser 627 576 kr. 19 tjänster som inrättats den 1 januari 1968 för arbetstidsinspektion för vägtrafiken.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 8 089 000 kr. Jag har därvid beräknat medel bl. a. för ytterligare två förste distriktsingenjörer och en distriktsingenjör (1) samt två biträdande socialinspektörer (2). Under anslaget har också beräknats medel för 15 förste distriktsingenjörer och fyra biträden, som tillförts yrkesinspektionen den 1 januari 1968 med anledning av att arbetstidsinspektion för vägtrafiken från denna tidpunkt ingår i arbetarskyddsverkets uppgifter (prop. 1967: 55, SU 89, rskr 204).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Yrkesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 8 089 000 kr., varav 630 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

L 4. Yrkesinspektionen: Omkostnader

1966/67 Utgift	1 397 106
1967/68 Anslag	1 505 000
1968/69 Förslag	1 800 000

	Anslag 1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Arbetar- skyddsstyr.	Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.....	18 000	—	—
2. Reseersättningar.....	1 147 000	+ 191 000	+ 160 000
3. Expenser	247 000	+ 70 000	+ 58 000
Därav engångsutgifter	10 000	+ 18 000	+ 12 000
4. Utbildningskurser och informationsdagar.....	73 000	+ 90 000	+ 62 000
5. Anskaffning och reparation av instrument	20 000	+ 36 000	+ 15 000
	1 505 000	+ 387 000	+ 295 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Yrkesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr., varav 150 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

L 5. Arbetsmedicinska institutet: Avlöningar

1966/67 Utgift	2 528 510
1967/68 Anslag	3 342 000
1968/69 Förslag	4 192 000

Arbetsmedicinska institutet har till uppgift att bedriva utredningsarbete, forskning och undervisning inom yrkesmedicin, yrkeshygien och arbetsfysiologi. Institutet är uppdelat på en medicinsk, en teknisk, en kemisk och en arbetsfysiologisk avdelning samt en administrativ sektion.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Institutet	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Högre laboratorie- och administrativ personal	28	+ 7	+ 6
Övrig personal	77	+ 9	+ 7
	105	+ 16	+ 13
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	3 122 000	+ 864 000	+ 800 000
Arvoden och särskilda ersättningar	20 000	+ 10 000	+ 10 000
Ersättningar till expertis	200 000	+ 100 000	+ 40 000
	3 342 000	+ 974 000	+ 850 000
<i>Inkomster</i> redovisade på driftbudgetens inkomstsida . . .	300 000	—	—

Arbetsmedicinska institutet

1. Styrelsens förslag till personalförstärkningar vid den medicinska, den kemiska och den tekniska avdelningen följer i stort sett den successiva utbyggnad som föreslagits i prop. 1966: 62 angående inrättande av ett arbetsmedicinskt institut m. m. Vid den förstnämnda avdelningen föreslås inrättande av tjänster för tre laboratorieassistenter, en laborator, en förste kemist och en assistent. Vid den kemiska avdelningen föreslås inrättande av tjänster för en laborator, en kemist, en laboratorieassistent och ett institutionsbiträde samt en kansliskrivare. Vid den tekniska avdelningen behövs en laboratorieassistent (421 000 kr.).

2. Institutets hittillsvarande verksamhet har visat att tillgång till arbetspsykologisk sakkunskap vid stora forskningsprojekt och uppdragsundersökningar är absolut nödvändig för en allsidig bedömning av människan i arbetet. De mentalhygieniska problemen på arbetsplatsen torde också i framtiden avsevärt komma att öka i betydelse i samband med strukturrationalisering och automation och därigenom kommer ökade krav att ställas på institutets sakkunskap inom arbetspsykologi och arbetspsykiatri. Styrelsen föreslår därför att en psykologisk avdelning inrättas bestående av en psykolog, en biträdande psykolog och en kontorist (123 000 kr.).

3. En utökning av den medicinska sakkunskapen inom den arbetsfysiologiska avdelningen är nödvändig, varför en tjänst som laboratorieläkare bör inrättas. En tjänst som assistent kan därvid utgå. Vidare bör den administrativa sektionen förstärkas med en assistenttjänst. Innehavaren av denna tjänst skall bl. a. ägna sig åt den av riksrevisionsverket föreskrivna

drifftkostnadsbokföringen, som är avsedd att föras vid sidan av den vanliga anslagsbokföringen (44 000 kr.).

4. Löneomräkning (276 644 kr.).

Yttrande

Riksrevisionsverket framhåller att enligt dess beräkningar torde merarbetet för drifftkostnadsbokföringen ta i anspråk omkring 50 % av arbetstiden för en assistent eller kanslist. I övrigt har riksrevisionsverket inget att erinra mot institutets framställning i denna del.

Departementschefen

I prop. 1966: 62 angående inrättande av ett arbetsmedicinskt institut m. m. (SU 74, rskr 185) anförde jag att utbyggnaden av institutet borde ske etappvis. En i propositionen redovisad plan för utbyggnaden borde därvid kunna tjäna som riktmärke. I enlighet med denna plan beräknar jag för nästa budgetår medel för tolv nya tjänster, nämligen två laboratorer, en förste kemist, en kemist, en assistent, fem laboratorieassistenter, en kansliskrivare och ett institutionsbiträde (1). Då jag anser att institutets resurser för arbetspsykologi bör förstärkas, beräknar jag härutöver medel för en psykolog (2).

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 4 192 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Arbetsmedicinska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 4 192 000 kr.

L 6. Arbetsmedicinska institutet: Omkostnader

1966/67 Utgift	469 278
1967/68 Anslag	780 000
1968/69 Förslag	887 000

	Anslag 1967/68	Beräknad Institutet	ändring 1968/69 Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.	9 000	—	—
2. Reseersättningar.	49 000	+ 26 000	+ 11 000
Därav utrikes resor.	13 000	+ 7 000	+ 2 000
3. Expenser:			
a) Bränsle, lyse, vatten.	30 000	— 10 000	— 15 000
b) Övriga expenser.	217 000	— 42 000	— 42 000
4. Publikationstryck.	25 000	—	—
5. Övriga utgifter:			
a) Inköp av inventarier.	150 000	+ 150 000	+ 80 000
b) Förbrukningsartiklar m. m.	270 000	+ 40 000	+ 40 000
c) Inköp av undervisningsmaterial.	20 000	—	—
d) Underhåll och drift av transportbuss.	4 000	+ 1 000	+ 1 000
e) Diverse utgifter.	6 000	+ 3 000	+ 2 000
6. Kostnader för anlitande av datamaskinanläggning..	—	+ 60 000	+ 30 000
	780 000	+ 228 000	+ 107 000

Arbetsmedicinska institutet

5. a) En förutsättning för ett framgångsrikt genomförande av planerade projekt är att institutet förfogar över sådan teknisk utrustning, som möjliggör ett effektivt utnyttjande av den inom institutet företrädda sakkunskapen. Nu begärda 300 000 kr. är i huvudsak avsedda för följande apparatur, nämligen mätinstrument för undersökningar om skift- och nattarbete, avancerad mätapparatur för buller och vibrationer, fysiologisk mätapparatur för undersökningar av arbetsmiljön samt elektronisk tillsatsapparatur till befintlig koloxidmätare.

6. Databehandling av material från vissa undersökningar behövs för att kunna utvärdera undersökningsresultaten.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Arbetsmedicinska institutet*: Omkostnader för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 887 000 kr.

M. Internationell samverkan

En väsentlig del av Sveriges medverkan i det internationella samarbetet äger rum inom Förenta Nationerna och dess fackorgan. Jag kommer under detta avsnitt bl. a. att föreslå att medel anvisas för att täcka kostnaderna under nästa budgetår för Sveriges medverkan i två av dessa organ, nämligen internationella arbetsorganisationen (ILO) och världshälsovårdsorganisationen (WHO). Det kan därför vara skäl att med några ord beröra dessa organisationers verksamhet.

I motsats till övriga internationella organisationer i FN-familjen är ILO uppbyggd på det s. k. trepartssystemet, vilket innebär att regeringsrepresentanter, arbetsgivare och arbetstagare på jämställd fot deltar i ILO:s årliga konferenser och olika specialkommittéer samt sitter med i organisationens styrelse. Tyngdpunkten i ILO:s arbete har tidigare legat inom det internationella normskapandets område. 128 konventioner och ungefär lika många rekommendationer i arbetsmarknads- och socialpolitiska frågor har antagits. Sverige har ratificerat 46 av konventionerna. Under senare år har emellertid det tekniska biståndet kommit att inta en alltmer framträdande plats på ILO:s verksamhetsprogram. Biståndet avser främst utbildning i olika former samt främjande av småindustrin och Kooperationen i utvecklingsländerna. Kostnaderna för denna verksamhet bestrids dels av ILO:s reguljära budget och dels av medel som ställts till förfogande av FN.

WHO:s verksamhet kännetecknas av en stark tonvikt på bistånd till olika länder för bekämpning av sjukdomar och för annat hälsovårdsarbete. Särskilt omfattande insatser har WHO gjort för att bekämpa malaria i olika delar av världen. Ett annat viktigt område i WHO:s verksamhet är den medicinska forskningen, där organisationen fyller en stödjande och samordnande funktion. WHO, som årligen sammanträder till den s. k. världshälsovårdsförsamlingen, förfogar över ett stort antal expertgrupper inom hälso- och sjukvårdens olika områden, vilka vid behov inkallas till möten. Organisationen anordnar även symposier, konferenser och seminarier för olika vetenskapliga grupper. Vidare upprätthålls en världsomspännande bevakningstjänst mot epidemiska sjukdomar.

Det kan nämnas att Sverige f. n. är företrätt i såväl ILO:s som WHO:s verkställande organ, nämligen såsom suppleant i internationella arbetsbyråns styrelse resp. ledamot av WHO:s styrelse.

M 1. Socialattachéer

1966/67 Utgift	422 457
1967/68 Anslag	385 000
1968/69 Förslag	395 000

Socialattachéer är förordnade vid ambassaderna i Washington och London samt vid Sveriges delegation hos den Europeiska ekonomiska gemenskapen i Bryssel. Deras huvudsakliga uppgift är att inom resp. länder följa utvecklingen på arbetsmarknaden och inom socialpolitiken samt i rapporter lämna redogörelser därom. De skall också sprida kunskap om förhållanden i Sverige samt biträda delegationer och studiebesökare från Sverige med information och handledning inom det angivna arbetsfältet.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69
<i>Avlöningar</i>		
Arvoden och särskilda ersättningar	235 000	+ 7 000
Bostadskostnadsersättningar	65 000	+ 3 000
<i>Omkostnader:</i>		
Sjukvård m. m.	3 000	—
Reseersättningar och expenser inom verksamhets-		
områdena	67 000	—
Resor till och från Sverige	15 000	—
	385 000	+ 10 000

Socialattachén i London bor i en av byggnadsstyrelsen direktförhyrd lägenhet. Medel för denna bostad bör liksom för innevarande budgetår anvisas under anslaget Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Socialattachéer* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 395 000 kr.

M 2. Internationellt socialpolitiskt samarbete

1966/67 Utgift	1 996 469
1967/68 Anslag	2 275 000
1968/69 Förslag	2 355 000

Från anslaget bestrids främst kostnaderna för Sveriges deltagande i internationella arbetsorganisationens (ILO) verksamhet, för ILO-kommittén samt för det nordiska socialpolitiska samarbetet.

Sveriges andel i kostnaderna för internationella arbetsorganisationen, som för år 1967 utgjorde ca 1 840 000 kr., ökar för år 1968 till ca 2 033 000 kr.

Den årliga svenska avgiften till ILO betalas för varje kalenderår i två poster, som erläggs den ena i januari och den andra i juli månad under det år bidraget avser. För de inbetalningar som skall göras under budgetåret 1968/69 beräknar jag ca 2 130 000 kr.

ILO:s normskapande verksamhet kompletteras i viss mån av den verksamhet som bedrivs inom The International Social Security Association (ISSA), dvs. det internationella socialförsäkringsförbundet. ISSA:s verksamhet har till syfte att främja den sociala tryggheten genom dess förbättring i tekniskt och administrativt hänseende. I detta arbete synes även den svenska statliga socialförsäkringsadministrationen böra vara företrädd. Riksförsäkringsverket synes böra inträda som medlem i ISSA. De härav föranledda kostnaderna, vilka för budgetåret 1968/69 kan uppskattas till ca 30 000 kr., bör bestridas från detta anslag.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag till 2 355 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 2 355 000 kr.

M 3. Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.

1966/67 Utgift	2 714 849
1967/68 Anslag	3 460 000
1968/69 Förslag	3 680 000

Från anslaget bestrids främst kostnaderna för Sveriges deltagande i världshälsovårdsorganisationens (WHO) verksamhet, för nämnden för internationella hälsovårdsärenden (NIH) samt för bilateralt samarbete på hälsovårdens område mellan Sverige och andra länder.

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden

För samarbete på hälsovårdens område mellan Sverige och andra länder bör anvisas oförändrat 50 000 kr. och till nämndens egen verksamhet oförändrat 25 000 kr.

Departementschefen

Sveriges andel i kostnaderna för världshälsovårdsorganisationen, som för år 1967 utgjorde ca 3 092 000 kr., ökar för år 1968 till ca 3 361 000 kr. Bidraget till WHO betalas i två poster, i januari och juli månader under det år bidraget avser. För de inbetalningar som skall göras under budgetåret 1968/69 bör beräknas ca 3 496 000 kr., häri inbegripet Sveriges bidrag till WHO:s och FAO:s gemensamma organ för utarbetande av livsmedelsnormer, Codex Alimentarius Commission.

För fortsatt bilateralt samarbete på hälsovårdens område mellan Sverige

och andra länder beräknar jag oförändrat 50 000 kr. För NIH:s verksamhet beräknar jag liksom för innevarande budgetår 25 000 kr.

Vissa kostnader för Sveriges deltagande i nordiska metodikommittén för livsmedel liksom kostnader för deltagande i vissa av världshälsovårdsorganisationen anordnade kurser m. m. bör liksom hittills efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall kunna bestridas från anslaget.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget föras upp med 3 680 000 kr., vilket innebär en ökning med 220 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 3 680 000 kr.

M 4. Vissa internationella resor

1966/67 Utgift	62 042	Reservation 1 873
1967/68 Anslag	50 000	
1968/69 Förslag	60 000	

Från detta anslag utgår dels resestipendier till tjänstemän, verksamma inom allmän hälso- och sjukvård, dels resebidrag för deltagande i vissa internationella medicinska kongresser m. m.

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden

Nämnden har under budgetåret 1966/67 behandlat 80 ansökningar om resebidrag till ett sammanlagt belopp av ca 155 000 kr. Även om flertalet ansökningar varit väl motiverade, har nämnden måst visa stark återhållsamhet vid behandlingen av framställningarna. I regel har endast direkta resekostnader kunnat tillstyrkas. Mot bakgrund bl. a. av att medel för utrikes resor för tjänstemän hos ett antal myndigheter inom socialdepartementets verksamhetsområde fr. o. m. budgetåret 1967/68 beräknas under myndigheternas omkostnadsanslag har nämnden begränsat sig till att föreslå att anslaget för budgetåret 1968/69 höjs med 10 000 kr. till 60 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder nämndens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa internationella resor* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

M 5. Vissa internationella kongresser i Sverige

1966/67 Utgift	184 000	Reservation 59 500
1967/68 Anslag	100 000	
1968/69 Förslag	100 000	

Från anslaget har under budgetåret 1966/67 samt hittills under budgetåret 1967/68 med anledning av gjorda ansökningar beviljats bidrag med sammanlagt 259 000 kr. till anordnande av tio internationella kongresser i Sverige. För tiden intill den 30 juni 1969 torde ytterligare ansökningar om bidrag komma in. Anslaget för nästa budgetår bör föras upp med oförändrat 100 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

N. Diverse

N 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond

Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

N 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond

Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 8 821 000 kr.

N 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Akademiska sjukhusets delfond

Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Akademiska sjukhusets delfond* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 5 108 000 kr.

N 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 15 975 000 kr.

N 5. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark

Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 197 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

1. Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 340 000 kr.

Byggnadsstyrelsen

Styrelsen föreslår att 2 070 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

Kungl. Maj:t har den 30 december 1966 godkänt en total kostnadsram om 8 640 000 kr. i prisläget den 1 april 1966 för de byggnadsföretag m. m. vid SBL som hittills beslutats. Hela beloppet har anvisats. Av detta hänför sig 4 770 000 kr. till produktionsbyggnaden (Hus C), 3 115 000 kr. till portvakts-hus (Hus Å) samt om- och tillbyggnader av befintliga byggnader, 595 000 kr. till försörjningsåtgärder m. m. och 160 000 kr. till allmän telesignalanläggning.

Av det för nästa budgetår yrkade beloppet hänför sig 800 000 kr. till ytterligare försörjningsåtgärder och 1 200 000 kr. till nybyggnad för BCG-laboratorium samt 70 000 kr. till automatiska kostnadsstegringar.

Departementschefen

BCG-vaccin används som bekant mot tbc. Efter beslut av 1963 års riksdag övertog staten fr. o. m. budgetåret 1964/65 huvudmannskapet för den framställning av BCG-vaccin som dittills bedrivits i Göteborgs stads regi i lokaler vid Sahlgrenska sjukhuset. Enligt beslutet skall vaccinproduktionen även lokalt flyttas över till SBL den 1 juli 1969. År 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med styrelsen för SBL utreda behovet av lokaler för BCG-vaccintillverkning på SBL:s område. Sedan byggnadsstyrelsen redovisat ett förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av ett BCG-laboratorium, uppdrog Kungl. Maj:t den 3 augusti 1967 åt styrelsen att utföra projektering t. o. m. bygghandlingar av ifrågavarande nybyggnad.

BCG-vaccinet måste mycket noga skyddas från nedsmittning av främmande mikroorganismer, som skulle kunna vara farliga för vaccinets mottagare. Laboratoriet skall därför förläggas till en separat byggnad. De utrymmen där odling, kontroll och förpackning avses äga rum förutsätts vidare utförda som en bakteriologiskt avskärmad zon.

BCG-laboratoriet avses bli förlagt inom södra delen av SBL:s område. Förläggningen har valts med hänsyn till pågående långsiktig planering för en fortsatt utbyggnad av SBL. Lokalerna bör av funktionella skäl förläggas i ett övre plan och ett källarplan. I källarplanet läggs maskinrum för frys- och kylaggregat, fläktrum och övrig serviceyta. Totalytan i det övre planet beräknas till ca 650 m². Källarplanet beräknas omfatta omkring 300 m². Av denna yta fordras omkring hälften för serviceyta. Resten bedöms kunna bli utnyttjad för förrådsändamål.

Kostnaden för byggnadsföretaget har uppskattats till 1,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1967. För att BCG-laboratoriet skall kunna tas i bruk den 1 juli 1969 måste byggnadsarbetena börja redan i vår. En del av byggnadskostnaden, beräknad till 300 000 kr., måste därför anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår liksom 100 000 kr. för vissa försörjningsåtgärder i samband med nybyggnaden.

Jag tillstyrker att den föreslagna nybyggnaden kommer till stånd. Mot byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet härför under nästa budgetår har jag ingen erinran. Jag kommer senare denna dag att förorda att 400 000 kr. anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår för att byggnadsarbetena för BCG-laboratoriet skall kunna komma igång redan i vår. Jag är inte nu beredd att ta ställning till de av SBL föreslagna allmänna försörjningsåtgärderna. Kostnadsberäkningarna i övrigt kan godtas. Anslaget bör tas upp med 1 270 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 1 270 000 kr.

2. Utbyggande av karolinska sjukhuset

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 18,5 milj. kr., varav 5 milj. kr. på tilläggsstat.

För budgetåret 1968/69 har redovisats ett medelsbehov av sammanlagt 15 253 000 kr. i enlighet med följande sammanställningar.

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande (byggnads-kommittén)

1. Uppförande av nybyggnad för högvoltstation.....	1 070 000
2. Ombyggnad av radiumhemmet, etapp II.....	445 000
3. Utredningsmedel.....	225 000
	1 740 000

Byggnadsstyrelsen

4. Vårdavdelningar.....	4 500 000
5. Behandlingsavdelningar.....	1 150 000
6. Hissanläggningar.....	1 000 000

7. Ventilationsanläggningar	1 500 000
8. Starkströmsanläggning	300 000
9. Telesignalanläggning	200 000
10. Operationsblock m. m.	1 100 000
11. Köksombyggnad	450 000
12. Ombyggnad av thoraxklinikerna	200 000
13. Paviljong för psykiatriska kliniken	900 000
14. Försörjningsåtgärder	2 500 000
Avgård återstående del av medelsramen för upprustning under 1967/68	— 687 000
	13 113 000

Lokal- och utrustningsprogramkommittén (LUP-kommittén) för karolinska sjukhuset

15. Program- och stadsplaneutredningar	300 000
16. Försörjningsplaner för vatten och avlopp, VVS, elektricitet samt kommunikationer m. m.	100 000
	400 000

1. Kostnaden för nybyggnad för högvoltstation beräknades den 1 juli 1964 till 6,3 milj. kr. (prop. 1965: 59, SU 99, rskr 273). Under budgetåren 1963/64, 1965/66, 1966/67 och 1967/68 har anvisats sammanlagt 6 950 000 kr., varav 650 000 kr. för kostnadsstegringar fram till den 1 april 1966.

Högvoltstationen, som omfattar ett höghus och ett låghus, beräknas bli färdig under första hälften av år 1968. I avvaktan på beslut om strålbehandlingsapparaturen har höghuset måst färdigställas före låghuset i stället för tvärtom som planerats. Detta har föranlett tekniska svårigheter vid uppförandet av låghuset och försakat merkostnader med 125 000 kr.

Medel fordras vidare för anordnande av lokaler för den neurokirurgiska klinikens strålapparat i källarplanet. Kostnaderna, som inte räknats in i den ursprungliga kostnadsberäkningen, beräknas till i runt tal 335 000 kr.

Kommittén har tillmötesgått krav på viss omdisponering av lokalerna i den till laboratorietrymmena anslutna djuravdelningen. Den ändrade planlösningen innebär bl. a. att utrymmena för försöksdjur m. m. minskas och att ökade utrymmen ges åt arbetsrum för läkare. Härav föranledd kostnadsökning beräknas till 75 000 kr.

Byggnadstiden har förlängts beroende bl. a. på av den tekniska utvecklingen betingade svårigheter att bestämma typ av apparatur för vissa behandlingsrum i låghuset för den neurokirurgiska verksamheten. För att möjliggöra utbetalning av ev. ersättning till byggnadsentreprenören på grund av förlängd entreprenadtid föreslår kommittén att 320 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

För kostnadsstegringar, som inträffat för tiden intill den 1 april 1967 — enligt byggnadsstyrelsens index 13,7 % på 6,3 milj. kr. eller avrundat 865 000 kr. — bör, utöver för budgetåret 1967/68 anvisade 650 000 kr., anvisas ytterligare 215 000 kr.

Medelsbehovet för högvoltstationen m. m. blir sålunda sammanlagt 1 070 000 kr.

2. Andra etappens ombyggnad av radiumhemmet beräknades den 1 juli

1964 kosta 2 040 000 kr. varav 555 000 kr. för ombyggnad av isotoplaboratoriet (prop. 1965: 59, SU 99, rskr 273). Beloppet har anvisats jämte 210 000 kr. för kostnadsstegringar.

Andra ombyggnadsetappen väntas bli avslutad under våren 1968. Den slutliga kostnaden för byggnadsföretaget kan ännu ej redovisas. Intill den 1 april 1967 inträffade kostnadsstegringar beräknas till 280 000 kr. Ytterligare 70 000 kr. fordras således för kostnadsstegringarna.

Första delen av ombyggnaden av isotoplaboratoriet har avslutats. Lokalerna har tagits i bruk under mars 1967. Kungl. Maj:t har uppdragit åt kommittén att på grundval av ingivet förslag till lokalprogram utföra projektering av andra ombyggnadsetappen. Byggnadskostnaderna för andra etappen uppskattas till 375 000 kr. Byggnadstiden beräknas till högst sex månader. Kommittén föreslår att 375 000 kr. ställs till kommitténs förfogande för ändamålet.

Totalt blir medelsbehovet för ombyggnad av radiumhemmet, etapp II, inkl. andra delen av isotoplaboratoriets ombyggnad, sålunda 445 000 kr.

3. För kommitténs löpande utgifter beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 225 000 kr.

4. Byggnadsstyrelsen har i uppdrag att i samråd med direktionen för karolinska sjukhuset börja *upprustning av vårdavdelningarna* inom huvudblocket (prop. 1965: 59, SU 99, rskr 273). Byggnadsstyrelsen har funnit det lämpligt att börja upprusta tolv vårdavdelningar i södra längan. Arbetet avses utfört i fyra etapper om vardera tre vårdavdelningar. I 1964 års utbyggnadsplan uppskattades kostnaderna för upprustning av en vårdavdelning, exkl. vissa gemensamma kostnader, till 415 000 kr. i prisläget den 1 april 1963. Med konsultarvoden, vissa gemensamma kostnader för stam- och ventilationsledning samt trumdragningar inräknade, är motsvarande kostnad 693 000 kr. i prisläget den 1 april 1967. Kungl. Maj:t har emellertid godkänt en kostnad av 725 000 kr. per vårdavdelning, vilket motsvarar 747 000 kr. i prisläget den 1 april 1967. Sedan en stor del av de verkliga kostnaderna för upprustningen av sex vårdavdelningar är kända, har genomsnittskostnaden för ombyggnad av en vårdavdelning nu beräknats till 948 000 kr. Vid en analys av kostnaderna har byggnadsstyrelsen funnit att ökningen har i huvudsak tre orsaker, nämligen ombyggnadstekniska svårigheter, ofrånkomliga standardökningar samt ändrad fördelning mellan utrustnings- och byggnadsanslagen.

För att man skall kunna jämföra ombyggnadskostnaden för en vårdavdelning med motsvarande nybyggnadskostnad måste man öka kostnaden 948 000 kr. med andelar av kostnaderna för ombyggnad av hissar samt planerade fläktrumsvåningar. Dessa kostnader har beräknats till 150 000 kr. per vårdavdelning. Totalkostnaden för ombyggnad av en vårdavdelning, ca 1 100 000 kr., torde därmed närma sig en nybyggnadskostnad.

Byggnadsstyrelsen har som förutsättning för vårdavdelningsupprustningen utfört vissa etableringsarbeten för de olika arbetsplatserna inom hu-

vudblocket. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas till 320 000 kr. i prisläget den 1 april 1967 och har fördelats med 50 000 kr. på hudintensivvårdavdelningen och 270 000 kr. på ifrågavarande tolv vårdavdelningar. Styrelsen föreslår en medelsram av 11 550 000 kr. för dessa vårdavdelningar. Detta motsvarar 962 500 kr. per vårdavdelning.

Byggnadsstyrelsen har i juni 1967 bl. a. hemställt om uppdrag att till en i prisläget den 1 april 1967 beräknad kostnad av 1 650 000 kr. börja upp-rusta en *intensivvårdavdelning inom hudkliniken*. Som nämnts har 50 000 kr. i etableringskostnader påförts objektet. Kostnadsramen redovisas därför höjd till 1,7 milj. kr. i prisläget den 1 april 1967.

För anordnande av en *dagvårdsavdelning* inom huvudblocket har disponerats 290 000 kr. Arbetet, som utförts i sjukhusets regi, är färdigt. Den av sjukhuset slutredovisade kostnaden är 340 000 kr.

5. Byggnadsstyrelsen har i uppdrag att för en i prisläget den 1 april 1966 beräknad kostnad av 1 450 000 kr. utföra ombyggnad av *hudklinikens polikliniker m. m.* En förnyad kostnadsberäkning, grundad på bygghandlingar, visar att kostnaden uppgår till 1 660 000 kr. i prisläget den 1 april 1967. Detta är en ökning med ca 170 000 kr. utöver index.

11. Kungl. Maj:t har uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera en om- och tillbyggnad av köksbyggnaden vid sjukhuset. Entreprenadssystem avsågs införas beträffande kosthåll för personal och studerande. Direktio-nen för karolinska sjukhuset har sedermera konstaterat att nuvarande till-redningslokaler är tillräckliga för den kapacitetsökning, som måste ske för att under den närmaste tioårsperioden täcka behovet av måltider vid karo-linska sjukhuset. Övergångsvis kan även lunchmål för personalen på karo-linska institutet levereras. För kapacitetsökningen nödvändiga åtgärder är emellertid utbyte och komplettering av nedslitna delar av tillredningsut-rustning, samt en begränsad omdisposition av kökslokalerna. Behov av en ökning av personalmatsalarna föreligger även. Ökningen kan enklast genom-föras genom att befintlig takterass byggs på. Den definitiva lösningen av köksfunktion och personalmatsalar bör anstå tills pågående programarbete givit fastare riktlinjer. Byggnadsstyrelsen avser att under våren 1968 re-dovisa förslag till ombyggnad av köksbyggnaden.

13. LUP-kommittén för karolinska sjukhuset har föreslagit att bygg-nadsstyrelsen skall vidta åtgärder för anordnande av en paviljongbyggnad för öppen psykiatrisk vård m. m. i anslutning till den psykiatriska kliniken. Den psykiatriska poliklinikens läge i huvudblockets centrala del ca 600 meter från kliniken medför allvarliga olägenheter. Genom lokalsamband bör skapas ökad samverkan mellan kliniken och den öppna vården samt lokalerna för arbetsterapi. En provisorisk lösning bör skapas för övergångs-tiden fram till dess den psykiatriska kliniken inom ett antal år kan byggas ut. Samtidigt skulle ett friställande av den nuvarande psykiatriska poli-klinikens lokaler underlätta en tillfällig evakuering av olika funktioner un-

der ombyggnaden av huvudblocket. Härigenom uppnår man ett rationellare ombyggnadsförfarande samt en lämplig slutlig lokaldisposition inom huvudblockets centrala delar. LUP-kommittén har föreslagit att en paviljong förs upp i direkt anslutning till den psykiatriska kliniken.

14. Hitintills utförda inventeringar av det utvändiga ledningsnätet, omfattande spill- och dagvattenledningar, visar att ökade ledningsdimensioner är en förutsättning för byggandet av en ny centraloperation. Vidare förekommer översvämningar i spill- och dagvattensystemet, bräddning av spillvatten till dagvattensystemet och återkommande ledningsbrott med därav orsakade marksättningar inom Solna kyrkogårdsområde. Byggnadsstyrelsen har låtit upprätta ett förslag till en första etapp av ett *nytt avloppsledningssystem*. Häri ingår de ledningar fram till anslutningen till Solna stads avloppssystem i Solnavägen, vilka erfordras från planerade centraloperationslokaler.

Ångcentralens hetvattenpanna är direkt inkopplad på värmesystemet. Risken är stor för att pannan snabbt skall korrodera sönder vid detta inkopplingssätt, varför byggnadsstyrelsen föreslår att detta ändras. En första etapp av komplettering av ångcentralen kan utföras under sommaren 1968.

4—14. *Allmänt*. Övriga föreslagna objekt är enligt LUP-kommitténs uppfattning nödvändiga att projektera under budgetåret 1967/68. Planeringsarbetet för östra nybyggnaden, som bl. a. innehåller *ny centraloperation m. m.*, bör enligt LUP-kommittén prioriteras. Tyngdpunkten i planeringsarbetet bör således läggas på detta och därmed sammanhängande objekt.

Av de senare är bl. a. *centralröntgen* och *provisorisk tillfart från karolinska vägen* nödvändiga att utreda och projektera i direkt samband med planeringen för centraloperationen. LUP-kommittén undersöker möjligheten att inrymma thoraxkirurgi i den nya centraloperationen. Vissa ombyggnader inom de *befintliga thoraxklinikerna* måste därvid utföras för tiden fram till inflyttning i centraloperationslokalerna.

Av försörjningsåtgärderna inom huvudblocket bör *starkströms- och tele-signalanläggningar* projekteras samtidigt med planeringen av övriga ombyggnadsåtgärder inom huvudblocket. Beträffande ångcentral, distribution av värme, ånga och elkraft avser byggnadsstyrelsen att återkomma med förslag till en försörjningsplan. Därefter kan en slutlig bedömning av olika alternativa utbyggnadsmöjligheter ske.

I 1964 års utbyggnadsplan uppskattades *kostnaden för om- och tillbyggnaden av huvudblocket* till 51 milj. kr. Kostnaden beräknad i prisläget den 1 april 1967 är ca 60 milj. kr. Under programmeringsarbetet har huvudblockets volym ökats med 23 000 m³, bl. a. för planerade fläktrumsvåningar. Om hänsyn tas till volymökningen och den i utbyggnadsplanen inte förutsedda men nödvändiga ombyggnaden av samtliga hissar, blir utbyggnadsplanens motsvarande kostnad ca 75 milj. kr. i prisläget den 1 april 1967.

Det är vanskligt att på detta stadium bedöma kostnadsökningen för hela

huvudblocket, speciellt som ingen behandlingsavdelning ännu byggts om eller projekterats. Om emellertid ombyggnadskostnaden beräknas till 395 kr./m³, vilket motsvarar den faktiska kostnaden för upprustningen av vårdavdelningarna, och nybyggnadskostnaden beräknas till 425 kr./m³ blir den totala kostnaden för huvudblocket ca 125 milj. kr. Detta skulle innebära en kostnadsökning med ca 50 milj. kr. eller ca 70 % jämfört med den i utbyggnadsplanen uppskattade kostnaden av ca 75 milj. kr. För att försöka nedbringa kostnaderna utreder LUP-kommittén f. n. möjligheterna att till huvudblockets ombyggnadsdelar företrädesvis förlägga lokaler, som medför lägre ombyggnadskostnader, samt placera utrymmen, som kräver komplicerade installationer, i nybyggnadsdelar.

15. Kostnaderna för program- och stadsplaneutredningar har hittills uppgått till ca 250 000 kr. Under innevarande budgetår räknas med en stark forcering av programarbetet.

16. Kostnader för inventeringen av nuvarande försörjningsanordningar har beräknats till ca 700 000 kr. Hittillsvarande medelförbrukning till sådana inventeringar uppgår till ca 555 000 kr. Sedan inventeringen slutförts, vilket beräknas kunna ske i början av detta budgetår, avses resultatet av denna bli föremål för ingående analyser. Dessa analyser kommer att utgöra underlag för upprättande av nya försörjningsplaner.

Departementschefen

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande skall avvecklas sedan hittills givna uppdrag har slutförts. Dessa omfattar huvudsakligen ombyggnad av radiumhemmet samt nybyggnad av en högvoltstation.

I fortsättningen kommer lokal- och utrustningsprogramkommittén (LUP-kommittén) för karolinska sjukhuset att upprätta lokalprogram på grundval av de av statsmakterna godtagna riktlinjerna för den fortsatta planeringen av sjukhusets utbyggnad. Dessa riktlinjer bygger i sin tur på 1964 års generalplan för karolinska sjukhuset (prop. 1965: 59, SU 99, rskr 273). Lokalprogrammen lämnas över till byggnadsstyrelsen, som svarar för byggnadsåtgärderna.

Kostnaderna för en nybyggnad för en högvoltstation i anslutning till radiumhemmet har beräknats till 6 950 000 kr. i prisläget den 1 april 1966, vilket belopp även ställts till byggnadskommitténs förfogande. Vidare har anvisats 2 250 000 kr. till slutförande av andra etappen av den beslutade om- och tillbyggnaden av radiumhemmet. Kommittén har nu begärt ytterligare medel till byggnadsföretagen för indexhöjning. Jag beräknar 218 000 kr. för detta ändamål.

Vissa svårigheter vid slutförandet av nybyggnaden för högvoltstationen har enligt kommittén fört med sig merkostnader om 125 000 kr. Vidare har kommittén fått i uppdrag att anordna vissa lokaler i högvoltstationen för neurokirurgisk strålapparatur. Kostnaderna härför, som beräknas till

335 000 kr., kan inte rymmas in i kostnadsramen för nybyggnaden. Slutligen har en ändring av planlösningen skett genom att läkarna fått bättre arbetsrum i högvoltstationen på bekostnad av vissa djurutrymmen. Kostnadsökningen härför blir 75 000 kr. Jag finner mig kunna godta kommitténs förslag i dessa delar. Jag beräknar således för angivna ändamål 535 000 kr.

Till byggnadskommitténs löpande utgifter under nästa budgetår bör beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen 225 000 kr.

Jag beräknar sålunda medelsbehovet för nämnda ändamål till avrundat 980 000 kr. för budgetåret 1968/69.

För den fortsatta upprustningen av karolinska sjukhuset har för budgetåren 1966/67 och 1967/68 beräknats en medelsförbrukning på 16 milj. kr. Projekteringskostnader bestrids från tillgängliga medel under detta anslag. För budgetåret 1968/69 beräknar jag en medelsförbrukning på ca 12,1 milj. kr. Härvid har jag utöver byggnadsstyrelsens förslag även tagit hänsyn till vissa förslag från byggnadskommittén och direktionen för karolinska sjukhuset.

Byggnadskommittén har föreslagit, att vissa medel anvisas till ersättning till byggnadsentreprenör för förlängd entreprenadtid i fråga om färdigställandet av nybyggnaden för högvoltstationen. Om det skulle bli aktuellt med en sådan ersättning bör denna emellertid bestridas från tillgängliga medel för byggnadsverksamheten vid karolinska sjukhuset. Kommittén har även fått i uppdrag att projektera en andra ombyggnadsetapp av isotoplaboratoriets ombyggnad inom radiumhemmet. Viss medelsanvisning föreslås för ändamålet. Ställning kan emellertid inte tas till förslaget till ombyggnad förrän det lämnats över i slutgiltigt skick för prövning.

Vidare har direktionen för karolinska sjukhuset under sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1968/69 begärt vissa medel till ombyggnad av en vårdavdelning inom barnkirurgiska kliniken till en intensivvårdsavdelning. Ombyggnaden har beräknats kosta 990 000 kr. Som chefen för finansdepartementet senare denna dag kommer att framhålla vid anmälan av förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för nämnda budgetår, bör emellertid kostnaderna för byggnadsföretag av större omfattning, till vilka detta måste räknas, bestridas genom anlitanande av medel från detta investeringsanslag. Ställning till byggnadsförslaget har ännu inte tagits.

Jag har ingenting att invända mot LUP-kommitténs för karolinska sjukhuset förslag till medelsanvisning för fortsatta tekniska utredningar vid sjukhuset. För ändamålet bör beräknas 400 000 kr.

Medelsbehovet för budgetåret 1968/69 utgör totalt 13,5 milj. kr. enligt följande investeringsplan och anslagsberäkning. Jag har härvid tagit hänsyn till att 4,6 milj. kr. beräknats för utförande av en tillbyggnad till sjukhuset för forskning på tilläggsstat till innevarande budgetår (prop. 1967: 155 bil. 4, SU 201, rskr 393).

Investeringsplan. (1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1/4-66	1/4-67	Faktisk t. o. m. 1966/67	Beräknad för			
				1967/68	1968/69		
1. Nybyggnad för högvoltstation.....	6 950	7 652	3 664	} 4 269	755	4.66	4.68
2. Ombyggnad av radiumhemmet, etapp II	2 250	2 303	1 267				
3. Utredningsmedel m. m. till byggnads-kommitténs verksamhet.....	—	—	—	225	225		
4. Vårdavdelningar:							
medicinska (sex)...	4 190	15 800	3 595	}			
kirurgiska (sex)...	4 400	15 750	278				
hudintensivvård...	1 600	11 700	138				
medicinsk dagvårdsavdelning....	290	340	340				
5. Behandlingsavdelningar:							
hudpoliklinik m.m. röntgenrum.....	1 450	1 660	180	}			
journrumsvåning....	230	1237	29				
centralröntgen....	660	680	50				
fortsatt upprustning.....	—	2600	—				
6. Hissanläggningar:							
hissar (två batterier).....	1 260	2 000	33	}			
7. Starkströmsanläggningar.....	—	2400	—				
8. Telesignalanläggningar.....	—	2300	—				
9. Operationsblock.....	—	21 200	—				
10. Köksombyggnad.....	—	2600	—	11 517	12 120	8.66	succ.
11. Ombyggnad av thoraxkliniken.....	—	2300	—	}			
12. Försörjningsåtgärder:							
yttre avlopp, etapp 1.....	—	11 900	190				
ångcentral, etapp 1 försörjningsplan ...	—	2300	—				
provisorisk tillfart..	—	2850	—				
13. Intensivvårdsavdelning inom barnklinikerna.....	—	2250	—				
14. Vissa tillägsutgifter för högvoltstationen..	—	1990	—				
15. Radiumhemmets isotoplaboratorium.....	—	1320	—				
16. Till Kungl. Maj:ts disposition.....	—	1375	—				
17. Tillbyggnad till djurhuset för forskning...	—	11 193	—				
18. Tekniska utredningar för LUP-kommittén..	34 600	4 600	—	700	3 900	2.68	7.69
Summa	27 880	55 000	10 806	17 569	17 400		

¹ Enligt myndighetens förslag till kostnadsram, vilket inte prövats av Kungl. Maj:t.

² Uppskattad medelsförbrukning t. o. m. budgetåret 1968/69 avseende främst projekteringskostnader.

³ Medel anvisade på tillägsstat I till budgetåret 1967/68 för ändamålet (prop. 1967:155)

För att inom ramen för tillgängliga medel kunna börja vissa angelägna objekt, som ännu inte redovisats, har jag i investeringsplanen tagit upp en kostnadsram på i runt tal 11 milj. kr. Denna ram bör stå till Kungl. Maj:ts disposition. De objekt som kan bli aktuella är t. ex. fortsatt upprustning av vårdavdelningar, nytt ventilationssystem och en paviljong för öppen psykiatrisk vård. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om och när byggnadsåtgärder för sjukhusets upprustning skall sättas i gång.

<i>Anslagsberäkning</i>			
(1 000-tal kr.)			
Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Medelsreservation 1.7.1967.....	3 472		
Anslag för 1967/68.....	18 500	1967/68.....	18 072
Anslag för 1968/69 (förslag).....	13 500	1968/69.....	17 400
Summa	35 472	Summa	35 472

¹ Härav faller 503 000 kr. på av byggnadskommittén ännu inte slutredovisade byggnadsföretag, vartill medel tidigare anvisats. Dessa objekt har inte tagits upp i investeringsplanen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret
1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 13 500 000 kr.

3. Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala

Till ändamålet har för budgetåret 1967/68 anvisats ett investeringsanslag av 2,6 milj. kr.

Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande har i december 1967 lagt fram förslag om fortsatt utbyggnad av sjukhuset med lokaler för allmän kirurgi, ortopedi, urologi, centraloperation och röntgendiagnostik m. m. Ställning till förslagen har inte hunnit tas. Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ändamålet är därför ännu inte avslutad. I avvaktan härpå bör anslaget i riksstatförslaget för nästa budgetår tas upp med ett preliminärt beräknat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret
1968/69 beräkna ett investeringsanslag av 11 000 000 kr.

4. Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i riksstaten för innevarande budgetår. Till ändamålet har emellertid senast för budgetåret 1965/66 anvisats ett investeringsanslag av 610 000 kr. Sammanlagt har för ändamålet anvisats 4 530 100 kr.

Enligt avtal med Malmöhus läns landsting om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund (prop. 1962:77 s. 50, SU 146, rskr 324) har staten uppfört en nybyggnad, som upplåts till landstinget med skyldighet att i denna anordna en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund.

Byggnaden skall utan ersättning överlåtas till landstinget den 1 januari 1970. Landstinget bidrar till kostnaderna för uppförandet med en åttondel.

Enligt avtal med landstinget om kulvertar till de barnpsykiatriska och psykiatriska klinikerna i Lund (prop. 1965:1 bil. 7 s. 405, SU 5, rskr 5) skall staten vidare låta anordna viss kulvert mellan lasarettet och barnpsykiatriska kliniken m. m., varvid landstinget likaledes bidrar med en åttondel av kostnaderna.

Byggnadsstyrelsen

För budgetåret 1968/69 fordras totalt 930 000 kr. till nybyggnaden för den barnpsykiatriska kliniken och vissa kulvertarbeten samt till påbörjandet av vissa ombyggnadsarbeten inom befintlig psykiatrisk klinik.

1. *Barnpsykiatriska kliniken.* Till ombyggnaden har totalt 4 020 100 kr. ställts till förfogande. Byggnaden, som nu är färdig, har beräknats kosta 4 050 000 kr. i prisläget den 1 april 1967. Bidraget från Malmöhus läns landsting redovisas som inkomst under byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond.

2. *Kulvertarbeten.* För kulvert till den barnpsykiatriska kliniken m. m. disponeras 510 000 kr. Totalkostnaden för arbetena har beräknats till 730 000 kr. i prisläget den 1 juli 1964. Kulvertarbetena har utförts av landstinget och färdigställdes hösten 1965. Slutliga kostnaden kan inte anges. Statens andel av totalkostnaden kan emellertid uppskattas till 570 000 kr.

3. *Psykiatriska kliniken.* Med anledning av flyttningen av barn- och ungdomspsykiatriska kliniken till den numera färdigställda och ianspråktagna nybyggnaden har byggnadsstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag redovisat ett byggnadsförslag, som i huvudsak innebär att psykiatriska kliniken får ytterligare ca 800 m² rumsyta genom att utnyttja barnpsykiatriska klinikkens f. d. lokaler, vissa av f. d. panncentralens lokaler samt delar av byggnadens vind. Kostnaderna för föreslagna ändrings- och kompletteringsarbeten — inkl. inredningskostnader — har uppskattats till ca 1 360 000 kr. i prisläget den 1 april 1966.

Medelsförbrukningen under budgetåret 1968/69 för ändamålet beräknas till 900 000 kr.

Departementschefen

Till uppförande av en nybyggnad för en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund har hittills sammanlagt 4 020 100 kr. ställts till förfogande. Sedan hänsyn tagits till inträffade prisstegringar beräknas numera nybyggnaden, som redan tagits i bruk, komma att kosta totalt 4 050 000 kr. Jag beräknar i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag ytterligare 30 000 kr. för ändamålet. Bidraget till byggnadsföretaget från landstinget tillgodoförs statsverket såsom inkomst.

Avtal har även träffats med landstinget om en kulvert till barnpsykiatriska kliniken m. m. Landstinget har färdigställt kulverten. För statens

andel av kostnaderna har hittills under anslaget beräknats 510 000 kr. I avvaktan på att den slutliga kostnaden bestäms är jag f. n. inte beredd att föreslå någon ytterligare medelsanvisning för detta ändamål.

Sedan byggnadsstyrelsen kommit in med förslag till ändringsåtgärder inom den psykiatriska kliniken vid lasarettet i Lund för en uppskattad kostnad av 1 360 000 kr., har Kungl. Maj:t den 3 november 1967 uppdragit åt statens förhandlingsnämnd att ta upp förhandlingar med Malmöhus läns landsting om fördelningen mellan staten och landstinget av kostnaderna för föreslagna byggnads- och inredningsåtgärder. Resultatet av dessa förhandlingar bör avvaktas innan beslut fattas om byggnadsföretaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 30 000 kr.

5. Vissa byggnadsarbeten vid kliniker för psykiskt sjuka m. m.

För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett investeringsanslag av 7 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen

Efter samråd med mentalsjukvårdsberedningen föreslår styrelsen att 7 624 000 kr. anvisas för olika byggnadsföretag under budgetåret 1968/69. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1967/68 beräknas till 301 000 kr. För budgetåret 1968/69 beräknas medelsförbrukningen till 7 925 000 kr.

Landstingen har övertagit ansvaret för den psykiatriska sjukvårdens fortsatta utbyggnad. Pågående byggnadsarbeten skall dock slutföras av staten. De redovisas i en särskild investeringsplan. Tidigare angivna kostnadsramar har i vissa fall ökats till följd av den allmänna ökningen av byggnadskostnaderna. För samlingssal och centralförråd vid Ulleråkers sjukhus, elarbeten 1965 vid S:t Jörgens sjukhus samt vårdpaviljong M 1 vid Mariebergs sjukhus uppgår höjningarna till sammanlagt 167 000 kr. utöver index. Å andra sidan har kostnadsramarna för vissa objekt kunnat sänkas med sammanlagt 2 372 000 kr.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsen har lagt fram förslag till medelsanvisning för nästa budgetår för de byggnadsarbeten som enligt gällande avtal med landstingen skall fullföljas av staten. Styrelsens förslag till kostnadsramar för dessa bör godtas. Medelsförbrukningen för nämnda byggnadsarbeten beräknas till ca 5,5 milj. kr. Byggnadsåtgärderna framgår av en investeringsplan, som jag kommer att redovisa i det följande. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att företa de ändringar i investeringsplanen som föranleds av en ev. allmän byggnadskostnadsstegring samt att inom investeringsplanens ram omdisponera tillgängliga medel.

INVESTERINGSPLAN
(1 000-tal kr.)

Sjukhus/Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1.4.66	1.4.67	Faktisk t.o.m. 1966/67	Beräknad för			
				1967/68	1968/69		
1	2	3	4	5	6	7	8
Pågående och planerade:							
<i>Ulleråkers sjukhus</i>							
Centralkök m. m.	4 840	4 840	4 738	102	—	5.62	5.65
Medicinskt centrum jämte forskningsavdelning samt vårdpaviljong MK 75.	13 100	13 400	11 008	1 800	292	3.65	8.67
Panncentral, rationalisering.	1 030	1 030	1 010	20	—	6.63	1.66
Vattenförsörjning.	560	560	409	130	20	12.65	7.67
Vårdenhet för mentalt sjuka barn och ungdomar.	4 600	4 550	4 448	80	22	8.64	6.66
Elarbeten 1961—1963 ...	235	235	123	95	16	4.63	12.67
Väg till panncentral.	312	250	116	125	9	10.66	6.67
Elarbeten 1964.	3 355	3 355	1 413	1 600	300	2.66	12.67
Yttre arbeten till vårdenhet för barn m. m. samt till medicinskt centrum och vårdpaviljong MK 75.	3 550	3 550	2 789	705	30	10.64	11.67
Samlingssal och centralförråd.	1 447	1 605	354	1 100	150	12.66	1.68
Smittreningsanläggning. .	500	500	169	310	21	11.66	7.67
<i>Sundby sjukhus</i>							
Arbetsterapi.	2 000	2 000	1 833	167	—	11.64	3.66
Reservkraft.	95	93	92	1	—	11.63	12.64
Vårdpaviljong K 14, upprustning.	1 050	1 060	1 000	60	—	11.64	1.66
Yttre arbeten jämte anslutning till Strängnäs stads avloppssystem. .	2 800	2 825	2 289	525	11	11.64	9.67
Elarbeten 1963.	785	800	546	200	50	11.65	11.67
Medicinskt centrum, om- och tillbyggnad.	2 532	2 670	680	1 650	300	11.66	6.68
Elarbeten 1965.	243	243	9	210	20	11.66	9.67
<i>Karsuddens sjukhus</i>							
Sjukhusets uppförande. .	19 825	19 750	19 418	200	100	6.61	12.67
Smittreningsanläggning. .	126	126	126	—	—	10.62	11.64
<i>Birgittas sjukhus</i>							
Idrottsplats. Omklädningslokaler.	155	155	142	13	—	11.64	7.65
Högspänning och reservkraft.	173	173	170	3	—	11.63	8.67
<i>Västra Ny sjukhus</i>							
Elarbeten 1964.	44	44	40	4	—	11.65	7.66

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Ryhovs sjukhus</i>							
Elarbeten I	800	735	690	45	—	11.64	2.66
Vårdpaviljong M 3, renovering	3 125	3 125	3 054	71	—	4.64	8.65
Vårdpaviljong MK 3	5 660	5 575	5 554	21	—	11.62	4.64
Rivning av vårdpaviljong K 2	95	85	77	8	—	11.65	8.66
Elarbeten 1964	415	315	184	125	5	2.66	2.67
<i>S:t Sigfrids sjukhus</i>							
Elarbeten 1963	165	169	160	6	3	10.65	2.67
<i>S:ta Gertruds sjukhus</i>							
Vårdpaviljong MK 1	4 700	4 700	4 687	13	—	3.62	10.63
Vårdpaviljong M 32, renovering	1 180	1 180	1 128	52	—	11.62	2.64
Vattenförsörjning	687	687	620	67	—	2.65	7.66
Panncentral, komplettering och rationalisering	237	237	211	26	—	5.65	9.65
Rivning av vårdpaviljong M 2	136	136	113	23	—	1.66	1.67
<i>S:t Olofs sjukhus</i>							
Arbetsterapi	930	910	896	14	—	6.59	7.65
Vägarbeten	110	105	102	3	—	10.60	7.66
Elarbeten 1961 och 1963 . .	206	206	155	45	6	8.66	8.67
<i>Gullberna sjukhus</i>							
Elarbeten 1963	45	45	36	9	—	3.65	5.66
Elarbeten 1965	317	326	82	230	14	12.66	9.67
<i>S:t Lars sjukhus</i>							
Medicinskt centrum jämte forskningsavdelning samt vårdpaviljong MK 1	13 500	13 500	11 726	1 570	204	9.64	3.67
Vårdpaviljongerna MK 81 och MK 82	4 070	4 078	3 915	140	23	1.63	5.65
Yttre arbeten	3 300	3 300	2 148	850	300	9.64	9.67
Panncentral, rationalisering	530	530	476	35	19	6.62	9.67
Centralkök, om- och tillbyggnad	440	361	312	49	—	1.66	6.66
Vårdenhet för mentalt sjuka barn och ungdomar	4 400	4 300	3 999	300	51	6.64	6.66
Elarbeten 1963	94	90	53	37	—	2.66	3.67
Kulvertanslutning av vårdpaviljongerna MK 83 och MK 84 m. m. . .	700	700	413	235	50	1.65	9.67
Vägar inom västra sjukhusområdet, permanentning	600	600	350	240	10	11.66	6.67
Yttre arbeten till vårdenhet för mentalt sjuka barn och ungdomar	1 350	1 350	882	410	50	6.64	9.67
Elarbeten 1964	1 389	1 417	742	570	100	5.66	10.67
Vattenförsörjning	15	9	9	—	—	—	—
<i>Vipeholms sjukhus</i>							
Arbetsterapi	1 422	1 422	1 333	89	—	6.63	11.64
Barnavdelning	2 700	2 700	2 614	80	6	10.61	7.66

1	2	3	4	5	6	7	8
Panncentral, rationalisering	1 310	1 310	1 020	280	10	3.65	1.67
Vägarbeten	350	350	331	19	—	1.65	8.65
Högspänning och ytterbelysning	190	190	185	5	—	4.64	8.65
Samlingssal m. m.	1 000	1 010	639	325	40	7.66	8.67
Elarbeten 1963	193	196	117	75	4	8.65	10.67
Elarbeten 1964	120	123	49	70	4	2.66	10.67
Vårdpaviljonger, nybyggnad	—	¹	—	—	1 000	3.69	9.70
Barnstuga	—	¹	—	—	—	11.68	6.69
<i>S:ta Maria sjukhus</i>							
Utbyte av pannor m. m.	1 005	1 005	1 004	1	—	6.58	4.59
Vägarbeten	500	500	476	15	9	11.65	7.66
Panncentral, kompletteringsarbeten	677	665	639	26	—	10.64	9.65
Elarbeten 1963	270	235	228	7	—	6.65	1.66
Elarbeten 1964	598	611	356	230	20	6.66	8.67
Elarbeten 1965	696	500	114	360	20	12.66	10.67
<i>S:t Jörgens sjukhus</i>							
Vårdpaviljong MK 4	3 200	3 200	3 076	124	—	3.62	8.64
Arbets- och rörelseterapi samt garage	4 175	4 175	4 095	80	—	8.63	11.64
Panncentral, rationalisering	360	360	303	57	—	2.63	1.65
Vattenledning, kompletteringsarbeten	311	188	139	40	9	3.64	3.67
Sjukhusparken	1 057	1 057	913	125	19	1.66	1.67
Elevbostadshus	1 500	1 500	1 364	136	—	9.64	8.65
Högspänning och reservkraft	110	80	77	5	—	8.63	3.65
Elarbeten 1963	145	145	95	45	5	8.64	5.67
Elarbeten 1965	220	250	63	165	20	5.67	12.67
<i>Restads sjukhus</i>							
Vårdpaviljong M 5, renovering	1 800	1 790	1 786	4	—	10.61	6.63
Medicinskt centrum	3 837	3 837	3 250	545	42	5.65	4.67
Vårdpaviljong MK 1	4 197	4 197	3 573	575	49	6.65	5.67
Elarbeten 1964	245	245	162	80	3	3.66	5.67
Panncentral m. m. kompletteringsåtgärder	456	456	322	125	9	4.66	2.67
Elarbeten	135	135	99	36	—	7.65	2.66
Vårdpaviljongerna MK 2 och MK 3	7 057	7 257	1 346	4 900	950	12.66	8.68
Vattenförsörjning	75	46	46	—	—	—	—
Byggnad för omklädningsrum vid idrottsplatsen	174	179	91	80	8	12.66	5.67
<i>Källshagens sjukhus</i>							
Högspänning och reservkraft	240	205	188	17	—	11.64	8.65
Arbetssterapilokaler	976	954	542	380	32	12.66	6.67
Vårdavdelningar, upprustning etapp II	816	816	813	3	—	12.62	5.65
<i>Falbygdens sjukhus</i>							
Sjukhusets uppförande	27 200	26 900	26 213	650	37	9.57	7.67

¹ Kostnadsram ej fastställd

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Mariebergs sjukhus</i>							
Vårdpaviljong M 1, upp- rustning	3 700	3 820	3 770	50	—	1.64	1.66
Elarbeten 1963	450	425	387	35	3	8.65	4.66
Byggnader för rörelse- terapi och garage jämte vissa yttre arbeten	3 025	3 025	2 053	750	222	6.66	7.67
Elarbeten 1964	175	170	155	10	5	3.66	12.66
Anslutning till Kristine- hamns stads avlopps- system m. m.	2 320	348	—	275	40	11.67	5.68
<i>Mellringe sjukhus</i>							
Sjukhusets uppförande ..	34 800	34 915	34 813	102	—	11.57	11.64
Smittreningsanläggning ..	140	140	139	1	—	8.63	7.64
<i>Västra Marks sjukhus</i>							
Provisorisk vårdpaviljong	395	407	—	407	—	3.67	9.67
<i>Sjukhuset i Sala</i>							
Sjukhusets uppförande ..	26 700	26 700	26 120	475	105	1.60	8.67
<i>Sätters sjukhus</i>							
Vårdpaviljongerna MK 2 och MK 3	4 500	4 500	4 426	74	—	1.62	8.63
Centralkök och tvättbytes- förråd m. m., upp- rustning	315	319	123	196	—	1.66	8.67
Rivning av vårdpavil- jongerna M 6 och K 7 ..	200	165	125	35	5	1.66	8.67
<i>Olofsfors sekundärvd.</i>							
Arbeterapilokaler m. m.	529	529	481	40	8	2.66	6.67
<i>Sekundärvadeln. i Pärby</i>							
Avloppsreningsverk	405	340	318	15	7	11.65	10.66
<i>Hälsinge sjukhus</i>							
Sjukhusets uppförande ..	32 600	32 600	31 776	600	200	2.59	9.67
Smittreningsanläggning ..	165	165	160	5	—	8.63	1.65
Byggnad för omklädnings- rum vid idrottsplatsen	169	145	79	60	6	11.66	6.67
<i>Sidsjöns sjukhus</i>							
Serverings- och försälj- ningslokal samt bygg- nad för omklädningsrum vid idrottsplatsen	394	335	58	277	—	1.66	7.67
Hissar	295	291	289	2	—	11.62	9.64
Panncentral, rationalise- ring	627	627	562	60	5	2.66	11.66
Varmvattenförsörjning, åtgärder för centralise- ring	258	258	229	25	4	2.66	11.66
Högspänningsanläggning ..	95	86	85	1	—	10.63	9.64
Yttre ledningsarbeten ...	945	930	821	100	9	3.65	9.66
Elarbeten 1964	1 390	1 275	779	400	96	5.66	5.67
<i>Frösö sjukhus</i>							
Vårdpaviljong MK 13 ...	4 335	4 535	4 377	100	58	12.64	3.67

2 Prisläge den 1 april 1965

1	2	3	4	5	6	7	8
Ny panncentral.....	1 925	1 895	1 881	14	—	3.62	6.64
Omläggning av avlopps- ledningar.....	575	550	544	6	—	2.64	10.64
Vårdpaviljong MK 12 ...	5 000	5 025	3 984	970	71	7.65	8.67
<i>Umedalens sjukhus</i>							
Panncentral, upprustning	1 710	1 600	1 484	100	16	11.65	11.66
Yttre avloppsarbeten m. m.....	1 561	1 595	767	800	20	10.66	9.67
Elarbeten 1963.....	477	460	434	26	—	3.65	11.65
Elarbeten 1964.....	1 650	1 450	1 005	390	40	6.66	10.67
<i>Furunäsets sjukhus</i>							
Elarbeten.....	95	85	72	13	—	2.65	10.65
Elarbeten 1964.....	849	680	362	300	18	11.66	6.67
<i>Nyköping</i>							
Markförvärv.....	625	625	410	—	215	—	—
Summa	313 264	312 339	276 425	30 760	5 625		
Avrundning					324		
Beräknat medelsbehov ..				30 760	5 301		

I investeringsplanen har tagits upp 1 milj. kr. för nästa budgetår för viss upprustning av Vipeholms sjukhus. För färdigställande av nya vårdpaviljongerna MK 2 och MK 3 vid Restads sjukhus beräknas ca 950 000 kr. och för övriga arbeten ca 3,5 milj. kr.

Jag förordar att anslaget tas upp med 5 milj. kr.

Anslagsberäkning

(1 000-tal-kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning	
Medelsreservation 1. 7. 1967.....	24 061	
Anslag för 1967/68.....	7 000	1967/68..... 30 760
Anslag för 1968/69 (förslag).....	5 000	1968/69..... 5 301
Summa	36 061	Summa 36 061

Vidare vill jag anmäla, att byggnadsstyrelsen redovisat ett program för utvidgning av lokalerna vid Dammsdalsskolan i Vingåker — ett skolhem för pojkar med komplicerad utvecklingshämning som byggts av staten och som skall övertas av Södermanlands läns landsting — med lokaler för fritidsverksamhet. Denna fråga torde få tas upp med landstinget av statens förhandlingsnämnd. Jag vill även anmäla, att jag inte kan förorda att medel anvisas för uppförande av en bostadspaviljong vid Vipeholms sjukhus.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kr.

6. Vissa byggnadsarbeten för rättspsykiatriska kliniker

För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett investeringsanslag av 3 milj. kr.

Enligt principbeslut av 1961 års riksdag (prop. 1961:185, 1LU 49, rskr 398) skall nya rättspsykiatriska kliniker uppföras i Stockholm, Uppsala, Göteborg, Lund och Umeå.

Byggnadsstyrelsen

Styrelsen har i uppdrag att utföra projektering fram till och med färdigställande av bygghandlingar för rättspsykiatriska kliniker i Lund och Uppsala. Byggnadsarbetena beräknas för båda klinikerna kunna börjas i februari 1968 och vara avslutade i april 1969.

Kostnadsramen bör efter indexhöjning tas upp med 7 300 000 kr. för kliniken i Lund och med 7 760 000 kr. för kliniken i Uppsala.

Byggnadsarbeten för en rättspsykiatrisk klinik i Göteborg beräknas kunna börja i september 1968 och vara avslutade i slutet av 1969. Kliniken avses bli utförd efter i huvudsak samma handlingar som klinikerna i Lund och Uppsala. Kostnaden beräknas till 7 250 000 kr.

Departementschefen

Som jag närmare redovisat i prop. 1967: 69 (SU 106, rskr 252) genomförs en omorganisation av det rättspsykiatriska undersökningsväsendet i enlighet med de riktlinjer som antogs av riksdagen år 1961.

Nya rättspsykiatriska kliniker — för häktade och misstänkta på fri fot — skall uppföras i Lund, Uppsala, Göteborg, Stockholm och Umeå. Rättspsykiatriska stationer — för misstänkta på fri fot — skall förläggas till ytterligare fem städer. Av stationerna har inrättats en i Örebro och en i Norrköping. Samarbetsavtal med landstingen i Göteborgs och Bohus, Västernorrlands och Västerbottens län om förläggning av stationer även i fortsättningen till Göteborg, Sundsvall och Umeå har godkänts av Kungl. Maj:t den 8 december 1967. Vidare har Kungl. Maj:t den 17 november 1967 beslutat inrätta en rättspsykiatrisk station i Växjö samt uppdragit åt statens förhandlingsnämnd att ta upp förhandlingar med Kronobergs läns landsting om förläggning av stationen.

Byggnadsarbetena för de nya klinikerna i Lund och Uppsala sätts i gång inom kort och beräknas vara färdiga våren 1969. Kungl. Maj:t har den 8 de-

cember 1967 godkänt avtal med Göteborgs och Bohus läns landsting om upplåtelse av mark för den nya kliniken i Göteborg vid S:t Jörgens sjukhus samt gett byggnadsstyrelsen i uppdrag att projektera kliniken. Byggnadsarbetena beräknas vara färdiga i början av år 1970.

Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag har mentalsjukvårdsberedningen i samråd med medicinalstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen och byggnadsstyrelsen utrett behovet av undersökningsplatser för häktade kvinnor samt möjligheterna att förlägga dessa platser i anslutning till annan institution än fångvårdsanstalt. Beredningen har ansett att tio platser för kvinnor bör anordnas vid den nya rättspsykiatriska klinik i Stockholm som — jämte lokaler för bl. a. rikspolisstyrelsen — skall uppföras på det s. k. Kronobergsområdet sedan verksamheten vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus flyttats till en ny barnklinik vid S:t Görans sjukhus. Kungl. Maj:t har den 15 december 1967 gett byggnadsstyrelsen i uppdrag att projektera den nya rättspsykiatriska kliniken, som avses innefatta även nyssnämnda tio platser för kvinnor.

Beträffande kliniken i Umeå pågår förhandlingar med Västerbottens läns landsting om uppförandet m. m.

För klinikerna i Lund, Uppsala och Göteborg beräknar jag för nästa budgetår ett medelsbehov av sammanlagt 12 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

till *Vissa byggnadsarbeten för rättspsykiatriska kliniker*
för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av
12 000 000 kr.

7. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 2,7 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen

Efter samråd med socialstyrelsen föreslår byggnadsstyrelsen att 6 840 000 kr. anvisas för olika byggnadsföretag under budgetåret 1968/69. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1967/68 beräknas till 1 619 000 kr. För budgetåret 1968/69 beräknas medelsförbrukningen till 8 461 000 kr.

Vissa av de i investeringsplanen för innevarande budgetår upptagna byggnadsföretagen har tagits upp med högre eller lägre kostnadsram än som förutsatts vid medelsanvisningen. Ökningen av kostnadsramarna avser skolbyggnad och panncentral vid Lövsta, elevförläggningar vid Långanäs och Östra Spång, bostadshus vid Fagared, Sundbo och Brättegården samt yttre planering och bollplan vid Bärby. De sammanlagda kostnaderna för ifrågakvarande byggnadsföretag beräknas numera — inberäknat merkostnader till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — till 592 000 kr. mer än vad som förutsatts vid medelsanvisningen. I övrigt har kostnadsramarna i flera fall måst räknas upp på grund av den allmänna

ökningen av byggnadskostnaderna. Å andra sidan har det efter inforordandet av anbud visat sig möjligt att sänka kostnadsramarna för vissa företag med sammanlagt 237 000 kr. Dessutom har vissa byggnadsobjekt utgått ur investeringsplanen.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Elevförläggningar. För att kunna minska elevantalet i befintliga större förläggningsbyggnader vid Bärby, Fagared och Långanäs bör en ny förläggning uppföras vid vardera skolan.

Verkstäder. I samband med att Lövsta ändras till enbart skolhem behövs en skolverkstad. För att öka tillgången av verkstadsplatser vid Gräskärr bör medel anvisas för ny verkstadsbyggnad där.

Personalbostäder. Flera personalbostadshus behövs och därför föreslås ytterligare medelsanvisning för ändamålet.

Elevarbeten med idrottsplaner. För att fullfölja pågående arbeten samt möjliggöra utbyggnad av idrottsplaner vid övriga skolor fordras ytterligare medel.

Byggnadsstyrelsen föreslår, att även bl. a. följande byggnadsföretag påbörjas under nästa budgetår, nämligen elevförläggningar vid Sundbo och Ryagården, administrationslokaler vid Hornö och Eknäs, gymnastikbyggnader vid Bärby, Folåsa och Håkanstorp, verkstäder vid Forsane och Sundbo samt vissa ombyggnads- och planeringsarbeten vid Sundbo och Råby.

Föredraganden

Av de i det föregående angivna byggnadsföretagen förordar jag att en elevförläggning av paviljongtyp med tio platser byggs vid vardera Bärby, Fagared och Långanäs. Dessutom bör medel finnas tillgängliga för ytterligare en elevförläggning av liknande typ. Vidare föreslår jag att verkstäderna vid Gräskärr och Lövsta uppförs. Slutligen beräknar jag 500 000 kr. för personalbostäder och 100 000 kr. för iordningställande av idrottsplaner, huvudsakligen som elevarbeten.

De av byggnadsstyrelsen i övrigt redovisade förslagen till nybyggnader avsedda att påbörjas under nästa budgetår får övervägas vid prövningen av anslagen för budgetåret 1969/70 och därefter.

I samråd med byggnadsstyrelsen och i anslutning till vad jag i det föregående anfört har en investeringsplan gjorts upp för ungdomsvårdsskolorna. Jag förordar, att den investeringsplan, som jag kommer att redovisa i det följande, godkänns. Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen ha möjlighet att bestrida merkostnader, som föranleds av en eventuell allmän ökning av byggnadskostnaderna. Liksom för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t äga företa med anledning härav behövliga ändringar i investeringsplanen samt — om så befinns lämpligt — inom investeringsplanens ram disponera om medel till andra byggnadsföretag än de som i samband med anslagsframställningen underställts riksdagen.

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1.4 1966	1.4 1967	Faktisk t. o. m. 1966/67	Beräknat för			
				1967/68	1968/69		
A. Företag avsedda att påbörjas under 1968/69							
<i>Bärby</i>							
Elevförläggning III ...	—	300	—	—	300	10.68	4.69
<i>Fagared</i>							
Elevförläggning	—	300	—	—	300	10.68	4.69
<i>Gräskärr</i>							
Snickeriverkstad	—	400	—	—	400	11.68	11.69
<i>Långhanäs</i>							
Elevförläggning	—	300	—	—	300	10.68	4.69
<i>Lövsta</i>							
Skolverkstad	—	325	111	—	200	11.68	9.69
<i>Olika skolor</i>							
Personalbostäder.....	—	600	—	—	500	10.68	10.69
Elevförläggning.....	—	300	—	—	300	Reserv	
Summa A		2 525	11		2 300		
B. Företag som påbörjats eller är avsedda att påbörjas före 1.7.1968							
<i>Lövsta</i>							
Mottagningsavdelning..	335	320	317	3	—	10.62	1.64
Sju bostadshus.....	750	750	741	9	—	9.63	10.64
Skolbyggnad.....	1 160	1 350	—	1 200	100	6.67	5.68
Panncentral.....	211	290	—	250	30	6.67	12.67
<i>Långhanäs</i>							
Vatten o. avlopp.....	425	426	425	1	—	2.62	10.62
Mekanisk verkstad....	420	410	360	50	—	10.64	11.65
Elevförläggning.....	490	510	—	450	50	2.67	1.68
Avd. Torpet. Tillb.....	180	185	67	100	15	2.67	7.67
<i>Fagared</i>							
Två bostadshus.....	205	247	16	180	45	10.67	8.68
Sjuk- o. beh.avd.....	1 535	1 575	437	1 000	100	11.66	12.67
<i>Forsane</i>							
Mottagningsavd.....	325	320	304	16	—	8.62	7.63
Maskinhall m. m.....	288	270	240	25	5	3.66	8.66
Spec.-avd. Tillb.	89	80	68	10	2	1.66	8.66
Verkstadsförråd.....	37	30	20	9	1	12.65	8.66
Ett personalbostadshus	151	151	133	15	3	11.65	8.66
<i>Sundbo</i>							
Två personalbostadshus	200	214	9	150	50	10.67	8.68
Växthus.....	55	55	53	2	—	10.62	6.66

1 Företaget påfört för hög kostnad. Tillrättaläggs genom omföring.

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställda
	1.4 1966	1.4 1967	Faktisk t. o. m. 1966/67	Beräknat för			
				1967/68	1968/69		
<i>Råby</i>							
Sjuk- och beh.-avd.	1 115	1 075	1 020	45	10	11.65	12.66
Elevförläggning 10 pl. .	385	385	331	50	4	11.65	12.66
<i>Johannisberg</i>							
Elevförläggning	505	505	460	30	15	2.64	11.64
Bilverkstad. Omb.	93	90	86	4	—	7.64	2.65
Bilverkstad.	647	647	634	13	—	2.64	11.64
<i>Gräskärr</i>							
Om- och tillbyggnad ...	1 160	1 160	1 151	9	—	4.59	2.60
Administration o. kök .	630	630	622	8	—	1.60	10.60
Nio bostadshus.	1 100	1 102	1 065	37	—	8.63	9.64
<i>Hamnargården</i>							
Nio bostadshus.	1 395	1 395	1 320	75	—	4.64	2.65
Växthus.	304	298	18	260	10	10.67	3.68
Snickeriverkstad. Tillb.	140	142	122	20	—	4.65	11.65
<i>Bärby</i>							
Nio bostadshus.	1 025	1 025	973	52	—	9.63	10.64
Sjukavdelning o. kök . .	1 695	1 695	1 388	250	57	1.66	5.67
Elevförläggning II.	435	435	351	70	14	1.66	5.67
Yttre planering o. bollplan.	75	81	7	55	19	6.67	9.68
Flyttning av trädgårdsanl.	35	35	35	—	—	12.62	11.65
Yttre ledn. o. planering	190	190	179	11	—	5.62	11.65
<i>Östra Spång</i>							
Verkstadspaviljong.	455	425	369	15	41	6.64	6.65
Elevförläggning I.	475	615	—	200	315	4.68	4.69
Elevförläggning II.	500	585	—	200	300	4.68	4.69
<i>Folåsa</i>							
Skolbyggnad.	300	285	277	8	—	2.64	11.64
<i>Ryagården</i>							
Adm. lokaler i Ljunghaga.	94	96	74	22	—	11.65	12.66
Sjuk och beh.-avd.	720	738	697	41	—	3.64	10.65
Verkstadspaviljong.	565	565	537	28	—	4.64	10.65
Ett bostadshus.	141	130	13	90	25	10.67	8.68
Ekhaga. Tillb.	90	92	60	30	2	11.65	12.66
Tillb. av arb.lok. f. trädg.anl.	100	102	45	57	—	9.65	6.66
<i>Brältegården</i>							
Ett bostadshus.	118	134	10	70	50	12.67	10.68
Skolbyggnad. Tillb.	142	145	109	30	6	11.66	5.67
Mottagn.-avd. Tillb.	164	183	106	65	12	11.66	5.67
<i>Hornö</i>							
Fyra bostadshus.	430	410	404	6	—	12.63	12.64
<i>Eknäs</i>							
Fyra bostadshus.	500	493	493	—	—	12.63	12.64
Gymnastikbyggnad.	535	550	84	400	50	3.67	10.67
Skolpaviljong.	445	440	435	5	—	8.63	12.64

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1.4 1966	1.4 1967	Faktisk t. o. m. 1966/67	Beräknat för			
				1967/68	1968/69		
<i>Morängen</i>							
Elevförläggning	750	771	179	540	45	11.66	10.67
Verkstad o. administration	590	606	191	370	40	11.66	10.67
Två personalbostadshus	273	282	12	230	35	10.67	6.68
Yttre arbeten o. planering	100	100	63	30	5	11.66	10.67
<i>Håkanstorp</i>							
Förläggningsbyggnad	438	427	425	2	—	9.63	9.64
Verkstad	377	366	362	4	—	9.63	9.64
Tre bostadshus	357	337	336	1	—	9.63	9.64
Yttre ledn. o. planering	440	440	348	92	—	9.62	8.63
<i>Olika skolor</i>							
Elevarbeten med idrottsplaner	100	200	—	100	100	7.67	10.69
Summa B	26 984	27 590	18 531	7 095	1 556		
C. Övriga företag							
<i>Lövsta</i>							
Verkstadsbyggnad	30	26	26	—	—	Utgår	
<i>Margretelund</i>							
Snickeriverkstad tillbyggnad	30	22	22	—	—	»	
<i>Stigby</i>							
Ett bostadshus	123	24	24	—	—	»	
Fastighetsförvärv			70	—	—	»	
<i>Gudmundsgården</i>							
Skolbyggnad	40	40	37	3	—	»	
<i>Bistagården</i>							
Ett bostadshus	39	39	38	—	—	»	
<i>Härsjögården</i>							
Elevförläggning	531	55	46	9	—	»	
Verkstad, tillbyggnad	190	25	17	8	—	»	
Summa C	983	231	280	20			
Summa A—C	27 967	30 346	18 872	7 115	3 856		

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

Medelstillgång	Beräknad medelsförbrukning	
Medelsreservation 1.7.1967	6 034	
Anslag för 1967/68	2 700	1967/68 7 115
Anslag för 1968/69 (förslag)	2 237	1968/69 3 856
Summa	10 971	Summa 10 971

Anslaget bör avrundas till 2,25 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 2 250 000 kr.

8. *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare*

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 725 000 kr.

Byggnadsstyrelsen

Styrelsen föreslår, att 2 109 000 kr. anvisas för olika byggnadsföretag under budgetåret 1968/69. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1967/68 beräknas till 220 000 kr. För budgetåret 1968/69 beräknas medelsförbrukningen till 2 329 000 kr.

Vissa byggnadsföretag i investeringsplanen för innevarande budgetår har tagits upp med högre eller lägre kostnadsram än som förutsatts vid medelsanvisningen. Ökning av kostnadsramarna — inberäknat merkostnader till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — uppgår enligt byggnadsstyrelsens beräkning till sammanlagt 156 000 kr. och avser avloppsreningsverk och sjukavdelning m. m. vid Svartsjö samt renovering m. m. av elanläggning och ombyggnad av ladugård till betongverkstad vid Venngarn. Minskningen uppgår till sammanlagt 95 000 kr. och avser i huvudsak verkstad för öppen avdelning vid Svartsjö, panncentral vid Venngarn och vissa byggnadsobjekt vid Brotorp.

Byggnadsstyrelsen har i särskild framställning till Kungl. Maj:t begärt att inom investeringsplanens ram för budgetåret 1967/68 få disponera tillgängliga medel för utbyggnad av vattenledning för vårdanstalten Gudhem. Styrelsen har hemställt om uppdrag att inom en kostnadsram av 315 000 kr. låta utföra ifrågavarande byggnadsarbete.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen föreslår styrelsen att — i överensstämmelse med en av byggnadsstyrelsen tidigare redovisad plan för fortsatt upprustning av Venngarn — en ny öppen avdelning för 24 patienter uppförs och att slutetappen av tidigare omnämnda elanläggningsarbeten och ny transportväg påbörjas. Vidare föreslås att tidigare projekterade arbeten påbörjas för anslutning av vatten och avloppssystem vid Kungsgården på Svartsjö.

Departementschefen

Jag har tidigare framhållit att upprustningen av Venngarnsanstalten bör fullföljas. Fr. o. m. innevarande budgetår är jordbruksdriften nedlagd vid anstalten. I stället har en upprustning av anstaltens verkstadsdrift börjat. Således har en betongvaruverkstad med 40 arbetsplatser ställts färdig under hösten 1967. Jag anser det angeläget att utbyggnaden av anstaltens arbetsdrift fullföljs och föreslår att en ny verkstad för snickeri m. m. påbörjas under nästa budgetår. Byggnadsstyrelsen har nyligen redovisat lokalprogram och begärt projekteringsuppdrag för detta byggnadsföretag.

Av de av byggnadsstyrelsen i planen för Venngarn upptagna byggnadsföretagen förordar jag att en öppen avdelning med 24 platser och slutetappen av elanläggningsarbetena påbörjas under budgetåret 1968/69. Ny transportväg bör inte tas upp i investeringsplanen.

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag bör vissa arbeten för anslutning av vatten- och avloppsledning vid Svartsjöanstalten sättas igång under nästa budgetår.

Jag får vidare erinra om att Kungl. Maj:t på framställning av byggnadsstyrelsen uppdragit åt styrelsen att inom en kostnadsram av 315 000 kr. låta utföra utbyggnad av vattenledning vid vårdanstalten Gudhem. För detta ändamål finns medel tillgängliga inom ramen för gällande investeringsplan.

I samråd med byggnadsstyrelsen har gjorts upp en investeringsplan för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Jag föreslår, att den investeringsplan som jag kommer att redovisa i det följande godkänns.

Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen ha möjlighet att bestrida merkostnader, som föranleds av en eventuell allmän byggnadskostnadsstegring. Kungl. Maj:t bör äga företa med anledning härav nödvändiga ändringar samt att — om så befinns lämpligt — inom investeringsplanens ram omdisponera medel till andra byggnadsföretag än de som i samband med anslagsäskandena underställts riksdagen.

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

Medeltillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Medelsreservation 1.7.1967.....	1 024		
Anslag för 1967/68.....	725	1967/68	1 529
Anslag för 1968/69 (förslag).....	1 609	1968/69	1 829
Summa	3 358	Summa	3 358

Investeringsplan
(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1.4.66	1.4.67	Faktisk t.o.m. 1966/67	Beräknad för			
				1967/68	1968/69		
A. Företag avsedda att påbörjas 1968/69							
<i>Svartsjö</i>							
Anslutning av Kungsgårdens vatten och avlopp	—	470	—	—	400	9.68	7.69
<i>Vennigarn</i>							
Verkstad	—	1	—	—	300	10.68	12.69
Öppen avdelning	—	927	—	—	500	1.69	1.70
El-arbeten 1967	—	800	—	—	300	8.68	8.69
B. Företag som påbörjats eller är avsedda att påbörjas före 1.7.1968							
<i>Svartsjö</i>							
Vatten och avlopp, värmekulvert, elledning m. m.	590	590	563	27	—	10.59	11.64
Bostadshus för ogift personal	355	346	346	—	—	3.63	10.64
Avloppsreningsverk m. m.	814	837	780	57	—	11.64	10.65
Verkstad för öppen avdelning	780	755	752	3	—	10.63	2.65
Sjukavdelning m. m.	2 220	2 242	2 163	79	—	10.64	2.66
<i>Vennigarn</i>							
Panncentral	1 025	988	940	48	—	9.64	8.65
El-arbeten 1966	500	595	—	400	180	12.67	7.68
Betongverkstad	520	536	252	235	49	1.67	10.67
<i>Gudhem</i>							
Vårdanstalt (inkl. idrottsplan)	4 150	4 140	4 074	66	—	12.58	6.64
Vattenförsörjning	—	315	—	315	—	10.67	1.68
Läkarbostad	—	—	13	—	—	—	—
<i>Brotorp</i>							
Sluten avdelning och avlopp	874	870	868	2	—	9.58	10.64
Bostäder	450	450	424	26	—	2.64	11.64
Ett bostadshus	145	140	135	5	—	2.64	11.64
Direktörsbostad	160	155	154	1	—	2.64	11.64
<i>Runnagården</i>							
Vårdanstalt inkl. markförvärv	4 875	4 875	4 435	265	100	12.64	7.67
Summa	17 458	20 031	15 899	1 529	1 829		

¹ Kostnadsram ej fastställd.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till Vissa byggnadsarbeten m.m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 1 600 000 kr.

IV. Statens utlåningsfonder

1. Statens bosättningslånefond

Från fonden lämnas bosättningslån till trolovade eller äkta makar och till ensamstående förälder. Lånens maximibelopp är 5 000 kr. Bestämmelserna återfinns i kungörelsen den 29 juni 1946 (nr 570) om statliga bosättningslån (ändrad senast 1967: 200).

För innevarande budgetår har anvisats 25 milj. kr. Sedan låneverksamheten började har t. o. m. innevarande budgetår anvisats tillsammans ca 146 milj. kr.

Fullmäktige i riksbanken

Utvecklingen av låneverksamheten framgår av följande sammanställning.

Budgetår	Nya lån			Avbetalningar milj. kr.
	Antal	Medelbelopp, kr.	Totalbelopp milj. kr.	
1962/63.....	6 729	2 888	19,4	13,9
1963/64.....	7 546	3 301	24,9	15,0
1964/65.....	8 953	3 493	31,3	17,4
1965/66.....	10 829	4 177	45,2	21,2
1966/67.....	11 084	4 353	48,3	27,3
1967/68 (beräknat).....	12 000	4 500	54,0	30,0
1968/69 (»).....	12 000	4 600	55,2	34,0

Ökningen av antalet nya lån och av medelbeloppet för de nya lånen har medfört att belastningen på fonden har stigit avsevärt under de senaste budgetåren. Utlåningen från fonden uppgick vid utgången av budgetåret 1966/67 till ca 112 milj. kr. mot ca 91 milj. kr. vid budgetårets början, en ökning med 21 milj. kr. Sedan lånerörelsens början år 1938 till utgången av budgetåret 1966/67 har efterskänkts eller avskrivits lån till ett sammanlagt belopp av ca 4 milj. kr., varför den faktiska belastningen på fonden vid budgetårets utgång uppgick till i avrundat tal 116 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1966/67 återstod av till fonden anvisade investeringsanslag ca 5,4 milj. kr. Anledningen härtill var att lånefrekvensen ökat mindre än väntat. Antalet nya lån utgjorde således ca 11 100 mot kalkylerade 12 000. Dessutom blev avbetalningarna större, ca 27 milj. kr., mot beräknade 24 å 25 milj. kr.

För innevarande budgetår räknar riksbanksfullmäktige med en nytlåning av 12 000 lån till ett medelbelopp av 4 500 kr. För nästa budgetår

räknar riksbanksfullmäktige med 12 000 nya lån till ett medelbelopp av 4 600 kr.

Riksbanksfullmäktiges beräkning av medelsbehovet framgår av följande sammanställning (milj. kr.).

Behållning den 1 juli 1967.....		5,4
Anslag 1967/68.....		25,0
Disponibelt 1967/68		30,4
Utbetalningar 1967/68.....	54,0	
Amorteringar på tidigare lån.....	30,0	24,0
Behållning den 1 juli 1968.....		6,4
Utbetalningar 1968/69.....	55,2	
Amorteringar på tidigare lån.....	34,0	21,2
Anslagsbehov 1968/69		14,8

Med hänsyn till kalkylernas osäkerhet föreslår riksbanksfullmäktige att anslaget för budgetåret 1968/69 förs upp med 20 milj. kr.

Departementschefen

Med beaktande av den behållning som kan beräknas på fonden vid utgången av innevarande budgetår bör anslaget för nästa budgetår föras upp med 17 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 17 000 000 kr.

V. Fonden för låneunderstöd

1. Lån till anordnande av barnstugor

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 6 milj. kr. På anslaget fanns vid ingången av budgetåret 1967/68 en reservation på 9,3 milj. kr.

Lån till anordnande av barnstugor utgår enligt kungörelsen den 13 maj 1966 (nr 173) om statsbidrag och lån till barnstugor. Bestämmelserna innebär att lån med högst 4 000 kr. per plats utgår för nybyggnad, om- eller tillbyggnad eller inköp av byggnad för barnstuga. Lån utgår till lokaler som anordnas så att de kan användas för barntillsyn under hela dagen eller i varje fall minst fem timmar per barn och dag, dvs. till daghem, gemensam barnstugeavdelning och fritidshem. Lånet utbetalas sedan byggnadsarbetena slutförts. Lån kan inte erhållas om statligt bostadslån beviljats.

Utöver lån utgår anordningsbidrag med högst 5 000 kr. per plats (anslaget D 2).

Socialstyrelsen

Styrelsen räknar i sin anslagsframställning med att 5 500 barnstugeplatser blir färdigställda och kostnadsredovisade under vart och ett av budgetåren 1967/68 och 1968/69. På grundval härav beräknar socialstyrelsen anslagsbehovet för budgetåret 1968/69 till 20 milj. kr.

Föredraganden

På anslaget finns för utbetalningar under innevarande budgetår disponibelt en reservation på 9,3 milj. kr. och ett anslagsbelopp av 6,0 milj. kr., dvs. tillsammans 15,3 milj. kr. En del av dessa medel kan beräknas stå kvar på anslaget vid nästa budgetårs början. Med hänsyn härtill och med beaktande av utbetalningsbestämmelserna beräknar jag anslagsbehovet för budgetåret 1968/69 till 8 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till anordnande av barnstugor* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kr.

2. Lån till byggande av sjukhem

För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett investeringsanslag av 60 milj. kr.

Enligt kungörelsen den 29 maj 1964 (nr 411) om statslån till sjukhem (ändrad senast 1966: 163) kan lån beviljas med högst 30 000 kr. per vårdplats för nybyggnad samt om- eller tillbyggnad av sjukhem för långvarigt kroppssjuka och lättskötta psykiskt sjuka. Som villkor gäller bl. a.

att byggnadsarbetena påbörjats under tiden den 25 november 1963—den 30 juni 1969. Högst 20 000 kr. per vårdplats kan förskottas sedan byggnadsarbetena påbörjats.

Medicinalstyrelsen

Anslagsbehovet framgår av följande sammanställning:

Ingående reservation den 1 juli 1967.....	72 531 540
Anslag 1967/68.....	60 000 000
Disponibelt 1967/68.....	132 531 540
Beräknade utbetalningar 1967/68.....	107 000 000
Beräknad utgående reservation den 30 juni 1968.....	25 531 540
Beräknade utbetalningar 1968/69.....	80 000 000
Anslagsbehov 1968/69, avrundat belopp.....	50 000 000

Hittills har för budgetåren 1964/65—1967/68 anvisats tillhoppa 230 milj. kr.

Vid utgången av budgetåret 1966/67 hade beviljats lån för ca 5 100 vårdplatser. Förskott hade vid samma tidpunkt utbetalats för 4 650 vårdplatser och slutbetalningar för 533 vårdplatser. Under innevarande budgetår räknar medicinalstyrelsen med förskottsutbetalningar för ca 4 350 vårdplatser och slutbetalning för ca 2 000 vårdplatser. För budgetåret 1968/69 beräknar styrelsen förskottsutbetalningar för ca 2 500 vårdplatser och slutbetalning för ca 3 000 vårdplatser. Anslagsbehovet för budgetåret 1968/69 utgör enligt dessa beräkningar ca 54 milj. kr. Med hänsyn till svårigheterna att beräkna tiderna för lånens utbetalande bör detta belopp avrundas till 50 milj. kr. Medicinalstyrelsen föreslår att anslaget för nästa budgetår förs upp med 50 milj. kr.

Departementschefen

För att underlätta en snabb utbyggnad av långtidssjukvården infördes genom beslut vid 1964 års riksdag (prop. 1964: 85, SU 106, rskr 245) ett tidsbegränsat statligt lånestöd för byggande av sjukhem. Enligt gällande bestämmelser avser tidsgränsen för det statliga lånestödet byggnadsföretag som påbörjats före utgången av budgetåret 1968/69. Anslagsbehovet för nästa budgetår beräknar jag till 40 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till byggande av sjukhem* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 40 000 000 kr.

3. Lån till föreningen Kronprinsessan Victorias sjukhus för vissa byggnadsarbeten

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Genom beslut av 1966 års riksdag (prop. 1966: 64, SU 94, rskr 220) har anvisats 600 000 kr. till lån för uppförande av provisoriska skollokaler för föreningens verksamhet.

Byggnadsstyrelsen

Skollokalerna har färdigställts under hösten 1967. Trots att vissa för-
enklingar gjorts har byggnadsarbetena inte kunnat utföras inom den ur-
sprungligen uppskattade kostnaden av 600 000 kr. Enligt prisläget den
1 april 1967 beräknas byggnadskostnaden numera till 620 000 kr. Ytterligare
20 000 kr. bör anvisas för budgetåret 1968/69.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet bör godtas. Jag hemstäl-
ler, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till föreningen Kronprinsessan Victorias sjuk-
hus för vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1968/69 anvisa
ett investeringsanslag av 20 000 kr.

4. Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investerings-
anslag av 1,5 milj. kr.

Socialstyrelsen

Styrelsen överlämnar framställningar om lån till nybyggnader m. m. vid de
erkända vårdanstalterna Karlsvik, Lindåsen, Rällsögården, Vårnåshemmet
och Åsbrohemmet.

Socialstyrelsen tillstyrker lån till de byggnadsföretag m. m. och med de
belopp som framgår av följande sammanställning.

Vårdanstalt	Byggnadsföretag m. m.	Tillstyrkta lån 1968/69
A. Erkända vårdanstalter		
Holmahemmet	Sjuk- och mottagningsavdelning samt admi- nistrationslokaler.....	750 000
Karlsvik	Ombyggnad av personalbostäder.....	93 000
Lindåsen	Översyn av vattenledning	20 000
Vårnåshemmet	Kök och panncentral, etapp I	400 000
Åsbrohemmet	Brandskyddsanordningar.....	75 000
Älvgården	Sjuk- och mottagningsavdelning.....	750 000
B. Enskilda vårdanstalter		
Stora Främsbacka	Ombyggnad av avloppsledningsnät.....	115 000
C. Erkända och enskilda vård- anstalter	Rörelsekapital, maskinutrustning m. m.	500 000
	Summa kr.	2 703 000

Socialstyrelsens anslagsberäkning framgår av följande sammanställning.

Behållning 1 juli 1967.....	2 476 000
Anslag 1967/68.....	1 500 000
Disponibelt 1967/68.....	3 976 000
Beräknad förbrukning 1967/68.....	3 976 000
Beräknad behållning 1 juli 1968.....	—
Beräknad förbrukning 1968/69.....	2 703 000
Anslagsbehov 1968/69 (avrundat).....	2 700 000

Departementschefen

För fortsatt upprustning av vissa vårdanstalter beräknar jag medelsbehovet under nästa budgetår till 1,2 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 1 200 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Register**Driftbudgeten***Femte huvudtiteln***A. Socialdepartementet m. m.**

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
10	1. Avlöningar	4 495 000
11	2. Omkostnader	385 000
11	3. Kommittéer m. m.	4 200 000
11	4. Extra utgifter	300 000
		9 380 000

B. Allmän försäkring m. m.

12	Inledning	
	Försäkringsdomstolen:	
14	1. Avlöningar	1 167 000
15	2. Omkostnader	74 000
	Försäkringsrådet:	
15	3. Avlöningar	940 000
16	4. Omkostnader	37 000
	Riksförsäkringsverket:	
16	5. Avlöningar	19 200 000
19	6. Omkostnader	3 615 000
20	7. Folkpensioner	*6 000 000 000
21	8. Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	14 000 000
22	9. Bidrag till sjukförsäkringen	505 000 000
24	10. Vissa yrkesskadeersättningar m. m.	6 500 000
		6 550 533 000

C. Ekonomiskt stöd åt barnfamiljer m. m.

26	1. Allmänna barnbidrag	*1 615 000 000
26	2. Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag	*4 000 000
26	3. Bostadsrabatter	*300 000 000
27	4. Ersättning för bidragsförskott	63 000 000
28	5. Omkostnader för statens bosättningslån	440 000
		1 982 440 000

D. Sociala serviceåtgärder

30	Inledning	
32	1. Bidrag till social hemhjälp	105 000 000

* Beräknat belopp

Sid.		Kronor
34	2. Bidrag till anordnande av barnstugor	31 000 000
35	3. Bidrag till driften av barnstugor	37 000 000
36	3a Bidrag till kommunala familjedaghem	
51	4. Bidrag till ferievistelse för barn	4 100 000
53	5. Bidrag till semesterhem m. m.	1 600 000
53	6. Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem	7 500 000
		186 200 000

E. Myndigheter inom hälso- och sjukvård, socialvård m. m.

55	Inledning	
	<i>Centrala och regionala myndigheter m. m.</i>	
	Socialstyrelsen:	
57	1. Avlöningar	18 790 000
59	2. Omkostnader	2 932 000
60	3. Giftnämnden	423 000
61	4. Nämnden för sjukvårds- och socialvårdsbyggnader	175 000
62	5. Bidrag till sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut	6 000 000
	Länsläkarväsendet m. m.:	
62	6. Avlöningar	4 345 000
63	7. Omkostnader	500 000
	Statens socialvårdskonsulenter:	
64	8. Avlöningar	874 000
65	9. Omkostnader	174 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
66	10. Avlöningar	3 250 000
66	11. Omkostnader	590 000
		38 053 000
	<i>Vissa laboratorier m. m.</i>	
	Statens strålskyddsinstitut:	
67	12. Avlöningar	2 975 000
68	13. Omkostnader	313 000
	Statens institut för folkhälsan:	
68	14. Avlöningar	6 200 000
71	15. Omkostnader	2 697 000
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
72	16. Avlöningar	14 785 000
78	17. Omkostnader	9 615 000
79	18. Inredning och utrustning	1 000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
80	19. Avlöningar	2 000 000
81	20. Omkostnader	527 000
82	21. Svenska farmakopékommittén m. m.	350 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
82	22. Avlöningar	2 750 000
90	23. Omkostnader	869 000

Sid.		Kronor
	Statens rättsläkarstationer:	
91	24. Avlöningar	1 808 000
92	25. Omkostnader	403 000
		45 293 000
		83 346 000

F. Öppen hälso- och sjukvård

93	1. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	2 600 000
93	2. Abortförebyggande åtgärder	585 000
95	3. Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning	200 000
95	4. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	1 300 000
96	5. Bidrag till S:t Lukasstiftelsen	30 000
97	6. Allmän hälsokontroll	600 000
100	7. Socialstyrelsens skärmbildscentral	620 000
101	8. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	2 000 000
104	9. Skyddsympningar	4 100 000
105	10. Hälsovårdsupplysning	1 100 000
107	11. Bidrag till driften av folktandvården	12 600 000
108	12. Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	1 000
109	13. Ambulans- och räddningsflygtjänst	1 000 000
110	14. Epidemiberedskap m. m.	1 000 000
		27 736 000

G. Universitetssjukhus m. m.

	Karolinska sjukhuset:	
111	1. Avlöningar	103 404 000
129	2. Omkostnader	29 915 000
130	3. Utrustning	4 800 000
	Akademiska sjukhuset i Uppsala:	
131	4. Avlöningar till läkare	12 365 000
134	5. Driftkostnader	10 000 000
138	6. Utrustning	80 000
139	7. Bidrag till viss utbildning m. m. vid Kungsgårdets sjukhus i Uppsala	100 000
140	8. Avlöning av vissa läkare vid sjukhus i Stockholm	3 533 000
144	9. Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m.	25 000 000
147	10. Bidrag till lasarettet i Lund	22 000 000
148	11. Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	21 000 000
150	12. Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg	36 000 000
151	13. Bidrag till lasarettet i Umeå	17 400 000
152	14. Bidrag till regionsjukhuset i Linköping	12 000 000
153	15. Utbildnings- och forskningsverksamhet vid läkarstationen i Dalby läkadistrikt	700 000
155	16. Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.	1 000 000
159	17. Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet	700 000
160	18. Nordiska hälsovårdshögskolan	800 000
		300 797 000

Sid. Kronor

H. Övrig sjukhusvård m. m.

162	Inledning	
	Statlig psykiatrisk sjukhusvård:	
162	1. Avlöningar	18 000 000
164	2. Omkostnader	4 120 000
165	3. Utrustning av vissa kliniker för psykiskt sjuka m. m.	2 000 000
167	4. Bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m. m.	62 000 000
168	5. Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m.	860 000 000
170	6. Bidrag till viss hälso- och sjukvård	91 000 000
172	7. Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker	500 000
173	8. Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.	1 551 000
174	9. Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigs- fara	5 400 000
175	10. Viss krigssjukvårdsutbildning m. m.	1 077 000
		1 045 648 000

I. Ungdomsvård m. m.

177	Inledning	
	Ungdomsvårdsskolorna:	
181	1. Avlöningar	29 700 000
183	2. Omkostnader	9 000 000
184	3. Vård utom skola	4 800 000
186	4. Engångsanskaffning av inventarier m. m.	550 000
186	5. Personalutbildning	270 000
187	6. Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.	180 000
188	7. Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barna- vårdslagarna m. m.	11 000 000
		55 500 000

J. Nykterhetsvård m. m.

190	Inledning	
	Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare:	
194	1. Avlöningar	9 367 000
195	2. Omkostnader	5 374 000
196	3. Utrustning m. m.	400 000
197	4. Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkohol- missbrukare m. m.	1 400 000
199	5. Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	51 500 000
202	6. Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder m. m.	55 500 000
204	7. Utbildning och samverkan inom nykterhetsvården	330 000
205	8. Bidrag till Länkrörelsen m. m.	1 150 000
		125 021 000

K. Viss rehabiliteringsverksamhet

206	Inledning	
207	1. Statens arbetsklirik	1 040 000
208	2. Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.	24 400 000
210	3. Bidrag till hjälpmedel för handikappade, m. m.	*53 000 000

* Beräknat belopp

272 *Statsverkspropositionen år 1968: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.		Kronor
211	4. Bidrag till vanförestalter m. m.	16 800 000
213	5. Bidrag till Eugeniahemmet.	4 130 000
215	6. Bidrag till anordnande av vissa institutioner för psykiskt utvecklingsstörda.	6 000 000
216	7. Bidrag till driften av särskolor m. m.	20 000 000
218	8. Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund.	330 000
219	9. Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser.	1 020 000
		126 720 000

L. Arbetarskydd och arbetsmedicin

221	Inledning	
	Arbetarskyddsstyrelsen:	
221	1. Avlöningar.	3 758 000
223	2. Omkostnader.	576 000
	Yrkesinspektionen:	
223	3. Avlöningar.	8 089 000
225	4. Omkostnader.	1 800 000
	Arbetsmedicinska institutet:	
225	5. Avlöningar.	4 192 000
227	6. Omkostnader.	887 000
		19 302 000

M. Internationell samverkan

229	Inledning	
230	1. Socialattachéer.	395 000
230	2. Internationellt socialpolitiskt samarbete.	2 355 000
231	3. Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.	3 680 000
232	4. Vissa internationella resor.	60 000
232	5. Vissa internationella kongresser i Sverige.	100 000
		6 590 000

N. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
234	1. Beskickningsfastigheternas delfond.	30 000
234	2. Karolinska sjukhusets delfond.	8 821 000
234	3. Akademiska sjukhusets delfond.	5 108 000
234	4. Byggnadsstyrelsens delfond.	15 975 000
235	5. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.	197 000
		30 131 000

Summa för driftbudgeten **10 549 344 000**

Kapitalbudgeten

Sid.	II. Statens allmänna fastighetsfond	Kronor
236	1. Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium	1 270 000
237	2. Utbyggande av karolinska sjukhuset	13 500 000
245	3. Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala	*11 000 000
245	4. Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund	30 000
247	5. Vissa byggnadsarbeten vid kliniker för psykiskt sjuka m. m.	5 000 000
253	6. Vissa byggnadsarbeten för rättspsykiatriska kliniker	12 000 000
254	7. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna	2 250 000
259	8. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare	1 600 000
		46 650 000
	IV. Statens utlåningsfonder	
262	1. Statens bosättningslånefond	17 000 000
	V. Fonden för låneunderstöd	
264	1. Lån till anordnande av barnstugor	8 000 000
264	2. Lån till byggande av sjukhem	40 000 000
265	3. Lån till Föreningen Kronprinsessan Victorias sjukhus för vissa byggnadsarbeten	20 000
266	4. Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	1 200 000
		49 220 000
	Summa för kapitalbudgeten	112 870 000
	Totalt för socialdepartementet	10 662 214 000

* Beräknat belopp

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

ÖVERSIKT

Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde innefattar främst transporter, post och tele, landsstaten, plan- och byggnadsväsendet samt kommunala frågor med anknytning till kommunallagstiftningen.

Anslagen till vägunderhåll och till investeringar i vägyverkets förrädsfond föreslås öka. Medelsanvisningen till det ordinarie gatu- och vägbyggandet föreslås bli bibehållen på en oförändrat hög nivå. Därutöver förutses en inte obetydlig vägbyggnadsverksamhet i form av beredskapsarbeten. Trafiksäkerhetsarbetet, som under det gångna året i väsentlig utsträckning inriktats på högertrafikomläggningen, har fått förstärkta resurser främst genom inrättandet av statens trafiksäkerhetsverk. Nya bestämmelser rörande bl. a. säkerhetskrav på bilar, arbetstid och arbetstidsinspektion i vägtrafiken samt fordons maximilängd har införts i syfte att öka trafiksäkerheten och förbättra trafikförhållandena i övrigt. Utvecklingsarbetet på bilavgasområdet fortsätter.

I november 1967 lämnade de danska och svenska öresundsgrupperna sitt förslag rörande fast öresundsförbindelse. Avsikten är att särskilda överläggningar i frågan skall upptas mellan representanter för den svenska och den danska regeringen.

Betydande investeringar sker för att rationalisera och effektivisera järnvägsdriften. Upprustningen av SJ:s anläggningar för lokaltrafiken inom storstockholmsområdet fortsätter.

Som ett led i strävandena att för landets olika delar trygga en tillfredsställande transportförsörjning har en utredning påbörjats, som syftar till en modellplanering för trafikförsörjning i ett kommunblock av glesbyggs-karaktär.

Inom handelsflottan pågår stora strukturomdaningar genom bl. a. anskaffning av större och mer specialiserade fartyg. Sjöfarten koncentreras till färre och större hamnar. Sjösäkerhetsanläggningarna rationaliseras fortlöpande. En ny statsisbrytare har beställts. Utvecklingen inom sjöfarten ägnas ökad uppmärksamhet och samarbetet med andra sjöfartsländer utvecklas bl. a. i syfte att främja en fri och rationell internationell sjöfart.

Luftfartsverket har omorganiserats och verkets målsättning har fastlagts genom riksdagens beslut att de av 1963 års riksdag antagna riktlinjerna

för den statliga trafikpolitiken skall gälla även i fråga om den civila luftfarten. Den luftfartspolitiska utvecklingen kräver ökade insatser och den tekniska utvecklingen på luftfartsområdet är av stor betydelse.

På teleområdet krävs fortsatta stora investeringar. Den tekniska utvecklingen möjliggör en fortgående förbättring av televerkets service. På det internationella området föranleder planerna för utvecklingen av telekommunikationerna via satelliter särskild uppmärksamhet.

Inom postområdet fortsätter ansträngningarna att vidmakthålla och förbättra servicen gentemot allmänheten. Den omfattande rationaliseringsverksamheten inom postverket fortgår i enlighet med det av styrelsen för verket fastställda aktionsprogrammet.

Det i somras inrättade statens planverk är central förvaltningsmyndighet för plan- och byggnadsväsendet. Förutsättningarna för en aktivare insats på dessa områden har genom den nya organisationen ökat. Det inom departementet inledda arbetet för en förbättrad markanvändningsplanering fortsätter och arbetet för att få till stånd en översiktlig fysisk riksplanering intensifieras.

För att undvika extra valförrättningar har inga sammanläggningar i kommunblock beslutats under år 1967. Förberedelser pågår däremot i många kommunblock för sammanläggning den 1 januari 1969.

Den pågående samhällsordningen ökar kraven på länsstyrelserna. Överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län har sammanförts till en länsstyrelse. Sedan länsingenjörskontoren inordnats i länsstyrelserna har handläggningen av ärenden i fråga om naturvård, vattenvård och luftvård koncentrerats till särskilda naturvårdssektioner. Under år 1967 har länsindelningsutredningen, länsförvaltningsutredningen och landskontorsutredningen avgivit sina förslag, vilka f. n. remissbehandlas.

Oljeskyddsfrågorna ägnas särskild uppmärksamhet. Beredkapsplaneringen har bl. a. inom länsstyrelserna utvecklats för att möjliggöra effektivare insatser. En närmare utredning har påbörjats om hur oljeskyddsberedskapen bör organiseras lokalt, regionalt och centralt. Sverige deltar aktivt i det internationella arbetet för att förebygga och bekämpa oljeskador.

Transportsektorn

De av statsmakterna år 1963 antagna riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken syftar till att trygga en tillfredsställande transportförsörjning för landets olika delar till lägsta möjliga kostnad och att främja en samhälls-ekonomiskt riktig uppdelning av trafiken mellan de olika trafikgrenarna. De förslag som läggs fram i årets statsverksproposition är ett led i strävandena att uppnå dessa mål. De inrikes transportprestationernas utveckling under åren 1950—1967 belyses av bl. a. fig. 1 och 2.

Investeringarna inom samfärdelsektorn inräknat post och tele uppgick under perioden 1961—1965 till i genomsnitt ca 4,1 miljarder kr. per år

Miljarder
godston-
kilometer

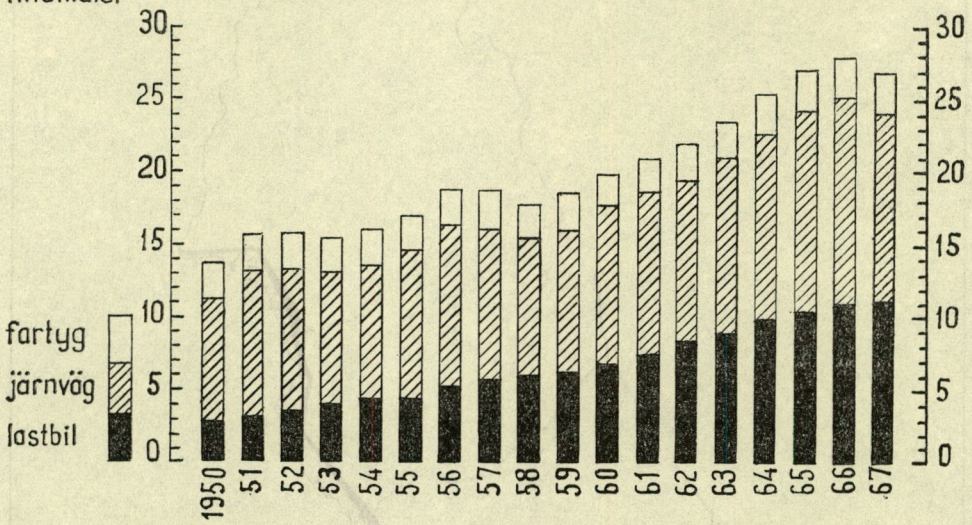

Fig. 1. Utfört inrikes godstransportarbete med lastbil, järnväg och fartyg

Miljarder
person-
kilometer

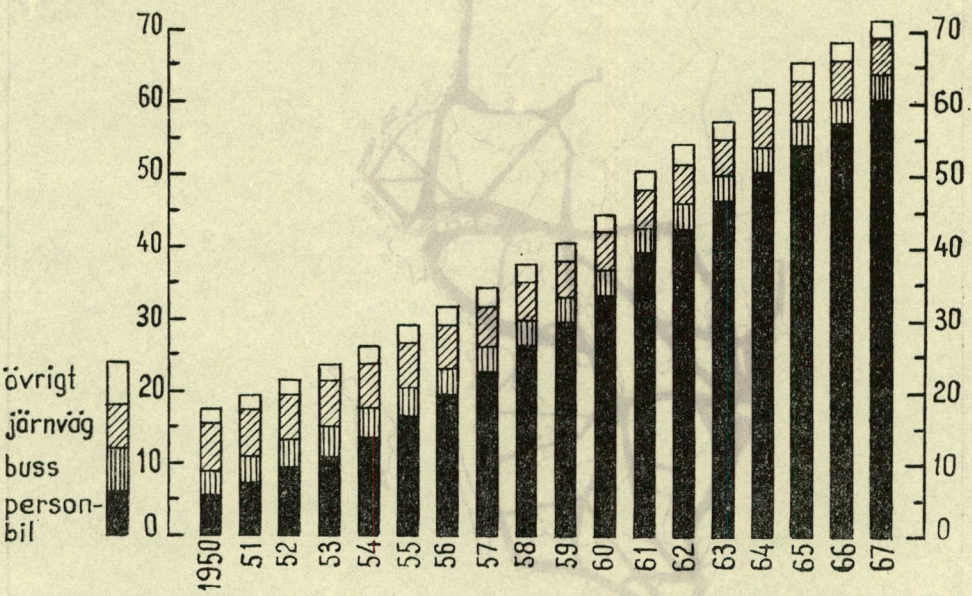

Fig. 2. Utfört inrikes persontransportarbete

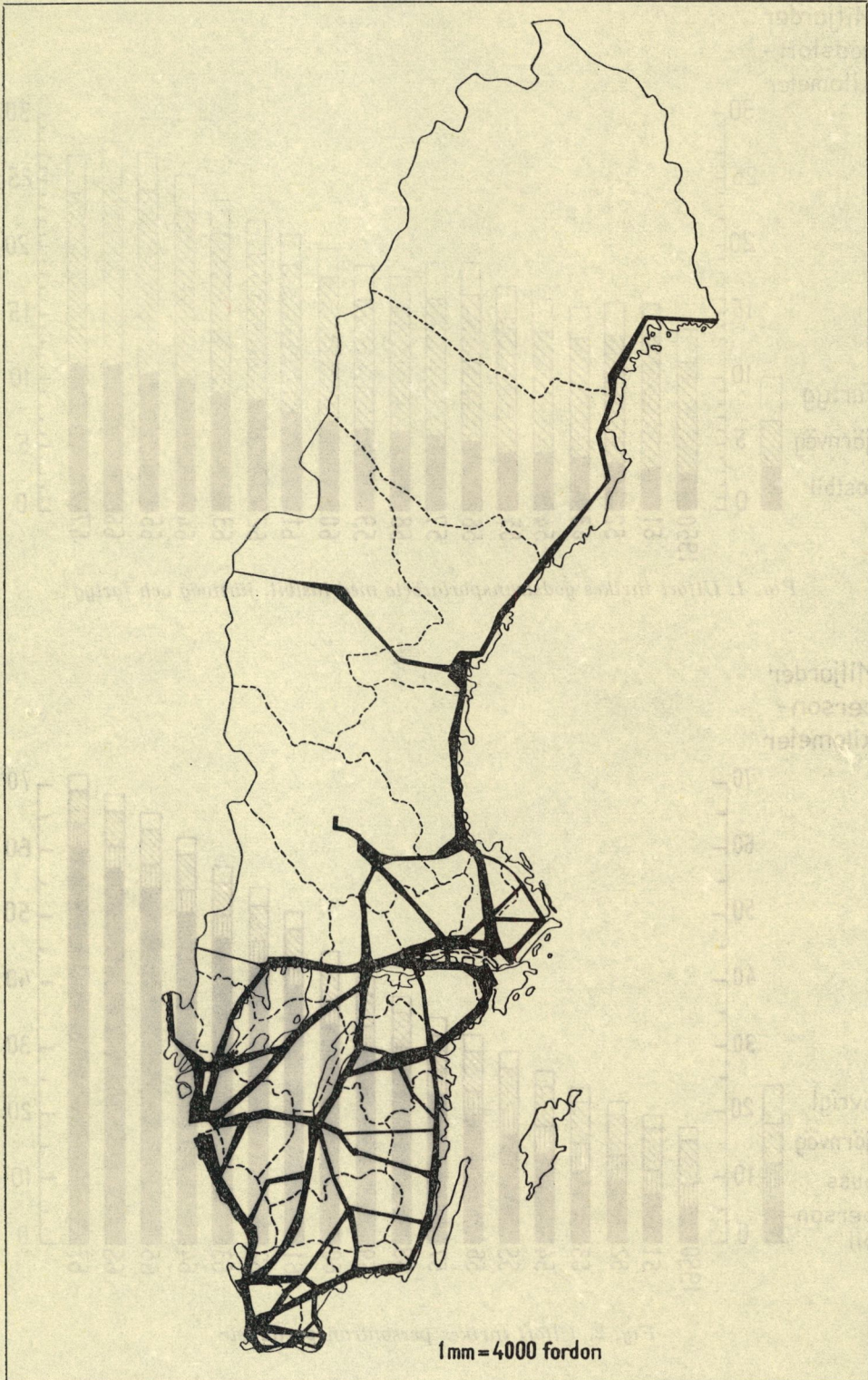

Fig. 3. Trafikflödet på delar av riksvägnätet år 1963.

eller 19 % av samtliga bruttoinvesteringar (exkl. reparation och underhåll). Härtill kommer vissa nyinköp av personbilar och andra motorfordon, som uppgick till ca 2,5 miljarder kr. per år. Av nämnda belopp om 4,1 miljarder kr. avsåg 2,6 miljarder kr. vägfart, 380 milj. kr. järnvägar och 560 milj. kr. sjöfart.

I fig. 1 illustreras utvecklingen av *godstransporterna* med järnväg, lastbil och fartyg (utom virkesbogsring). Under perioden 1960—1967 ökade detta transportarbete med i genomsnitt 4,5 % per år. Godstransporterna ökade något snabbare än bruttonationalprodukten i fasta priser, vilken steg med 4,4 % per år. Långtidsutredningen har för perioden 1965—1970 räknat med att godstransporterna ökar med 5,2 % och bruttonationalprodukten med 4,2 % per år.

Det totala inrikes *persontransportarbetet* ökade med 7,1 % per år under perioden 1960—1967 (fig. 2). Ökningen under perioden 1965—1970 har av långtidsutredningen beräknats bli 5—6,5 % per år.

Investeringar och underhåll avseende *vägar och gator* hålls på en fortsatt hög nivå. För innevarande budgetår har väganslag om sammanlagt drygt 1,7 miljarder kr. anvisats. Liksom under de närmast föregående åren inriktas det statliga vägbyggandet i första hand på att förbättra de delar av vägnätet, som är av särskild betydelse för näringslivets transporter, samt på de viktigare trafiklederna i de större tätortsregionerna. Också europavägarnas upprustning prioriteras. Vägnätets bärighet har successivt förbättrats. Ett axeltryck av 10 ton och ett boggitryck av 16 ton var i mitten av år 1967 tillåtet på 18 % av det statliga vägnätet. På enbart riksvägnätet var siffran 81 %. År 1966 var motsvarande siffror resp. 15 % och 75 %.

Av fig. 3 framgår de större trafikströmmarna på riksvägnätet enligt 1963 års trafikräkning mätt i antal fordon per årsmedeldygn. Det angivna trafikarbetet omfattade 77 % av trafiken på samtliga riksvägar och 43 % av all trafik på landsbygdens allmänna vägnät. Fig. 4 visar personbilsbeståndets utveckling under perioden 1949—1965. Eftersom personbilarna dominerar trafiken torde personbilsbeståndets tillväxt relativt väl avspegla trafikökningen på det allmänna vägnätet. En närmare redogörelse för vägtrafikens utveckling och vägarnas standard lämnas i den allmänna översikten över beräkningen av väganslagen.

Under våren 1967 har beslut fattats om fortsatt omorganisation av vägverket.

För *budgetåret 1968/69* föreslås anslag till det statliga, kommunala och enskilda väg- och gatubyggandet med 930,5 milj. kr. För motsvarande vägunderhållsanslag föreslås en ökning med 10 milj. kr. till 772 milj. kr. Bortsett från effekten av ändrad anslagsteknik innebär detta en ökning med 27,2 milj. kr. Sistnämnda ökning avses disponeras så, att medelsanvisningen till det statliga vägunderhållet höjs med 24,2 milj. kr. till 631,5 milj. kr., till gatuunderhållet med 2 milj. kr. till 93 milj. kr. samt till en-

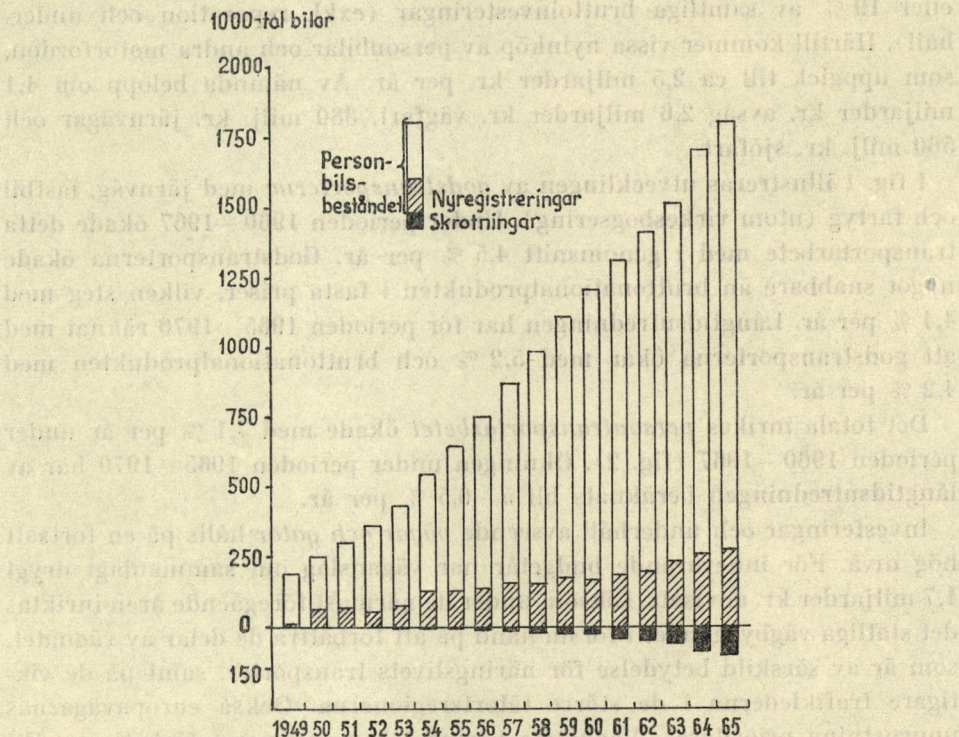

Fig. 4. Bestånd, nyregistrering och skrotning av personbilar åren 1949—1965.

skilt vägunderhåll med 1 milj. kr. till 47,5 milj. kr. Viss del av anslagen till vägbyggande och vägunderhåll skall liksom tidigare disponeras under särskilt beaktande av utvecklingen på arbetsmarknaden i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Under kapitalbudgeten föreslås för budgetåret 1968/69 investeringar för 50 milj. kr. i vägverkets förrådsfond eller 7 milj. kr. mer än för innevarande budgetår.

Inom järnvägstrafiken påverkades SJ:s godstransportvolym under budgetåret 1966/67 av konjunkturavmattningen och av konkurrensen på transportmarknaden. Antalet tonkm sjönk från föregående budgetår med 5 % för vanligt vagnslastgods, med 14 % för lapplandsmalm och med 5 % för stycke gods. Motsvarande siffror för minskningen i godsmängden blev 2, 11 resp. 7 %. I persontrafiken minskade antalet resor med 14 % till knappt 55 milj., medan antalet personkm sjönk med 7 %. Kortväga resor utanför storstockholmsområdet minskade främst men även resor på avstånd över 40 mil gick tillbaka kraftigt. Undantag härifrån utgjorde dock resor mellan bl. a. Stockholm och Göteborg.

Aktuella prognoser tyder på att godstrafiken (exkl. lapplandsmalm) under innevarande budgetår blir mindre än tidigare förutsatts. På längre sikt

räknar dock SJ med en årlig genomsnittlig tillväxt av godstransportarbetet med ca 4 % med hänsyn bl. a. till en väntad koncentration inom den tunga industrin och av utlastningen till vissa centralhamnar. — I fig. 5 anges fördelningen år 1965 av trafikarbetet i bruttotonkm på järnvägsnätet.

För *budgetåret 1968/69* föreslås för SJ en investeringsram av 398,5 milj. kr., varav 95 milj. kr. beräknas för lokaltrafiken på de normalspåriga järnvägslinjerna i storstockholmsområdet.

Ersättningen till SJ för driften av icke lönsamma järnvägslinjer m. m. får lov att ökas från 194 till 205 milj. kr. på grund av ökat underskott på de trafiksvaga järnvägslinjerna. Härtill kommer ett särskilt anslag om 8,8 milj. kr. för avskrivning av investeringar i det trafiksvaga bannätet.

Godsomsättningen i utrikes *sjöfart* över de svenska hamnarna (exkl. färjegods) ökade från år 1965 till år 1966 med 1,8 milj. ton till 55,4 milj. ton. Oljeförseln steg med 3,2 milj. ton medan utförseln av järnmalm gick ned med 1,1 milj. ton. Det med färjor transporterade godset ökade med 0,6 milj. ton till 5,1 milj. ton. Däremot förblev det i inrikes fart transporterade godset oförändrat vid knappt 10 milj. ton. Antalet lastfartygsresor i utrikes fart minskade samtidigt från knappt 62 000 till drygt 58 000. Medellasten i utrikes fart steg med ca 8 %. Godsomsättningen i det svenska hamnväsendet framgår av fig. 6.

Medan världshandelsflottan under *budgetåret 1966/67* ökade med inemot 11 milj. bruttoregisterton eller med drygt 6 % till 174 milj. ton, steg den svenska handelsflottans tonnage med endast ett par procent till 4,4 milj. ton. Liksom när det gäller världshandelsflottan inriktas de svenska nyinvesteringarna främst på mycket stora fartyg. Utvecklingen innebär en minskning av antalet fartyg och antalet sysselsatta inom sjöfartsnäringen.

De svenska rederiernas nettointäkter i utrikes *sjöfart* ökade från år 1965 till år 1966 med 108 milj. kr. till 1 564 milj. kr.

Till följd av främst uppmjukade bestämmelser om lotsavgiftsplikt fortsatte antalet utförda lotsningar att minska under år 1967. Från perioden januari—oktober 1965 till motsvarande period år 1967 minskade antalet lotsningar med 31 % till 47 900.

För *budgetåret 1968/69* beräknas för sjöfartsändamål sammanlagt 128,1 milj. kr., varav 25,7 milj. kr. för investeringar under sjöfartsverkets fond. En ny statsisbrytare har beställts.

I fråga om den *civila luftfarten* ökade under *budgetåret 1966/67* antalet landningar på luftfartsverkets trafikflygplatser med 13 % jämfört med *budgetåret* före.

Totala antalet av- och påstigande passagerare ökade med 11 % till 3,9 milj. för verksamhetsåret 1966/67 jämfört med föregående verksamhetsår. I utrikes fart blev ökningen 9 % och i inrikes fart 15 %. Antalet passagerare i utrikes charterflyg ökade under året med endast 1 %. Ankommande och avgående gods ökade samtidigt med 12 % och post med 4 %.

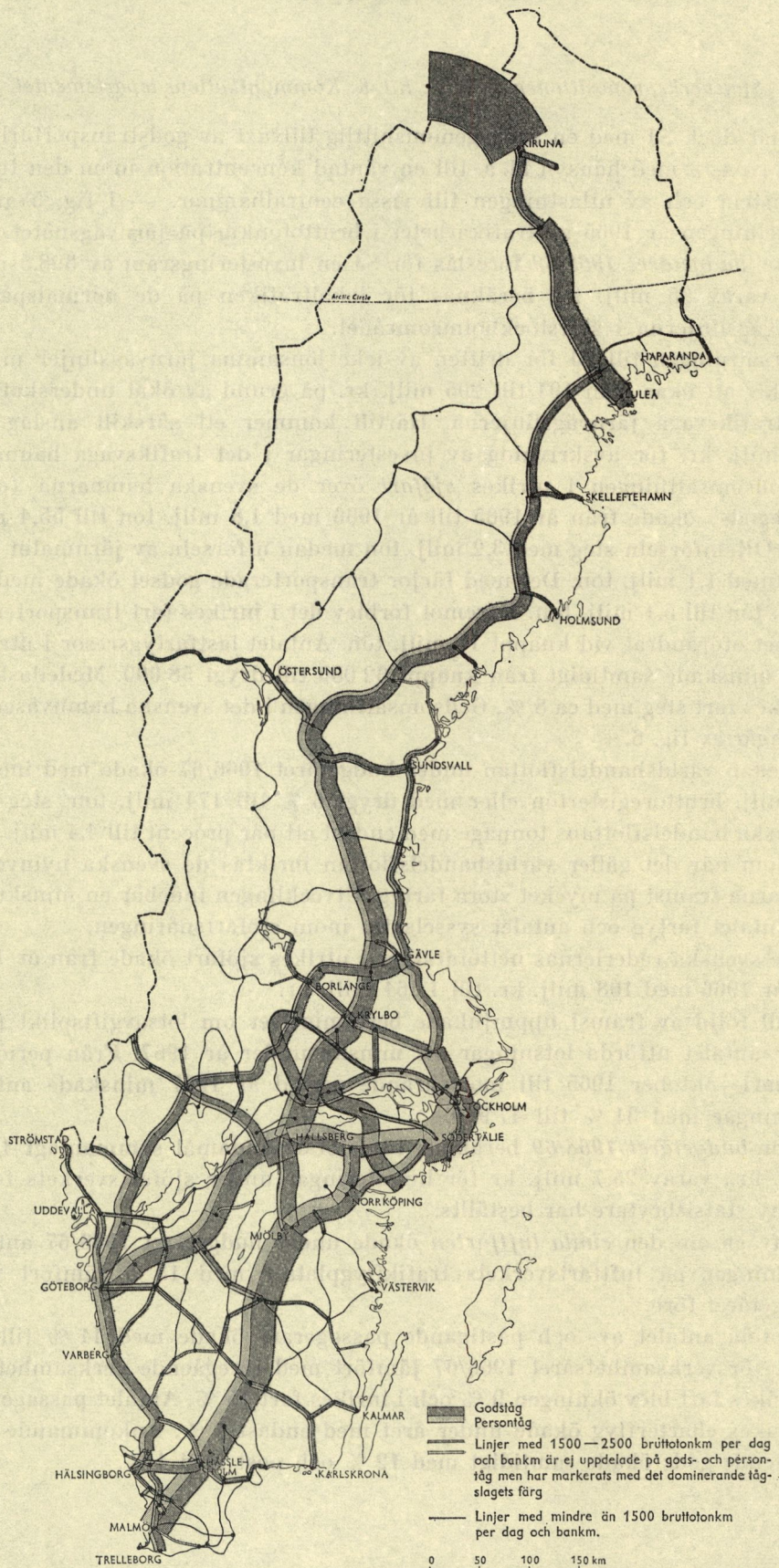

Fig. 5. Trafikarbetet på järnvägarna år 1965.

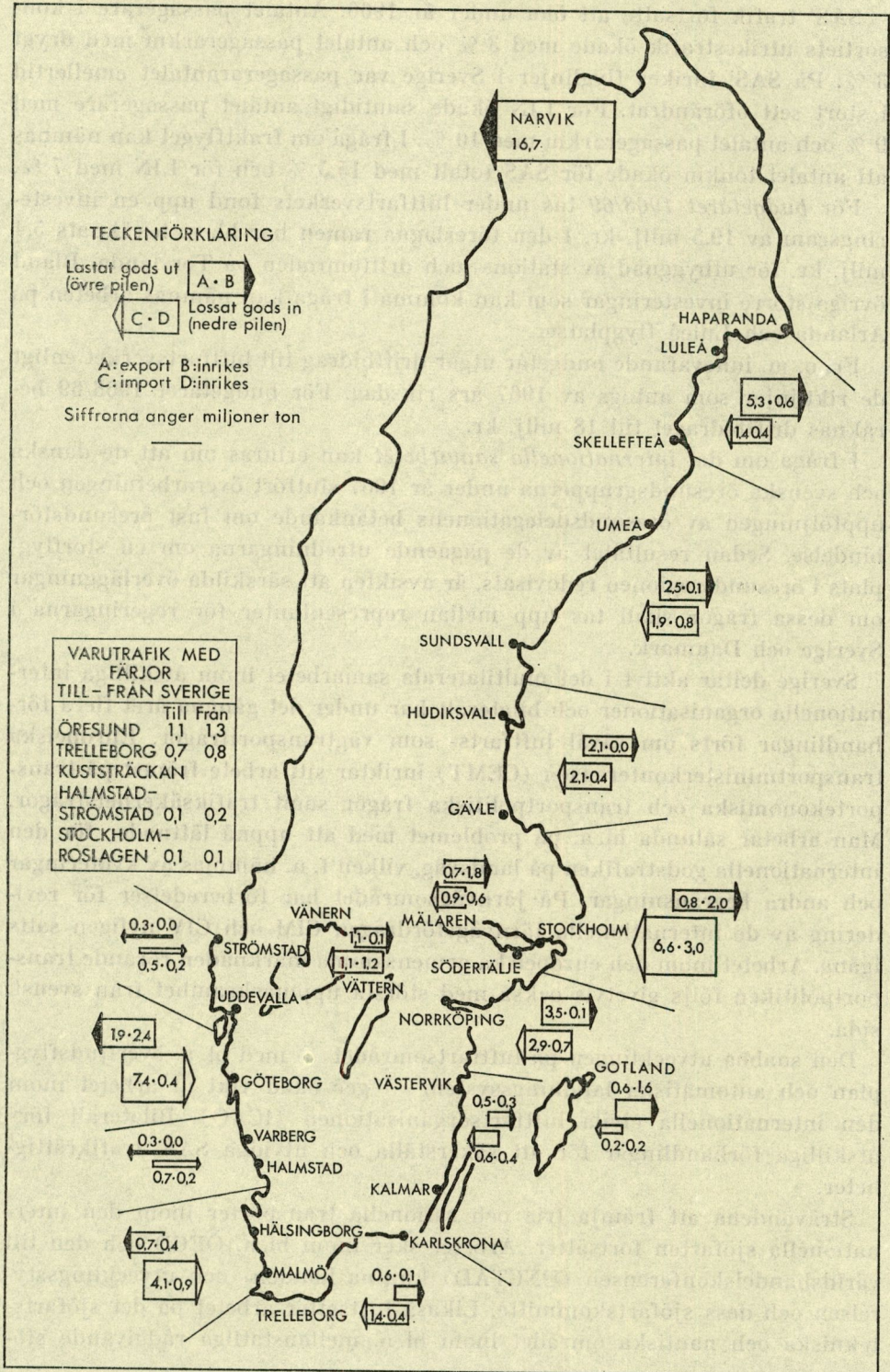

Fig. 6. Varutrafiken med fartyg fördelad på vissa kuststräckor år 1965.

1* — Bihang till riksdagens protokoll 1968. 1 saml. Nr 1. Bil. 8.

SAS' trafik fortsatte att öka under år 1966. Antalet passagerare i kon-sortiets utrikestrafik ökade med 3 % och antalet passagerararkm med drygt 3 %. På SAS' inrikes flyglinjer i Sverige var passagerarantalet emellertid i stort sett oförändrat. För LIN ökade samtidigt antalet passagerare med 9 % och antalet passagerararkm med 10 %. I fråga om fraktflyget kan nämnas att antalet tonkm ökade för SAS totalt med 15,5 % och för LIN med 7 %.

För *budgetåret 1968/69* tas under luftfartsverkets fond upp en investeringsram av 19,5 milj. kr. I den föreslagna ramen har bl. a. beräknats 5,4 milj. kr. för utbyggnad av stations- och driftområden på Torslanda. Bland övriga större investeringar som kan komma i fråga kan nämnas arbeten på Arlanda och Luleå flygplatser.

Fr. o. m. innevarande budgetår utgår driftbidrag till luftfartsverket enligt de riktlinjer som antogs av 1967 års riksdag. För budgetåret 1968/69 beräknas driftbidraget till 18 milj. kr.

I fråga om det *internationella samarbetet* kan erinras om att de danska och svenska öresundsgrupperna under år 1967 slutfört överarbetningen och uppföljningen av öresundsdelegationens betänkande om fast öresundsförbindelse. Sedan resultatet av de pågående utredningarna om en storflygplats i öresundsregionen redovisats, är avsikten att särskilda överläggningar om dessa frågor skall tas upp mellan representanter för regeringarna i Sverige och Danmark.

Sverige deltar aktivt i det multilaterala samarbetet inom åtskilliga internationella organisationer och bilateralt har under det gångna året flera förhandlingar förts om såväl luftfarts- som vägtransportfrågor. Europeiska transportministerkonferensen (CEMT) inriktar sitt arbete främst på transportekonomiska och transportpolitiska frågor samt trafiksäkerhetsfrågor. Man arbetar sålunda bl. a. på problemet med att uppnå lättnader för den internationella godstrafiken på landsväg, vilken f. n. hämmas av kvoteringar och andra begränsningar. På järnvägsområdet har förberedelser för revidering av de internationella järnvägsfördragen CIM och CIV nyligen satts igång. Arbetet inom den europeiska gemensamma marknaden rörande transportpolitiken följs givetvis också med största uppmärksamhet från svensk sida.

Den snabba utvecklingen på luftfartsområdet — med bl. a. överljudsflygplan och automatiska landningssystem — ger ökad vikt åt arbetet inom den internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO). Bilateralt förs åtskilliga förhandlingar för att säkerställa och utvidga SAS' trafikrättigheter.

Strävandena att främja fria och rationella transporter inom den internationella sjöfarten fortsätter. Arbetet sker inom bl. a. OECD och den till världshandelskonferensen (UNCTAD) knutna handels- och utvecklingsstyrelsen och dess sjöfartskommitté. Likaså fortsätter arbetet på det sjöfartstekniska och nautiska området inom bl. a. mellanstatliga rådgivande sjö-

fartsorganisationen (IMCO). IMCO har nyligen tillsatt en juridisk kommitté, som sysslar i första hand med frågor om oljeutsläpp i samband med fartygsolyckor. Sverige deltar aktivt i kommitténs arbete.

De med den växande containertrafiken förenade problemen har varit föremål för särskild uppmärksamhet på det internationella området. Sverige har i detta avseende arbetat för en bättre samordning av land- och sjötransporterna.

Trafiksäkerheten

Arbetet för ökad säkerhet i vägtrafiken har under det gångna året i hög grad inriktats på omläggningen till högertrafik. Statens högertrafikkommission har med bistånd av organisationer, företag och enskilda genomfört ett omfattande informationsarbete. I samband med övergången har betydande förändringar och förbättringar genomförts på väg- och gatunätet. Även trafikregleringen i många tätorter har setts över. Beslutet att inrätta statens trafiksäkerhetsverk skapar förutsättningar för en bättre samordning av insatserna på trafiksäkerhetsområdet.

Nordisk vägtrafikkommittés betänkande om gemensamma nordiska trafikregler remissbehandlas f. n. Den tidigare aviserade världskonferensen i FN:s regi för utarbetande av en ny allmän vägtrafikkonvention, som skall ersätta den nuvarande från år 1949, kommer att äga rum i slutet av år 1968 i Wien. Ett omfattande förberedelsearbete härför pågår. Inom CEMT och inom FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) bedrivs vidare arbete i fråga om bl. a. trafiksäkerhet, motorfordons konstruktion och avgasproblem, arbetstidsregler m. m. i landsvägstrafiken.

Statsmakterna har under år 1967 fattat flera för trafiksäkerhetsarbetet betydelsefulla beslut. Principbeslut har fattats om införande av nytt körkortssystem, en förbättrad förarutbildning m. m. Besluten skall genomföras när frågan om ett centralt körkortsregister och om körkortens utformning lösts. En utredning härom har tillsatts. Vidare har nya arbetstidsregler inom vägtrafiken tillkommit. En lag som ger polis och kommuner rätt att flytta olagligt parkerade och övergivna fordon har införts. Vidare har bestämmelser meddelats om s. k. differentierad hastighetsbegränsning. Bestämmelserna innebär att ett system med hastighetsgränser för samtliga vägar skall prövas, varvid gränserna bestäms med hänsyn främst till vägar- nas beskaffenhet.

Vägtrafikförordningens bestämmelser om axeltryck, bruttovikt och högsta tillåtna hastighet för fordonskombinationer har ändrats vid årsskiftet. En ny bestämmelse om maximilängd för fordon har införts. Ordningen för meddelande av lokala trafikföreskrifter och dispenser i fråga om särskilda transporter har samtidigt ändrats. Skärpta föreskrifter om fordons beskaffenhet och utrustning från trafiksäkerhetssynpunkt har också införts med

giltighet från den 1 januari 1968. De berör huvudsakligen bilar av 1969 eller senare års modell.

Departementets expertgrupp på bilavgasområdet har under året avlämnat två utredningsrapporter. Den ena har föranlett föreskrifter om sluten vevhusventilation på bensindrivna bilar. Den andra rapporten som remissbehandlas rör åtgärder mot avgaser från dieseldrivna fordon. Arbetet i fråga om avgaserna från bensindrivna bilar har kommit så långt att tekniskt underlag för bestämmelser om obligatorisk avgasrening beräknas föreligga under år 1968.

En sakkunnig inom departementet har framlagt en promemoria med vissa undersökningar rörande konsumentupplysning om bilar.

I samband med arbetet på säkrare trafikmiljö har departementet kontaktat vissa kommuner för genomförande av försöksverksamhet i syfte att finna riktlinjer för trafiksanering i äldre bebyggelse. När det gäller planering av ny bebyggelse från trafiksäkerhetssynpunkt kommer statens planverk och statens vägverk inom kort att gemensamt utfärda nya anvisningar.

Postverket

Ökningstakten för postverkets tjänster dämpades något för budgetåret 1966/67 beroende på konjunkturavmattningen. Sålunda ökade volymen av befordrade försändelser med 3,2 % mot 4,2 % budgetåret innan. Kassaomslutningen ökade med 14 % till 731 miljarder kr. Postverkets inkomster uppgick till 1 663 milj. kr. och dess utgifter till 1 648 milj. kr. Överskottet utgjorde sålunda 15 milj. kr.

Beträffande postbefordringen karakteriseras verksamheten av fortsatta ansträngningar att vidmakthålla och förbättra servicen gentemot allmänheten. Urbaniseringen nödvändiggör kraftigt utbyggda postala anordningar i tätorterna. På landsbygden sker en successiv förbättring genom motorisering och utvidgning av lantbrevbäringen.

Ett intensivt rationaliseringsarbete bedrivs f. n. inom postverket enligt det aktionsprogram, som verkets styrelse antog år 1966. Programmet förutsätter bl. a. anskaffning av halvautomatiska brevsorteringsmaskiner i de större tätortsregionerna. Utvecklingsarbete med sikte på senare övergång till en mera utvecklade automation i brevsorteringen ingår också i planerna. Vidare sker en ökad mekanisering av paketsorteringen. Nya paketsorteringsmaskiner kommer att tas i bruk i år. För postbefordringen planeras en ny sorterings- och transportorganisation vara införd i maj 1968. Det hittills bedrivna utvecklingsarbetet i syfte att motorisera brevberingen i städernas villaområden visar att betydande arbetstidsbesparingar kan uppnås på denna väg. En beställning har lagts ut på ett större antal specialbyggda brevbarbilar. För att effektivisera postutdelningen har postverket även börjat genomföra

ett prestationslönesystem i brevbäringen. Åtgärder har även vidtagits för en fortsatt rationalisering av postverkets kassarörelse.

Postbanken uppvisar fortsatt expansion. Postgirorelsens omsättning ökade år 1967 i något snabbare takt än år 1966 eller med närmare 12 % mot tidigare drygt 10 %. Motsvarande siffror för inlåningen i postsparbanksrörelsen var 8 resp. 7 %. Det av postbanken förvaltade kapitalet steg med ca 800 milj. kr. under år 1967 och uppgick vid årets slut till ca 12,3 miljarder kr.

Investeringarna för postverket avser i huvudsak större byggnadsföretag samt inköp av bilar och bussar. För *budgetåret 1968/69* föreslås investeringsramen öka med 5,0 milj. kr. till 21,1 milj. kr. I detta belopp har inräknats medel för inledande arbeten på en större tillbyggnad av postgirohuset i Stockholm.

Televerket

Telefon- och telexrörelsen fortsätter att expandera snabbt. Telegramtrafiken minskar däremot vilket beror på bl. a. att en del av denna trafik övertas av telexnätet.

Ett representativt mått på telefonrörelsens utvecklingstakt utgör ökningen av antalet installerade telefonapparater, vilken under senare år utgjort drygt 5 % per år. För budgetåret 1966/67 var ökningen i absoluta tal ca 177 000 apparater. Totala antalet telefonapparater uppgick vid budgetårets slut till 3 843 000. Antalet telefonapparater per 1 000 invånare i landet var vid samma tidpunkt 490, en telefonthet som överträffas endast av USA. Det beräknas, att vid utgången av angivna budgetår ca 90 % av landets hushåll hade åtminstone ett telefonabonnemang, vilket innebär att Sverige i fråga om abonnemangstäthet intar första platsen i världen.

Även telefontrafiken har under senare år vuxit kraftigt, samtidigt som den i allt större utsträckning automatiserats. Budgetåret 1966/67 ökade antalet inländska rikssamtal med 11 % till ca 630 milj. (fig. 7). Av dessa utväxlades ca 97 % helautomatiskt. I början av 1970-talet beräknas automatiseringen för all inländsk telefontrafik vara helt genomförd. Större delen av trafiken till de nordiska länderna och till Storbritannien och Västtyskland beräknas även vara automatiserad då.

Antalet telexabonnemang ökade under budgetåret 1966/67 med 486. Även telextrafiken växer och särskilt den utländska. Antalet telexminuter till utlandet ökade sålunda med drygt 11 %.

I sammanhanget kan noteras den snabba utvecklingen av teletekniken, som skapar vidgade möjligheter att förbättra telekommunikationerna. Exempelvis har i anslutning till ett inom televerket bedrivet utvecklingsarbete planer numera utarbetats för en ökning av fjärrförbindelsenätets överföringskapacitet. Därigenom kan det bli möjligt att tredubbla trafikavvecklingen i befintliga koaxialkabelanläggningar. Utvecklingsarbetet avseende

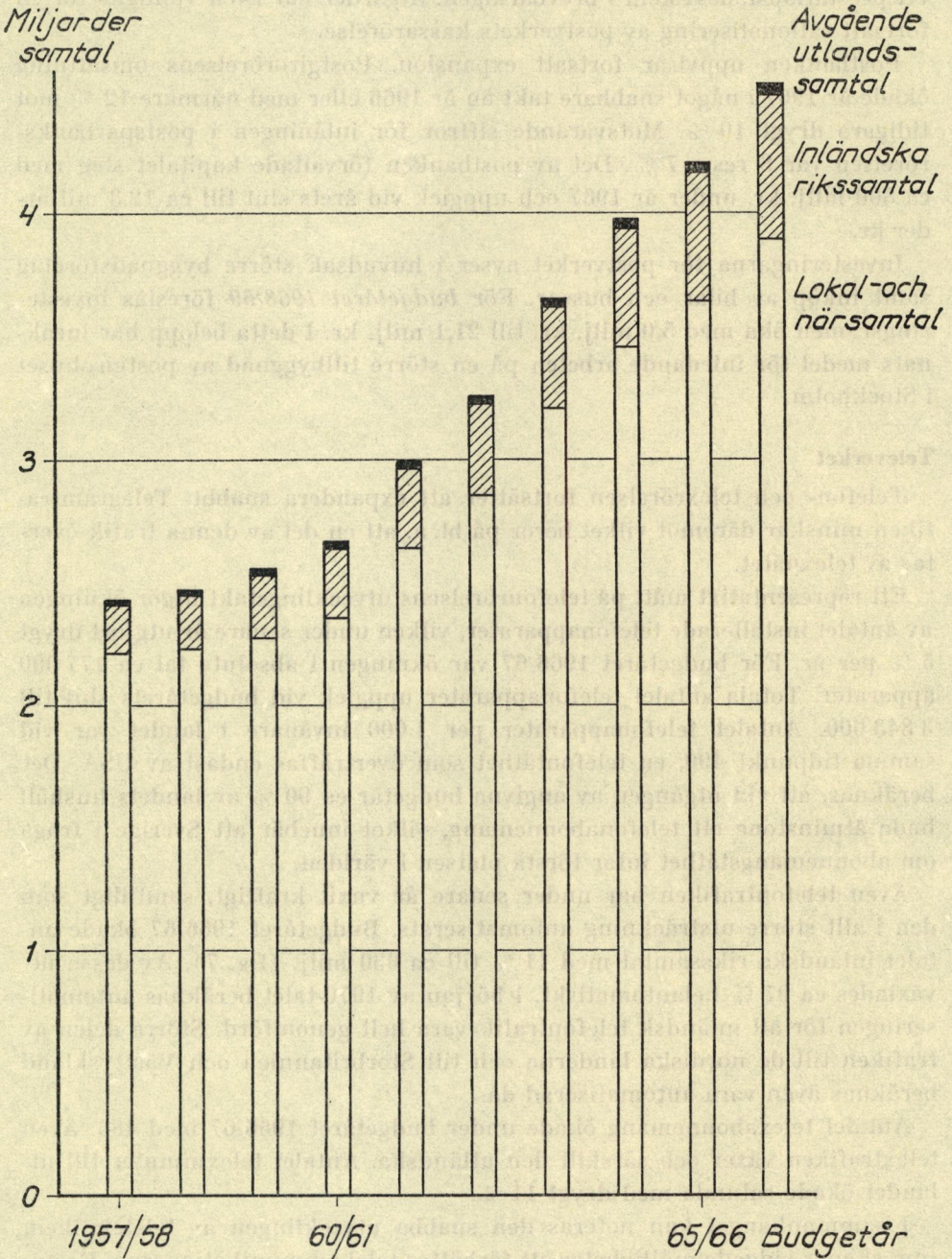

Fig. 7. Utvecklingen av antalet lokal- och närsamtal, inländska rikssamtal samt utlandssamtal

elektroniska telefonstationer med nya och förbättrade egenskaper har numera drivits så långt att försök med två programminnesstyrda stationer kan igångsättas under innevarande budgetår. — På det internationella området tilldrar sig telekommunikationer via satelliter särskilt intresse. Avsikten är att de nu gällande provisoriska arrangemangen för ett världsomspännande kommersiellt telesatellitnät skall ersättas med definitiva överenskommelser. Överläggningar härom kommer att tas upp under år 1969. Inom Europeiska konferensen angående telekommunikationer via satelliter (CETS) pågår förberedelser för dessa överläggningar. Frågor om telekommunikationer via satelliter är en betydelsefull angelägenhet för Europeiska rymdkonferensen, i vilken Sverige numera är medlem. Sådana frågor är också en viktig punkt på programmet för den FN-konferens om fredlig användning av yttre rymden som skall hållas under augusti 1968.

I fråga om investeringarna i teleanläggningar föreslås för *budgetåret 1968/69* 587 milj. kr.

Plan- och byggnadsväsendet

Pågående inflyttning till tätortsregionerna fortsätter att ställa stora anspråk på kommunernas och statens planeringsresurser. Intresset har efter hand kommit att i högre rad riktas mot planläggning på längre sikt och för större områden. Inom såväl kommuner som kommunblock och större regioner har ett betydande översiktligt planarbete kommit i gång i skilda former. I enlighet med regeringens initiativ år 1966 bedrivs ett försöksarbete inom kommunikationsdepartementet som en förberedelse till översiktlig fysisk planering för hela landet. Arbetet, som haft karaktären av probleminventering och tekniska metodstudier, ingår som ett led i departementets principundersökningar rörande planformer och kvalitetsnormer i bebyggelseplaneringen.

Omfattningen av pågående planarbete för olika former av bebyggelse och markanvändning kan i viss mån belysas med antalet under budgetåret 1966/67 expedierade granskningsärenden hos länsarkitektkontoren. Det totala antalet sådana ärenden var 2 701, varav 33 avsåg region- och generalplaner, 1 503 stadsplaner och 1 165 byggnadsplaner.

Regionplanering i byggnadslagens former pågår eller förbereds inom sex områden, omfattande 105 kommuner. Någon form av generalplanarbete pågår i drygt hälften av landets kommuner. I länen sker fortlöpande inventeringar och planutredningar till ledning för olika samhällsbyggnadsåtgärder.

Den 1 juli 1967 inrättades statens planverk som central förvaltningsmyndighet för plan- och byggnadsväsendet med länsarkitektorganisationen som regional organisation. Bättre förutsättningar har härmed skapats för en aktivare statlig insats på området. En särskild byrå har inrättats för utvecklingsarbete på planområdet. På byggnadsområdet har de nya anvisningarna

till byggnadsstadgan efter mångårigt arbete nu publicerats under namnet Svensk Byggnorm 67 (Babs 67). En betydligt utvidgad verksamhet med typgodkännande av byggnader och byggnadsdelar m. m. förbereds.

Landsstat och kommunfrågor

Överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län har den 1 januari 1968 lagts samman till en länsstyrelse. Vidare har länsingenjörskontoren inordnats i länsstyrelserna den 1 juli 1967. Ärenden i fråga om naturvård, vattenvård och luftvård handläggs på särskilda naturvårdssektioner.

Under år 1967 har länsindelningsutredningen, länsförvaltningsutredningen och landskontorsutredningen avgivit sina förslag. Dessa remissbehandlas f. n. Länsdemokratiutredningen väntas avge sitt förslag under år 1968.

Förslag framlägges om personalförstärkningar för länsplanering i storstadslänen och ökade resurser för naturvårdssektionerna i vissa län. Vidare förordas bl. a. viss utökning av personalen för taxeringsrevision.

Civilbefälhavarutredningen har under år 1967 avlämnat delbetänkande om civilbefälhavarnas ställning och uppgifter. Betänkandet har remissbehandlats. Viss personalförstärkning för nästa budgetår vid några civilbefälhavar-kanslier föreslås.

Möjligheterna att åstadkomma en datamässig central fordonsregistrering övervägs av bilregisterutredningen, som väntas lämna ett principförslag under år 1968.

Kungl. Maj:t har uppdragit åt statskontoret att undersöka organisationen, arbetsformerna och personalbehovet inom länsstyrelserna och avge därav föranledda förslag. Härvid skall bl. a. behovet från rationaliseringssynpunkt av ändringar i gällande författningar uppmärksammas. Ett annat led i rationaliseringssträvandena är den kursverksamhet som pågår inom landsstaten.

Exekutionsväsendets organisationsnämnd arbetar fortlöpande med att rationalisera kronofogdemyndigheternas arbete. Vid kronofogdemyndigheten i Stockholm har viss användning av ADB införts på försök. Systemet beräknas bli genomfört under innevarande budgetår. Tillsammans med statskontoret utreder nämnden frågan om övergång till ADB för bokförings- och redovisningsarbete inom samtliga kronofogdedistrikt.

De kommunala uppborndsverken förstatligades den 1 januari 1967. Samtidigt genomfördes ny distriktsindelning för de lokala skattemyndigheterna. Riktlinjer har fastställts för dessa myndigheters organisation och arbetsuppgifter efter det att ADB-reformen på taxerings-, uppbornds- och folkbokföringsområdet har genomförts. Avsikten är att organisationsundersökningar skall göras hos de lokala skattemyndigheterna för att man bl. a. skall kunna närmare bestämma deras medverkan i taxeringsarbetet. I samband härmed får också dessa myndigheters personalbehov bedömas.

Kommunindelningsreformen fortgår enligt de riktlinjer som beslöts av

1962 års riksdag. Tidpunkten för ikraftträdande av beslut om kommunsammanläggning brukar bestämmas så att val av fullmäktige kan ske vid ordinarie kommunalval eller vid extra val i samband med val till riksdagens andra kammare. Därför trädde inte någon sammanläggning i kraft vid årsskiftet 1967/68. Däremot pågår f. n. överväganden om sammanläggning den 1 januari 1969 i ett 30-tal kommunblock, och i några fall har beslut härom redan fattats av kommunerna.

Under år 1967 har kommunalrättskommittén avlämnat ett betänkande om enhetlig kommuntyp, vilket f. n. remissbehandlas.

Sammanställning

Anslagen för nästa budgetår inom Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde minskas med 112,6 milj. kr. till 3 838,1 milj. kr. Härav hänför sig 2 731,4 (—85,7) milj. kr. till driftbudgeten och 1 106,7 (—26,9) milj. kr. till kapitalbudgeten. I följande sammanställning har en grov specifikation gjorts av anslagen och förändringarna på olika anslagsgrupper.

DRIFTBUDGETEN	Anvisat 1967/68	Förslag 1968/69	Ökn. el. minskn.
<i>Sjätte huvudtiteln</i> miljoner kronor			
A Kommunikationsdepartementet m. m.....	9,9	10,9	+ 1,0
B Landsstaten	397,2	423,7	+ 26,5
C Planväsendet	13,9	15,7	+ 1,8
D Vägväsendet	1 719,5	1 715,0	— 4,5
E Trafiksäkerhet			
Kostnader för övergång till högertrafik.....	196,0	20,0	— 176,0
Övrigt	21,9	23,0	+ 1,1
F Sjöfart.....	99,7	102,4	+ 2,7
G Institut m. m.....	30,5	33,0	+ 2,5
H Diverse.....	328,6	387,6	+ 59,0
Summa för driftbudgeten	2 817,1	2 731,4	— 85,7
KAPITALBUDGETEN			
I. Statens affärsverksfonder			
B Postverket.....	16,3	21,6	+ 5,3
C Televerket	599,0	585,4	— 13,6
D Statens järnvägar.....	428,0	396,6	— 31,4
E Luftfartsverket.....	15,3	17,3	+ 2,0
II. Statens allmänna fastighetsfond.....	3,4	0,9	— 2,5
IV. Statens utlåningsfonder.....	2,0	0,0	— 2,0
V. Fonden för låneunderstöd.....	7,5	7,5	—
VII. Fonden för förlag till statsverket.....	1,5	1,5	—
VIII. Diverse kapitalfonder			
Statens vägverks förrådsfond.....	41,7	50,2	+ 8,5
Sjöfartsverkets fond.....	18,9	25,7	+ 6,8
Summa för kapitalbudgeten	1 133,6	1 106,7	— 26,9
<i>Totalt för Kommunikationsdepartementet</i>	3 950,7	3 838,1	— 112,6

För att komplettera bilden av Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde kan nämnas, att driftutgifterna för statens affärsdrivande verk inte tas upp på riksstaten utan i särskilda driftstater, som Kungl. Maj:t fastställer. De sammanlagda driftutgifterna för postverket, televerket, statens järnvägar och luftfartsverket för innevarande budgetår uppgår enligt fastställda driftstater till 6 015 milj. kr.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 3 januari 1968.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1968/69 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde och anför.

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet m. m.

A 1. Kommunikationsdepartementet: Avlöningar

1966/67 Utgift	4 379 100
1967/68 Anslag	5 107 000
1968/69 Förslag	6 149 000

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69
<i>Tjänster</i>		
Handläggande personal	70	+ 1
Övrig personal	50	—
	120	+ 1
<i>Anslag</i>		
Avlöning till departementschefen	95 000	+ 5 000
Avlöningar till tjänstemän	4 300 500	+ 644 000
Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft	711 500	+ 393 000
	5 107 000	+ 1 042 000

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet har anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag meddela, att

Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande beslutat inrätta en tjänst som kansliråd i Cr 1 i kommunikationsdepartementet för lagstiftningsarbete.

Jag beräknar ett ökat medelsutrymme för expertis och tillfällig arbetskraft. Detta motiveras av de ökade utredningsinsatser, som krävs för det fortsatta arbetet på en översiktlig fysisk riksplanering, och av behovet att förstärka departementets rättssekretariat.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 6 149 000 kr.

A 2. Kommunikationsdepartementet: Omkostnader

1966/67 Utgift	308 500	
1967/68 Anslag	295 000	
1968/69 Förslag	335 000	
		1967/68 Beräknad ändring
		1968/69
1. Sjukvård m. m.	12 000	+ 2 000
2. Resersättningar	63 000	+ 10 000
3. <i>Expenser</i>	162 000	+ 28 000
4. Publikationstryck	58 000	—
	295 000	+ 40 000

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 335 000 kr. Jag har därvid under anslagsposten till *expenser* räknat in 8 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 335 000 kr.

A 3. Kommittéer m. m.

1966/67 Utgift	3 112 400	Reservation 466 200
1967/68 Anslag	4 200 000	
1968/69 Förslag	4 200 000	

Med hänsyn till den beräknade omfattningen av kommittéverksamheten under budgetåret 1968/69 kan anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag har liksom för innevarande budgetår räknat in ett visst medelsutrymme för förstärkning av myndigheternas planeringsresurser. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 4 200 000 kr., därav 1 500 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

A 4. Extra utgifter

1966/67 Utgift	156 800	Reservation 69 600
1967/68 Anslag	270 000	
1968/69 Förslag	240 000	

Anslaget bör med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar samt en förutsedd ökad belastning under nästa budgetår räknas upp med 20 000 kr. Samtidigt bör anslaget räknas ned med 50 000 kr. motsvarande beräknade kostnader för utrikes tjänsteresor, som vissa myndigheter inom departementets verksamhetsområde fr. o. m. nästa budgetår själva skall kunna besluta om och för vilka medel i stället beräknats under myndighetens omkostnadsanslag.

Anslaget bör sålunda föras upp med 240 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kr.

B. Landsstaten

B 1. Länsstyrelserna: Avlöningar

1967/68 Anslag	198 340 000
1968/69 Förslag	213 955 000

¹ Avser summan av de för budgetåret 1967/68 uppförda anslagen Överståthållarämbetet: Avlöningar och Länsstyrelserna: Avlöningar samt del av anslaget Kostnader för länsstyrelsen i Stockholm m.m.

Länsstyrelsen är den allmänna statliga förvaltningsmyndigheten i regional instans. Den är direkt underställd Kungl. Maj:t. Ansvarsområdet spänner över ett vidsträckt fält av den allmänna förvaltningen. Arbetsuppgifterna faller under de flesta departementens verksamhetsområden. Förutom de särskilda förvaltningsuppgifter som åvilar länsstyrelsen har denna en allmän skyldighet att bevaka tillståndet och utvecklingen i länet och främja dess befolknings bästa samt att verka för samordning av olika insatser med detta syfte. Ett planeringsråd är knutet till varje länsstyrelse.

Länsstyrelserna, utom länsstyrelsen i Stockholms län, är organiserade på två avdelningar, landskansliet för den allmänna förvaltningsmässiga verksamheten och landskontoret, som har hand om ekonomiska och kamerala ärenden samt folkbokförings-, taxerings- och uppbördsverksamheten. Vid varje länsstyrelse utom länsstyrelsen i Gotlands län finns dessutom en länspolischefsexpedition för den operativa ledningen av polisväsendet.

Landskansliet indelas i de flesta länen i fyra sektioner, allmänna sektionen, planeringssektionen, civilförvarssektionen och naturvårdssektionen. Till civilförvarssektionen hör en allmän beredskapsdetalj och ett pris-kontor. I de största länen finns också en socialsektion. I de län som saknar sådan handläggs socialärendena på allmänna sektionen. På landskansliet finns vidare en utredningsenhet för länsplanering. På landskansliet tjänstgör också en militärassistent. Landskontoret är normalt indelat i en kameralsektion, en taxeringssektion — uppdelad på en allmän detalj och en detalj för taxeringsrevisionsverksamhet — en uppbördssektion och en datasektion. Till kameralsektionen hör prövningsnämndens kansli och till taxeringssektionen ett varuskattekontor. Vid landskontoret i Göteborgs och Bohus län finns inrättad en särskild sektion för sjömansskatteärenden, sjömansskattekontoret.

För länsstyrelsen i Stockholms län som har bildats den 1 januari 1968 genom sammanslagning av överståthållarämbetet och förutvarande länsstyrelsen i Stockholms län gäller en särskild organisation. Vid sidan av landshövdingen finns där en länsöverdirektör. Antalet avdelningar är fem, nämligen allmänna avdelningen, planeringsavdelningen, kameral- och upp-

bördsavdelningen, prövningsnämndsavdelningen och taxeringsavdelningen. Till skatteavdelningen hör ett kupongskattekontor. I förevarande anslag ingår medel också för personalen vid civilbefälhavarnas kanslier.

I följande uppställning redovisas personalen vid länsstyrelserna i samtliga län enligt gällande personalplaner och enligt länsstyrelsernas uppgifter om den tillfälligt anställda personalens placering samt föreslagna ändringar för nästa budgetår. I fråga om dataverksamheten redovisas också centrala folkbokförings- och uppborädsnämndens (CFU:s) förslag. Beträffande civilbefälhavarnas kanslier redovisas civilbefälhavarutredningens förslag.

	1967/68	Beräknad ändring Länsstyrelserna m.fl.	1968/69 Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
1. <i>Ledningspersonal</i>	85	+ 3	—
2. <i>Allmänna sektionerna och — i vissa län — socialsektionerna</i>			
Handläggande personal i högre lönegrad	115	+ 10	+ 3
Landskanslister m. fl.	141	+ 7	—
Övrig personal	402	+ 28	—
3. <i>Planeringssektionerna</i>			
Handläggande personal i högre lönegrad	83	+ 4	+ 3
Landskanslister m. fl.	110	+ 8	+ 2
Övrig personal	766	+ 43	+ 5
4. <i>Länsplaneringsenheterna</i>			
Handläggande personal i högre lönegrad	57	+ 6	+ 3
Landskanslister m. fl.	—	+ 3	+ 3
Övrig personal	66	+ 18	—
5. <i>Naturvårdssektionerna</i>			
Handläggande personal	70	+ 16	+ 5
Övrig personal	101	+ 37	+ 6
6. <i>Civilförsvarssektionerna</i>			
Handläggande personal i högre lönegrad	34	+ 2	—
Landskanslister m. fl.	279	+ 28	—
Övrig personal	313	+ 30	—
7. <i>Länspolischefernas expeditioner</i>			
Handläggande personal i högre lönegrad	27	+ 3	—
Landskanslister m. fl.	1	+ 3	—
Övrig personal	29	+ 9	—
8. <i>Civilbefälhavarnas kanslier</i>			
Handläggande personal	16	+ 8	+ 4
Övrig personal	7	+ 10	+ 2
9. <i>Kameralsektionerna utom prövningsnämndernas kanslier</i>			
Handläggande personal i högre lönegrad	92	—	—
Landskanslister m. fl.	138	+ 4	—
Övrig personal	377	+ 11	—
10. <i>Prövningsnämndernas kanslier</i>			
Handläggande personal i högre lönegrad	54	+ 4	—
Landskanslister m. fl.	84	+ 4	—
Övrig personal	264	+ 12	—

Statsverkspropositionen år 1968: Bil. 8: Kommunikationsdepartementet 23

	1967/68	Beräknad ändring Länstyrelserna	1968/69 Dep.chefen m.fl.
11. Taxeringssektionernas allmänna detaljer			
Handläggande personal i högre lönegrad	179	+ 7	+ 1
Landskanslister m. fl.	101	+ 10	+ 1
Övrig personal	241	+ 12	—
12. Taxeringssektionernas revisionsdetaljer			
Handläggande personal i högre lönegrad	242	+ 7	+ 9
Landskanslister m. fl.	137	+ 7	+ 5
Övrig personal	124	+ 10	+ 6
13. Varuskattekontoren			
Handläggande personal i högre lönegrad	24	+ 1	—
Landskanslister m. fl.	77	+ 5	+ 4
Övrig personal	188	+ 4	+ 4
14. Taxeringsassistentgrupperna			
Taxeringsassistenter	344	+ 40	+ 6
Övrig personal	326	+ 38	+ 4
15. Kupongskattekontoret			
Handläggande personal i högre lönegrad	1	—	—
Landskanslister m. fl.	—	—	—
Övrig personal	14	—	—
16. Uppbördssektionerna			
Handläggande personal i högre lönegrad	26	+ 2	—
Landskanslister m. fl.	105	+ 10	—
Övrig personal	333	+ 17	—
17. Sjömansskattekontoret			
Handläggande personal i högre lönegrad	1	—	—
Landskanslister m. fl.	4	+ 1	—
Övrig personal	22	+ 1	—
18. Datasektionerna			
Handläggande personal i högre lönegrad	21	—	—
Landskanslister m. fl.	112	+ 16	—
Övrig personal	548	+ 35	+ 30
19. Folkbokföringsdetaljerna			
Handläggande personal i högre lönegrad	—	—	—
Landskanslister m. fl.	19	— 19	— 19
Övrig personal	159	— 159	— 159
20. För avdelningarna gemensam personal			
Expeditionsvakter, telefonister m. fl.	310	+ 19	+ 5
	7 369	+ 375	— 67
Anslag			
Avlöningar till tjänstemän	196 526 000	+ 28 200 000	+ 15 584 000
Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 160 000	+ 56 000	+ 55 000
Särskilda löneförhöjningar (representationsbidrag till landshövdingarna)	704 000	— 14 000	— 14 000
	198 390 000	+ 28 242 000	+ 15 625 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden.....	50 000	—	+ 10 000
Nettoutgift	198 340 000	+ 28 242 000	+ 15 615 000

Länsstyrelserna, centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden och civilbefälhavarutredningen.

1. En tjänst som biträdande landssekreterare yrkas av länsstyrelsen i Västerbottens län (71 472 kr.). Länsstyrelserna i Älvsborgs och Västernorrlands län begär vardera en tjänst som förste länsassessor på landskontoret (141 528 kr.).

Till stöd för yrkandet om en tjänst som biträdande landssekreterare anför landssekreterarens stora arbetsbörda, som blivit än större genom att en naturvårdssektion har inrättats vid landskansliet fr. o. m. den 1 juli 1967. Länsassessorstjänsterna i Älvsborgs och Västernorrlands län avses för att lätta landskamrerarnas stora arbetsbörda. Prövningsnämndsarbetet kräver mer och mer tid och landskamrerarnas arbetsuppgifter som avdelningschef har ökat väsentligt. Särskilt framhålls att lokalsplittringen för landskontoret i Älvsborgs län gör att ledningsuppgifterna blir tidsödande och betungande.

2. Länsstyrelsen i Malmöhus län begär en tjänst som personalkonsulent och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län en tjänst som byrådirektör. Envar av länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs och Malmöhus län hemställer om en tjänst som länsassessor, envar av länsstyrelserna i Jönköpings, Malmöhus, Hallands och Västerbottens län om en tjänst som förste länsaktuarie samt länsstyrelsen i Kronobergs län om en tjänst som länsnotarie (395 236 kr.). Förstärkning av landskanslistkadern yrkas av länsstyrelsen i Älvsborgs län med två tjänster samt av länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Malmöhus, Skaraborgs, Västerbottens och Norrbottens län med en tjänst vardera (232 128 kr.). Utökning av biträdespersonalen begärs av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län med sju, Kristianstads län med fyra, Malmöhus, Värmlands och Västmanlands län med vardera två tjänster samt Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Hallands, Örebro, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län med vardera en tjänst (554 498 kr.).

Länsstyrelsen i Malmöhus län motiverar yrkandet om en tjänst som personalkonsulent med nödvändigheten att från statsförvaltningens sida aktivera personalpolitiken och få en effektiv personalvård. Som grund för yrkandet om tjänst som byrådirektör anför länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län att rationaliserings- och organisationsverksamheten på landskansliet på grund av andra betydande arbetsuppgifter inte har kunnat bedrivas i önskvärd utsträckning och att det är nödvändigt att avdelnings-

chefen vid sin sida får en tjänsteman för organisationsundersökningar, rationalisering, personalrekrytering i stort, personalutbildning och intern upplysningsverksamhet.

Till stöd för yrkandena om tjänster som länsassessor och förste länsnotarie åberopas framförallt att överexekutorsgöromålen har ökats och försvårats. Härvid erinras om de ändringar i utsökningslagen som har trätt i kraft den 1 juli 1967. Vidare framhålls den ansvällning som har skett av personalärenden och ärenden i fråga om hälsovård och socialvård. Länsstyrelsen i Jönköpings län anför att en tjänst som förste landskanslist bör kunna dras in om länsstyrelsen får den begärda juristtjänsten. Svårigheten att behålla länsnotarieaspiranter anføres av länsstyrelsen i Västerbottens län som särskilt skäl för yrkandet om en tjänst som förste länsnotarie. Länsstyrelsen i Kronobergs län åberopar rekryteringssvårigheter som grund för yrkandet om en länsnotarietjänst.

Ökningen av överexekutorsgöromålen åberopas också som stöd för den begärda förstärkningen av landskanslist- och biträdespersonalen. Vidare framhålls att en allmän arbetsansvällning har skett. Flera länsstyrelser framhåller särskilt ökningen av antalet passärenden och ärenden som rör handels- och föreningsregistren. Länsstyrelserna i Uppsala och Älvsborgs län anför som särskilt motiv för de begärda landskanslisttjänsterna att stor pensionsavgång väntas inom de tre närmaste åren och för att möta denna avgång bör ersättare anställas nu. Av de yrkade biträdestjänsterna avses fem för länsläkare eller länsveterinär och två för skötsel av arkiv.

3. Länsstyrelsen i Kronobergs län yrkar en tjänst som länsassessor. Länsstyrelserna i Blekinge och Hallands län begär vardera en tjänst som förste länsnotarie och länsstyrelsen i Örebro län en tjänst som länsnotarie (173 148 kr.). En tjänst som länsassistent yrkas av länsstyrelsen i Västmanlands län och en tjänst som förste landskanslist av länsstyrelsen i Västernorrlands län. Envar av länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Örebro och Gävleborgs län hemställer om en tjänst som landskanslist (229 728 kr.). Förstärkning av biträdespersonalen yrkas av länsstyrelserna i Kristianstads och Värmlands län med vardera sex, länsstyrelserna i Södermanlands och Malmöhus län med vardera fem, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län med fyra, länsstyrelsen i Gävleborgs län med tre, länsstyrelserna i Uppsala, Gotlands, Västmanlands och Västerbottens län med vardera två tjänster samt länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Hallands och Örebro län med vardera en tjänst (734 184 kr.).

Till stöd för yrkandena om juristtjänster och landskanslisttjänster anförs genomgående att arbetsvolymen har ökat och väntas ytterligare öka till följd av den intensifierade naturvårdsverksamheten. Flera länsstyrelser framhåller att den starka utvecklingen av byggnadsverksamheten har medfört ett kraftigt tryck på myndigheterna. Två av de yrkade landskanslisttjänsterna är avsedda för bilregister- och körkortsärenden. På biträdessi-

dan är yrkandena om nya tjänster koncentrerade till bilregister- och körkortsdetaljerna. Arbetsvolymen på dessa detaljer fortsätter att öka. Även verksamheten på övriga delar av planeringssektionerna växer. På grund härav begärs ett antal biträdestjänster på plan- och byggnadsdetaljerna.

4. En tjänst som byrådirektör yrkas av länsstyrelserna i ettvar av Stockholms, Uppsala och Malmöhus län, en tjänst som länsaktuarie av länsstyrelsen i Västerbottens län och en tjänst som amanuens av länsstyrelserna i vardera Uppsala och Värmlands län (263 472 kr.). Länsstyrelserna i Kronobergs, Malmöhus och Örebro län begär vardera en landskanslisttjänst (83 604 kr.). Utökning av antalet biträdestjänster yrkas av länsstyrelsen i Uppsala län med tre, länsstyrelserna i Malmöhus, Värmlands, Örebro och Västerbottens län med två tjänster samt länsstyrelserna i Östergötlands, Gotlands, Kristianstads, Skaraborgs, Västmanlands, Gävleborgs och Jämtlands län med vardera en tjänst (324 048 kr.). Flertalet länsstyrelser hemställer vidare om medel för vissa utrednings- och planeringsuppgifter (— 443 000 kr.).

Till stöd för yrkandena om de högre tjänsterna anförs att den tillgängliga kvalificerade personalen inte räcker för att på ett tillfredsställande sätt och inom rimlig tid genomföra planerat arbete. Härvid erinras om bl. a. den länsplanering som har anbefallts. Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller att länsplaneringsenheten i länet är avsedd även för Gotlands län och att arbetet inom detta län har visat sig vara mer arbetskrävande än man har kunnat förutse. Länsstyrelserna i Uppsala och Malmöhus län framhåller att behovet av planering gör sig starkt gällande i dessa län, som kännetecknas av snabba förändringar, hög expansionstakt och omfattande urbanisering. De yrkade landskanslisttjänsterna behövs för att avlasta utredarna sådant arbete som inte fordrar speciell utredningskompetens. I fråga om biträdestjänsterna framhålls särskilt behovet av kartritningshjälp.

5. Envar av länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs och Norrbottens län yrkar en tjänst som byrådirektör. Länsstyrelsen i Gävleborgs län begär två sådana tjänster och länsstyrelsen i Kronobergs län tre. En tjänst som naturvårdsintendent yrkas av länsstyrelsen i Jämtlands län och en tjänst som länsassessor av länsstyrelsen i Norrbottens län (858 109 kr.). Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer om två tjänster som byråingenjör samt envar av länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Kristianstads och Västernorrlands län om en sådan tjänst. Länsstyrelsen i Kristianstads län begär också en tjänst som ingenjör. En tjänst som naturvårdsassistent yrkas av länsstyrelserna i vardera Malmöhus och Norrbottens län och en tjänst som landskanslist av länsstyrelsen i Västmanlands län (431 268 kr.). Härutöver begärs 26 biträdestjänster (474 305 kr.). Samtliga länsstyrelser

anhåller om medel för särskilda arbetsuppgifter, tillhoppa 1 691 000 kr. (+ 691 000 kr.).

Till stöd för yrkandena framhålls genomgående att den nuvarande personalorganisationen är otillräcklig för att bemästra de nya arbetsuppgifter som den 1 juli 1967 har tillkommit inom naturvårdsområdet. Bland annat pekas på de nya arbetsuppgifterna i fråga om vatten- och luftvård.

I anslutning till yrkandena om ingenjörstjänster betonar länsstyrelserna vikten av att i naturvårdsarbetet ha tillgång till expertis med naturvetenskaplig utbildning och industriell erfarenhet. Till stöd för vissa yrkanden om biträdestjänster framhålls behovet av kartriterskor.

6. Länsstyrelserna i Stockholms och Gävleborgs län yrkar vardera en tjänst som förste länsnotarie (57 264 kr.). Landskanslisttjänster och jämförbara tjänster yrkas av länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kalmar och Kristianstads län med vardera tre, länsstyrelserna i Södermanlands, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län med vardera två tjänster samt länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus och Västerbottens län med vardera en tjänst (804 820 kr.). Härutöver begärs ett 30-tal biträdestjänster (516 332 kr.). De yrkade tjänsterna avses delvis skola ersätta befintliga arvodestjänster. I fråga om medel för tillfällig personal yrkas höjningar på sammanlagt omkring 500 000 kr.

Till stöd för yrkandena anförs att den nuvarande personalorganisationen är otillräcklig för arbetet med planläggning, utbildning, övning, förordshållning m. m. Flera länsstyrelser uppger att ett betydande overtidsarbete förekommer. Genomgående framhålls att personalförstärkning är nödvändig för arbetet med den kommunala beredskapen.

7. En tjänst som biträdande länspolischef yrkas av länsstyrelserna i vardera Stockholms, Kalmar och Älvsborgs län (187 740 kr.). Länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs och Kopparbergs län begär vardera en tjänst i landskanslistkarriären (86 700 kr.). Envar av länsstyrelserna i Södermanlands, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Örebro, Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län hemställer om en biträdestjänst (152 776 kr.).

Som grund för yrkandena anförs bl. a. att det f. n. inte är möjligt för länspolischefen att hinna med både den egentliga polisverksamheten och de administrativa uppgifterna. De sistnämnda uppgifterna har visat sig bli betydligt mer omfattande än vad som kunde förutses vid polisreformens genomförande år 1965.

8. *1964 års civilbefälhavarutrednings förslag.* Utredningen har haft att — mot bakgrund av de senaste årens utveckling och erfarenheter samt de överväganden som redovisats i prop. 1964: 109 angående ny organisation av totalförsvarets regionala ledning m. m. (SU 189, rskr 362) — utreda bl. a. frågan om civilbefälhavarnas uppgifter och befogenheter i krig, att utar-

beta förslag till krigsinstruktion för civilbefälhavarna och till de ändringar i fredsinstruktionen för dessa, vartill övervägandena kunde ge anledning, samt att överse krigsorganisationen för civilbefälhavarna.

I betänkande den 21 juni 1967 (stencilerat) har utredningen avgivit förslag i angivna hänseenden. Betänkandet är i vissa delar av hemlig natur. Enligt förslaget skall civilbefälhavaren — i enlighet med riksdagens principbeslut 1964 — vara högsta civila totalförsvarsmyndighet inom civilområdet i krig. Som sådan skall civilbefälhavaren samordna försvarsverksamheten i alla frågor som berör fler än ett län, enligt lägets krav prioritera behov och fördela resurser för att största möjliga försvarseffekt skall nås samt tillse och verka för att operativa åtgärder från militär sida samordnas med och följs upp av det civila försvaret.

Inom sitt ansvarsområde skall civilbefälhavaren ha direktiv rätt mot länsstyrelserna och — i fall då det behövs för erforderlig samordning — mot samverkande civila regionala myndigheter.

I fråga om uppgifterna och befogenheterna i fred har utredningen stannat för att begränsa dessa så långt det har varit möjligt med hänsyn till krigsuppgifterna. Ett avgörande moment härvidlag har varit att ett vidare kompetensområde med ett mera djupgående planläggningsansvar m. m. skulle medföra att helt andra anspråk måste ställas på den fredstida personalorganisationens storlek än utredningen har bedömt realistiska.

Med denna utgångspunkt har utredningen föreslagit att civilbefälhavaren i fred skall verka för att beredskapsplanläggning kommer till stånd och se till att denna riktas in på totalförsvarets verksamhet i krig enligt enhetlig målsättning inom civilområdet och att den samordnas både mellan de civila myndigheterna inbördes och mellan dessa och de militära myndigheterna. För detta ändamål skall civilbefälhavaren ha rätt att påkalla hos civila regionala myndigheter att material rörande planläggningen sänds till honom och att, när han anser detta nödvändigt, föreskriva att beredskapsplan inte fastställs förrän samråd har skett med honom.

Som ytterligare uppgifter för civilbefälhavaren i fred föreslås dessutom, att han skall leda stabstjänstövningar inom civilområdet, verka för att personal hos de civila myndigheterna inom området utbildas för sin verksamhet i krig och själv anordna sådan utbildning som behövs, planlägga sin krigsorganisation enligt utfärdade bestämmelser samt med stöd av material rörande beredskapsplanläggningen göra de sammanställningar och upprätta de egna planer som behövs för verksamheten i krig.

I fråga om organisationen i fred av civilbefälhavarnas kanslier finns f. n. i vart och ett av de sex civilområdena en avdelningsdirektör som kanslichef, en förste byråsekreterare och en kansliskrivare. Dessutom finns i vart och ett av södra och västra civilområdena en och i östra civilområdet två byrådirektörer.

Utredningen föreslår att organisationen förstärks i fråga om biträdes-

personal med en tjänsteman och i fråga om övrig personal med två tjänstemän i varje civilområde (630 000 kr.).

Utredningen anför att en utökning av nuvarande organisation är ofrånkomlig med hänsyn till civilbefälhavarnas ökade uppgifter i krig. Uppgifterna i fred är avhängiga av de förhållanden som skall gälla i krig. Med hänsyn härtill betonar utredningen kraftigt, att förslaget enligt dess mening endast tillgodoser det minimikrav man måste ställa på verksamheten i fred. Beredskapsplanläggningen kommer enligt förslaget att kräva en ökad arbetsinsats i förhållande till nuläget. Uppgiften att leda stabsövningar blir mera betungande än hittills, eftersom dessa i fortsättningen kommer att äga rum vart fjärde i stället för vart sjätte år. Redan nu är uppgiften arbetskrävande och kan i viss mån sägas styra kansliets verksamhet. Vid sidan av den utbildnings- och övningsverksamhet som följer med uppgiften att leda stabsövningar skall civilbefälhavaren enligt förslaget ägna uppmärksamhet åt och själv anordna annan utbildning som tar sikte på krigsuppgifterna (konferenser, genomgångar funktionsvis med företrädare för länen, mindre tillämpningsövningar, viss utbildning för sambandstjänst etc.). Även denna uppgift ställer ökade krav på kanslierna.

9. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län begär en tjänst som byrådirektör och en tjänst som förste länsassistent. Länsstyrelsen i Gotlands län hemställer om en tjänst som länsassistent i utbyte mot en tjänst som länsnotarie i befordringgång. Länsstyrelserna i Uppsala och Örebro län begär förstärkning av landskanslistpersonalen med vardera en tjänst (148 824 kr.). Utökning av biträdespersonalen begärs av länsstyrelsen i Örebro län med tre tjänster, länsstyrelsen i Kalmar län med två tjänster och länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Malmöhus, Värmlands, Västmanlands och Västerbottens län med vardera en tjänst (204 840 kr.).

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län motiverar yrkandet om en byrådirektörstjänst med att personalfrågorna och de allmänt administrativa uppgifterna är mycket betungande för landskamreraren och att möjligheten att delegera dessa uppgifter på sektionschefer eller andra tjänstemän inom landskontoret är begränsad. Tjänsten som förste länsassistent avses för bl. a. sådana stiftelseärenden, arvsfondsärenden och anordningsärenden som nu handläggs av arvodesanställd personal. Länsstyrelsen i Gotlands län motiverar förslaget om tjänsteutbyte med bl. a. svårigheten att få någon länsnotarieaspirant. Övriga yrkanden motiveras av ökade arbetsuppgifter bl. a. till följd av uppbördsverkens förstatligande och tillkomsten av data-sektionen och naturvårdssektionen.

10. Länsstyrelserna i Södermanlands och Älvsborgs län yrkar vardera en tjänst som länsassessor och länsstyrelserna i Hallands och Västmanlands län vardera en tjänst som förste länsnotarie, i Västmanlands län i utbyte mot en extra tjänst som förste landskanslist (148 980 kr.). Envar av länsstyrelserna i Kronobergs, Hallands, Göteborgs och Bohus, Västmanlands och

Norrbottnens län begär en tjänst i landskanslistkarriären (152 016 kr.). Utökning av biträdespersonalen begärs med två tjänster av länsstyrelserna i vardera Örebro och Gävleborgs län och med en tjänst av länsstyrelserna i ettvarvt av Uppsala, Kalmar, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Västmanlands och Västerbottens län (224 052 kr.).

Det framhålls att arbetsbelastningen ökar för varje år liksom övertidsarbetet. Aktiviteten på taxeringssektionerna har ökat och den alltmer omfattande och komplicerade skattelagstiftningen gör besvärsmålen alltmer svårbehandlade. För att verksamheten skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt fordras personalförstärkning.

11. En tjänst som taxeringsintendent yrkas av länsstyrelsen i Södermanlands län, en tjänst som biträdande taxeringsintendent av länsstyrelserna i vardera Jönköpings, Kalmar, Gotlands och Malmöhus län och en tjänst som förste taxeringsinspektör av länsstyrelserna i vardera Uppsala och Norrbottens län (354 540 kr.). Utökning av landskanslistpersonalen begärs med fyra tjänster av länsstyrelsen i Malmöhus län, med två tjänster av länsstyrelsen i Kalmar län och med en tjänst av länsstyrelserna i vardera Stockholms, Kronobergs, Hallands och Gävleborgs län (276 000 kr.). Förstärkning av biträdespersonalen yrkas med fyra tjänster av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, med två tjänster av länsstyrelserna i vardera Kalmar och Malmöhus län samt med en tjänst av länsstyrelserna i vardera Uppsala, Jönköpings, Hallands och Gävleborgs län (227 880 kr.).

Som grund för yrkandet om en taxeringsintendenttjänst anför länsstyrelsen i Södermanlands län att en sådan tjänst finns i flera län med mindre arbetsbelastning än i Södermanlands län i fråga om bl. a. besvär till prövningsnämnden. I fråga om övriga yrkanden framhåller länsstyrelserna genomgående att taxeringsarbetet fortsätter att öka i både omfång och svårighetsgrad. Vissa angelägna arbetsuppgifter kan inte utföras på grund av personalbrist. Flera länsstyrelser poängterar behovet av personal för eftergranskning.

12. Länsstyrelsen i Kalmar län yrkar en tjänst som länsrevisor, envar av länsstyrelserna i Hallands, Göteborgs och Bohus, Gävleborgs och Norrbottens län en tjänst som förste taxeringsrevisor och envar av länsstyrelserna i Gotlands och Malmöhus län en tjänst som taxeringsrevisor (297 300 kr.). Envar av länsstyrelserna i Hallands och Gävleborgs län begär en tjänst i landskanslistkarriären och länsstyrelsen i Stockholms län fem sådana tjänster (237 096 kr.). Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer om utökning av biträdespersonalen med fyra tjänster, länsstyrelsen i Malmöhus län med tre tjänster samt länsstyrelserna i Hallands, Göteborgs och Bohus och Västerbottens län med en tjänst vardera (200 268 kr.).

Länsstyrelsen i Stockholms län föreslår att taxeringsorganisationen i Stockholm byggs ut enligt de grunder som i princip har beslutats av 1963 års riksdag (prop. 1963: 99). I övrigt framhåller länsstyrelserna att den nu-

varande personalen är otillräcklig med hänsyn till att behovet av utredningar i skatteärenden blir allt större. Höjningen av skattesatsen för den allmänna varuskatten har medfört krav på skärpt taxeringskontroll och de riksomfattande kontrollaktionerna kräver också stor arbetsinsats från revisionsdetaljernas sida.

13. Länsstyrelsernas yrkanden avser en tjänst som förste taxeringsrevisor i Gävleborgs län (42 732 kr.), två tjänster i landskanslistkarriären i Malmöhus län och en sådan tjänst i vardera Östergötlands, Hallands och Västernorrlands län (138 828 kr.) samt en biträdestjänst i vardera Uppsala, Östergötlands, Göteborgs och Bohus och Gävleborgs län (71 004 kr.).

Tjänsten som förste taxeringsrevisor i Gävleborgs län avses för kontrollerande och informativ verksamhet hos de skattskyldiga. Några besök hos de skattskyldiga i informerande syfte hinns inte med f. n. Allmänt åberopas i övrigt underbemanning som skäl för förstärkningarna.

14. Länsstyrelsen i Stockholms län yrkar sex tjänster som taxeringsassistent, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län fyra, länsstyrelsen i Örebro län tre, länsstyrelserna i ettvar av Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens län två tjänster och länsstyrelserna i ettvar av Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Skaraborgs, Kopparbergs och Västernorrlands län en tjänst (1 323 168 kr.). Förstärkning av biträdespersonalen begärs med fyra tjänster i Stockholms län, tre tjänster i ettvar av Kronobergs, Örebro och Västerbottens län, två tjänster i ettvar av Södermanlands, Jönköpings, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorrlands län samt med en tjänst i ettvar av Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Skaraborgs och Kopparbergs län (674 628 kr.).

Yrkandena motiveras företrädesvis med att antalet deklarationer som bör granskas av taxeringsassistent är för stort för nuvarande personal. Länsstyrelsen i Stockholms län hänvisar till nämnda prop. 1963:99.

16. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län yrkar en tjänst som länsassessor och länsstyrelsen i Kalmar län en tjänst som förste länsnotarie (96 900 kr.). Utökning av landskanslistpersonalen begärs av länsstyrelsen i Gävleborgs län med sex tjänster och av länsstyrelserna i Kalmar, Hallands, Göteborgs och Bohus och Skaraborgs län med vardera en tjänst (301 080 kr.). Sju biträdestjänster yrkas av länsstyrelsen i Gävleborgs län, tre av länsstyrelsen i Stockholms län och två av länsstyrelserna i vardera Kristianstads, Hallands och Västerbottens län samt en av länsstyrelsen i Blekinge län (323 184 kr.).

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att chefen för uppboordssektionen har att handlägga högt kvalificerade ärenden, vilkas antal successivt ökar genom länets expansion, och att dessutom svara för en omfattande inventeringsverksamhet i länet. Den yrkade länsassessorstjänsten

avses för bl. a. handläggning av löpande ärenden under tid då sektionschefen är upptagen av inventeringar och tjänsteresor. Länsstyrelsen i Kalmar län anför att sektionschefen på grund av den stora arbetsbördan inte hinner ägna sig åt planerade uppgifter. Större uppmärksamhet bör ägnas bl. a. indrivningsverksamheten. Ett stort antal av de tjänster som i övrigt yrkas avses för de nya arbetsuppgifter för uppborädssektionerna som följer av datareformen. Några av yrkandena har sin grund i att en del arbetsuppgifter successivt förs över till länsstyrelserna med anledning av uppborädsverkens förstatligande. Länsstyrelsen i Skaraborgs län framhåller de nya arbetsuppgifter som kommer att tillföras uppborädssektionerna om förslagen i prop. 1967:130 genomförs. Länsstyrelsen nämner särskilt frågor om anstånd med erläggande av skatt.

17. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län hemställer om utökning av personalen på sjömansskattekontoret med en tjänst som förste taxeringsassistent och en tjänst som kontorsbiträde (54 636 kr.).

Till stöd för yrkandet anför länsstyrelsen att granskning av redares räkenskaper för kontroll av sjömansskatten inte har kunnat ske i önskvärd omfattning. Enligt länsstyrelsens mening är det viktigt att kontrollverksamheten ute på fältet intensifieras.

18. CFU föreslår att 13 tjänster i landskanslistkarriären inrättas, nämligen en tjänst i ettvar av Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län (379 000 kr.). Dessutom föreslår nämnden att ytterligare medel beräknas för tillfällig personal motsvarande 30 årsarbetskrafter (543 000 kr.). Härutöver yrkas från länsstyrelsernas sida ett antal tjänster, nämligen en tjänst som förste byråinspektör och en tjänst som assistent i Östergötlands län och en tjänst som landskanslist i Värmlands län (94 848 kr.) samt två tjänster som kansliskrivare i vardera Göteborgs och Bohus och Norrbottens län och en tjänst som kontorsbiträde i Södermanlands län (107 124 kr.).

De 13 tjänsterna i landskanslistkarriären avses för kvalificerad arbetsledning. Enligt CFU:s mening är arbetsledningen på ifrågavarande datakontor underbemannad. En förstärkning av denna arbetsledning senast från budgetåret 1968/69 bedöms av nämnden som ofrånkomlig.

CFU föreslår att 300 årsbiträden tillfällig personal får fast anställning.

Som motiv för yrkandet om en tjänst som förste byråinspektör och en tjänst som assistent anför länsstyrelsen i Östergötlands län att detta län är testlän för vidareutformning av program för SAAB-länen och dessutom s. k. clearingscentral dvs. sambandslän mellan SAAB- och IBM-län. De två kansliskrivartjänsterna i Göteborgs och Bohus län avses för skötsel av kortregister och för kontroll av arbetsgivarnas skatteredovisning. Länsstyrelsen i Norrbottens län anför att den yrkade kansliskrivartjänsten är avsedd för en biträdande stans- och beredningsföreståndare. Biträdestjänsten

i Södermanlands län behövs för diarieföring och expediering av sektionens ärenden.

19. Avvecklingen av folkbokföringsdetaljerna har slutförts under innevarande budgetår (— 2 800 000 kr.).

20. För arkivgöromål yrkas en tjänst i ettvarrt av Kalmar, Göteborgs och Bohus och Värmlands län (73 380 kr.). Länsstyrelserna i Värmlands och Örebro län hemställer att två expeditionsvaktstjänster inrättas i vardera länet, medan en sådan tjänst begärs av länsstyrelserna i ettvarrt av Kronobergs, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Västerbottens län (193 008 kr.). Två telefonisttjänster begärs av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt en sådan tjänst av länsstyrelserna i ettvarrt av Malmöhus, Örebro, Västerbottens och Norrbottens län (108 948 kr.).

Till stöd för framställningarna om tjänster för arkivgöromål åberopas att behovet av ett välordnat och därigenom effektivt arkiv är synnerligen framträdande. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att arkivvårdsarbetet vid denna stora länsstyrelse inte kan utföras som en bisyssla av länsstyrelsens två arkivvårdare utan kräver en särskild tjänsteman. De yrkade expeditionsvaktstjänsterna motiveras i vissa fall av lokalspridningen och i andra fall av att nya arbetsenheter har tillkommit samt att länsstyrelsernas verksamhet överhuvudtaget har ökat. Länsstyrelsen i Värmlands län anför att det för skötseln av maskiner och anordningar i det nya landsstatshuset fordras en utbildad maskinist. Yrkandena om telefonisttjänster motiveras i flertalet fall med att ny växel har installerats eller att befintlig växel har byggts ut.

21. Tillfällig personal i övrigt 252 076 kr.

22. Löneomräkning 15 600 000 kr.

Yttranden

Statens naturvårdsverk har yttrat sig över länsstyrelsernas framställningar i fråga om nya tjänster på naturvårdssektionerna (5) och om medel till särskild arbetskraft för naturvårdsarbete. Verket finner det otillfredsställande att tio länsstyrelser alltjämt saknar fast tjänst för den allmänna naturvården. Varje länsstyrelse bör tillföras en sådan tjänst och verket föreslår att sex sådana tjänster inrättas för nästa budgetår. Enligt verkets mening är det angeläget att antalet byrådirektörstjänster för tillsynsuppgifter inom vattenvårdsområdet successivt ökas. Dessa tjänstemän bör också i viss utsträckning kunna tillgodose länsstyrelsernas behov av sakkunskap inom luftvårdsområdet. Verket föreslår att fyra nya tjänster inrättas för nästa budgetår. Verket anser det vidare ofrånkomligt att också biträdespersonalen ökas ut. I fråga om medel till särskild arbetskraft för natur-

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1968. 1 saml. Nr 1. Bil. 8.*

vårdsarbete har länsstyrelserna begärt 1 691 000 kr. Även om länsstyrelsernas yrkanden avser i och för sig mycket angelägna behov anser verket sig inte böra tillstyrka större belopp än totalt 1,5 milj. (+ 500 000) kr. Om verkets förslag om fasta tjänster inte kan tillgodoses bör dock beloppet räknas upp i motsvarande grad.

Över *civilbefälhavarutredningens* delbetänkande angående civilbefälhavarnas ställning och uppgifter har yttranden avgetts av rikspolisstyrelsen, överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen, beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, socialstyrelsen, medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, postverket, televerket, statens järnvägar, statens vägverk, sjöfartsstyrelsen, statens biltrafiknämnd, centrala civila transportkommittén, statskontoret, riksrevisionsverket, statens vattenfallsverk, Sveriges Radio AB, veterinärstyrelsen, statens jordbruksnämnd, överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, arbetsmarknadsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i samtliga län och samtliga civilbefälhavare.

Utredningens förslag i fråga om civilbefälhavarnas uppgifter och befogenheter i fred lämnas i stort sett utan erinran av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan. Flera av dessa förklarar sig dela utredningens uppfattning att civilbefälhavarnas uppgifter och befogenheter i fred bör begränsas så långt det är möjligt med hänsyn till krigsuppgifterna. Flera av remissinstanserna uttalar även sin anslutning till utredningens ståndpunkt att civilbefälhavarna inte skall föras in som överordnade instanser i förhållande till länsstyrelserna i den fredstida verksamheten. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* anser dock att civilbefälhavarna bör vara överordnade länsstyrelserna i fred såvitt gäller huvuddragen av krigsplanläggningen. *Överbefälhavaren* uttalar att civilbefälhavarnas ledande ställning bör stärkas men att det inte synes vara nödvändigt att formellt ge dem en gentemot länsstyrelserna generell överordnad ställning i fred.

Vad utredningen har föreslagit i fråga om civilbefälhavarkansliernas fredsorganisation tillstyrks eller lämnas utan erinran av så gott som alla remissinstanser som har yttrat sig i den delen. Några anser att utredningens förslag om personalförstärkning endast motsvarar ett minimibehov. *Överbefälhavaren* uttalar att personalbehovet för att förbereda och leda stabs-tjänstövningar och den utbildning som fordras i samband därmed inte har beaktats tillräckligt. Vissa av remissinstanserna understryker att förstärkningarna bör genomföras snarast. Å andra sidan ifrågasätter *länsstyrelsen i Jönköpings län* om fredskanslierna behöver ökas ut i den omfattning som utredningen har föreslagit. *Statskontoret* förordar att den fredsorganisation som utredningen har föreslagit genomförs på försök i ett eller möjligen två civilområden. I avvaktan på försöksresultaten bör medel finnas centralt för att möjliggöra att övriga kanslier skall kunna förstärkas temporärt. — En länsstyrelse och vissa av civilbefälhavarna anser att vissa av de föreslagna personalkategorierna bör bytas ut mot högre kategorier.

Departementschefen

Stockholms stad och Stockholms län har den 1 januari 1968 lagts samman till ett nytt län, kallat Stockholms län, och länsstyrelsen i förutvarande Stockholms län och överståthållarämbetet har slagits samman till en länsstyrelse för det nya länet. Organisationen för denna länsstyrelse har fastställts enligt riktlinjer som 1967 års riksdag har beslutat (prop. 1967: 77, SU 97, rskr 221).

Verksamheten på naturvårdsområdet har organiserats om fr. o. m. den 1 juli 1967. På regional nivå innebär den nya organisationen bl. a. att länsingenjörskontoren har förts över från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till länsstyrelserna. Ärenden om naturvård, vattenvård och luftvård bereds eller handläggs nu inom länsstyrelserna på särskilda naturvårdssektioner. Länsstyrelsernas viktigaste uppgifter på naturvårdsområdet är att inventera naturtillgångarna och kartlägga de anspråk som ställs på deras utnyttjande.

Under år 1967 har länsindelningsutredningen, länsförvaltningsutredningen och landskontorsutredningen avgett sina förslag. Dessa har sänts till ett stort antal remissinstanser för yttrande före den 1 mars 1968. Länsdemokratiutredningen väntas lämna sitt förslag under år 1968.

Civilbefälhavarutredningen har under år 1967 avlämnat delbetänkande om civilbefälhavarnas ställning och uppgifter. Betänkandet har remissbehandlats. En redogörelse för betänkandets innehåll och för remissyttrandena i de delar som rör civilbefälhavarnas uppgifter och befogenheter i fred samt civilbefälhavarkansliernas fredsorganisation har lämnats i det föregående. Jag ansluter mig till statskontorets uppfattning att den av utredningen föreslagna fredsorganisationen bör genomföras på försök. Med anledning härav kommer jag i det följande att föreslå viss personalförstärkning på två civilbefälhavarkanslier.

Frågan om en övergång till en datamässig central registrering av fordon övervägs av bilregisterutredningen. Denna väntas lämna ett principförslag under innevarande år. Utredningen berör arbetet på länsstyrelserna, där fordonsregistreringen nu sker. Arbetet på länsstyrelserna kan även komma att påverkas av den pågående bilskatteutredningen. Av betydelse för verksamheten på länsstyrelserna är även de förslag i fråga om giltighetstiden av pass m. m. som f. n. övervägs inom berörda departement. Enligt dessa förslag skall giltighetstiden för pass utsträckas från fem till tio år, och fråga har uppkommit att föra över handläggningen av passärenden från länsstyrelserna till polismyndigheterna. Även förvaltningsdomstolskommitténs förslag om förvaltningsrättsskipning kan få återverkningar på länsstyrelsearbetet.

En genomgripande samhällsordning pågår, och utvecklingen gör en aktiv samhällsplanering nödvändig. Den statliga delen av denna verksamhet ankommer i stor utsträckning på länsstyrelserna, som på det regionala planet har att svara för bl. a. samordning av planeringsverksamheten i länen.

Arbetsuppgifterna i övrigt inom flera sektioner av länsstyrelsernas arbetsfält ökar alltjämt. Sålunda kan för landskansliernas del nämnas att antalet registrerade fordon har mer än fördubblats sedan år 1954 och var ca 2,3 milj. år 1965 och ca 2,4 milj. år 1966. Antalet utfärdade nya körkort och pass var år 1965 ca 182 000 resp. 311 000 mot ca 186 000 resp. 394 000 år 1966. Av motiven till yrkade personalförstärkningar framgår också att överexekutorsgöromålen ökar. De nämnda vidgade arbetsuppgifter som länsstyrelserna har fått i fråga om samhällsplanering och naturvård medför också att det rent administrativa arbetet med dessa frågor ökar. Inom landskontoren berörs verksamheten av bl. a. ADB-reformen på taxerings-, uppbörds- och folkbokföringsområdet. Verksamheten vid datakontoren utvecklas under år 1968 till full drift, vilket bl. a. innebär att debetsedlar på preliminär och slutlig skatt för år 1968 utfärdas av datakontoren. Verksamheten vid postens skatteavdelningar kommer att tas över av datakontoren och uppbördssektionerna under år 1968 liksom det arbete med skatteuppbörd och redovisning av skatt som nu utförs av vissa lokala skattemyndigheter. I samband med datareformen har folkbokföringsdetaljerna avvecklats. Anslagsbehovet har härigenom minskat med 2,8 milj. kr. Antalet skattskyldiga och antalet taxeringsmål fortsätter att öka, vilket inverkar på arbetet inom prövningsnämndernas kanslier och på taxeringssektionerna.

Kungl. Maj:t har uppdragit åt statskontoret att undersöka organisationen, arbetsformerna och personalbehovet inom länsstyrelserna och avge de förslag som föranleds av undersökningen. Härvid skall bl. a. uppmärksammas om det från rationaliseringssynpunkt behöver göras ändringar i gällande författningar.

Ett annat led i strävandena att öka arbetseffektiviteten på länsstyrelseområdet är den utbildningsverksamhet som pågår. Denna är av betydande omfattning och syftar till att öka personalens förtrogenhet med arbetsuppgifterna. Utbildningen består av kurser som anordnas av länsstyrelsernas utbildningsnämnd och av länsstyrelserna själva. Utbildningsnämnden anordnar kurser för utbildning av landskanslist, taxeringstjänstemän, akademikerpersonal vid landskanslierna och administrativ personal i den regionala civila försvarsadministrationen samt kurser för utbildning i personaladministration och arbetsledning för länsstyrelsernas chefspersonal m. fl. I länsstyrelsernas regi genomförs, då behov föreligger, kurser för utbildning av biträdespersonal vid länsstyrelserna och fögderiorganisationen och kurser för vidareutbildning av biträdespersonal inom taxeringsväsendet och fögderiorganisationen.

I samarbete med civilförsvarsstyrelsen har statskontoret utfört försök i Södermanlands län med ADB-system för personalplanering och personalredovisning inom civilförsvaret. Erfarenheterna från försöket är goda. Systemet beräknas kunna genomföras i samtliga län under nästa budgetår. Ungefär samtidigt avses ett liknande system kunna tas i bruk för registre-

ring och redovisning av personal för det civila transportväsendet i krig. Med hänsyn till dessa reformer har jag räknat med att kostnaderna för tillfällig personal vid civilförsvarsektionerna kan minskas med 275 000 kr.

I avvaktan på att ställning kan tas till de olika utredningsförslag som föreligger eller väntas komma på länsstyrelseområdet och även i avvaktan på resultatet av statskontorets organisationsundersökning anser jag att framställningar om personalökningar bör bedömas restriktivt. Med hänsyn till arbetsansvällningen i vissa län finner jag det dock nödvändigt att föreslå vissa personalförstärkningar. Sålunda bör bl. a. personalen för länsplaneringsverksamhet i storstadslänen förstärkas och naturvårdssektionerna i vissa län ges ökade resurser. Viss utökning av personalen för taxeringsrevisionsverksamhet bör ske, och taxeringsorganisationen i Stockholms län bör byggas ut. Viss försöksverksamhet som nu pågår vid ett antal varuskattekontor bör utvidgas att omfatta ytterligare några kontor.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 213 955 000 kr.

Jag har därvid beräknat medel bl. a. för följande nya tjänster: på *allmänna sektionerna* en förste länsnotarie i Ao 24 i utbyte mot en förste landskanslist i Ao 19 i Jönköpings län, en förste länsnotarie i Ao 24 i Västerbottens län, en länsnotarie i befordringsgång i Kronobergs län och en förste landskanslist i Ao 19 i Norrbottens län; på *planeringssektionerna* en länsnotarie i befordringsgång i ettvarvt av Blekinge, Hallands och Örebro län, en landskanslist i befordringsgång i ettvarvt av Kristianstads och Gävleborgs län samt en kansliskrivare i Ae 11 i ettvarvt av Östergötlands, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus och Gävleborgs län; för *länsplaneringsverksamhet* en tjänsteman i befordringsgång för amanuenser m. m. och en förste landskanslist i Ao 19 i ettvarvt av Stockholms, Malmöhus och Göteborgs och Bohus län; på *naturvårdssektionerna* en byrådirektör i Ae 28 för den allmänna naturvården i ettvarvt av Kalmar, Skaraborgs och Kopparbergs län, en byrådirektör i Ae 28 för tillsynsuppgifter inom vattenvårdsområdet i ettvarvt av Stockholms och Göteborgs och Bohus län, en kansliskrivare i Ae 11 i ettvarvt av Stockholms, Malmöhus och Göteborgs och Bohus län samt ett kontorsbiträde i befordringsgång i ettvarvt av Jönköpings, Västmanlands, Skaraborgs och Västerbottens län, i ettvarvt av sistnämnda två län i stället för ett halvtids årsbiträde tillfällig personal; på *civilbefälhavarkanslierna* en byrådirektör i Ag 28, en byråinspektör i Ag 21 och en kontorsskrivare i Ag 13 i ettvarvt av södra och östra civilområdena; på *taxeringssektionernas allmänna detaljer* en förste taxeringsinspektör i Ao 24 i Södermanlands län och en förste landskanslist i Ao 19 i Stockholms län; på *taxeringssektionernas revisionsdetaljer* en biträdande länsrevisor i Ao 26 i Kronobergs län, en förste taxeringsrevisor i Ao 24 i ettvarvt av Malmöhus, Älvsborgs och Norrbottens län, en taxeringsrevisor i befordringsgång i ettvarvt av Jönköpings, Kalmar, Skaraborgs, Värmlands och

Kopparbergs län, fem förste landskanslister i Ao 19 och fyra kansliskrivare i Ao 11 i Stockholms län samt en kansliskrivare i Ao 11 i ettvarvt av Älvsborgs och Norrbottens län; på *taxeringssektionernas varuskattekontor* fyra länsassistenter i Ag 21 och fyra kansliskrivare i Ag 11 i vissa län samt för *taxeringsassistentorganisationen* en förste taxeringsassistent i Ao 23, fem förste taxeringsassistenter i Ao 21, två kansliskrivare i Ao 11 och två kontorsträden i befordringsgång i Stockholms län.

För vissa nyttillkommande registerarbeten m. m. på datakontoren beräknar jag ytterligare medel för tillfällig personal motsvarande ett 30-tal årsarbetskrafter.

Slutligen har jag beräknat medel för en maskinist i Ae 13 i Värmlands län, en expeditivsvakt i högst Ae 9 i ettvarvt av Malmöhus och Örebro län samt en telefonist i befordringsgång i ettvarvt av Göteborgs och Bohus och Örebro län.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 213 955 000 kr.

B 2. Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.

1967/68 Anslag	1510 000
1968/69 Förslag	600 000

¹ Avser det för budgetåret 1967/68 uppförda anslaget Länsstyrelserna: Sjukvård m. m. och del av anslagen Överståthållarämbetet: Omkostnader och Kostnader för länsstyrelsen i Stockholm m. m.

Länsstyrelserna har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 613 000 (+ 103 000) kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget räknas upp med 90 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

B 3. Länsstyrelserna: Reseersättningar

1967/68 Anslag	14 900 000
1968/69 Förslag	5 800 000

¹ Avser det för budgetåret 1967/68 uppförda anslaget Länsstyrelserna: Reseersättningar och del av anslagen Överståthållarämbetet: Omkostnader och Kostnader för länsstyrelsen i Stockholm m. m.

Enligt *länsstyrelsernas* förslag skulle medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till sammanlagt 5 821 000 (+ 921 000) kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget räknas upp med 900 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 5 800 000 kr.

B 4. Länsstyrelserna: Expenser

1967/68 Anslag	140 051 000
1968/69 Förslag	41 240 000

¹ Avser det för budgetåret 1967/68 uppförda anslaget Länsstyrelserna: Expenser och del av anslagen Överståthållarämbetet: Omkostnader och Kostnader för länsstyrelsen i Stockholm m. m.

	1967/68	Beräknad	ändring	1968/69
		Länsstyrel-		Dep.chefen
		serna m.fl.		
1. Expenser för länsstyrelserna:				
a) Bränsle, lyse, vatten.....	1 767 000	+	146 000	+ 3 000
b) Maskinhyror för datakontoren.....	14 235 000	+	1 755 000	+ 1 755 000
c) Viss utrustning för datakontoren.....	3 235 000	-	1 884 000	- 1 884 000
d) Övriga expenser för eget behov.....	18 843 000	+	1 248 000	+ 1 221 000
e) Övriga expenser för annat än eget behov.....	650 000	+	142 000	—
2. Kostnader för s. k. fönsterkuvert m. m.....	900 000		—	—
3. Vissa kostnader för landshövdingarnas tjänstebo-				
städer m. m.....	410 000	-	30 000	- 60 000
4. Kursverksamhet, bedriven av länsstyrelsernas ut-				
bildningsnämnd.....	776 000	+	162 600	+ 142 000
5. Studiekonferenser för landsstatstjänstemän.....	5 000		—	—
6. Kurser för biträdespersonal vid länsstyrelser och				
fögderikontor.....	5 000		—	—
7. Kurser för vidareutbildning av biträdespersonal				
inom taxeringsväsendet.....	46 000	+	104 800	+ 104 000
8. Kostnader för länsstyrelsernas antagningsnämnd..	14 000	+	3 100	+ 3 000
9. Kostnader för sammanträden och kurser rörande				
psykologiskt försvar.....	15 000	+	5 000	+ 5 000
	40 901 000	+	1 652 500	+ 1 289 000

Särskilda uppbördsmedel

10. Ersättning från allmänna pensionsfonden	80 000	+	20 000	+ 20 000
11. Inkomster av serviceverksamhet vid datakontoren	770 000	+	80 000	+ 80 000
Nettoutgift	40 051 000	+	1 552 500	+ 1 189 000

Departementschefen

Under posten Övriga expenser för eget behov har jag räknat in i runt tal 2,3 milj. kr. för engångsanskaffning av teleanläggningar, möbler och andra inventarier i samband med bl. a. inflyttning i nya lokaler mot ca tre milj. kr. innevarande budgetår.

Länsstyrelsernas utbildningsnämnd har föreslagit en viss utökning av kursverksamheten, bl. a. för biträdespersonal i fögderiorganisationen med

hänsyn till de nya arbetsuppgifter som kommer att läggas på lokal skattemyndighet och som jag kommer att beröra i det följande under anslaget Fögderiorganisationen: Avlöningar. Enligt utbildningsnämnden är det angeläget att denna utbildning kommer till stånd. Utbildningsnämnden har vidare föreslagit att lärararvoden och kursledararvoden räknas upp på visst sätt. Jag tillstyrker nämndens förslag till kursverksamhet och i stort sett förslagen till medelsanvisning. I fråga om lärararvoden och kursledararvoden biträder jag nämndens förslag om uppräknig men anser att något särskilt arvode för rättning av skrivningar inte bör utgå.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 41 240 000 kr.

B 5. Länsstyrelserna: Publikationstryck

1967/68 Anslag	1427 000
1968/69 Förslag	430 000

¹ Avser det för budgetåret 1967/68 uppförda anslaget Länsstyrelserna: Publikationstryck samt del av anslagen Överståthållarämbetet: Omkostnader och Kostnader för länsstyrelsen i Stockholm m. m.

Länsstyrelserna har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 494 000 (+ 67 000) kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget räknas upp med 3 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 430 000 kr.

B 6. Fögderiorganisationen: Avlöningar

1967/68 Anslag	71 700 000
1968/69 Förslag	75 065 000

I landet finns 122 lokala skattemyndigheter. Var och en har som verksamhetsområde ett fögderi. De lokala skattemyndigheterna har väsentligen uppgifter inom folkbokförings-, taxerings- och uppbördsväsendet samt inom socialförsäkringen.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69 Länsstyrelserna Dep.chefen	
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal.....	513	+ 24	+ 12
Övrig personal.....	3 609	— 23	— 92
	4 122	+ 1	— 80
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.....	89 200 000	+ 5 572 000	+ 3 765 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Ersättning från allmänna pensionsfonden.....	17 500 000	—	+ 400 000
	Nettoutgift 71 700 000	+ 5 572 000	+ 3 365 000

Länsstyrelserna

1. En tjänst som förste fögderisekreterare yrkas i Göteborgs fögderi. Sex tjänster som fögderisekreterare begärs i Stockholms fögderi och en sådan tjänst i ettvarrt av Handens, Huddinge, Sollentuna, Södertälje, Lunds, Malmö och Umeå fögderier samt en sådan tjänst i Jönköpings fögderi i utbyte mot en tjänst som fögderiassistent. I Malmö fögderi begärs två tjänster som fögderiassistent och i ettvarrt av Solna, Karlshamns, Hälsingborgs, Göteborgs, Uddevalla, Hudiksvalls och Ljusdals fögderier en sådan tjänst. I Kungälv's fögderi begärs en tjänst som landskanslist (861 600 kr.). Utökning av biträdespersonalen begärs i Göteborgs fögderi med 24 tjänster, i Stockholms fögderi med tio, i Malmö fögderi med sex, i Västerås fögderi med fem, i vartdera Handens och Södertälje fögderi med fyra, i ettvarrt av Lidingö, Sollentuna, Hälsingborgs, Lunds, Skellefteå och Umeå fögderier med tre, i ettvarrt av Huddinge, Jakobsbergs, Täby, Kristianstads och Hudiksvalls fögderier med två tjänster samt i ettvarrt av Solna, Tierps, Linköpings, Klippans, Kungälv's, Mölndals, Uddevalla, Ale-Vättle, Mora, Gävle, Söderhamns och Ljusdals fögderier med en sådan tjänst. En tjänst som telefonist yrkas i ettvarrt av Karlstads, Uddevalla, Skellefteå och Umeå fögderier. I Göteborgs fögderi begärs en tjänst som materialförvaltare och i vartdera Danderyds och Mölndals fögderi en tjänst som expeditionsvakt (1 981 104 kr.). Slutligen hemställer länsstyrelsen i Stockholms län om medel för ersättning till en organisationsföredragande vid varje lokal skattemyndighet i länet (11 352 kr.).

2. I samband med framställningar om nya tjänster har länsstyrelserna minskat den tillfälligt anställda personalen med sammanlagt 123 årsarbetskrafter (— 1 822 000 kr.).

3. Minskning av personalkostnaderna genom datareformen m. m. 3 200 000 kr.

4. Nedräkning av anslaget 2 459 000 kr.

5. Löneomräkning 10 200 000 kr.

2* — Bihang till riksdagens protokoll 1968. 1 saml. Nr 1. Bil. 8.

1. Som grund för de flesta yrkandena åberopas befolkningsutvecklingen och CFU:s beräkning av personalbehovet i fögderierna vid viss folkmängd.

I fråga om vissa fögderier anförs speciella omständigheter. Sålunda framhålls beträffande Lidingö fögderi att arbetsuppgifterna där på grund av arbetsmaterialets svårighetsgrad är mer arbetskrävande och tidsödande än i andra fögderier med lika stor folkmängd. Ett stort antal utlänningar samt förhållandevis många fiskare och pälsdjursuppfödare framhålls som skäl för personalförstärkning i Karlshamns fögderi. I Lunds fögderi orsakar studerande, gästföreläsare och lärare från skilda länder m. fl. ett inte oväsentligt merarbete. Arbetet i Göteborgs fögderi har ökat bl. a. därför att civilbokföringen har utökats att omfatta sex nyinkorporerade församlingar. Närheten till Göteborg, de många industrierna med utländsk arbetskraft och särskilt hög besöksfrekvens på kontoret medför ett ökat personalbehov i Mölndals fögderi. Mora fögderi är särskilt arbetskrävande på grund av de synnerligen komplicerade fastighetsförhållandena inom fögderiet. För Hälsingborgs fögderi framhålls att en personalökning är nödvändig bl. a. för att kunna bedriva kontrollverksamheten i samma omfattning som tidigare. Till stöd för yrkandet om arvode till särskilda organisationsföredragande anför länsstyrelsen i Stockholms län att arbetsuppgifterna inom fögderiorganisationen kommer att väsentligen ändras under de närmaste åren.

Departementschefen

Den nya fögderiorganisationen har fastställts med sikte på lokal skattemyndighets arbetsuppgifter efter det att ADB-systemet har införts inom folkbokförings-, taxerings- och uppbördsväsendet. Införandet av det nya systemet sätter f. n. sin prägel på arbetet i fögderikontoren. Reformen beräknas vara helt genomförd under år 1968. Den innebär ett betydande bortfall av rutinarbete, t. ex. framställning och expediering av debetsedlar, längdföring, skatteuträkning och slutlig debitering av skatt och försäkringsavgifter. Å andra sidan skall nya arbetsuppgifter komma till, bl. a. ökad medverkan i taxeringsarbetet och en intensifierad arbetsgivarkontroll i fråga om uppbörd och allmän försäkring. Då reformen genomfördes räknade man på sikt med en personalbesparing av ca 500 årsarbetskrafter. Av länsstyrelsernas framställningar framgår att särskilt de nyligen tillkomna arbetsuppgifterna i fråga om särbeskattning av makar och rättelse av taxeringsfel blivit mer betungande än vad som har förutsatts vid personalberäkningarna. Vidare har den medverkan i taxeringsarbetet, som har föreslagits, hittills inte kunnat ske. Först när rutingörömlen försvinner våren 1968 och föreslagna nya arbetsuppgifter kan påbörjas kan personalbehovet närmare bedömas. Organisationsundersökningar skall göras för att bl. a.

klarlägga formerna för samverkan mellan taxeringsnämnderna och myndigheterna, hur arbetet i övrigt skall bedrivas hos myndigheterna och formerna för dessas serviceverksamhet. Dessa undersökningar kan emellertid inte påbörjas förrän arbetet anpassats efter de nya förhållandena. Det finns sålunda skäl att inte nu genomföra hela den beräknade personalminskningen. Från årsskiftet 1966/67, då staten övertog personalen hos de kommunala uppborädsverken, och till den 1 juli 1967 har personalen genom naturlig avgång minskat med ca 200 årsarbetskrafter. En ytterligare minskning av personal för rutingörömål bör också kunna ske. Jag beräknar att ett 80-tal tillfälligt anställda tjänstemän bör kunna friställas under nästa budgetår och räknar med hänsyn härtill ned anslaget med 825 000 kr. Å andra sidan bör ett antal fasta tjänster inrättas dels med hänsyn till att organisationen i Stockholms fögderi bör byggas ut i enlighet med CFU:s beräkningar av personalbehovet vid detta fögderi den 1 juli 1968, dels med hänsyn till ökningen av arbetsmängden i vissa andra fögderier.

Beräkning av pensionsgrundande inkomst, som i Stockholms stad delvis har åvilat taxeringsnämnderna, har fr. o. m. den 1 januari 1968 helt lagts på lokala skattemyndigheten. För uppgiften har lokala skattemyndigheten i Stockholm förstärkts med 15 kansliskrivare.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 75 065 000 kr. Jag har därvid beräknat medel bl. a. för följande nya tjänster: en förste fögderisekreterare i Ae 26 i Sollentuna fögderi, två fögderisekreterare i Ao 21 och tre fögderiassistenter i Ao 19 i Stockholms fögderi, en fögderisekreterare i Ao 23 och en fögderiassistent i Ao 19 i Göteborgs fögderi, en fögderisekreterare i Ao 21 i Umeå fögderi, en fögderiassistent i Ao 17 i ettvarvt av Solna och Lunds fögderier, en landskanslist i befordringsgång i Kungälv's fögderi, fyra förste kontorsskrivare i Ao 15 och sex kontorsskrivare i Ao 13 i Stockholms fögderi och en kansliskrivare i Ae 11 i ettvarvt av Handens, Jakobsbergs, Solna, Södertälje, Hälsingborgs och Lunds fögderier. Å andra sidan har jag vid beräkningen tagit hänsyn till att 28 biträdestjänster i befordringsgång i Stockholms fögderi bör dras in.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fögderiorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 75 065 000 kr.

B 7. Fögderiorganisationen: Omkostnader

1967/68 Anslag	8 470 000
1968/69 Förslag	8 220 000

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Länsstyrelserna	Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.	300 000	+ 20 000	+ 20 000
2. Reseersättningar.....	1 400 000	— 203 000	— 200 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten.....	250 000	+ 81 000	+ 50 000
b) Övriga expenser.....	7 850 000	— 772 000	+ 90 000
4. Övriga utgifter			
a) Ersättning för central uträkning av löner.....	50 000	+ 10 000	+ 10 000
b) Ersättning för vissa ADB-kostnader i Stockholms fögderi.....	120 000	—	— 120 000
	9 970 000	— 864 000	— 150 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
5. Ersättning från allmänna pensionsfonden.....	1 500 000	—	+ 100 000
Nettoutgift	8 470 000	— 864 000	— 250 000

Departementschefen

De lokala skattemyndigheternas lokalfrågor är på skilda håll i landet ännu inte lösta. I beloppet för engångsutgifter för nästa budgetår tar jag upp 1,6 milj. kr. för kostnader bl. a. i samband med lokalbyten.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fögderiorganisationen: Omkostnader* för budget-
året 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 8 220 000 kr.

B 8. Lokala exekutionsorganisationen: Avlöningar

1966/67 Utgift	58 230 257
1967/68 Anslag	61 280 000
1968/69 Förslag	65 920 000

Verkställande myndighet inom exekutionsväsendet är utmättningsman. För denna verksamhet är landet indelat i 81 kronofogdedistrikt. I varje distrikt finns en kronofogdemyndighet med en kronofogde (kronodirektör) som chef. Kronofogdemyndigheterna administreras regionalt av länsstyrelserna. För rådgivande och samordnande uppgifter inom exekutionsväsendet finns en särskild nämnd, exekutionsväsendets organisationsnämnd (EON). Nämnden har enligt särskilt beslut av Kungl. Maj:t att t. v. även fullgöra de uppgifter som skall ankomma på centralmyndigheten inom exekutionsväsendet.

Verksamheten hos kronofogdemyndighet avser två kategorier ärenden, dels sådana som anhängiggörs av enskild rättsägare, dels det allmännas fordringar för skatter, böter, allmänna avgifter m. m. Den senare ärendegruppen är den kvantitativt helt dominerande.

Personalen hos kronofogdemyndighet består av tjänstemän för utmätningssmannauppgifter (kronofogde, bitr. kronofogde, kronofogdesekreterare), exekutionspersonal (kronokommissarie, kronoassistent) och kontorspersonal.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69		
		Länsstyrelserna	EON	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>				
Utmätningssmannapersonal.....	190	+ 4	+ 1	+ 1
Exekutionspersonal.....	1 294	+ 32	+ 19	+ 2
Kontorspersonal.....	1 155	+ 112	+ 44	+ 3
	2 639	+ 148	+ 64	+ 6
<i>Anslag</i>				
Avlöningar till tjänstemän.....	64 080 000	+ 17 803 000	+ 5 934 000	+ 4 640 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>				
Ersättning från allmänna pensionsfonden ..	2 800 000	—	—	—
	Nettoutgift 61 280 000	+ 7 803 000	+ 5 934 000	+ 4 640 000

¹ Vissa för organisationen gemensamma kostnader har inte medräknats.

I sin översikt över verksamheten anför *exekutionsväsendets organisationsnämnd* att den nya organisationen för exekutionsväsendet har fungerat på det hela taget fullt tillfredsställande under den tid av knappt tre år som den har tillämpats. Arbetsvolymen har under samma tid kraftigt ökat i fråga om indrivning av skatter och allmänna avgifter. Särskilt anmärkningsvärd är härvidlag ökningen av de belopp som har överlämnats för indrivning. Under åren 1960—1965 var denna ökning årligen ca 20 %. År 1966 ökade emellertid det totala beloppet med 42 % jämfört med år 1965. En av nämnden gjord statistisk undersökning visar att ökningen år 1967 jämfört med år 1966 sannolikt kommer att uppgå till ca 40 %. Antalet enskilda mål minskade något år 1966 i jämförelse med år 1965 men tenderar nu också att öka. Nya kvalificerade arbetsuppgifter har tillförts kronofogdemyndigheterna i samband med att lagarna om vad som är fast egendom och om företagsinteckning har trätt i kraft den 1 juli 1967. — Vid kronofogdemyndigheten i Stockholm har försöksvis genomförts viss användning av ADB. Systemet har delvis kommit i drift men kan beräknas fungera tillfredsställande först om ytterligare någon tid. Tillsammans med statskontoret utreder nämnden frågan om ett riksdatasystem för exekutionsväsendet. Principförslag om ett sådant system torde komma att avges under år 1968. Någon rationaliseringsvinst på personalområdet till följd av ADB-metodiken kan dock inte påräknas för budgetåret 1968/69.

Länsstyrelsernas yrkanden innefattar förslag om följande nya tjänster: en kronofogde, sex biträdande kronofogdar, varav fem i utbyte mot kronofogdesekreterare, fyra kronofogdesekreterare, varav två i utbyte mot krono-

fogdesekreterare i befordringsgången, fem kronokommissarier, sju förste kronoassistenter, 20 kronoassistenter, varav fem i befordringsgången, 17 kvalificerade biträden, varav ett i utbyte mot biträde i befordringsgången, 41 övriga biträden och fem expeditionsvakter eller sammanlagt 98 tjänster. Vidare begärs ytterligare medel för tillfällig personal med belopp som totalt motsvarar ca 50 årsarbetskrafter. Som motiv för den yrkade personalökningen åberopar länsstyrelserna huvudsakligen att kronofogdemyndigheterna med nuvarande personalstyrka har svårt att hinna med arbetsuppgifterna. Flera länsstyrelser framhåller att det exekutiva arbetet under senare år har blivit svårare på grund av att de restförda beloppens storlek har ökat. Vidare erinrar många länsstyrelser om att nya kvalificerade arbetsuppgifter har tillkommit genom ändringarna i utsökningslagstiftningen den 1 juli 1967.

I yttrande över länsstyrelsernas anslagsframställningar anför *exekutionsväsendets organisationsnämnd* att de synnerligen kraftigt ökade arbetsuppgifterna för den lokala exekutionsorganisationen inte kan bemästras om denna organisation inte tillförs viss ytterligare arbetskraft. Nämnden föreslår att följande nya tjänster inrättas: en kronofogde i Malmö distrikt, en biträdande kronofogde i utbyte mot en kronofogdesekreterare i vardera Södertälje och Nyköpings distrikt, en kronofogdesekreterare i Alingsås distrikt, en byrådirektör i utbyte mot en kronokommissarie i Göteborgs distrikt, en byråsekreterare i utbyte mot en kronokommissarie i vardera Stockholms och Malmö distrikt, en kronokommissarie och tre förste kronoassistenter i Göteborgs distrikt, två kronoassistenter i vardera Danderyds, Malmö och Göteborgs distrikt, en kronoassistent i vardera Handens, Hudinge, Sollentuna och Södertälje distrikt, en kronoassistent i befordringsgången i vardera Danderyds, Handens, Solna, Växjö, Ängelholms, Lunds, Köpings och Söderhamns distrikt samt 17 biträden och fyra expeditionsvakter fördelade på vissa distrikt. Nämnden föreslår vidare att medel beräknas för ytterligare ca 20 årsarbetskrafter tillfällig personal. Slutligen föreslår nämnden att tjänsten som kronofogdesekreterare i Bodens distrikt dras in. Löneomräkningen beräknas av nämnden till 4 440 000 kr.

Departementschefen

Den nya organisationen för exekutionsväsendet har varit i kraft ungefär tre år och kan sägas ha vunnit stadga. Den omläggning till ADB inom exekutionsväsendet som f. n. utreds kan antas medföra att effektiviteten i arbetet kommer att öka och att behovet av biträdespersonal kommer att minska. I Stockholms kronofogdedistrikt beräknas omläggningen vara genomförd under år 1968. I fråga om ADB-system för övriga kronofogdedistrikt kan principförslag väntas under år 1968. Med hänsyn bl. a. till den väntade reformen bör framställningar om nya tjänster bedömas restriktivt.

På grund av arbetsvolymens ökning i vissa distrikt anser jag mig dock böra föreslå några nya tjänster.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 65 920 000 kr. Jag har därvid bl. a. beräknat medel för följande nya tjänster: en kronofogde i Bo 5 med avlöningsförstärkning i Malmö distrikt, en förste kronoassistent i Ao 17 och två kronoassistenter i Ao 13 i Göteborgs distrikt och en sådan tjänst i ettvarrt av Danderyds och Huddinge distrikt, en byrådirektör i Ao 26 i utbyte mot en kronokommissarie i Ao 21 i Göteborgs distrikt, en förste byråsekreterare i Ao 23 i utbyte mot en kronokommissarie i Ao 19 i Stockholms distrikt och en byråassistent i Ao 21 i utbyte mot en kronokommissarie i Ao 19 i Malmö distrikt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lokala exekutionsorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 65 920 000 kr.

B 9. Lokala exekutionsorganisationen: Omkostnader

1966/67 Utgift	9 310 938
1967/68 Anslag	11 535 000
1968/69 Förslag	12 480 000

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		EON	Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.	170 000	+ 38 000	+ 35 000
2. Reseersättningar	3 200 000	+ 325 000	+ 325 000
3. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse, vatten.....	175 000	+ 30 000	+ 30 000
b) Övriga <i>expenser</i>	5 280 000	+ 225 000	+ 225 000
c) Övriga <i>expenser</i> för annat än eget behov.....	450 000	+ 650 000	+ 650 000
4. Övriga <i>utgifter</i>	2 660 000	— 320 000	— 320 000
	11 935 000	+ 948 000	+ 945 000

Särskilda uppbördsmedel

5. Ersättning från allmänna pensionsfonden.....	400 000	—	—
	Nettoutgift 11 535 000	+ 948 000	+ 945 000

Exekutionsväsendets organisationsnämnd

Enligt en av exekutionsväsendets organisationsnämnd gjord sammanställning av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas anslagsframställningar har medelsbehovet för nästa budgetår beräknats öka med i runt tal 950 000 kr. Vissa för exekutionsorganisationen gemensamma kostnader har beräknats av nämnden.

Departementschefen

Fr. o. m. den 1 juli 1967 gäller enligt kungörelsen den 9 juni 1967 (nr 441) om vissa avgifter i utsökningsmål m. m. att kostnaderna för bl. a.

annonsering om försäljning av utmätt egendom skall stanna på statsverket. I anslagsposten Övriga expenser för annat än eget behov har jag räknat in 300 000 kr. för dessa kostnader. I anslagsposten Övriga utgifter ingår 2 milj. kr. för beräknade kostnader för ADB-verksamheten i Stockholm och för systemuppläggnigen m. m. av rikssystemet.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till **Lokala exekutionsorganisationen: Omkostnader för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 12 480 000 kr.**

C. Planväsendet

C 1. Statens planverk: Förvaltningskostnader

1967/68 Anslag	113 857 000
1968/69 Förslag	14 214 000

¹ Avser summan av de för budgetåret 1967/68 uppförda anslagen Statens planverk: Avlöningar, Statens planverk: Omkostnader, Länsarkitektorganisationen: Avlöningar och Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.

Statens planverk inrättades den 1 juli 1967 (prop. 1967:61, SU 108, rskr 268). Verket är central förvaltningsmyndighet för ärenden om planläggning av bebyggelse och om byggnadsväsendet. Det åligger verket att i anslutning till den allmänna uppsikten över planläggningen och byggnadsväsendet ge råd och vägledning för planläggningen samt meddela föreskrifter, råd och anvisningar för byggnadsväsendet ävensom att verka för samordning mellan planverkets och andra myndigheters insatser på dessa områden.

Verket är indelat i en planbyrå, en utvecklingsbyrå, en teknisk byrå och ett kansli.

Statens planverk är chefsmyndighet för länsarkitektorganisationen. Varje län utgör ett länsarkitektdistrikt, som förestås av en länsarkitekt.

	1967/68	Beräknad ändring	1968/69
		Planverket	Dep.chefen
<i>A. Avlöningar</i>			
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal			
a) Planverket	51	+ 8	+ 3
b) Länsarkitektorganisationen	127	— 26	— 28
Övrig personal			
a) Planverket	31	+ 1	—
b) Länsarkitektorganisationen	115	— 24	— 24
	324	— 1	— 9
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän			
a) Planverket	3 556 000	+ 960 000	+ 538 000
b) Länsarkitektorganisationen	8 906 000	+ 377 000	+ 68 000
Arvodet och särskilda ersättningar	48 000	+ 30 000	+ 30 000
	12 510 000	+ 1 367 000	+ 636 000

² Härvid har frånräknats 8 resp. 4, summa 12 tjänster som föreslagits överförda till ett nytt anslag till uppdragsverksamhet.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Planverket	Dep.chefen
<i>B. Omkostnader</i>			
1. Sjukvård m. m.	27 000	+ 5 000	+ 5 000
2. Reseersättningar	448 000	+ 102 000	+ 30 000
3. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse, vatten	42 000	— 1 000	— 1 000
b) Övriga expenser	831 000	+ 180 000	+ 56 000
4. Publikationstryck	849 000	— 19 000	— 19 000
5. Övriga utgifter	—	+ 25 000	—
	2 197 000	+ 292 000	+ 71 000
<i>C. Särskilda uppbördsmedel</i>			
Försäljning av publikationer m. m.	850 000	+ 350 000	+ 350 000
Nettoutgift	13 857 000	+ 1 309 000	+ 357 000

Statens planverk

Statsverkets utgifter för plan- och byggnadsväsendet bestrids f. n. från sex anslag på riksstaten, nämligen förslagsanslagen till statens planverk: avlöningar, statens planverk: omkostnader, länsarkitektsorganisationen: avlöningar och länsarkitektsorganisationen: omkostnader, reservationsanslaget till bidrag till upprättande av regionplaner m. m. samt det under fonden för förlag till statsverket upptagna anslaget till förskott till vissa plankostnader m. m.

I sin verksamhet uppbär planverket vissa inkomster av försäljning av publikationer m. m. som tas till uppbörd under verkets omkostnadsanslag. Inom länsarkitektsorganisationen bedrivs nu viss uppdragsverksamhet. Inkomsterna härav redovisas på riksstatens inkomstsida under rubriken Inkomster vid länsarkitektsorganisationen. Inkomsterna har under senare år gått ner och vid vissa kontor har uppdragsverksamheten praktiskt taget upphört.

Allteftersom de myndighetsutövande uppgifterna ökat kraftigt har nämligen utrymmet för en enligt verkets mening i och för sig önskvärd uppdragsverksamhet minskat. Planverket anser denna utveckling mindre lycklig och hävdar att man bör ute på fältet bibehålla en uppdragsverksamhet av sådan omfattning att möjligheter föreligger för länsarkitektsorganisationens personal att hålla sig à jour med utvecklingen inom den praktiska planeringen och inom byggnadsväsendet. Länsarkitektkontoren bör därför få möjlighet att mot ersättning delta i översiktlig planläggning och liksom hittills även utföra detaljplaneringsuppdrag m. m. Vidare finns inom länsarkitekternas arbetsområde ett antal förrättningar av mindre storleksordning som förekommer ofta och för vilka enligt planverkets åsikt bör kunna tillämpas fasta avgifter.

Även för den centrala organisationen anser planverket att en klart avgränsad uppdragsverksamhet bör byggas ut successivt. Enligt 4 § instruktionen för verket äger verket fastställa taxa för typgodkännande av konstruk-

tion eller utförande i övrigt av byggnad eller andra anordningar om vilka bestämmelser ges i byggnadsstadgan. Denna verksamhet bör enligt statsmakternas beslut gradvis utvecklas och vara helt självbärande. Enligt sin instruktion får verket också biträda kommun eller enskild med utlåtande, undersökning eller annat arbete om det är av allmänt intresse för planläggningen eller byggnadsväsendet. Denna verksamhet anser planverket böra byggas ut gradvis allteftersom de ekonomiska förutsättningarna föreligger på grund av inkomster enligt den taxa som Kungl. Maj:t fastställt för verket.

Planverket föreslår nu att de angivna verksamheterna bör finansieras via ett för verket och länsarkitektorganisationen gemensamt anslag till uppdragsverksamhet. De administrativa och kamerala uppgifterna skulle förenklas vid en anslagskoncentration. Anslaget bör vara av förslagskaraktär och beräknas för både löner och omkostnader. Från anslaget bör enligt verket ett så stort belopp få tas i anspråk som motsvarar inflytande ersättningar efter frånräkning av 30 %, motsvarande i ersättningarna ingående tillägg för pensions- och kapitalkostnader m. m. Ersättningar för uppdrag bör tillgodoföras en ny inkomstitel på riksstatens inkomstsida benämnd Inkomster vid statens planverk, varvid den nuvarande inkomstiteln Inkomster vid länsarkitektorganisationen bör utgå.

För den allmänna verksamheten — i huvudsak allmänna administrativa och myndighetsutövande funktioner — föreslår planverket att, i likhet med vad fallet är för t. ex. statens vägverk och sjöfartsstyrelsen, ett enda anslag anvisas för löner och omkostnader både vid planverket och inom länsarkitektorganisationen, benämnt Statens planverk: Förvaltningskostnader. Anslaget bör vara förslagsanslag. Under anslaget bör fastställas en personalstat för planverket som centralt organ och en för länsarkitektorganisationen som regionalt. Under anslaget bör redovisas inkomster från försäljning av publikationer och inkomster vid försäljning och uthyrning av annan informationsmateriel m. m.

1. Inkomsterna vid länsarkitektkontoren har i riksstaten för innevarande budgetår beräknats till 800 000 kr. Planverket anser, att de personalresurser inom kontoren som kostnadsmässigt svarar mot 70 % av nämnda belopp bör föras över till det nya uppdragsanslaget.

I enlighet härmed föreslås att 12 tjänster, nämligen 7 som biträdande länsarkitekter, 1 som ingenjör och 4 som biträden förs över från anslaget Länsarkitektorganisationen: Avlöningar till det nya anslaget Statens planverk: Uppdragsverksamhet (— 540 768 kr.).

2. Planbyrån behöver för granskning av planer och besvärärenden m. m. förstärka sin tekniska sektion med två byrådirektörer och sin juridiska sektion med en byråsekreterare (149 844 kr.).

3. För arbetsuppgifter inom verkets tekniska byrå erfordras en förstärk-

ning med tre byrådirektörstjänster och en biträdestjänst (+ 187 224 kr.).

4. Kansliet bör organiseras som byrå, varvid en tjänst för byråchef bör inrättas i utbyte mot nuvarande tjänst för avdelningsdirektör. Vidare bör vardera personalsektionen och allmänna sektionen tillföras en tjänst för byråsekreterare (85 284 kr.).

5. Inom länsarkitektorganisationen krävs till följd av expansionen i storstadsområdena en förstärkning med två tjänster som biträdande länsarkitekt (108 336 kr.).

6. För utredningar och expertis beräknas 400 000 kr. (+ 150 000 kr.).

7. För att tillgodose akuta behov av personalförstärkning föreslås, att anslaget räknas upp med 150 000 kr. för planverket och med 300 000 kr. för länsarkitektorganisationen (450 000 kr.).

8. För arvoden och särskilda ersättningar till verkets tekniska råd och dess planråd samt deras experter behövs 76 000 kr. och till organisationsföredragandetillägg 2 000 kr. (30 000 kr.).

9. Till löneomräkning för planverket behövs 238 104 kr. och för länsarkitektorganisationen 509 080 kr.

Yttrande

Över planverkets framställning i vad den avser anslagstekniska frågor har yttrande avgivits av *riksrevisionsverket* som därvid inte haft några principiella erinringar mot förslaget till nytt anslagssystem. Verket finner förslaget ligga i linje med det system för programbudgetering, alternativ II, som statskontoret föreslagit (SOU 1967:11—13). Planverkets uppdragsverksamhet bör därvid anpassas efter det syftemål som statsmakterna uppställt för verkets arbete.

Departementschefen

Jag finner förslaget att ändra planverkets och länsarkitektorganisationens avlönings- och omkostnadsanslag till två anslag, benämnda Statens planverk: Förvaltningskostnader och Statens planverk: Uppdragsverksamhet lämpligt och hemställer i det följande om medel under två nya förslagsanslag med dessa beteckningar. Nuvarande avlönings- och omkostnadsanslag till planverket och länsarkitektorganisationen bör utgå. Den uppdragsverksamhet verket avser att utveckla, skall i princip vara självbärande. Inkomsterna bör upptas under en ny inkomstitel på riksstatens inkomstsida benämnd Inkomster vid statens planverk som ersätter inkomstiteln Inkomster vid länsarkitektorganisationen. Vid beräkningen av anslaget till uppdragsverksamhet har jag anslutit mig till verkets förslag att utgå från vad som kan väntas inflyta i ersättningar med avdrag för 30 %, motsvarande pensions- och kapitalkostnader m. m. Jag förutsätter att urvalet av uppdrag, vid sidan av typgodkännande av byggnadskonstruktioner m. m., inriktas på sådana av allmänt intresse för planläggningen eller byggnadsväsendet.

Planverket har nyligen tilldelats vissa uppgifter i fråga om standardisering på husbyggnadsområdet. Verkets insatser härvidlag får avvägas med hänsyn till tillgängliga resurser.

Med hänvisning till vad jag här anfört och till sammanställningen i det föregående beräknar jag anslaget till förvaltningskostnader till 14 214 000 kr. Jag har därvid beträffande planverket beräknat medel för två byrådirektörer på planbyrån och en amanuens på kansliet. För tillfällig personal har jag beräknat 200 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens planverk: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1968/69 anvisas ett förslagsanslag av 14 214 000 kr.

C 2. Statens planverk: Uppdragsverksamhet

1968/69 Förslag 1 515 000

Från anslaget, som föreslås inrättat fr. o. m. budgetåret 1968/69 skall bestridas utgifterna för den uppdragsverksamhet som planverket och länsarkitektorganisationen skall bedriva mot ersättning.

	1967/68	Beräknad Planverket	ändring Dep.chefen	1968/69
<i>A. Avlöningar</i>				
<i>Tjänster</i>				
Handläggande personal				
a) Planverket	—	+ 6		+ 6
b) Länsarkitektorganisationen	—	+ ¹ 18		+ ¹ 18
Övrig personal				
a) Planverket	—	+ 1		+ 1
b) Länsarkitektorganisationen	—	+ ² 6		+ ² 6
		+ 31		+ 31
<i>Anslag</i>				
Avlöningar till tjänstemän				
a) Planverket	—	+ 322 000		+ 322 000
b) Länsarkitektorganisationen	—	+ 1 041 000		+ 1 041 000
		+ 1 363 000		+ 1 363 000
<i>B. Omkostnader</i>				
1. Sjukvård	—	+ 3 000		+ 3 000
2. Reseersättningar	—	+ 32 000		+ 32 000
3. <i>Expenser</i>				
a) Bränsle, lyse, vatten	—	+ 4 000		+ 4 000
b) Övriga expenser	—	+ 113 000		+ 113 000
		+ 152 000		+ 152 000
		+ 1 515 000		+ 1 515 000

¹ 8 tjänster föreslås överförda från avlöningsanslaget

² 4 tjänster föreslås överförda från avlöningsanslaget

Statens planverk

1. Från det nuvarande anslaget till länsarkitektsorganisationen: avlöningar föreslås att 12 tjänster överförs till uppdragsanslaget (540 788 kr.).

2. För biträde åt kommun eller enskild främst med översiktlig planläggning föreslås att utvecklingsbyrån förstärks med en avdelningsdirektör (62 580 kr.).

3. För typgodkännandeverksamheten och samordnings- och publiceringsverksamhet i anslutning till denna erfordras inom tekniska byrån två byrådirektörer och tre förste byråingenjörer (236 640 kr.).

4. Den planerade utvidgningen av uppdragsverksamheten kräver att kansliet utökas med ett biträde (22 776 kr.).

5. För uppdragsverksamheten vid länsarkitektkontoren bör beräknas extra arkitekts-, ingenjör- och biträdespersonal till ett belopp av 500 000 kr. (motsvarande ca 12 tjänster).

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under föregående anslagspunkt och till sammanställningen beräknar jag anslaget till uppdragsverksamhet till 1 515 000 kr. Jag har därvid godtagit verkets förslag om överföring av 12 tjänster från nuvarande avlöningsanslag för länsarkitektsorganisationen. Jag har vidare beräknat medel för ytterligare en byrådirektör på utvecklingsbyrån, två byrådirektörer och tre förste byråingenjörer på tekniska byrån och ett kvalificerat biträde på kansliet. För extra personal beräknar jag ett belopp av 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens planverk: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 515 000 kr.

C 3. Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.

1966/67 Utgift	—	Reservation	1 402 000
1967/68 Anslag	1 000		
1968/69 Förslag	1 000		

Anslaget är avsett för bidrag till täckande av *dels* kostnader för upprättande av regionplan, *dels* vägföreningskostnader för genomförande av byggnadsplan. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 18 april 1958 (nr 163) om statsbidrag till vissa plankostnader.

Statens planverk

För regionplaneändamål har inga utbetalningar gjorts under året, men en framställning om bidrag föreligger avseende ett belopp på 194 813 kr. Vid bifall härtill skulle på anslaget kvarstå i runt tal 1 200 000 kr. Om bidrags-

medlen i fortsättningen skall disponeras enligt samma principer som hittills, torde bidragsbehovet t. o. m. budgetåret 1968/69 sannolikt icke komma att överstiga 500 000 kr.

I detta sammanhang tar planverket upp den principiella frågan om statens ekonomiska medverkan i olika typer av interkommunal och regional planläggning. För vissa planeringsuppgifter kan enligt planverket de riktlinjer för regional planering som anvisats i byggnadslagstiftningen vara lämpliga. Det kan dock också finnas fall där en interkommunal planering i andra former skulle innebära en mindre omständlig utväg. Som exempel på sådana fall pekar verket på vissa samplaneringsproblem som framträder i samband med kommunblocksbildningen ävensom på regional planering av områden för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv.

Enligt planverkets mening borde det vara tänkbart att förslagsvis 100 000 kr. ur bidragsanslaget ställs till förfogande för angelägna försöksvis insatta stödåtgärder av detta slag.

Frågor om bidrag borde antingen prövas i samma ordning som hittills tillämpats vid anvisande av bidrag till regionplanering eller också kunde planverket bemyndigas att förfoga över denna del av anslaget. Utökad medelsanvisning för nästa budgetår krävs inte för en sådan vidgning av tillämpningsområdet för anslaget, som endast behöver tillföras ett formellt belopp på förslagsvis 1 000 kr.

Departementschefen

Jag har ingen erinran mot att högst 100 000 kr. får tas i anspråk av detta anslag för att försöksvis användas för från allmän synpunkt angelägna planeringsföretag i andra former än sådana som byggnadslagen anvisar. Då det är fråga om en försöksanordning torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av planverket besluta om bidrag av detta slag i varje särskilt fall.

I detta sammanhang vill jag anmäla ett par frågor om ersättning från förevarande anslag.

En av fullmäktige i dåvarande Umeortens regionplaneförbund enligt byggnadslagens föreskrifter upprättad, den 28 februari 1962 antagen regionplan för Umeorten har underställts Kungl. Maj:ts prövning och undergått sedvanlig remissbehandling men därefter icke kunnat fastställas, då medlemmarna i förbundet numera ingår i Umeå stad. Förskott av statsmedel har utgått till arbetet, men slutligt statsbidrag torde med hänsyn till gällande bestämmelser inte kunna beviljas. Med hänsyn till statens medverkan vid förbundets tillkomst, lämnade förskott av statsmedel och statens nytta av planen har jag, därest riksdagen inte har någon erinran däremot, för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att bifalla förbundets av byggnadsstyrelsen tillstyrkta hemställan att av förevarande anslag måtte utbetalas 150 000 kr. till Umeå stad.

Jag får vidare anmäla att jag, om riksdagen inte har någon invändning, har för avsikt föreslå Kungl. Maj:t att till länsstyrelsen i Västernorrlands län från förevarande anslag utbetalas 11 313 kr. för en förberedande utredning som länsstyrelsen låtit utföra år 1952 med anledning av väckt fråga om regionplanering för Örnsköldsviksorten. Denna kostnad torde nämligen inte kunna inräknas i regionplanekostnaderna.

Då redan tillgängliga medel under anslaget bedöms motsvara behovet även för nästa budgetår, torde det vara tillräckligt att anslaget uppförs med ett formellt belopp om 1 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till upprättande av regionplaner m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

D. Vägväsendet

Statens vägverk

I enlighet med förslag i prop. 1966: 129 (SU 152, rskr 361) och prop. 1967: 44 (SU 55, rskr 153) har väg- och vattenbyggnadsverket omorganiserats fr. o. m. den 1 juli 1967. Samtidigt har namnet ändrats till statens vägverk.

Statens vägverk är central myndighet för ärenden avseende allmänna vägar och gator samt statsbidrag m. m. till den enskilda väghållningen. Verket handhar även viss kontroll över enskilda järnvägar och spårvägar.

Den centrala verksamheten är fördelad på fem avdelningar, driftavdelningen, byggnadsavdelningen, tekniska avdelningen, ekonomiavdelningen och administrativa avdelningen. På det regionala planet finns en vägförvaltning i varje län, vidare sju byggnadsdistrikt samt ett antal projekteringskontor.

I samband med omorganisationen har en ny anslagsteknik genomförts för vägverkets administrationskostnader. Huvuddelen av dessa beräknas under anslagen till vägunderhåll och vägbyggande medan anslaget till förvaltningskostnader skall täcka löne- och omkostnader endast för sådan personal vid verket vars arbetsuppgifter inte direkt kan hänföras till nyssnämnda båda aktiviteter. Till denna kategori räknas verksledningen och cheferna för de centrala huvudavdelningarna, vidare personalen vid sektionen för översiktlig vägplanering, gatusektionen, trafiksektionen, försvarssektionen och juridiska sektionens allmänna kontor samt slutligen vägdirektörerna och personalen inom enheten för enskilda vägar vid vägförvaltningarna.

Statens vägverk

Inledningsvis anför styrelsen för statens vägverk i skrivelse den 31 augusti 1967 att arbetet med den av riksdagen beslutade omorganisationen satt sin prägel på det administrativa arbetet under åren 1966 och 1967.

Under det gångna budgetåret har system för kostnadsbudgetering och kostnadsrapportering genomförts inom samtliga vägförvaltningar och för vägunderhålls- och vägbyggnadsverksamheten. Fr. o. m. den 1 januari 1967 tillämpas vidare system för likviditetsbudgetering och likviditetsuppföljning av vägunderhålls- och vägbyggnadsanslag.

Under förarbetet till väg- och vattenbyggnadsverkets omorganisation har frågan om utveckling av ett system för verkets långtidsplanering och programbudgetering ägnats särskilt intresse. Sådant utvecklingsarbete pågår

nu inom verket och ansluter sig till de principiella tankegångar rörande programsystem som har framlagts av programbudgetutredningen.

Antalet tjänstemän anställda vid vägverket exkl. statens bilinspektion var den 1 juli 1967 5 204, varav 642 vid centralförvaltningen och 4 562 vid vägförvaltningarna. I samband med omorganisationen har stora ansträngningar gjorts för att hålla personalantalet nere. Inga nyanställningar har godkänts innan det konstaterats att behovet inte kunnat tillgodoses genom omflyttningar inom verket. Utvecklingen sedan den 1 juli 1965 redovisas i följande tabell.

Tidpunkt	Antal tjänstemän vid		Totalt
	centralförvaltningen	vägförvaltningarna	
1965 1.7.....	592	4 557	5 149
1966 1.1.....	597	4 598	5 195
1.7.....	603	4 686	5 289
1967 1.1.....	610	4 636	5 246
1.7.....	642	4 562	5 204

I prop. 1967: 44 uttalas att verket i linje med den ökade ekonomiska inriktningen av verksamheten i större utsträckning än tidigare bör ta ut ersättning för tjänster åt utomstående. Med anledning härav utreder verket taxefrågorna. Samtliga gällande debiteringsbestämmelser, bl. a. frågan om ersättning för dispensärenden, ses över. Verket kommer senare att lämna förslag i dessa hänseenden.

D 1. Statens vägverk: Förvaltningskostnader

1967/68 Anslag	9 317 000
1968/69 Förslag	9 711 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för verksledningen och cheferna för de centrala huvudavdelningarna, vidare för personalen vid sektionen för översiktlig vägplanering, gatusektionen, försvarssektionen och juridiska sektionens allmänna kontor samt slutligen för vägdirektörerna och personalen inom enheten för enskilda vägar vid vägförvaltningarna.

Statens vägverk

För den fortsatta omorganisationen beräknar vägverket att 215 000 kr. behövs för personalförstärkningar under det att överförandet av trafiksektionens 33 tjänster till statens trafiksäkerhetsverk den 1 januari 1968 kommer att medföra en minskning av medelsbehovet med 1 149 324 kr. Löneomräkningen anges till 480 600 kr.

Ökade omkostnader beräknas komma att kräva ytterligare 1 510 000 kr., varav 762 000 kr. avses för ökade resekostnader, 567 000 kr. för ytterligare expenser och 146 000 kr. för publikationstryck.

Det totala medelsbehovet för vägverkets förvaltningskostnader under budgetåret 1968/69 uppgår alltså till (9 317 000 + 215 000 - 1 149 324 + 480 600 + 1 510 000) avrundat 10 373 000 kr.

Departementschefen

I avvaktan på ytterligare erfarenheter av den pågående omorganisationen inom statens vägverk är jag inte beredd att f. n. tillstyrka ytterligare personalförstärkningar. Löneomräkningen beräknar jag i likhet med vägverket till 481 000 kr. Till ökade omkostnader föreslår jag 1 077 000 kr., varav 595 000 kr. avses för ökade resekostnader, 382 000 kr. för expenser, och 75 000 kr. för publikationstryck. Av beloppet för ökade resekostnader är 575 000 kr. överförda från posten Administration under vägbyggnadsanslaget. Med hänvisning till det sagda beräknar jag medelsbehovet under anslaget till 9 711 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens vägverk: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 9 711 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D 2. De lokala vägnämnderna m. m.

1966/67 Utgift	316 000
1967/68 Anslag	275 000
1968/69 Förslag	300 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för arvoden och ersättningar till ordförande och ledamöter i vägnämnder och länsvägnämnder. Vidare utgår från anslaget bidrag till länsvägnämndernas förbund.

Statens vägverk

Verket föreslår att anslaget med hänsyn till belastningen räknas upp med 50 000 kr.

Departementschefen

Jag beräknar medelsbehovet till 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D 3. Reglering av vissa skador inom statens vägverks ämbetsområde

1966/67 Utgift	1 523 000
1967/68 Anslag	1 400 000
1968/69 Förslag	1 500 000

Anslaget tas i anspråk i huvudsak för ersättning för vissa person- och sakskador som inträffat inom verkets ämbetsområde.

Statens vägverk

Den ökade vägunderhållsverksamheten och den växande trafiken medför ett ökat antal skador. Detta förhållande i förening med den allmänna prisstegringen medför att belastningen på anslaget för nästa budgetår kan antas bli omkring 1 600 000 kr. Verket föreslår att anslaget för budgetåret 1968/69 förs upp med detta belopp.

Departementschefen

Medelsbehovet för budgetåret 1968/69 beräknar jag till 1 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Reglering av vissa skador inom statens vägverks ämbetsområde* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägenderhåll och vägbyggnader**Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m. m.**

I sin förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1967 anför styrelsen för statens vägverk bl. a. följande.

Bilismens och vägtrafikens utveckling

År 1950 fanns i landet omkring 200 000 personbilar. År 1966 hade antalet ökat till drygt 1 800 000 eller 235 per 1 000 invånare. Prognoser visar på 2 500 000 bilar 1970 eller ungefär 300 per 1 000 invånare (medelfolkmängd 8,1 milj.). Härtill kommer ca 11 000 bussar och 150 000 lastbilar vilket skulle innebära ett totalt fordonsantal 1970 av 2,5—2,7 milj. dvs. en och en halv gång 1964 års antal och en årlig tillväxt t. o. m. 1970 med ca 6 %. Preliminära siffror för bilparkens storlek vid utgången av 1966 pekar dock på en viss minskning av tillväxttakten under detta år. Ökningen av antalet bilar uppgick sålunda till endast ca 5 % mot omkring 7 % de närmast föregående åren. Bensinförbrukningens ökning under år 1966 stannade vidare vid ca 4 % mot 7—10 % under tidigare år.

Den successiva ökning av lastfordonens bruttovikt och lastvikt som konstateras under tidigare års fordonsvägningar har fortsatt även under 1965. Samtidigt har antalet tunga lastfordon inkl. storbäriga släpfordon ökat mycket kraftigt och dessa svarar för en växande andel av det totala antalet lastfordon i fordonsparken och av trafiken på landsbygdens vägar. Följande sammanställning illustrerar ökningen av de tunga fordonen sedan mitten av 1950-talet.

År	Maximal lastförmåga/ungefärlig bruttovikt i ton				
	6—8/12—15	8—10/15—18	mer än 10/ mer än 18	8—10/12—15	mer än 10/ mer än 18
	lastbilar, antal			släpvagnar, antal	
1955.....	3 850	1 714	95	1 083	872
1960.....	8 517	3 786	928	1 816	2 670
1965.....	15 100	7 171	6 910	1 443	10 776

Gjorda undersökningar visar att den genomsnittliga tonkilometerkostnaden för lastbilstrafik minskat under senare år (2—3 öre sedan år 1958). Utförda vägarbeten, insatsen av större fordon och den sänkning av underhållskostnaderna m. m. som möjliggjorts torde i stor utsträckning ha bidragit till denna minskning.

Det totala *transportvärdet* för den inrikes person- och godstrafiken beräknas 1964 ha uppgått till 16,1 miljarder kr. Bilismens andel härav kan anges till 87—88 %, dvs. omkring 14 miljarder kr. Härav föll i runt tal två tredjedelar på persontransporterna och en tredjedel på godstransporterna.

Det med bilar utförda *trafikarbetet* uttryckt i antalet bilkilometer uppgick 1950 till 5,1 miljarder, 1964 till 26,6 miljarder och 1970 beräknas det ha ökat till 37—40 miljarder. Av de totala värdena svarade personbilarna 1950 för 66 % och bussar och lastbilar för (6 + 28) 34 %. 1964 var personbilarnas andel 87 % och bussarnas och lastbilarnas (1 + 12) 13 %. En ytterligare förskjutning mot ökad andel för personbilarna väntas ske till 1970.

Städer och andra större tätorter synes successivt ha kommit att svara för en allt större del av den totala biltrafiken. Under senare delen av 1930-talet torde 15—17 % av biltrafiken ha utförts inom de kommuner som är väghållare medan motsvarande andel år 1963 beräknas ha uppgått till ca 28 %.

Biltrafikens utveckling på det *allmänna vägnätet* belyses av de av vägverket utförda trafikräkningarna. Under det gångna året har verkets resurser för dessa ändamål i stor utsträckning tagits i anspråk för att anskaffa trafikdata som behövs för uppföljning av trafikolyckor i samband med övergången till högertrafik. De tidigare mera reguljära trafikräkningarna har därför begränsats. Av de räkningar som utförts framgår att den genomsnittliga trafikökningen på riksvägarna under perioden 1964—1966 uppgick till ca 30 %. För de genomgående länsvägarna anges ökningstalet

under samma tid till ca 25 % medan trafikökningen för gruppen »övriga länsvägar» stannat vid ca 10 %. Tillväxttakten torde emellertid ha minskat under 1966 i anslutning till den långsammare ökningen av totala antalet bilar detta år.

Skogstransporter m. m.

I anslagsframställningen för budgetåret 1967/68 behandlades skogstransporterna relativt ingående. Verket understryker att det är nödvändigt med ett fortlöpande samarbete mellan vägförvaltningarna och de företag som har behov av transporter i större omfattning samt att en bredare samhällsekonomisk bedömning bör komma till stånd vid transportuppläggningsen.

Sedan ett par år tillbaka pågår i samarbete mellan vägförvaltningarna i Västernorrlands och Västerbottens län samt berörda skogsindustriintressenter inom det s. k. Nolaskogsområdet en utredning vilken syftar till att ge en klarare uppfattning om lönsamheten vid ombyggnad av vägar som är viktiga för skogsbruket.

Diskussionerna kring en eventuell lokalisering av en massafabrik till Viskans utlopp norr om Varberg har resulterat i att vägverket även tagit initiativ till en undersökning av förutsättningarna för en koncentration av tung lastbilstrafik till vissa vägar inom det tämligen rikt förgrenade länsvägnätet i Hallandskustens uppland. Knappheten på resurser gör att möjligheterna till insatser, speciellt på det omfattande länsvägnätet, är begränsade. Insatserna bör därför, för att ge bästa effekt från samhällsekonomisk synpunkt, koncentreras till de mest betydelsefulla länsvägarna. Dessutom bör på länsvägar av sekundär betydelse göras ett begränsat antal punktinsatser. Ett s. k. stomvägnät för den berörda regionen har skisserats på dessa förutsättningar.

Syftet med denna skiss är att få fram ett system av sekundärvägar som är viktiga för skogsbruket, det övriga näringslivet eller för befolkningen i övrigt och som inom överskådlig tid kan byggas ut eller standardförbättras till en bärighet av i första hand $\frac{8}{12}$ ton. Primärvägarnas — riksvägarnas och de genomgående länsvägarnas — sträckning har inte ifrågasatts i sammanhanget.

Undersökningen omfattar delar av Hallands, Älvsborgs, Jönköpings och Kronobergs län.

Produktivitetsutveckling inom väghållningen

I sin anslagsframställning för 1967/68 anmälde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att en utredning påbörjats med syfte att dra upp riktlinjerna för mätning av produktivitetsutvecklingen inom väghållningen. Utredningen som sker i samarbete mellan vägplaneutredningen, statistiska centralbyrån och vägverket är ännu inte avslutad. Vissa studier har dock utförts som lett fram till en möjlig metod för beräkning och uppföljning av kostnads-

utvecklingen för vissa likartade arbetsmoment oberoende av variation i förutsättningarna för olika vägprojekt. För att belysa produktivitetens utvecklingen sedan början av 1950-talet har undersökningar vidare utförts beträffande ett 80-tal vägprojekt från tiden 1954—1966. Det beräknas med ledning härav att produktiviteten årligen ökat med i genomsnitt 5—6 % under angivna period. Det material varpå denna bedömning grundas omfattar dock endast ett begränsat urval av de projekt som under åren bedrivits i egen regi.

Vägarnas standard

Kännedom om vägarnas kvalitet bildar tillsammans med prognoser om trafikens och transporterens utveckling det viktigaste underlaget för att bedöma vilka åtgärder som krävs för att tillgodose trafikens krav på tillfredsställande framkomlighet.

I föregående års anslagsframställning redogjordes för riksvägarnas och de genomgående länsvägarnas tillstånd vid årsskiftet 1965/1966. Sedan dess har mätningar pågått för en rapport som skall avse läget vid årsskiftet 1967/1968.

Redogörelsen för läget vid årsskiftet 1965/1966 visade att i förhållande till den då rådande trafiken 37 % av riksvägnätet hade fullgod standard medan 36 % behövde byggas om snarast. För de genomgående länsvägarna var motsvarande procenttal 23 resp. 54. Vid jämförelse med läget två år tidigare, dvs. vid årsskiftet 1963/1964, visade det sig att de genomgående länsvägarnas standard klart hade förbättrats medan förändringarna för riksvägarnas del var mindre. Anledningen härtill var den kraftiga trafikutvecklingen på riksvägnätet som gör att allt större del av detta vägnät blir i behov av snar ombyggnad på grund av dålig framkomlighet. Det visade sig även att, om hänsyn endast togs till bärighetsstandarden, 50 % av riksvägnätet hade fullgod standard under det att 20 % behövde byggas om snarast. För de genomgående länsvägarna var motsvarande procenttal 23 resp. 41,5.

Av riksvägarna, som omfattar en längd av 12 055 km, väntas 530 km bli ombyggda åren 1966 och 1967. För de genomgående länsvägarna, som har en längd av 12 870 km, är motsvarande siffra 415 km. Dessutom tillkommer den väglängd, som har upprustats genom smärre förbättringsarbeten i vägunderhållets regi (förstärkt vägunderhåll).

Den under år 1963 påbörjade höjningen av det generellt tillåtna axel- och boggitrycket till 10/16 ton på vissa vägar (det s. k. tunga vägnätet) har utsträckts ytterligare. Detta vägnät omfattade våren 1967 17,7 % av det totala vägnätet. Av riksvägnätet var 81 % upplåtet för 10/16 tons axel- och boggitryck mot 75,4 % ett år tidigare. För de genomgående länsvägarna hade det tunga vägnätets andel samtidigt ökat från 26,3 till 33,8 %. Vägnätets fördelning med avseende på tillåten belastning framgår av följande tabell.

Vägkategori	Andel av vägnätet upplåten för			Totalt %
	mindre än 8/12 ton %	8/12 ton %	10/16 ton %	
Riksvägar.....	0	19,0	81,0	100
Genomgående länsvägar.....	1,8	64,4	33,8	100
Övriga länsvägar.....	8,1	87,5	4,4	100
Totala vägnätet.....	6,3	76,0	17,7	100

Broarnas bärighet är ofta avgörande för den tillåtna belastningen på anslutande vägar inom vida regioner. I förhållande till föregående år medger nu 413 fler broar ett axel/boggityck av 10/16 ton. Av denna ökning hänför sig 138 till E-vägar och övriga riksvägar, 81 till genomgående länsvägar och 194 till övriga länsvägar. På E-vägar och övriga riksvägar återstår ca 100 broar och på genomgående länsvägar ca 280 broar som måste byggas om eller förstärkas, om inga andra åtgärder kan vidtas för att de skall tillåta ett axel/boggityck av 10/16 ton.

För att axel/boggitycket 10/16 ton skall kunna tillåtas generellt behöver ca 20 % av riksvägnätet, 65 % av de genomgående länsvägarna och 95 % av övriga vägar förstärkas eller byggas om. Kostnaden för att på enklaste sätt genomföra dessa arbeten på vägar och broar uppskattas teoretiskt till ca 6 miljarder kr. Häri ingår dock inte trafiksäkerhets- och framkomlighetsfrämjande ökning av vägbredd och/eller förbättring av linjeform, något som normalt utförs i samband med förstärknings- och förbättringsarbeten inom ramen för vägunderhållet.

I stora delar av landet är emellertid de möjliga transportvinsterna av en bärighetshöjning helt otillräckliga för att uppväga de insatser som fordras för att höja hela vägnätets bärighet till 10/16 ton.

Som nämnts har under en följd av år antalet tunga lastfordon ökat kraftigt, särskilt i de högsta viktklasserna. Tendensen är likartad i andra länder och den hittillsvarande utvecklingen kan väntas fortsätta att gå mot tyngre enheter. För vissa typer av transporter medför otvivelaktigt en övergång till större enheter betydande transportekonomiska vinster. Men för andra typer, bl. a. styckeodstransporter, har det befordrade godsets specifika vikt blivit allt lägre. Övergången till större fordonsenheter leder därför endast i begränsad omfattning till krav på ökad bärighet hos vägar och broar. De branscher som framför allt drar fördel av ökad bärighet är bl. a. skogsindustrin och byggnads- och anläggningsbranschen. Skogsindustrins behov av vägar med hög bärighet inskränker sig inte heller till vissa stråk, utan för den är det fördelaktigt att uppnå hög bärighet på stora sammanhängande vägsystem. För skogstransporterna är det således önskvärt att hela vägnätet upprustas till 10/16 tons axel/boggityck och att bruttoviktsbestäm-

melserna enligt 54 § 1 mom. c) vägtrafikförordningen med generella vikts-tillägg uppmjukas.

För byggnads- och anläggningsverksamheten och andra branscher med jämförbara transporter begränsas däremot behovet av bärkraftiga vägar främst till ett grovmaskigare vägnät och vägar inom tätortsområden.

Vid nybyggnad enligt gällande normer dimensioneras vägar för 10/18 tons axel/boggitryck och broar enligt belastningsföreskrifter som medger trafik med 22 tons boggitryck och en bruttovikt av ca 57 ton vid ett avstånd på 20 m mellan första och sista axeln.

Någon differentiering av dimensioneringsreglerna för broar på olika typer av vägar förekommer inte, eftersom de tunga transporter ofta är yttransporter och de ekonomiska fördelarna av att ett högt axel/boggitryck kan tillåtas därför i princip uppnås först sedan ett helt sammanhängande vägnät har byggts ut. För vägarna däremot förekommer en differentierad dimensionering genom att överbyggnaden på vägar med ringa trafik av lastbilar görs tunnare än på vägar med stor lastbilstrafik.

Av det befintliga brobeståndet är ca 40 % byggt i enlighet med gällande normer. Hur stor del av vägnätet som fyller samma krav är inte möjligt att ange.

Vägunderhållet

Eftersom vintern 1966/1967 var mild och kort blev vinterväghållningen något mindre omfattande än normalt i större delen av landet. Framför allt blev halkperioden kortare än vanligt. Inom vissa delar av Västernorrlands och Västerbottens kustland var dock snöförhållandena besvärande. Tjällossningen fick ett lugnt förlopp, bl. a. genom att den började ovanligt tidigt på året. För södra och mellersta delarna av landet kan den betecknas som gynnsam och för de norra delarna som normal. Kostnaderna för vinterväghållning och arbeten förorsakade av tjällossningen har i stort sett överensstämt med beräkningarna. Vissa förskjutningar av arbeten inom det långsiktiga vägunderhållet, vilka uppstod som följd av att vintern 1965/1966 var ovanligt svår, har därför till viss del kunnat inhämtas under år 1967.

I föregående års framställning om anslag nämndes att en inventering av vägarnas standard från underhållssynpunkt hade påbörjats. Det egentliga inventeringsarbetet är nu avslutat och det insamlade materialet håller på att bearbetas med hjälp av ADB. Avsikten med inventeringen är att få fram uppgifter om vägarnas faktiska tillstånd i underhållsavseende och att sammanställa dem med andra fakta, främst trafikmängden. På så sätt får man en klarare bild av brister och underhållsbehov och en mera realistisk prioriteringsgrund för långsiktiga underhållsåtgärder, särskilt inom det egentliga vägunderhållet. Inventeringen har utförts genom besiktning av samtliga allmänna vägar.

Den föregående år omtalade långtidsplaneringen för vägunderhållet fortsätter. Genom denna åstadkoms också en bättre bakgrund för den årliga arbetsplaneringen.

Vägverket har sedan år 1965 bedrivit försök med en ny organisation av vägunderhållsverksamheten, som främst går ut på att sammanföra grupper av vägmästarområden till större enheter benämnda driftområden. Under åren 1965 och 1966 har försöken omfattat Kronobergs, Skaraborgs och Västerbottens län. Försöken har från år 1967 utvidgats till att omfatta också Stockholms, Kristianstads, Malmöhus och Norrbottens län.

Den fortgående förändringen av befolkningens fördelning mellan landsbygd och tätorter har medfört en stagnation i trafikutvecklingen på det trafiksvaga vägnätet. För vissa delar har till och med en trafikminskning börjat märkas trots att en relativt stark trafikökning pågår i landet i stort.

Verket anpassar underhållsåtgärderna för olika slag av vägar främst efter trafikarbetets storlek och kostnaderna för dessa trafiksvaga vägar har successivt nedbringats. Trots verkets strävan att begränsa kostnaderna har dock allmänhetens större krav på en allmän än på en enskild väg medfört att kostnaderna kan bli höga i förhållande till trafiken.

Enligt verkets mening finns det anledning att ta upp frågan huruvida gällande underhållsnormer och standard i här ifrågavarande fall bör och kan ändras i kostnadssänkande riktning. Verket avser också att göra en särskild undersökning om detta.

Arbetsvolymen vid vägunderhållet, räknat i antal dagsverken utförda av fast eller tillfälligt anställda arbetare vid verket, uppgick år 1966 till 1 805 000. Under år 1967 beräknas dagsverksvolymen i stort sett vara oförändrad. Man kan vänta att denna volym kommer att bestå även under åren 1968 och 1969. Hänsyn har då inte tagits till arbetstidsförkortningen åren 1967—1969.

I följande tabell redovisas dagsverkskostnadens utveckling åren 1966—1969. Kostnaden per dagsverke har fördelats på löner, maskinhyror och övrigt. I »löner till arbetare» har inräknats kostnaderna för underhållsarbetare (exkl. vissa maskinförare), verkstadsarbetare, förrådsarbetare samt färj- och brovakter.

År	Total dagsverkskostnad kr.	Därav		
		löner till arbetare kr.	hyresutgifter till förrådsfonden inkl. vissa löner kr.	övriga utgifter kr.
1966.....	270	73	97	100
1967.....	295	80	105	110
1968.....	320	85	115	120
1969.....	340	90	125	125

Den faktiska årsverkskostnaden per arbetare uppgick år 1966 till 73 300

kr. Åren 1967—1969 beräknas årsverkskostnaden öka till 79 000, 86 000 resp. 91 000 kr.

Maximiantalet sysselsatta inom vägunderhållet i egen regi och på entreprenad (exkl. bil- och truckförare) i juni 1966 och 1967 var 8 010 resp. 8 220. Minimiantalet i februari 1966 var 7 720. Antalet bil- och truckförare för andra fordon än verkets var 624 i juni 1967.

För *det statliga vägunderhållet* begär vägverket en medelstildelning av 675 milj. kr. under nästa budgetår (kalenderåret 1969).

Vägbyggandet

På grundval av vägförvaltningarnas preliminära byggnadsprogram för år 1968 beräknar verket att sammanlagt 518 milj. kr. behövs för fortsatt bedrivande under år 1969 av påbörjade vägbyggnadsföretag.

Det angivna beloppet grundar sig på 1966 års prisnivå. Hänsyn måste därför tas till senare kostnadsökningar. Dessutom behövs medel för vägupprustningar i anslutning till nedläggning av järnvägar. I flerårsplanerna har vidare tagits upp ett belopp av 20 milj. kr. för bidrag till byggande av tunnelbanor. Slutligen krävs medel för projekteringsverksamhet inom centralförvaltningen m. m. För dessa ändamål beräknar verket sammanlagt 110 milj. kr., vilket innebär att de totala preliminära engagemangen uppgår till i runt tal 630 milj. kr. Med detta belopp som utgångspunkt begär vägverket för den ordinarie *statliga väg- och brobyggnadsverksamheten* ett anslag av 705 milj. kr. för budgetåret 1968/69 (kalenderåret 1969).

I föregående års anslagsframställning lämnades en redogörelse för de principer efter vilka arbetet med revidering av flerårsplanerna dittills hade bedrivits under året och avsågs att bedrivas i slutskedet.

Enligt de år 1966 fastställda flerårsplanerna uppgår tilldelningen av medel för E-vägar och övriga riksvägar inkl. bidragen till tunnelbanor, vilka helt belastar flerårsplanen för byggande av riksvägar, till drygt 70 % av det beräknade vägbyggnadsanslaget för år 1971. Länsvägarnas och ödebygdsvägarnas andel är drygt 23 %. I förhållande till tidigare planer innebär detta en förskjutning mot ökad tilldelning till E-vägar och riksvägar vilket ansetts motiverat med hänsyn till trafikutvecklingen och vägarnas standard.

Flerårsplanernas uppbyggnad såvitt avser investeringsbeloppens årliga fördelning i milj. kr. på olika typer av objekt framgår av följande tabell.

De uppförda beloppen för bidrag till tunnelbanor avser Botkyrka- och Täbybanorna i storstockholmsområdet.

Typ av objekt	1967	1968	1969	1970	1971	Senare
Europavägar	215	200	190	205	212	842
Övriga riksvägar	125	163	180	189	197	1 008
Länsvägar	213	166	154	135	133	971
Ödebygdsvägar	7	10	9	8	8	33
Storbroar	40	56	57	53	40	47
Tunnelbanor ¹ (bidrag)	10	15	20	20	20	147
Summa	610	610	610	610	610	3 048

¹ Belastar riksvägsplanen.

Storleksfördelningen av de olika företagen i flerårsplanerna framgår av följande tabell, där även företag med beräknad medelstildelning efter år 1971 har medräknats.

Typ av projekt	Antal företag ¹ som kostar				Totalt antal företag	Antal broar
	mindre än 1 milj. kr.	1—3 milj. kr.	3—10 milj. kr.	mer än 10 milj. kr.		
Europavägar	15	21	22	55	113	450
Övriga riksvägar	43	44	92	46	225	424
Länsvägar	170	181	140	29	520	600
Ödebygdevägar	20	14	9	—	43	25
Storbroar	—	1	8	8	17	1
Summa	248	261	271	138	918	1 500

¹ Pågående företag har i tabellen upptagits med återstående kostnad den 1 januari 1967.

Städernas väghållning

För statsbidrag till *underhåll av kommunala vägar och gator* tar vägverket upp 100 milj. kr.

För medelsfördelningen från anslaget till bidrag till *byggande av kommunala vägar och gator* fastställdes före utgången av 1966 fördelningsplan för perioden 1967—1971.

Enligt Kungl. Maj:ts direktiv för upprättande av planen, vilka inte innebar något ställningstagande till den framtida anslagstilldelningen, har fördelningsplanen baserats på en förutsatt årlig medelstildelning av 270 milj. kr. Av de för budgetåren 1966/67 och 1967/68 anslagna medlen har 260 resp. 265 milj. kr. disponerats för arbeten som är medtagna i fördelningsplanen. Resterande belopp för 1966/67, 10 milj. kr., har till större delen ställts till vägverkets förfogande för att fördelas under hösten 1967. Återstående 5 milj. kr. för 1967/68 kan antas på samma sätt komma att fördelas under hösten 1968.

I samband med framställningen om medel för budgetåret 1967/68 lämnades en ingående redovisning av utbyggnadsbehovet för särskilt betydelsefulla trafikleder i städerna. I anslutning härtill framhöll verket att det — med den medelstildelning som angetts i direktiven för arbetet med fördelningsplanerna — torde bli nödvändigt att i den kommande fördelningsplanen i långt större utsträckning än tidigare koncentrera vägbyggnadsverksamheten inom städerna och de stadslänkande samhällena till ett mycket begränsat antal särskilt betydelsefulla företag.

Den angelägenhetsgradering av företagen som gjorts i samband med upprättandet av fördelningsplanen har medfört att en mycket stor del av

medelstilledningen under planperioden har kommit att falla på städerna inom storstockholmsområdet och Göteborg-Mölndal samt på Kommunalförbundet för Stockholms stads och läns regionala frågor (KSL). Tilldelningen till storstockholmsområdet, inberäknat KSL, uppgår till ca 530 milj. kr. och till Göteborg-Mölndal till ca 330 milj. kr., eller totalt ca 860 milj. kr., dvs. inemot 65 % av hela tilldelningen under perioden. I övrigt har medlen koncentrerats till särskilt betydelsefulla infarts- och genomfartsvägar i andra städer.

Allmänt gäller för utbyggnad av trafikleder inom städerna att marklösenkostnaderna, bl. a. till följd av de stora ingrepp som måste göras i den befintliga bebyggelsen, utgör en betydande del av totalkostnaden. En undersökning av företagen i den föregående fördelningsplanen visade att 20—25 % av totalkostnaderna för dem avsåg marklösen.

Utöver den medelstilledning till storstockholmsområdet och Göteborg-Mölndal som har förutsatts i fördelningsplanen upptar flerårsplanerna för byggande av riks- resp. länsvägar betydande belopp till företag inom storstadsområdena. Sålunda ingår under planperioden företag för ca 350 milj. kr. i Stockholmsområdet — varav 85 milj. kr. utgör bidrag till tunnelbanor till Botkyrka och Täby — och ca 380 milj. kr. i Göteborgsområdet. Trots att mycket stora belopp sålunda har disponerats för storstadsområdena kvarstår att utbyggnaden av trafikleder och tunnelbanor inte kan ske i den takt som motiveras av den till dessa områden koncentrerade bebyggelseutvecklingen.

Vad beträffar medelstilledningen till tunnelbanor framhåller verket att dessa i enlighet med direktiven har prioriterats tillsammans med gatubyggnadsprojekten. Av de av KSL anmälda investeringarna i tunnelbanor har Järvabanan intagits i fördelningsplanen med en total tilldelning av 80 milj. kr. Vidare ingår tunnelbanan Alelyckan—Hammarkullen (Göteborg) till en beräknad kostnad av 21 milj. kr.

För bidragsgivning till det *kommunala väg- och gatubyggandet* begär verket för nästa budgetår 335 milj. kr. Totalt begärs alltså (100 + 335) 435 milj. kr. till den kommunala väghållningen.

Enskild väghållning

Förarbetet för övergången till ett nytt system för beräkning av underhållskostnaderna för den enskilda väghållningen har genomförts. Kostnaderna för samtliga äldre underhållsföretag har räknats om till 1966 års prisnivå. Verket har även till Kungl. Maj:t avgett förslag till föreskrifter för beräkning av index.

Genom beslut den 30 juni 1965 har Kungl. Maj:t föreskrivit att statsbidrag till byggande av enskild väg som utgör tillfartsväg till naturområde för rekreation och friluftsliv eller som på annan grund är av särskild betydelse för fritidsändamål i mån av tillgång på medel får lämnas från

reservationsanslaget Bidrag till byggande av enskilda vägar. Vidare har vägverket ålagts att i sina anslagsframställningar redogöra för erfarenheterna av denna statsbidragsgivning.

Med hänsyn till knappheten på byggnadsmedel har sådan bidragsgivning under det gångna året förekommit endast i några enstaka fall. De tillgängliga medlen har i första hand disponerats för omläggning och förbättring av utfartsvägar för befintlig bebyggelse. Fritidsvägarna har i denna situation bedömts böra komma i andra hand.

För statsbidrag till den *enskilda väghållningen* begär vägverket sammanlagt 78 milj. kr. varav 53 milj. kr. till underhållet och 25 milj. kr. till byggandet.

För den statliga, kommunala och enskilda väghållningen begär verket således sammanlagt (675 + 705 + 100 + 335 + 78) 1 893 milj. kr.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen anför att på industrins område har talrika lokala omställningsproblem uppstått och får alltjämt emotses i samband med fortsatta företagsnedläggelser. Arbetslösheten har kunnat hållas nere, väsentligen tack vare förstärkta arbetsmarknadspolitiska insatser. Sådana insatser kommer alltjämt att bli behövliga och måste särskilt när det gäller den mera svårplacerade arbetskraften både ökas i omfattning och göras mera differentierade. Jämte andra åtgärder måste därvid även beredskapsarbeten i form av såväl byggnads- och anläggningsarbeten som industriella arbeten komma till användning. Givetvis blir behovet av åtgärder av detta slag ännu större om en uppgång i de allmänna konjunkturerna inom landet dröjer längre tid.

Styrelsen framhåller starkt vikten av att förberedelser vidtas så att olika grenar av den samhälleliga investeringsverksamheten snabbt kan utvidgas om läget på arbetsmarknaden gör detta önskvärt.

Departementschefen

Vägtrafikens utveckling och fördelning på vägnätet motiverar att vägupprustningen i betydande utsträckning koncentreras till riksvägarna och de genomgående länsvägarna. För de vägar som inte ny- eller ombyggs eftersträvas att vidmakthålla eller höja standarden genom effektiva underhållsåtgärder, t. ex. oljegrusläggning eller beläggning.

Resultatet av de senaste trafikräkningarna på landsbygdens allmänna vägnät visar en fortsatt stark koncentration till vissa trafikleder. Den genomsnittliga trafikökningen under perioden 1964—1966 uppgick på riksvägarna till ca 30 %, på de genomgående länsvägarna till ca 25 % och på övriga länsvägar till ca 10 %. Utvecklingen mot allt större brutto- och lastvikter har fortsatt. Vägbyggnadsverksamheten bör i första hand inriktas på de delar av vägnätet som är av särskild betydelse för näringslivets trans-

porter. Även utbyggnaden av europavägarna bör ges hög prioritet. Utökningen av det s. k. tunga vägnätet begränsas i vissa fall av broar med dålig bärighet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att rusta upp sådana broar som begränsar möjligheterna att få sammanhängande transportsträckor med god bärighet.

Inriktningen av vägunderhållet bör bibehållas. Kostnaderna för underhållet av grusvägbanorna tenderar att öka starkt vid stigande trafik. För att motverka kostnadsstegringarna bör även i fortsättningen oljegrusslitlager eller beläggning utföras där så är möjligt och motiverat.

Vägverket har i sin framställning om anslag till väghållningen behandlat frågan om skogstransporter. Jag vill understryka vad verket därvid anför om nödvändigheten av ett fortlöpande samarbete mellan vägförvaltningarna och de företag som i samband med den pågående strukturomvandlingen inom skogsnäringen har behov av transporter i större omfattning. Jag vill också erinra om angelägenheten av att en samhällsekonomisk bedömning görs vid uppläggningsen av dessa transporter. En överföring till landsväg av de tidigare flottledstransporterna är inte alltid den billigaste lösningen. Den allmänna upprustningen av vägnätet under senare år har visserligen bl. a. medverkat till att godstransporterna på väg kunnat utföras till minskad kostnad per tonkm. Genom höjningar av gränserna för axel- och boggitryck samt bruttovikt har emellertid dessa nu i allmänhet kommit att sättas så högt att överlasten på ett helt annat sätt än tidigare äventyrar väg- och brobeståndet. Bl. a. mot denna bakgrund har kungörelsen om straffrihet i vissa fall för överskridande av maximilast m. m. vid befordran av skogsprodukter upphävts vid utgången av september 1967 (SFS 1967:482).

År 1966 träffades mellan SJ och Svenska Cellulosa AB med anledning av flottningens upphörande i Ljungan och Ljusnan ett avtal om vissa rundvirkestransporter på järnväg till Sundsvallsområdet. För SJ:s del medförde avtalet relativt begränsade investeringar. Det finns enligt min mening all anledning att i samband med nedläggningar av flottleder även i fortsättningen inte minst från samhällsekonomisk synpunkt uppmärksamma det transportalternativ som järnvägen kan erbjuda. Som tidigare påpekats har SJ i vissa trakter där flottningen kan komma att upphöra ett inte obetydligt kapacitetsöverskott på olika bandelar. Angelägenheten av att de samlade resurser som står till transportsektorns förfogande samordnas på bästa sätt motiverar att man i varje särskilt fall överväger i vilken utsträckning järnvägstransporter eller kombinerade landsvägs- och järnvägstransporter bör komma i fråga.

Den fortgående trafikökningen i samverkan med urbaniseringen har skapat svåra trafikproblem i många städer och tätorter. Svårigheterna har blivit särskilt framträdande i storstadsområdena. Dessa områden har därför, liksom tidigare, tilldelats en betydande del av gatubyggnadsanslagen. Även i fortsättningen bör bidragsgivningen till gatubyggnaden i väsentlig

utsträckning avse trafikleder i de stora tätortsregionerna. Härvid bör främst infarts- och genomfartsleder komma i fråga. Trafikförsörjningen inom städerna måste till stor del baseras på ett väl utbyggt kollektivt trafiksystem. Genom de år 1965 införda bestämmelserna för statsbidragsgivningen till byggande av tunnelbanor har de kommunala myndigheternas möjligheter att välja mellan utbyggnad för kollektiva och individuella trafikmedel väsentligt ökat.

Det s. k. tunga vägnätet har nu utvidgats så att det omfattar 81 % av riksvägarna och 34 % av de genomgående länsvägarna. Totalt är nu ca 18 % av landets vägnät upplåtet för 10 tons axeltryck och 16 tons boggi-tryck. Detta innebär bl. a. att det tunga vägnätets andel av riksvägarna ökat med ca 6 % och av de genomgående länsvägarna med ca 8 % i jämförelse med förhållandena år 1966.

Vid utgången av år 1966 beräknade vägverket den procentuella andelen av samtliga allmänna vägar på landsbygden med beläggning eller oljegrus till 41. År 1956 uppgick andelen till 9 %.

I övrigt kan nämnas att andelen belagda eller oljegrusbehandlade vägar av riksvägarna uppgick till 92 %, av de genomgående länsvägarna till 68 % och av de övriga länsvägarna till 28 %, allt vid utgången av år 1966.

Anslaget till det *statliga vägunderhållet* avses täcka kostnaderna för servicearbeten samt s. k. egentligt och förstärkt underhåll. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 624,5 milj. kr. Härav avser 17,2 milj. kr. administrationskostnader för tiden 1/7—31/12 1967. För kalenderåret 1968 disponeras följaktligen ca 607 milj. kr.

Sedan den 1 januari 1965 har vägverket bedrivit försöksverksamhet med en ny linjeorganisation för vägunderhållet inom numera sju län. Denna verksamhet har visat att den nya organisationen ger rationaliseringsvinster och en förbättrad arbetsplanering. Detta har medfört att vägförvaltningarna snabbare än förut kan föra ut sina intentioner och få dem enhetligt genomförda. Vidare har vägunderhållets standard blivit jämnare. Även vissa möjligheter till personalminskningar har blivit en följd av den nya organisationen. Arbetsledningen liksom uppföljningen har visat sig fungera avsevärt effektivare inom de nya driftområdena än inom vägmästarområdena. Jag anser det angeläget att detta försöksarbete fortsätter och att i övrigt alla åtgärder vidtas som kan förbilliga underhållsverksamheten.

Med hänsyn till de krav som ställs på underhållsverksamheten och till vikten av att vidmakthålla den standard på vägnätet som uppnås vid olika ny- och ombyggnadsarbeten anser jag att anslaget till det statliga vägunderhållet bör ökas ytterligare.

För *gatuunderhållet i städerna* och för det *enskilda vägunderhållet* föreslår jag också en ökning av anslagen.

I prop. 1966:1 (bil. 8 s. 50) anmäldes att ett förenklat förfarande vid omuppskattning av underhållskostnaderna för enskilda vägar utreddes

inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Avsikten var att ersätta den tillämpade tidsödande proceduren med någon form av successiv indexuppräkning av kostnaderna. Sedan utredningen avslutats och resultatet framlagt har Kungl. Maj:t under hösten 1967 bestämt index för år 1967.

Jag övergår nu till att behandla medelstilledningen till *väg- och gatubyggandet* och vill inledningsvis lämna en redogörelse för utfallet av investeringarna inom denna sektor under femårsperioden 1962—1966 samt beräknade utgifter för åren 1967 och 1968. Beloppen anges avrundade till milj. kr.

Statlig medelstilledning till byggande av gator och vägar

År	Ordinarie statliga vägbyggnadsarbeten	Ordinarie kommunala vägbyggnadsarbeten	Byggande av ¹ enskilda vägar	Beredskapsarbeten (inkl. vissa vägbyggnadsarbeten 1962—1965)	Totalt
1962.....	386	157	13	148	704
1963.....	434	185	14	284	917
1964.....	500	215	16	317	1 048
1965.....	560	230	17	277	1 084
1966.....	610	270	20	212	1 112
1967.....	610	270	20	237	1 137
1968.....	610	270	20	214	1 114
Summa	3 710	1 597	120	1 689	7 116

¹ Beräknad kostnad.

Beredskapsarbetena har under senare år utgjort en betydande del av de totala investeringarna i landsbygdens vägnät. I de redovisade beloppen för beredskapsarbetena ingår kostnaderna för vissa smärre förbättringsarbeten av underhållskaraktär. För åren 1962—1966 utgör dessa kostnader 16,3, 61,5, 44,0, 40,6 resp. 50,8 milj. kr. Beredskapsarbetena har nästan helt avsett företag i flerårsplanerna. Härigenom har åtskilliga företag kommit till utförande tidigare än beräknat.

Enligt de av Kungl. Maj:t fastställda flerårsplanerna för perioden 1967—1971 skall drygt 70 % av vägbyggnadsanslaget år 1971 användas till byggande av riksvägar medan ungefär 23 % skall gå till länsvägar och ödebygdsvägar. I och med detta har utvecklingen mot att ökad vikt läggs vid de vägar som får bära största delen av den expanderande trafiken ytterligare befästs. Vid prioriteringen av projekten i flerårsplanerna har också eftersträvat att tillgodose näringslivets behov av tillfredställande transportmöjligheter.

För nästa budgetår bör anslagstilledningen för väg- och gatubyggandet bibehållas på nuvarande höga nivå men med hänsyn till det samhälls-

ekonomiska läget inte ökas ytterligare. Jag vill i detta sammanhang erinra om att för innevarande år har anvisats drygt 930 milj. kr. för byggande av vägar och gator. Härtill kommer de relativt betydande belopp som går till beredskapsarbeten.

Både väg- och gatubyggandet bör ske med särskild hänsyn till kraven på ökad trafiksäkerhet. Jag vill liksom tidigare understryka att väsentliga förbättringar från trafiksäkerhetssynpunkt i många fall kan åstadkommas med relativt små insatser.

I enlighet med Kungl. Maj:ts direktiv har vägverket fastställt fördelningsplaner som innebär att mer än 99 % av medelstildelningen under perioden 1967—1971 går till s. k. primära trafikleder inom städer och stadsliknande samhällen.

För innevarande budgetår har 40 milj. kr. av vägbyggnadsanslaget och 20 milj. kr. av vägunderhållsanslaget tilldelats Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att användas under särskilt beaktande av arbetsmarknadspolitiska synpunkter. Denna särskilda medelsanvisning innebär att angelägna arbeten kan inordnas i den ordinarie verksamheten under speciellt hänsynstagande till arbetsmarknadspolitiska önskemål. Någon ändring i denna medelsdisposition bör enligt min mening inte ske under budgetåret 1968/69. Jag föreslår därför, att förenämnda län tilldelas 40 milj. kr. av anslaget till vägbyggnadet och 20 milj. kr. av vägunderhållsanslaget att disponeras på samma villkor som hittills. Detta innebär att arbetsmarknadspolitiska synpunkter skall beaktas beträffande val av projekt ur flerårsplanerna, deras lokalisering, igångsättning, anställning av arbetskraft m. m. Sistnämnda belopp bör användas till sådana förstärkningsarbeten som behövs för att möjliggöra oljegrusning eller enkel beläggning.

De faktiska kostnaderna för beredskapsarbeten avseende vägbyggnadet uppgick under år 1966 till 212 milj. kr. Härav har ca 123 milj. kr. eller 58 % kommit norrlandslänen till godo. Dessa län samt Värmlands och Kopparbergs län har tillsammans förbrukat ca 137 milj. kr. eller 64 %. Jämfört med föregående år har dessa läns relativa andel av beredskapsarbetena minskat. Under perioden 1961—1966 har här nämnda sju län erhållit 974 milj. kr., eller 75 % av de för ifrågavarande beredskapsarbeten anvisade medlen. För beredskapsarbeten i södra och mellersta Sverige har under år 1966 använts sammanlagt ca 75 milj. kr.

Beredskapsarbetena avseende vägunderhållet har under budgetåret 1966/67 uppgått till ca 52 milj. kr.

Sammanfattningsvis föreslår jag en ökning av medelsanvisningen för det statliga vägunderhållet med 24,2 milj. kr. till 631,5 milj. kr.

Jag förordar vidare att anslag till *statliga ordinarie väginvesteringar* be-
gärs hos riksdagen med 640,5 milj. kr.

Medelsförbrukningsramarna för vägunderhållet och vägbyggandet för
år 1969 bör bestämmas till samma belopp som de nyssnämnda anslagen.

Det bör ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter att i den mån arbetsmarknads-
läget så medger eller påkallar bemyndiga vägverket att utöka underhålls-
och byggnadsverksamheten utöver angivna medelsomslutning av 631,5 milj.
kr. resp. 640,5 milj. kr. genom att under budgetåret i förväg ta i anspråk
behövliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som
blir anvisade för verksamheten under andra halvåret 1969. Kungl. Maj:t bör
även ha befogenhet att minska underhålls- och byggnadsverksamheten om
detta krävs från arbetsmarknadssynpunkt.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* föreslår
jag ett anslag av 93 milj. kr. till bidrag till underhåll av vägar och gator.
För det kommunala väg- och gatubyggandet förordar jag en arbetsomslut-
ning under år 1969 som motsvarar 270 milj. kr. i statsbidrag. Anslaget
till bidrag till byggande av vägar och gator torde böra tas upp med detta
belopp.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar
jag, att till bidrag till underhåll av enskilda vägar anvisas 47,5 milj. kr. An-
slaget till bidrag till byggande av enskilda vägar torde böra föras upp
med 20 milj. kr. Totalt begärs alltså för bidrag till enskild väghållning 67,5
milj. kr.

Under återopande av det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t bereder
riksdagen tillfälle

att avge yttrande med anledning av vad jag sålunda anfört.

***Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen,
där kronan är väghållare***

D 4. Vägunderhållet

	Milj. kr.	
1966/67 Utgift	508,3	Reservation ² 284,4
1967/68 Anslag	1624,5	
1968/69 Förslag	631,5	

¹ Inkl. administrationskostnader tiden 1/7—31/12 1967, 17,2 milj. kr.

² Reservation vid utgången av kalenderåret 1966 0,01 milj. kr.

Från detta anslag bestrids kostnaderna för servicearbeten, egentligt vägun-
derhåll och förstärkt vägunderhåll samt administrationskostnaderna för den

del av allmänna sektionen inom driftavdelningen som hänför sig till verksamheten inom vägunderhållet, vidare för driftsektionen, maskinsektionen och driftkontoren inom vägförvaltningarna. Anslaget belastas dessutom med administrationskostnaderna för ekonomiavdelningen, administrativa avdelningen och revisionssektionen i centralförvaltningen samt kanslikontoren vid vägförvaltningarna till den del kostnaderna för dessa enheter hänför sig till verksamheten inom vägunderhållet.

Statens vägverk

I anslaget för 1967/68 ingår 17,2 milj. kr. avseende administrationskostnader för tiden 1/7—31/12 1967. Till kalenderåret 1968 hänför sig följaktligen (624,5—17,2) 607,3 milj. kr. De häri ingående administrationskostnaderna för detta år uppgår till 35,3 milj. kr.

Enligt gällande avtal kommer ersättningarna till kollektivavtalsanställda arbetare inom vägunderhållet att öka med ca 7 milj. kr. Vidare beräknas maskincentralförrådets hyrespriser komma att höjas från och med den 1 januari 1968, vilket innebär en ökad belastning på underhållsanslaget under år 1969 med ca 12 milj. kr. Vissa allmänna prishöjningar har medfört fördyringar, som för kalenderåret 1969 beräknas belasta underhållsanslaget med minst 10 milj. kr. Trafikens ökning i såväl mängd som tyngd medför årliga kostnadsökningar som uppskattas till 15 milj. kr. Genom oljeprushöjningarna och beläggningens verksamheten samt genom förbättrade arbetsmetoder och redskap torde besparingar om ca 7 milj. kr. uppkomma. Nettoökningen skulle därmed bli ca 8 milj. kr. De automatiska kostnadsökningarna beräknas sålunda till ca 37 milj. kr.

Ett stort behov av att upprusta de delar av vägnätet som inte kan beräknas bli ombyggda inom överskådlig tid kvarstår alltså. Detta behov accentueras ytterligare genom det ökade utrymme som riksvägarna har getts i flerårsplanerna för åren 1967—1971. Vägverket kan inte inom vägunderhållsanslagets nuvarande ram utföra förstärknings- och förbättringsarbeten i tillräcklig omfattning för att kompensera nedslitningen av de äldre vägar som inte kommer att beröras av de närmaste flerårsplanerna. För sådana förstärknings- och förbättringsarbeten beräknar verket att 25 milj. kr. behövs under kalenderåret 1969.

Administrationskostnaderna beräknas öka med 5 572 000 kr. Härav hänför sig 1 212 000 kr. till personalförstärkningar för att kunna fullfölja omorganisationen. Löneomräkningen anges till 2 891 000 kr. Ökade omkostnader beräknas kräva ytterligare 1 469 200 kr., varav 808 500 kr. för ökade reskostnader och 660 000 kr. för ytterligare expenser.

Det totala medelsbehovet för vägunderhållet under kalenderåret 1969 uppgår alltså till (607,3 + 37,0 + 25,0 + 5,5) ca 675 milj. kr.

Arbetsstyrkan kommer vid en medelstildelning av denna omfattning att bibehållas på 1967 års nivå.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 18 maj 1967 medgett att under år 1968 högst 700 000 kr. av vägunderhållsanslaget får användas för utbildningsverksamheten inom verket. Med hänsyn till uppkomna kostnadsökningar beräknar verket att 810 000 kr. behövs för denna verksamhet under år 1969.

Kungl. Maj:t har också föreskrivit att högst 5,2 milj. kr. får användas till täckande av kostnaderna för vägmästarnas resor och expenser för vägunderhållet. Med hänsyn till taxeändringar och allmänna prishöjningar beräknar verket att 5,4 milj. kr. behövs under år 1969 för att inspektionsverksamheten och den direkta arbetsledningen skall kunna anpassas till den växande trafiken.

Verket har bemyndigande att inom anslaget göra jämkningar mellan posterna servicearbeten, egentligt vägunderhåll och förstärkt vägunderhåll. För att verksamheten smidigt skall kunna anpassas till de efter hand ändrade förhållandena bör verksamheten emellertid enligt verket ha möjlighet att göra jämkningar mellan anslaget samtliga poster. En sådan utvidgning av anslagsdispositionen anges även motiverad som ett led i övergången till programbudgetering.

Departementschefen

Medelsförbrukningen under anslaget till vägunderhållet har för år 1967 fastställts till 544 milj. kr.

För verksamheten under år 1968 har riksdagen i enlighet med förslag i prop. 1967: 1 (SU 6, rskr 6) angett en ram av 607 milj. kr. Kungl. Maj:t bör — för att uppnå den beräknade medelsförbrukningen — kunna bemyndiga statens vägverk att under år 1968 i förväg ta i anspråk medel från anslaget till vägunderhållet för budgetåret 1968/69.

För kalenderåret 1969 bör medelsförbrukningsramen för det statliga vägunderhållet bestämmas till 631,5 milj. kr.

I följande sammanställning redovisas hur kostnaderna för vägunderhållet ungefärligen kan beräknas fördela sig under åren 1967, 1968 och 1969. Beloppen anges i milj. kr.

	1967	1968	1969	
			Vägverket	Dep. chefen
Servicearbeten	261,6	280,0	295,0	293,5
Egentligt vägunderhåll	193,1	212,7	230,0	226,5
Förstärkt vägunderhåll	66,5	73,0	102,9	68,3
Administration	122,8	41,3	47,1	43,2
	544,0	607,0	675,0	631,5

¹ Varav 17,2 milj. kr. avser perioden 1.7.67—31.12.67.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Väghunderhållet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 631 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D 5. Vägbyggandet

1966/67 Utgift	1635,9	Reservation	399,3
1967/68 Anslag	2655,3		
1968/69 Förslag	640,5		

¹ För budgetåret 1966/67 redovisas summan av anslagen till byggande av riksvägar, byggande av länsvägar, byggande av ödebygdevägar och byggande av storbroar.

² Inkl. administrationskostnader för tiden 1/7—31/12 1967, 14,8 milj. kr.

³ Reservation vid utgången av kalenderåret 1967, 25,8 milj. kr.

Från detta anslag bestrids kostnaderna för byggande av riksvägar, byggande av länsvägar, byggande av ödebygdevägar och byggande av storbroar samt administrationskostnaderna för den del av allmänna sektionen inom driftavdelningen som hänför sig till verksamheten inom vägbyggandet, projekteringssektionen, byggnadsavdelningen, vägsektionen, brosektionen, sektionen för fotogrammetri och databehandling, sekretariatet inom tekniska avdelningen, den del av juridiska sektionen som svarar för markfrågorna, planeringskontoren vid vägförvaltningarna, projekteringskontoren och byggnadsdistrikten. Vidare skall anslaget belastas med administrationskostnaderna för ekonomiavdelningen, administrativa avdelningen och revisionssektionen i centralförvaltningen samt kanslikontoren vid vägförvaltningarna till den del kostnaderna för dessa enheter hänför sig till verksamheten inom vägbyggandet.

Statens vägverk

I anslaget för 1967/68 ingår 14,8 milj. kr. avseende administrationskostnader för tiden 1/7—31/12 1967. Till kalenderåret 1968 hänför sig följaktligen (655,3 — 14,8) 640,5 milj. kr. De häri ingående administrationskostnaderna för detta år uppgår till 30,5 milj. kr.

För nästa budgetår föreslår vägverket en medelstilldelning av ca 705 milj. kr. varav 430 milj. kr. till riksvägar, 170 milj. kr. till länsvägar, 10 milj. kr. till ödebygdevägar, 60 milj. kr. till storbroar och 36 milj. kr. till administration.

Motiveringarna för de begärda beloppen för byggande har redovisats i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen.

Administrationskostnaderna beräknas öka med 5 845 000 kr. Härav hänför sig 2 890 000 kr. till en föreslagen omfördelning inom vägbyggnadsanslaget och 541 300 kr. till personalförstärkningar för att kunna fullfölja omorganisationen. Löneomräkningen anges till 2 093 000 kr. Ökade omkostnader beräknas kräva ytterligare 320 000 kr., varav 73 500 kr. för ökade resekostnader och 246 500 kr. för ytterligare expenser.

Verket har bemyndigande att inom anslaget göra jämkningar mellan poster-
na riksvägar, länsvägar, ödebygdsvägar och storbroar. För att verksamheten
smidigt skall kunna anpassas till de efter hand ändrade förhållandena bör
verksledningen emellertid ha möjlighet att göra jämkningar mellan ansla-
gets samtliga poster. En sådan utvidgning av anslagsdispositionerna anges
även motiverad som ett led i övergången till programbudgetering.

Departementschefen

Medelsförbrukningen för den ordinarie statliga väg- och brobyggnads-
verksamheten under år 1966 uppgick till 610 milj. kr. För år 1967 har
fastställts en medelsförbrukningsram av 625 milj. kr.

För verksamheten under år 1968 har riksdagen i enlighet med förslag i
prop. 1967: 1 (SU 6, rskr 6) angivit en ram av 640 milj. kr.

Den vid ingången av år 1968 disponibla medelsbehållningen för den
ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten kan beräknas till
666,3 milj. kr. Den marginal om ca 26 milj. kr. som således skulle föreligga
mellan de tillgängliga medlen och ramen för år 1968 kan komma att visa
sig så liten eller så fördelad att vissa administrativa svårigheter kan uppstå
att nå den tänkta medelsomslutningen av 640,5 milj. kr. Kungl. Maj:t bör
därför på samma sätt som gällt för år 1967 kunna i mån av behov — för att
uppnå den beräknade medelsförbrukningen — bemyndiga statens vägverk
att för verksamheten under år 1968 i förväg ta i anspråk medel från ansla-
get till vägbyggandet för budgetåret 1968/69.

För kalenderåret 1969 bör medelsförbrukningsramen för den ordinarie
statliga vägbyggnadsverksamheten bestämmas till 640,5 milj. kr. Härav bör
ett lämpligt avvägt belopp reserveras för vägbyggnadsarbeten i samband
med järnvägsnedläggningar och för speciella vägbyggnadsändamål av olika
slag.

Under den allmänna översikten över beräkningen av vägenslagen har jag
redovisat mina ställningstaganden till inriktningen av väg- och brobyggnads-
verksamheten under år 1969. Följande sammanställning visar hur medels-
förbrukningen ungefärligt kan beräknas fördela sig inom denna verksam-
het åren 1967, 1968 och 1969 samt det faktiska utfallet för år 1966.
Beloppen anges i milj. kr.

	1966 Utfall	1967	1968		1969	
			Beräknat utfall		Vägverket	Dep.chefen
Byggande av riksvägar.....	342,8	355,2	369,0	430,0	390,5	
Byggande av länsvägar.....	223,0	217,5	189,0	170,0	154,0	
Byggande av ödebygdsvägar.	19,2	6,5	8,3	10,0	9,0	
Byggande av storbroar.....	25,3	31,0	43,7	60,0	55,0	
Administration.....	—	114,8	30,5	36,0	32,0	
	610,3	625,0	640,5	706,0	640,5	

¹ Avser perioden 1.7.67—31.12.67.

Med hänvisning till vad jag anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t förslår riksdagen

att till *Vägbyggandet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 640 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare

D 6. Bidrag till underhåll av vägar och gator

	Milj. kr.
1966/67 Utgift	86,6
1967/68 Anslag	91,0
1968/69 Förslag	93,0

Från detta anslag utgår bidrag till stad eller samhälle med 95 % av det belopp vartill kostnaderna för underhållet av de bidragsberättigade vägarna och gatorna beräknas skäligen böra uppgå. Underhållskostnaden fastställs för en tvåårsperiod av statens vägverk efter stadens eller samhällets hörande. Beräkningen kan justeras under löpande tvåårsperiod om väsentligt ändrade förhållanden inträder för underhållet. Bidragsgivningen regleras genom förordningen den 27 maj 1960 (nr 374) om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa städer och stadsliknande samhällen.

Statens vägverk

Enligt gällande statsbidragsförordning har i juni 1967 underhållsberäkningen jämkats till att avse år 1967. Jämkningsen har medfört en nettoutgift av 89,1 milj. kr., vilket innebär att det för budgetåret 1967/68 anvisade anslaget inte kommer att helt tas i anspråk.

Ny fullständig underhållsberäkning skall genomföras år 1968 för tvåårsperioden 1968—1969. Vid omprövningen av underhållskostnaderna kommer i första hand löne- och prisstegringar samt trafikökningen från år 1966 att påverka beräkningen. Med ledning av erfarenheterna från sin egen underhållsverksamhet bedömer verket att anslagsbehovet under år 1968 på grund av dessa faktorer kommer att öka med ca 10 %. Dessutom beräknas utökningen av städernas statsbidragsberättigade väg- och gatunät samt ökade kostnader till följd av uppsättandet av nya trafikmärken att medföra en mindre ökning av anslagsbehovet. Med hänsyn till dessa förhållanden beräknar verket att 100 milj. kr. fordras för budgetåret 1968/69.

Departementschefen

Jag beräknar anslaget till 93 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D 7. Bidrag till byggande av vägar och gator

	Milj. kr.	
1966/67 Utgift	281,0	Reservation ¹ 132,0
1967/68 Anslag	270,0	
1968/69 Förslag	270,0	

¹ Ofördelad reservation vid utgången av kalenderåret 1967 52 000 kr.

Från detta anslag lämnas bidrag till stads eller samhälles kostnad för byggnadsföretag med 95 % till byggande av väg samt till byggande av gata mot vilken enligt gällande stadsplan utfart eller annan utgång från tomt eller annan fastighet ej får anordnas. Dessutom utgår bidrag med 95 % till utförande av större konstarbete eller trafikordning, som ingår i gata. Till annat bidragsberättigat gatubyggnadsarbete utgår statsbidrag med 85 %. I kostnaden för byggnadsföretag får inräknas skälig ersättning för mark och för intrång, som föranleds av vägs eller gatas byggande eller användande. Bidrag utgår i mån av tillgång på medel och enligt av statens vägverk fastställd fördelningsplan för fem år. Fördelningsplanen skall förnyas vart tredje år. Bidragsgivningen regleras genom förordningen den 27 maj 1960 (nr 374) om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa städer och stadsliknande samhällen. Bidrag till byggande av tunnelbana kan under vissa förutsättningar utgå från detta anslag. Bidragsgivningen regleras genom förordningen den 26 maj 1965 (nr 138) om statsbidrag till byggande av tunnelbana.

Statens vägverk

Verket hemställer om ett anslag av 335 milj. kr. för budgetåret 1968/69.

Motiveringarna för verkets förslag i denna del har redovisats i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen.

Departementschefen

Bidragsramen för det kommunala väg- och gatubyggandet under år 1967 har av statsmakterna fastställts till 270 milj. kr. Omslutningen under året kan beräknas till samma belopp räknat i statsbidrag.

För år 1968 har fastställts en bidragsram av likaledes 270 milj. kr. Bidragsanslaget för budgetåret 1967/68 uppgår till samma belopp.

Vägverket har för år 1969 beräknat medelsbehovet till 335 milj. kr.

I den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen har jag an-

mält att statens vägverk bör ges rätt att för år 1969 ställa i utsikt statsbidrag intill ett belopp av 270 milj. kr.

För budgetåret 1968/69 bör således anvisas ett belopp som motsvarar ett bidragsbehov av samma storlek.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 270 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning

D 8. Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.

	Milj. kr.	
1966/67 Utgift	39,8	Reservation 11,0
1967/68 Anslag	46,5	
1968/69 Förslag	47,5	

Från detta anslag lämnas bidrag till underhåll och vinterväghållning på enskild väg av väsentlig betydelse. Bidrag kan även utgå om vägen är utfart för en bebyggelse och av betydande längd eller vägens underhåll är synnerligen betungande för väghållaren. Bidrag utgår med 70 % av beräknad kostnad för väghållningen. Bidrag kan beviljas med 85 % om synnerliga skäl föreligger. Vidare kan s. k. istandsättningsbidrag beviljas med 70 % för åtgärder som bedöms nödvändiga från trafiksynpunkt. Från anslaget lämnas även bidrag till anskaffning av maskiner och redskap för underhåll. Slutligen utgår från anslaget bidrag till kostnader för viss passbåtstrafik m. m. Huvuddelen av bidragsgivningen regleras genom kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning (ändrad 1963: 103, 1966: 178, 1967: 257) och kungörelsen den 23 maj 1952 (nr 417) angående statligt stöd till anskaffning av maskiner och redskap för rationalisering av underhållsarbetet på vissa enskilda vägar (ändrad 1963: 102).

Statens vägverk

För år 1968 fordras enligt länsstyrelsernas beräkningar, varvid hänsyn har tagits till indexreglering, 38,7 milj. kr. för underhåll av äldre vägar och 1,3 milj. kr. för 1968 års nya vägar eller tillsammans 40 milj. kr. För indexreglering av 1968 års underhållskostnader beräknas 2 milj. kr.

Till istandsättningsarbeten beräknas ett sammanlagt bidragsbehov av 11,6 milj. kr. och för bidrag till redskapsanskaffning 0,8 milj. kr. För bidrag till vissa kommunikationsändamål beräknas 0,6 milj. kr.

Besparingar väntas kunna göras på anslaget för innevarande budgetår med ett belopp av 1 milj. kr. Dessutom finns hos Kungl. Maj:t en ofördelad reservation av samma storlek.

Det totala medelsbehovet för budgetåret 1968/69 uppgår alltså till (40 + 2 + 11,6 + 0,8 + 0,6 — 1 — 1) 53 milj. kr.

Verket föreslår vidare att under budgetåret 1968/69 statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för rationalisering av underhållsarbeten på vissa enskilda vägar beviljas intill ett totalbelopp av 0,1 milj. kr.

Departementschefen

Jag beräknar medelsförbrukningen till 47,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 47 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

2. medge att under budgetåret 1968/69 statlig lånegaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar beviljas intill ett belopp av 100 000 kr.

D 9. Bidrag till byggande av enskilda vägar

	Milj. kr.	
1966/67 Utgift	19,7	Reservation 117,3
1967/68 Anslag	20,0	
1968/69 Förslag	20,0	

¹ Ofördelad reservation vid utgången av kalenderåret 1967 52 000 kr.

Från anslaget utgår bidrag för byggande av enskild väg av väsentlig betydelse för en bygds befolkning. Bidrag lämnas för kostnad för arbetsplan med 70 % samt för beräknad övrig kostnad för företaget med högst 70 %. Föreligger synnerliga skäl kan sistnämnda bidrag höjas till högst 85 %. Bidragsgivningen regleras genom bestämmelserna i kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning (ändrad 1963: 103, 1966: 178, 1967: 257). Fr. o. m. den 1 januari 1966 lämnas bidrag från detta anslag även till byggande av enskild väg som utgör tillfartsväg till naturområde för rekreation och friluftsliv eller på annan grund är av särskild betydelse för fritidsändamål. För denna bidragsgivning gäller i tillämpliga delar nämnda kungörelse.

Statens vägverk

De begärda medlen avser kalenderåret 1969. Någon odisponerad behållning på anslaget väntas inte komma att finnas den 31 december 1968 utöver eventuell reservation hos Kungl. Maj:t.

Efterfrågan på bidragsmedel till byggande av enskilda vägar är fortfarande

de stor. För att i någon mån dryga ut anslagsmedlen har man inom flera län reducerat den utgående bidragsprocenten så att den understiger den normalprocent som anges i bidragskungörelsen.

Bidrag till anläggande av fritidsvägar har beviljats endast i några enstaka fall.

Anslagsframställningen grundas liksom tidigare år på uppgifter från länsstyrelserna om *dels* antalet inneliggande statsbidragsansökningar, *dels* vilka företag som bör utföras. Som anmäldes i föregående års anslagsframställning kommer en inventering och standardbedömning av det enskilda vägnätet att successivt sättas igång i mån av tillgång på personal. Med stöd av denna inventering torde en långtidsplan kunna åstadkommas för såväl iståndsättning som byggande av enskilda vägar. Bidragsbehovet anges till 25 milj. kr. och har beräknats på följande sätt.

	Milj. kr.
Bidrag till äldre företag (bundna belopp).....	10,6
Bidrag till nya företag.....	12,2
Tilläggsbidrag, förhöjda bidrag m. m.....	2,2
	25,0

Departementschefen

Som jag tidigare anmält i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen bör anslaget för nästa budgetår föras upp med oförändrat 20 milj. kr.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål

D 10. Utredningar m. m.

1966/67 Utgift	1 869 000	Reservation 444 800
1967/68 Anslag	1 225 000	
1968/69 Förslag	1 000 000	

¹ För budgetåret 1966/67 redovisas summan av anlagen till utredningar och till vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser.

Från detta anslag bestrids kostnader för bl. a. speciella utredningar inom väg- och trafiksäkerhetsväsendet och vissa studieresor samt för bidrag till vissa organisationer och sammanslutningar, såsom Ingeniörsvetenskapsakademins transportforskningskommission och Nordiska vägtekniska förbundet.

Statens vägverk

Verket räknar med ett oförändrat medelsbehov under budgetåret 1968/69 för gratifikationer till tjänstemän vid verket (15 000 kr.), bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission (100 000 kr.), bidrag till Nordiska vägtekniska förbundets svenska avdelning (20 000 kr.) samt till driftkostnader för utvecklingsarbete på bilavgasområdet (700 000 kr.). *Ledningsgruppen* för nämnda utvecklingsarbete har anmält att kostnaderna för budgetåret kan beräknas till 750 000 kr.

För bidrag till kostnader för speciella utredningar inom väg- och trafik-säkerhetsväsendet samt till inköp av viss litteratur beräknar verket 320 000 kr. Medelsbehovet för vissa studieresor m. m. slutligen beräknas till oförändrat 70 000 kr., varmed anslagsbehovet enligt verket totalt uppgår till 1 225 000 kr.

Departementschefen

Från detta anslag har hittills bestridits bl. a. kostnader för vissa särskilda tekniska utredningar m. m., som bl. a. med hänsyn till förändringen av anslagstekniken i samband med omorganisationen av verket bör bekostas från sakanslag. Jag förordar därför att anslaget begränsas till 1 milj. kr. för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utredningar m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D 11. Avsättning till statens automobilskattemedelsfond

De totala utgifterna för ändamål för vilka kostnaderna skall avräknas mot automobilskattemedlen uppgick under budgetåret 1966/67 till 2 304,2 milj. kr. Inkomsterna samma budgetår utgjorde 2 395,7 milj. kr. Det kassamässiga överskottet på specialbudgeten blev således 91,5 milj. kr. Anslagsreservationerna uppgick till 892,9 milj. kr. och behållningen på fonden till 628,2 milj. kr.

I följande sammanställning lämnas uppgifter om det faktiska utfallet av automobilskattemedlens specialbudget för budgetåren 1961/62—1966/67. Beloppen är angivna i milj. kr.

De vid utgången av varje budgetår redovisade reservationerna blir av betydande omfattning, då dessa medel skall vara tillräckliga för att täcka ett halvt års medelsförbrukning på de kalenderårsberäknade anslagen till vägunderhållet samt väg- och gatubyggandet. Behållningen på fonden motsvarar endast den genomsnittliga medelsförbrukningen på specialbudgeten under drygt ett kvartal.

Budgetår	Inkomster	Utgifter	Överskott(+) Underskott(-)	Behållning på fonden	Reserva- tioner
1961/62	1 233,2	1 269,1	— 36,0	686,8	400,2
1962/63	1 593,6	1 429,3	+ 164,3	742,1	509,3
1963/64	1 826,9	1 751,7	+ 75,3	828,4	498,2
1964/65	1 969,7	1 918,3	+ 51,4	593,9	784,0
1965/66	2 224,3	2 033,7	+ 190,6	651,8	916,7
1966/67	2 395,7	2 304,2	+ 91,5	628,2	892,9

De sammanlagda utgifterna under de olika *vägnslagen* m. m. har jag beräknat till 1 702,5 milj. kr.

För *administration* och *diverse ändamål* beräknar jag under andra anslag under sjätte huvudtiteln sammanlagt 73 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen. Härav avser 20 milj. kr. högertrafikreformen. Under andra, femte, åttonde, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte att 408,4 milj. kr. skall avräknas mot dessa medel. Totalt bör alltså för *administration* m. m. 481,4 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med 135,5 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp som avses täckas av automobilskattemedlen för budgetåret 1968/69 uppgå till sammanlagt (1 702,5 + 73,0 + 408,4) 2 183,9 milj. kr., vilket innebär en minskning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med ca 140 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget för budgetåret 1968/69 till sammanlagt 2 813,5 milj. kr.

Av sistnämnda belopp skulle alltså 2 183,9 milj. kr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten medan ca 629,6 milj. kr. bör tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Under hänvisning till vad jag anfört om dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag förs upp med endast ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond*
för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

E. Trafiksäkerhet

E 1. Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader

1967/68 Anslag	1906 000
1968/69 Förslag	3 680 000

¹Avser tiden 1/1—30/6 1968.

I enlighet med riksdagens beslut den 12 maj 1967 (prop. 55, SU 89, rskr 204) har den 1 januari 1968 inrättats en särskild trafiksäkerhetsmyndighet för vägtrafiken, statens trafiksäkerhetsverk. Verket är central myndighet för uppgifter rörande trafikreglering, fordonskontroll, förarutbildning samt information och allmänt trafiksäkerhetsarbete.

Verksamheten inom den centrala administrationen är fördelad på fyra byråer, trafik- och informationsbyrån, fordonsbyrån, körkortsbyrån samt kanslibyrån. För förarprov, fordonsbesiktning m. m. har inrättats en regional organisation med sju distrikt.

Från förevarande anslag bestrids kostnaderna för verkets styrelse, verksamhetschefens sekreterare, trafik- och informationsbyrån och kanslibyråns allmänna sektion.

	1967/68	Beräknad ändring	1968/69
		Trafiksäkerhets-	Dep.chefen
		verket	
<i>A. Avlöningar</i>			
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal.....	14	+ 15	+ 11
Övrig personal.....	10	+ 2	—
	24	+ 17	+ 11
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.....	487 000	+ 1 277 000	+ 934 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	9 000	+ 9 000	+ 9 000
	496 000	+ 1 286 000	+ 943 000
<i>B. Omkostnader</i>			
1. Sjukvård m. m.....	2 000	+ 2 000	+ 2 000
2. Reseersättningar.....	30 000	+ 118 000	+ 65 000
3. Expenser.....	128 000	+ 84 000	+ 13 000
4. Informationsverksamhet.....	250 000	+ 4 750 000	+ 1 750 000
5. Övriga utgifter.....	1 000	+ 1 000	+ 1 000
	2411 000	+ 4 955 000	+ 1 831 000
Särskilda uppbördsmedel	1 000	—	—
Nettoutgift	2906 000	+ 6 241 000	+ 2 774 000

² Avser tiden 1/1—30/6 1968.

Statens trafiksäkerhetsverk

1. En undersökning kommer att genomföras för att förbilliga och effektivisera den enskildes förarutbildning. Statsmakternas principbeslut om ett differentierat körkortssystem kräver ett visst utvecklingsarbete. För dessa uppgifter behövs en forskningschef, en förste byråsekreterare, två amanuenser/byråsekreterare, en kansliskrivare och ett biträde (214 032 kr.).

2. För utbildningen av verkets personal, trafikskolornas personal och för fortbildningsverksamheten inom organisationer och skolor behövs en utbildningsledare (62 580 kr.).

3. En tjänst som pressombudsman bör inrättas (56 448 kr.).

4. För att utarbeta anvisningar och principlösningar m. m. för trafikreglering samt för utredningar m. m. i anslutning till beslut om hastighetsregleringar behövs en byrådirektör och en amanuens/byråsekreterare (79 020 kr.).

5. Verket bör ha möjlighet att upprätthålla nära kontakter med kommunernas och länens trafiksäkerhetskommittéer, liksom med föreningar och andra organisationer som är villiga att ta upp trafiksäkerhetsfrågor i sin verksamhet. Härför behövs sju byrådirektörer med placering på varje centralort i den regionala organisationen (312 460 kr.).

6. Löneomräkning 65 000 kr.

7. För information och allmänt trafiksäkerhetsarbete begärs 5 milj. kr. Verksamheten kommer att ta sikte på att öka allmänhetens kunskaper om trafik och trafikregler samt att ge rekommendationer om uppträdandet i trafiken för olika trafikantkategorier (4 750 000 kr.).

Departementschefen

För trafiksäkerhetsverket, som började sitt arbete den 1 januari 1968, ingår som ett viktigt led i verksamheten att genom en brett upplagd förlöpande trafiksäkerhetsinformation medverka till en successivt höjd trafiksäkerhet. För att i trafiksäkerhetsarbetet upprätthålla de nödvändiga kontakterna med kommuner, trafiksäkerhetskommittéer samt föreningar och organisationer beräknar jag medel för sju byråassistenter med placering på varje centralort i den regionala organisationen. Under hänvisning till vad därom anförts under det på åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m. beräknar jag vidare medel för fyra tjänstemän som skall vara kontaktmän på regional nivå mellan trafiksäkerhetsverket och skolmyndigheterna när det gäller trafikundervisningen i skolorna. Kostnaderna för informationsverksamheten har jag beräknat till 2 milj. kr. Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 3 680 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 3 680 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 2. Statens trafiksäkerhetsverk: Uppdragsverksamhet

1967/68 Anslag	13 993 000
1968/69 Förslag	8 348 000

¹ Avser tiden 1/1—30/6 1968.

Från anslaget bestrids kostnaderna för fordonsbyrån, körkortsbyrån och förvaltningssektionen inom kanslibyrån samt för den regionala organisationen.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
			Dep.chefen
			Trafiksäkerhetsverket
<i>A. Avlöningar</i>			
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal	56	+ 11	+ 1
Övrig personal	157	+ 5	+ 1
	213	+ 16	+ 2
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	2 951 000	+ 3 813 000	+ 3 372 000
<i>B. Omkostnader</i>			
1. Sjukvård m. m.	6 000	+ 7 000	+ 7 000
2. Reseersättningar	530 000	+ 600 000	+ 580 000
3. Expenser	475 000	+ 971 000	+ 365 000
4. Utrustning	30 000	+ 30 000	+ 30 000
5. Övriga utgifter	1 000	+ 1 000	+ 1 000
	1 042 000	+ 1 609 000	+ 983 000
	23 993 000	+ 5 422 000	+ 4 355 000

² Avser tiden 1/1—30/6 1968.

Statens trafiksäkerhetsverk

1. De ökade kraven på typbesiktning förutsätter att tillgång finns på högt kvalificerad teknisk personal att leda verksamheten. Medel begärs till en befattning som avdelningsdirektör (62 580 kr.).

2. För tillsyn rörande trafikreglering och olika olycksförebyggande anordningar bör inrättas en tjänst som ingenjör i varje distrikt och en tjänst som byrådirektör centralt (294 896 kr.).

3. För utformning av anvisningarna för förarutbildningen behövs en byrådirektör och en förste byråsekreterare (84 792 kr.).

4. Medel begärs för en telefonist och en vaktmästare. Vidare behövs personal för personalregistrering, löneuträkning, sjukvårdsärenden m. m. (98 940 kr.).

5. Löneomräkning 340 000 kr.

6. För kostnader sammanhängande med praktiska prov med motorfordon begärs en ökning av expensanslaget med 500 000 kr. Vid beräkningen av beloppet har hänsyn tagits till hyreskostnaden för att förlägga denna verksamhet till en eventuell prov- och tävlingsbana i Stockholm-Uppsalaområdet (500 000 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 8 348 000 kr. Till trafiksäkerhetsverket har överförts statens bilinspektion i sin helhet. För att leda och utveckla verksamheten inom typbesiktningsområdet behövs en högt kvalificerad tekniker. Jag har därför beräknat medel för en avdelningsdirektör. Jag beräknar även medel för en telefonist.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens trafiksäkerhetsverk: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 8 348 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

E. 3. Registrering av motorfordon

1966/67 Nettoinkomst	18 000
1967/68 Anslag	1 000
1968/69 Förslag	1 000

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942 och den 15 december 1967 skall statens trafiksäkerhetsverk för tillhandahållande av blanketter till typintyg av rekvirent ta ut och såsom uppbörd på anslaget bokföra ersättning med skäligt belopp, som verket bestämmer. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 juli 1947 och den 15 december 1967 har statens trafiksäkerhetsverk bemyndigats att från anslaget bestrida uppkommande kostnader för reparation och underhåll i övrigt ävensom för erforderlig ersättningsanskaffning av för bilregistret avsedda kortfackskåp hos länsstyrelserna. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1952 meddelades föreskrifter om bl. a. vilka kostnader som får avföras från anslaget såsom kostnader för blanketter till körkort, trafik kort m. m. och vissa skyltar, som tillhandahålls av verket. Vidare föreskrevs att avgifter för interimis-, saluvagns- och turistvagnsskyltar skall tillgodoföras anslaget.

I enlighet med förslag av statens trafiksäkerhetsverk torde anslaget bära uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

E 4. Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar

1966/67 Utgift	6 505 000	Reservation 50 000
1967/68 Anslag	6 500 000	
1968/69 Förslag	6 500 000	

Från anslaget utgår statsbidrag till järnvägar för sådana säkerhetsanordningar, som huvudsakligen betingas av vägtrafikens säkerhetskrav. Statsbidrag utgår med högst 90 % av beräknad engångskostnad för kryssmärke och säkerhetsanordning, annan trafiksäkerhetsfrämjande åtgärd till fördel för vägtrafiken, marklösen och ersättning för skada och intrång samt med 45 % av engångskostnaden för automatisering av befintlig säkerhetsanordning. Principerna för bidragsgivningen framgår av prop. 1964:1 (bil. 8, p. 25). Genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1964 har utfärdats bestämmelser för bidragsgivningen.

Statens vägverk

För budgetåret 1967/68 tillgängliga medel 6 550 000 kr. beräknas bli förbrukade under budgetåret. Statens järnvägar har föreslagit att statsbidraget till SJ beräknas till 6 milj. kr. för budgetåret 1968/69. Bidraget till enskilda järnvägar bör beräknas till 0,5 milj. kr. Verket föreslår att anslaget tas upp med 6,5 milj. kr.

Departementschefen

Jag biträder statens vägverks förslag att anslaget förs upp med oförändrat belopp av 6,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 5. Trafiksäkerhetsforskning

1966/67 Utgift	1 112 000	Reservation 546 000
1967/68 Anslag	2 181 000	
1968/69 Förslag	2 508 000	

Statens trafiksäkerhetsråd är central myndighet för trafiksäkerhetsforskningen. I rådets uppgifter ingår bl. a. att undersöka eller låta undersöka trafikolyckornas orsaker, att understödja och samordna trafiksäkerhetsforskningen inom landet, att fastställa villkor för statsbidrag till trafiksäkerhetsforskning samt offentliggöra och sprida resultat som nåtts vid

verksamheten. Rådet består av 16 ledamöter. Inom rådet finns ett arbetsutskott med fem ledamöter.

Från anslaget bestrids utgifter för trafiksäkerhetsforskning i trafiksäkerhetsrådets egen regi samt utgår bidrag till annan trafiksäkerhetsforskning enligt rådets beslut. Vidare tas under anslaget upp rådets förvaltningskostnader. Den egna forskningsverksamheten är organiserad på en forsknings- och utredningsavdelning (TRAG), som är uppdelad på tre sektioner för uppföljningsverksamhet, detaljanalys och tillfälliga uppdrag. Vidare finns en forskargrupp (TRAFO) som består av fyra forskare. Under rådets medicinska forskningslaboratorium sorterar en haverikommission.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Trafiksäkerhetsrådet	Dep.chefen
<i>Antal anställda</i>			
Rådets kansli	4	+ 1	—
Forskning	35	+ 4	—
<i>Anslag</i>			
A. Rådets kansli			
Avlöningar till tjänstemän	199 000	+ 53 000	+ 13 000
Arvoden och särskilda ersättningar	45 000	—	—
Omkostnader	37 000	+ 3 000	+ 3 000
B. Forskning	1 900 000	+ 1 380 000	+ 311 000
	2 181 000	+ 1 436 000	+ 327 000

Statens trafiksäkerhetsråd

Genomförandet av forskningsprogrammet ombesörjs av rådets egna forskningsresurser i form av rådets forskargrupp, dess arbetsgrupp och dess medicinska forskningslaboratorium. Till detta kommer etablerade forskningsgrupper för trafiksäkerhet vid olika universitets- och högskoleinstitutioner, då främst psykologiska institutionen vid Uppsala universitet, institutet för försäkringsmatematik och matematisk statistik vid Stockholms universitet och institutionen för stadsbyggnad vid Chalmers tekniska högskola. Merparten av rådets medel används vid dessa centra för trafiksäkerhetsforskning i Sverige. I princip kan rådet genom uppdrag direkt styra ytterligare verksamhet. Dessutom tillkommer enskilda projekt baserade på ansökningar till rådet.

Arbetsgruppen TRAG har företagit en undersökning beträffande olyckor med bilbränder, som inträffat under perioden juli 1961—juni 1966. Undersökningen fortsätter. Arbetsgruppen bearbetar vidare en undersökning av de trafikolyckor som under åren 1963—1965 inträffat på viss del av riksväg 76. En utvidgad undersökning har utförts i syfte att utröna om åldersfaktorn är en orsak till konstaterade skillnader i olycksfrekvens mellan förare i olika åldrar. Under november 1966 utförde arbetsgruppen en

serie studier för att undersöka i hur stor utsträckning säkerhetsbälten utnyttjas i tätortstrafik. Gruppen har även på uppdrag av Kungl. Maj:t följt effekten av tillfälliga hastighetsbegränsningar. Det har visat sig att dessa haft en starkt säkerhetsbefrämjande effekt. Arbetsgruppen har slutligen medverkat vid det förberedelse- och planeringsarbete, som bedrivits inför uppföljningen av olycksutvecklingen i samband med omläggningen till högertrafik.

Trafiksäkerhetsforskningen vid olika vetenskapliga institutioner och av enskilda forskare har omfattat bl. a. följande.

Inom psykologins område har undersökts bl. a. effekten av under dagtid tända fordonsstrålkastare samt hastighetsbedömning på föremål i rörelse rakt mot försökspersonen. Vidare har bedrivits forskning kring problemet rörande trötthetens betydelse från trafiksäkerhetssynpunkt.

Inom den medicinska sektorn studeras bl. a. betydelsen i olyckssamband av motorförarens sjukdom och lyte, vidare bröst- och skallskador vid trafikolyckor samt vissa synfunktioner. Vidare utförs vissa accelerationsprov på bilar och dockor i samband med bilkollisioner.

Inom det teknisk-naturvetenskapliga området har inom ämnesområdet trafiksäkerhet och samhällsplanering forskningen fortsatt rörande trafikolyckors samband med trafikmiljön. På basis av utförda undersökningar vid institutionen för stadsbyggnad vid Chalmers tekniska högskola har riktlinjer utarbetats för stadsplaneringen med hänsyn till trafiksäkerheten. Vidare pågår bl. a. undersökningar rörande väg- och gatubelysning från trafikteknisk och trafiksäkerhetssynpunkt, samt rörande glödlampor och strålkastare för asymmetrisk bilbelysning.

Under budgetåret har påbörjats en utredning rörande vägtrafikolyckornas samhällsekonomiska kostnad.

Under innevarande år har rådet tvingats tillgripa en långt gående prioritering av forskningsprojekt och avstå från att få ett flertal värdefulla undersökningar utförda. För att kunna fortsätta och bygga ut den verksamhet som tidigare beskrivits, har medelsbehovet för ett flertal olika forskningsobjekt uppräknats för budgetåret 1968/69. Totalt begärs 3 617 000 kr., en ökning med 1 436 000 kr., vilket belopp enligt rådet svarar mot minimikraven för en fortsatt effektiv trafiksäkerhetsforskning.

Vid rådets kansli behövs en byråsekreterare (40 212 kr.) till följd av ökade administrativa arbetsuppgifter. För löneomräkning beräknas 13 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 2 508 000 kr. Härav beräknar jag 297 000 kr. till förvaltningskostnader vid statens trafiksäkerhetsråd. Den föreslagna medelstilledningen bör möjliggöra ytterligare en ökning av forskningsinsatserna inom trafiksäkerhetens område.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1968/69
anvisa ett reservationsanslag av 2 508 000 kr., att avräknas
mot automobilskattemedlen.

E 6. Kostnader för övergång till högertrafik

	Milj. kr.	
1966/67 Utgift	188,9	Reservation 40,4
1967/68 Anslag	196,0	
1968/69 Förslag	20,0	

Statens trafiksäkerhetsverk

I skrivelse den 18 november 1965 anmälde högertrafikkommisionen att kostnaderna för övergång till högertrafik beräknades uppgå till 601 milj. kr. räknat i 1965 års priser. Några faktorer som tyder på att den beräknade kostnaden skall behöva överskridas har inte framkommit. T. o. m. budgetåret 1967/68 har sammanlagt 591 milj. kr. ställts till kommissionens förfogande. Motsvarande belopp beräknas ha förbrukats vid utgången av innevarande budgetår. Frånsett den uppräknig av totalbeloppet till 1967 års prisnivå som kan vara befogad återstår alltså härefter 10 milj. kr. av de beräknade kostnaderna. Vissa omställningsåtgärder som av tekniska skäl inte kunnat göras före trafikomläggningen kommer att pågå även under år 1968. Det möter därför vissa svårigheter att nu exakt bedöma storleken av den återverkan som pris- och lönestegringar sedan 1965 kan ha på de slutliga kostnaderna för trafikomläggningen. Rent kalkylmässigt kan beloppet uppskattas till ca 50 milj. kr. Med hänsyn till bl. a. att flertalet av uppgörelserna med trafikföretagen om författningsenliga ersättningar m. m. träffades under år 1965 och utan särskild reservation för pris- och lönestegringar samt till att besparingar kunnat göras på vissa kostnadsposter torde man emellertid kunna räkna med att kostnaderna utöver 1965 års beräkning skall kunna begränsas till 10—15 milj. kr. För budgetåret 1968/69 behövs återstående del av den ursprungligen beräknade kostnaden samt ytterligare 10 milj. kr., dvs. sammanlagt 20 milj. kr.

Departementschefen

Till kostnader för övergång till högertrafik, som beräknats till 601 milj. kr. i 1965 års penningvärde, har hittills anvisats 591 milj. kr. Vid utgången av år 1967 återstod härav ca 100 milj. kr. Detta belopp behövs under första halvåret 1968 för reglering av ersättningar enligt ingångna avtal, för betalning av sådana arbeten som av tekniska skäl måste utföras efter trafikomläggningen samt för viss uppföljande informationsverksamhet.

Högertrafikkommisionen har upphört med 1967 års utgång och statens trafiksäkerhetsverk har i uppdrag att handha de arbetsuppgifter i anslut-

ning till trafikomläggningen som därefter återstår. För budgetåret 1968/69 har trafiksäkerhetsverket beräknat medelsbehovet till 20 milj. kr. Beloppet behövs i huvudsak för utbetalning av författningsenlig ersättning för ännu ej avslutade trafikarbeten samt för de avtalsregleringar som kan återstå efter utgången av innevarande budgetår. Jag har inte funnit anledning till erinran mot beräkningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kostnader för övergång till högertrafik* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 7. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

1966/67 Utgift	1 900 000
1967/68 Anslag	2 000 000
1968/69 Förslag	2 000 000

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF)

Omläggningen till högertrafik har medfört ett ökat intresse för trafiksäkerhetsfrågorna i allmänhet. Efterfrågan på NTF:s upplysningsmaterial har mer än fördubblats vid en jämförelse mellan åren 1966 och 1967. Materialet har inför omläggningen helt omarbetats och kommer att successivt utges i högertrafikversioner. Denna totala nyproduktion som kommer att ske i samarbete med statens trafiksäkerhetsverk anses kräva ökade anslag till NTF.

För budgetåret 1967/68 har föreningen anvisats statsbidrag om 2 milj. kr. och anslag från Trafikförsäkringsföreningen om 2,4 milj. kr. Härutöver beräknar NTF att genom medlemsavgifter, försäljningsverksamhet samt bidrag från företag och enskilda m. m. tillföra verksamheten 1 milj. kr. Totalt skulle för innevarande budgetår disponeras 5,4 milj. kr.

För att närmare precisera medelsbehovet under budgetåret 1968/69 redovisar NTF nu gällande utgiftsstat.

	Stat 1967/68	Ökning 1968/69
1. Fältsektionens verksamhet	510 000	+ 1 060 000
2. Hem- och förskoleverksamhet	125 000	+ 25 000
3. Skolsektionens verksamhet	455 000	+ 145 000
4. Utbildningssektionens verksamhet	210 000	+ 195 000
5. Film- och TV-produktion	300 000	+ 500 000
6. Utställningar m. m.	50 000	—
7. Tidskrift	150 000	+ 50 000
8. Allmän upplysningsverksamhet och material för försäljning	1 800 000	—
9. Kontors- och lagerkostnader, skatter m. m.	340 000	+ 10 000
10. Inventarier	10 000	+ 15 000
11. Löner och arvoden	1 350 000	+ 50 000
12. Resor	100 000	+ 25 000
	5 400 000	+ 2 075 000

1. Fältsektionens verksamhet. I samtliga län och i städerna Stockholm, Göteborg och Malmö finns numera trafiksäkerhetsorgan. Efter hemställan från NTF har landstingsförbundet i en cirkulärskrivelse rekommenderat landstingen att stödja trafiksäkerhetsarbetet. Enligt av NTF gjorda utredningar kräver en effektiv länsorganisation en kostnad av minst 100 000 kr. per län och år. NTF utgår från att halva denna kostnad, dvs. 1 350 000 kr., skall bestridas av NTF. För olika konferenser beräknas 220 000 kr.

2. Hem- och förskoleverksamhet. NTF framställer undervisningsmaterial för förskolebarnens trafikfostran samt har under år 1967 påbörjat en kursverksamhet för förskollärare och för frivilliga ledare av barntrafikskolor. De sammanlagda kostnaderna beräknas till 150 000 kr.

3. Skolsektionen. För NTF:s verksamhet inom skolväsendet, bl. a. speciella lärarkurser, produktion av undervisningsmaterial och tävlingar i trafik kunskap, erfordras 600 000 kr.

4. Utbildningssektionen. För utbildning av handledare i mörkerkörning och vinterkörning beräknas 195 000 kr. Kursverksamheten för utbildning av trafikskolepersonal, militärer, bilkåristar etc. beräknas dra en kostnad av 210 000 kr.

5. Film- och TV-produktion. NTF upptar för film- och TV-produktion ett belopp om 800 000 kr., vilket är tillräckligt för produktion av 3 å 4 längre instruktiva filmer och korta inslag i TV.

6. Tidskrift. NTF beräknar att kunna påbörja utgivandet av en periodisk tidskrift. Kostnaderna beräknas till 200 000 kr.

7. Allmän upplysningsverksamhet. För produktion av folders, broschyrer, affischer, bildband och bildserier samt för inköp av visst skolmaterial, reflexmaterial och varningstrianglar behövs 800 000 kr. I stora utåtriktade aktioner har NTF på senare tid i ökande omfattning samarbetat med organisationer och företag, vilka i regel givit ekonomiskt stöd åt aktiviteterna. NTF har bidragit till sådana aktiviteter med avsevärda belopp. Vidare föreligger behov av medel för tidningsannonsering. För denna del av den allmänna upplysningsverksamheten räknar NTF med ett medelsbehov av 1 000 000 kr.

NTF beräknar således kostnaderna för verksamheten under budgetåret 1968/69 till 7 475 000 kr. Genom egna åtgärder beräknar NTF kunna täcka 1 000 000 kr. Därefter återstår ett medelsbehov av 6 475 000 kr.

Under förutsättning att NTF från Trafikförsäkringsföreningen kan påräkna samma bidrag som för budgetåret 1967/68, dvs. 2 400 000 kr., behövs således ett statsbidrag med avrundat 4 000 000 kr., vilket innebär en ökning med 2 000 000 kr. jämfört med innevarande budgetår.

Departementschefen

Jag föreslår ett statligt stöd till NTF om 2 000 000 kr. Jag förutsätter att

verksamheten planeras och bedrivs i nära samverkan med statens trafik-säkerhetsverk.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1968/69 anvisa ett anslag av 2 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

F. Sjöfart

Sjöfartsverket

Sjöfartsstyrelsen har i skrivelse den 19 september 1967 lagt fram förslag till anslagsframställningar för budgetåret 1968/69. Vidare har styrelsen och marinförvaltningen i skrivelse den 6 september 1967 hemställt om medel för den statliga isbrytningen under nästa budgetår. Slutligen har telestyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1967 hemställt om ersättning åt televerket för vissa radiotjänster åt sjöfarten.

Innan jag redogör för framställningarna vill jag översiktligt beröra den aktuella utvecklingen inom sjöfarten och sjöfartsverkets verksamhetsområde.

I. Allmän översikt över utvecklingen inom sjöfarten

1. Sjöfartens utveckling

Inom *världssjöfarten* rubbades under år 1966 den balans mellan tillgång och efterfrågan som sedan år 1963 rått på torrlastmarknaden. Fraktnivån sjönk och var från mitten av år 1966 fram till halvårsskiftet 1967 mycket låg. Tankmarknaden präglades av ett betydande tonnageöverskott. Med den arabisk-israeliska konflikten och stängningen av Suezkanalen i juni 1967 förändrades läget radikalt. Tankfrakterna har ökat och de kombinerade tank- och torrlastfartygen liksom de tankfartyg som sysselsatts med spannmålsskeppningar har övergått till oljetransport. Detta har i sin tur åstadkommit en höjning av torrlastfrakterna för det oceangående tonnage.

Fraktmarknadsläget inom nord- och östersjöområdena präglas alltså av överskott på fartyg i de lägre storleksklasserna och hög nybyggnation. Betydande transporter går över till stora specialfartyg.

Världshandelsflottan (exkl. USA:s reservflotta) uppgick vid halvårsskiftet 1966 till 163,1 milj. ton brutto och ökade mellan medio 1966 och medio 1967 med omkring 11 milj. ton brutto.

Den svenska handelsflottans tonnage ökade under år 1966 med 340 000 ton brutto till 4 455 000 ton brutto. Under första halvåret 1967 uppstod en obetydlig minskning av tonnage på grund av en relativt stor avgång, som inte helt uppvägdes av tillfört tonnage. Sveriges andel av världshandelsflottan utgjorde år 1966 2,7 %.

Den svenska handelsflottans tonnageökning under de senaste åren avser

främst passagerarfartyg samt stora fartyg för enhetligt torrlastgods däri inbegripet kombinerade malm- och tankfartyg. Bland passagerarfartygen ingår ett stort antal färjor avsedda även för godstransporter. En betydande minskning har skett av kategorin övriga fartyg, vilken innefattar främst linjefartyg och större tvådäckade trampfartyg. Uppgifter om uteliggande beställningar tyder på en fortsatt stark tonnageökning för bulkfartyg inkl. kombinerade tank- och torrlastfartyg. Dessa fartyg, liksom det fåtal tankfartyg som är beställda, blir i genomsnitt mycket stora. För passagerar- och kylfartyg kan man räkna med en viss fortsatt tonnageökning. Bland beställningar av övriga fartyg ingår ett antal enheter för transport av containers och andra stora enhetslaster. Totalt sett fortsätter emellertid kategorin övriga fartyg att minska.

Antalet fartyg i den svenska handelsflottan minskade under femårsperioden 1961—1966 med 210 till 876 samtidigt som fartygens genomsnittliga storlek ökade starkt. Denna utveckling kan väntas fortsätta. Avgången blir sannolikt, bl. a. på grund av ogynnsam åldersstruktur, relativt sett störst i de lägre storleksklasserna.

Antalet ombordanställda minskade med ca 5 100 personer till 20 400 under perioden 1961—1965. Minskningen av antalet fartyg och den ökade medelstorleken medför tillsammans med automationen i fartygen en fortsatt minskning av antalet ombordanställda. Denna tendens motverkas i viss mån av personalökningen inom färjetrafiken.

De svenska rederiernas bruttointäkter i utrikes fart ökade från 2 986 milj. kr. år 1965 till 3 196 milj. kr. år 1966. Kostnaderna i utlandet steg från 1 530 milj. kr. till 1 632 milj. kr. Nettoinseglingen gick alltså upp med 108 milj. kr. till 1 564 milj. kr.

Den utrikes varuomsättningen uppgick år 1966 till 55,4 milj. ton. Oljeförseln svarade samma år för 40 % av den totala godskvantiteten. Exporten av järnmalm sjönk år 1966 med 1 milj. ton till 7,3 milj. ton. Kvantiteten övrigt gods var oförändrad ca 26 milj. ton. De svenska fartygens andel av de utrikes transportererna fortsatte att minska och var år 1966 27 %. År 1965 var motsvarande andel 28,7 %.

Fördelningen på bruttotonklasser av de under senare år i direkt utrikes fart inklarerade lastfartygen visar en mycket påtaglig förskjutning mot större storleksklasser (10 000—20 000 ton). Av totala antalet resor föll emellertid 75 % på enheter om högst 499 ton. Inom denna grupp uppvisar de s. k. paragraffartygen, dvs. enheter med en bruttodräktighet strax under 500 ton, en kraftig ökning. Dessa fartyg har fått en betydligt ökad lastförmåga i vikt och volym.

Fartygstrafiken på svenska hamnar har under de senaste åren genomgått väsentliga strukturförändringar. Ett framträdande drag i denna utveckling har varit utbyggnaden av färjetrafiken, som bl. a. inneburit att kombinerad passagerar- och lasttrafik tagits upp mellan Göteborg och hamnar i Stor-

britannien och Nederländerna. De nya färjorna och terminalerna har utformats för modern godshantering med utnyttjande av containers, flak och trailers. Vidare har tillkommit s. k. långsgående färjelinjer, t. ex. Göteborg—Kiel, Hälsingborg—Travemünde och Helsingfors—Nynäshamn—Karlskrona—Lübeck. Finlandstrafiken har utökats med en kombinerad last- och passagerarlinje Stockholm—Nådendal. Mellan dessa hamnar har dessutom SJ satt in ett fartyg för transport av järnvägsvagnar. På åtskilliga tidigare etablerade färjelinjer har kapaciteten byggts ut och fartygsmaterielen moderniserats.

Svenska Cellulosa Aktiebolagets i hög grad integrerade transportsystem för leveranser av skogsprodukter till de stora västeuropeiska förbrukningsområdena är baserat på lift on/ lift off-principen med stora s. k. öppna fartyg. Den årliga transportkapaciteten beräknas till 800 000 à 900 000 ton. Antalet utlastningshamnar, till vilka också lagringsfunktionen koncentreras, minskar till två.

Containertrafiken får en efter hand ökande betydelse för de transoceana transportererna. Sålunda bedriver ett europeiskt konsortium med bl. a. svenska intressenter trafik mellan USA:s östkust och Europa. Även i trafiken på USA:s västkust kommer modifierade containerfartyg att utnyttjas. På Australien och Fjärran Östern har enhetslasttrafik införts med fartyg som möjliggör en starkt rationaliserad godshantering med förkortade hamnliggatider som följd. Det alltmer kapitalkrävande tonnaget inom den transoceana linjetrafiken förutsätter för att nå avsedd lönsamhet också en stark begränsning av antalet hamnanlöp.

Massgodsfartens struktur förändras avsevärt främst till följd av utbyggnaden av den inhemska raffinaderiindustrin. För att möta utvecklingen har infartsleden till Göteborgs hamnområde fördjupats för fartyg med laster om 80 000 à 90 000 ton. Ytterligare fördjupning planeras i syfte att göra hamnen tillgänglig för enheter upp till ca 200 000 ton dödvikt. För transport av råolja till raffinaderiet i Nynäshamn har beställts ett fartyg om 130 000 ton dödvikt. Den ökade inhemska raffinaderikapaciteten innebär att distributionen av mineraloljeprodukter till större del än tidigare kommer att ske i inrikes fart. Järnmalmsexporten torde komma att ytterligare koncentreras till Luleå och Oxelösund.

Redan minskningen av antalet tillverkningsställen inom den tyngre industrin för med sig en koncentration av *hamnverksamheten*. Denna tendens förstärks av den övergång till nya samordnade transportsystem, baserade på specialfartyg med för dessa utformade terminaler som jag berört i det föregående.

2. Utvecklingen inom sjöfartsverket

Inom *sjöfartsverkets centrala förvaltning* pågår arbete med omläggning av verkets budget- och redovisningssystem, vilket hittills bl. a. resulterat i

att ett nytt anslagssystem införts fr. o. m. budgetåret 1966/67. En ny kontoplan, som inkluderar viss kostnadsredovisning vid sidan av finansiell redovisning anpassad till verkets nya anslagssystem har tagits i bruk. Härigenom har förutsättningar skapats för intern budgetering och för utarbetandet av ett programbudgetsystem för ekonomisk planering och kontroll omfattande såväl intern budgetering med prestationsredovisning utgående från kostnadsställenivå som utformningen av anslagsframställningarna.

Sverige har under senare år i ökad utsträckning tagit del i *det internationella sjöfartssamarbetet* och är representerat i bl. a. Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationens (IMCO) arbetsgrupper för oljeskydd, brandskydd, stabilitet för passagerarfartyg och fiskefartyg, bulklaster och bärgningsredskap samt skeppsmätning. Vidare har Sverige deltagit i baltiska gruppens arbete för trafikreglering till sjöss och i internationella överläggningar om sjöräddning. Den nya lastlinjekonventionen, de omfattande ändringarna av brandskyddsbestämmelserna i 1960 års internationella konvention om säkerheten till sjöss samt revisionen av 1947 års konvention om enhetligt skeppsmätningssystem har föregåtts av överläggningar mellan de nordiska länderna i syfte att nå fram till gemensamma ställningstaganden. De nordiska länderna har också arbetat på att få fram enhetliga nordiska sjövägsregler.

Sedan lagen om säkerheten på fartyg trätt i kraft har ett omfattande arbete pågått inom *fartygsinspektionen* för att utarbeta förslag till kompletterande säkerhetsbestämmelser. Hela arbetet beräknas vara avslutat under innevarande budgetår.

Inom *sjösäkerheten* präglas fortfarande arbetet av strävan att rationalisera verksamheten inom lots- och fyrväsendet. Den nya lotsplatsorganisationen trädde i kraft med ingången av år 1967. Bl. a. drogs fem mindre lotsplatser in och 26 lotsplatser organiserades som lotsuppassningsställen underställda närliggande lotsplats. Antalet kvarvarande lotsplatser minskade således från 64 till 33. Antalet anställda var den 1 januari 1967 564 och den 1 juli 1967 537. Under innevarande budgetår minskar lotsorganisationen ytterligare till följd av minskad arbetsbelastning. Planer föreligger att dra in uppassningen i Fagerviken (Gävle lotsplats) och Kråkelund (Västerviks lotsplats). Uppassningen i Stocka (Hudiksvalls lotsplats) har redan slopats. Båttjänsten dras in vid Järnäs och Ronneby uppassningsställen och skärs ned vid uppassningsställena i Simrishamn och Sölvesborg. Vidare planeras indragning av Häradskärs lotsplats. I samband härmed slopas inomskärslotsningen mellan Kråkelund och Hävringe. De angivna åtgärderna kommer bl. a. att föra med sig omplacering av såväl lotsar som båtmän. Antalet lotsar beräknas som följd av rationaliseringar och trafikminskning komma att uppgå till 500 vid utgången av budgetåret 1967/68. Möjligheterna att ytterligare minska behovet av båtmän, vilkas antal den 1 juli 1967 svarade mot 300 årstjänster, begränsas av bl. a. den kommande arbetstidsförkortning-

en. Antalet båtmän beräknas vid utgången av budgetåret 1967/68 svara mot 295 årstjänster.

Lotsningsfrekvensen under år 1966 påverkades liksom fartygstrafiken av den långa isvintern. Vidare bidrog pågående försök med uppmjukning av bestämmelserna om lotsplikt till minskningen av antalet utförda lotsningar. Från 1967 års ingång höjdes lotspenningarna. På förslag av lotsorganisationsutredningen har lotsavgiftsplikten helt slopats i Mälaren. På kuststräckan Sölvesborg—Varberg och vid Visby lotsplats har den övre gränsen för halv avgift tagits bort. Utvecklingen av lotsningsverksamheten belyses av följande tabell.

Budgetår	Antal lotsningar		
	debiterade	utförda	utförda i % av debiterade lotsningar
1964/65	97 291	87 818	90,3
1965/66	88 778	79 179	89,2
1966/67	85 918	71 372	83,1

Antalet utförda lotsningar kom under första halvåret 1967 att ligga 31 % lägre än motsvarande tid 1965. De kvarstående om än uppmjukade bestämmelserna om lotsavgiftsplikt förde med sig att nedgången i antalet debiterade lotsningar begränsades till 20 %. Antalet utförda lotsningar kommer, liksom den genomsnittliga lotsade distansen, sannolikt att fortsätta att minska.

Fyrväsendets automatisering har i stort fortsatt efter uppgjorda planer. Genom att bottenarbetena vid Svenska Björns fyrstation i Ålands hav till följd av ogynnsam väderlek inte kunde avslutas sommaren 1967 har ut-sättandet av kasunfyren Svenska Björn fått anstå till år 1968. Som en följd härav har även avbemanningen av Svenska Högarna uppskjutits. Avbemann-ning av Vens västra fyr sker våren 1968. Automatiseringsarbetena vid Drag-hällans, Garpens, Högby, Kapelluddens, Rödkallens och Sergerstads fyr-platser har fortlöpt planenligt och personalen har dragits in. Arbetena med den bottenfasta fyren Gustaf Dalén, som ersätter fyrskeppet Hävringe, och den nya fyren Dämman i norra delen av Kalmar sund har fortgått normalt och avbemannning av fyrskeppet och den nuvarande fyrplatsen Dämman kommer att ske under budgetåret 1967/68. Fyren på östra Finngrundsbanken i Bottenhavet som skall ersätta fyrskeppet Finngrundet, beräknas bli färdig sommaren 1969.

Deccakedjan för Skagerack och Vänern togs i bruk i juni 1967.

Beträffande åtgärder i kanaler och fördjupade farleder kan framhållas att fördjupningen av södra tillfarten till Stenungsund och Uddevalla för mycket stora fartyg fullbordats under budgetåret 1966/67. Utredningen om

förutsättningarna för en fördjupning av Flintrännen har fortskridit så långt att resultaten bör föreligga under innevarande budgetår.

Sjömättningsarbetet präglas främst av kartläggning av planerade s. k. tungtrafikkorridorer. I samverkan med danska, västtyska och holländska intressenter fortsatte under budgetåret 1966/67 mätningar i den planerade tungtrafikkorridoren i Nordsjön väster om Jylland. Delar av tungtrafikkorridoren mellan Skåne och Bornholm samt i Gotska sjön har upplodats. En stor del av sjömättningskapaciteten har utnyttjats för arbeten i angöringsområdena vid Hävringe och Landsort, bl. a. med hänsyn till föreliggande planer att fördjupa Oxelösunds och Nynäshamns hamnar och att eventuellt anlägga ett ångkraftverk vid Trosa.

Beträffande *isbrytningen* får vintern 1966/67 för landet i sin helhet be-tecknas som i stort sett normal. Statsisbrytarna behövde inte sättas in söder om Ålands hav. I såväl norra Bottenhavet som norra Bottenviken var dock issvårigheterna avsevärt större än normalt. Antalet arbetsdagar för statsisbrytarna uppgick till 518 mot 458 i medeltal för femårsperioden 1961/62—1965/66. Genom förhyrning av hjälpisbrytare förstärktes isbrytarkapaciteten för kortare tid med 33 enheter. För dessa redovisas 259 arbetsdagar mot 646 i medeltal för femårsperioden. Sammanlagt utfördes under 1966/67 i statlig regi 2 452 direktassistanser av fartyg, varav 1 325 av de fyra statsisbrytarna. För femårsperioden var medeltalet 3 551, varav 1 716 av statsisbrytarna.

II. Sjöfartsstyrelsens anslagsframställning för budgetåret 1968/69

1. Sjöfartsstyrelsens framställning m. m.

Sjöfartsstyrelsens anslagsframställningar för budgetåret 1968/69 ansluter sig till programbudgetmetodikens principer. Styrelsen föreslår ett till programbudgetering anpassat anslagssystem, som omfattar följande fem anslag.

Allmänna sjövägar, förslagsanslag	91 044 000
Säkerhet på fartyg, förslagsanslag	4 221 000
Åtgärder för yrkesfisket, reservationsanslag	1 000
Åtgärder för fritidsbåttrafiken, reservationsanslag	4 500 000
Övriga aktiviteter, förslagsanslag	2 829 000
	Summa kr. 102 595 000

Härutöver begärs 28,4 milj. kr. på kapitalbudgeten för investeringsanslaget Sjöfartsmateriel m. m.

Sjöfartsstyrelsen har beräknat *kostnaderna* för sjöfartsverket under nästa budgetår till drygt 120 milj. kr. I beloppet ingår komplementkostnader om ca 19 milj. kr., dvs. beräknade lönebikostnader — 30 % av direkt lön —, lokalhyra och övriga utgifter, vilka betalas av annan myndighet. Vidare ingår hyra till sjöfartsverkets fond, som inkluderar drift-, reparations- och underhålls- samt kapitaltjänstkostnader.

Statens inkomster från sjöfarten har vid oförändrade taxor beräknats till ca 70 milj. kr.

Sjöfartsstyrelsen presenterar visst underlag för en regional fördelning av sjöfartsverkets kostnader och intäkter men föreslår inte någon förändring i avgiftssystemet i avvaktan på resultaten av lotsorganisationsutredningens och sjöfartsutredningens arbete.

Sjöfartsstyrelsens anslagsframställningar redovisas i det följande under de anslag som är uppförda i riksstaten för innevarande budgetår.

Anslagen till sjöfartsverket har på riksstatens driftbudget för budgetåret 1967/68 förts upp med sammanlagt 97,4 milj. kr. Sjöfartsstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning om sammanlagt 102,6 milj. kr. vilket innebär en ökning med 5,2 milj. kr.

Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget *Sjöfartsstyrelsen: Förvaltningskostnader* förs upp med 5 023 000 kr., vilket är en ökning med 561 000 kr. Styrelsen avser att byta ut en tjänst som byrådirektör i Ao 26 mot en tjänst som amanuens i Ae 22 samt räknar med visst ökat medelsbehov för särskilda mönstringsförrättare. Utredningen om möjligheterna att avveckla den särskilda sjömansregistreringen beräknas bli avslutad under innevarande budgetår.

Under anslaget *Fartygsinspektion m. m.* föreslår styrelsen en uppräknning med 260 000 kr. till 4 392 000 kr.

Vidare föreslår styrelsen att anslaget *Sjösäkerhet* förs upp med 60 369 000 kr., vilket innebär en minskning med 288 000 kr. Sjöfartsstyrelsen räknar med bl. a. besparingar om sammanlagt ca 2,7 milj. kr. genom minskningar av lots-, båt- och fyrpersonalen. Lotspersonalens antal beräknas utgöra 500 lotsar den 1 juli 1968, vilket innebär en minskning med 37 i förhållande till samma tidpunkt år 1967. Vidare beräknas ett 30-tal lotstjänster (besparing- en motsvarar ca 11 årstjänster) komma att successivt indragas under budgetåret 1968/69. Båtpersonalen beräknas uppgå till 295 båtmän den 1 juli 1968, vilket innebär en minskning med 5 i förhållande till samma tidpunkt år 1967. Under budgetåret 1968/69 förutsätts att ett 20-tal båtmans- tjänster (ca 10 årstjänster) kommer att successivt indragas. Till följd av indragning av fyrskepp och fyrplatser minskar behovet av fyrpersonal (ca 22 årstjänster).

Styrelsen föreslår att anslaget *Sjömätning m. m.* förs upp med 7 550 000 kr., vilket innebär en ökning med 568 000 kr. Kostnaderna för hyra till sjöfartsverkets fond beräknas öka med 540 000 kr.

Under anslaget *Isbrytning* har sjöfartsstyrelsen och marinförvaltningen föreslagit en ökning med 4 452 000 kr. till 21 452 000 kr., främst med hänsyn till belastningen på anslaget under de senaste åren.

I fråga om anslaget *Underskott vid vissa statliga hamnar och farleder* föreslår styrelsen en medelsanvisning av 290 000 kr. Härvid beräknar styrelsen att för budgetåret 1968/69 inte erfordras några medel för statens

fiskehamnar. Utgifterna för kanaler och fördjupade farleder beräknas till 490 000 kr. Härav hänför sig 313 000 kr. till Falsterbokanalen och 177 000 kr. till övriga fördjupade farleder. Inkomsterna — som helt hänför sig till Falsterbokanalen — beräknas uppgå till 200 000 kr. Underskottet väntas således bli (490 000—200 000) 290 000 kr. Pågående utredning beträffande Falsterbokanalens framtid beräknas bli avslutad under innevarande budgetår.

I beräkningen av medelsbehovet under detta anslag har inte medtagits kostnader för åtgärder för farlederna i Hjälmarens. Styrelsen förutsätter att eventuellt statligt stöd till förbättring av dessa utgår som statsbidrag till lokala intressenter.

Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget *Bidrag till fiskehamnar m. m.* förs upp med formellt belopp om 1 000 kr. Frågan om statsbidrag till fiskehamnar utreds f. n. av fiskehamnutredningen och sjöfartsstyrelsens fortsatta projekterings- och byggnadsverksamhet blir beroende av de beslut utredningsresultatet föranleder. Styrelsen förutser en medelsförbrukning av 1 milj. kr. för budgetåret 1968/69.

Styrelsen föreslår att anslaget *Bidrag till småbåtshamnar m. m.* med hänsyn till förefintlig reservation förs upp med 3 600 000 kr. Styrelsen utreder f. n. behovet och angelägenheten av att med medel från förevarande anslag iståndsätta vissa smärre kanaler, som förlorat sin betydelse för handelssjöfarten, men bör bevaras för fritidsbåttrafik och annan turisttrafik. Styrelsen har för budgetåret 1968/69 beräknat 100 000 kr. för detta ändamål.

Slutligen har sjöfartsstyrelsen hemställt om ett investeringsanslag om 28,4 milj. kr. till *Sjöfartsmateriel m. m.* under sjöfartsverkets fond. Jag kommer att lämna en mera utförlig redogörelse för sjöfartsstyrelsens framställning i detta avseende vid min behandling av anslaget *Sjöfartsmateriel m. m.* på kapitalbudgeten.

2. Yttranden

Yttranden över sjöfartsstyrelsens anslagsframställning har avgivits av *statskontoret* och *riksrevisionsverket* såvitt avser förslaget till nytt anslags-system enligt programbudgeteringens principer samt av *arbetsmarknadsstyrelsen*, *lotsorganisationsutredningen* och *sjöfartsutredningen*.

Beträffande sjöfartsstyrelsens förslag till nytt anslagssystem anför *statskontoret* bl. a. att det kostnadsredovisningssystem som utvecklats inom sjöfartsstyrelsen bör vara till stor hjälp vid planeringen och kontrollen av myndighetens verksamheter. Inte minst betydelsefullt är att en redovisning kommit till stånd av kostnaderna för verksamheter som i enlighet med gällande trafik- och taxepolitiska målsättningar skall vara självbärande. Ett fullständigt programbudgetsystem har av naturliga skäl inte hunnit utformas. Det fortsatta arbetet inriktas på att finna konkreta och relevanta mått på vad som utträttas inom olika verksamheter och verksamhetsgrenar. Kan 4* — *Bihang till riksdagens protokoll 1968. 1 saml. Nr 1. Bil. 8.*

produktionen kvantifieras och redovisas i budgeter och rapporter kommer såväl verksamheten som statsmakerna att effektivt och löpande kunna kontrollera hur sjöfartsverkets resurser utnyttjas. De brister som kvarstår i sjöfartsverkets programbudgetsystem bör emellertid enligt statskontorets mening inte hindra att anslagssystemet redan nu i vissa delar anpassas till den nya budget- och redovisningstekniken. Särskilt gäller detta nuvarande reglering genom anslagsposter och personalstater. Dessa regleringar komplicerar redovisningsarbetet och binder myndighetens handlingsfrihet när det gäller valet av produktionsmedel på ett sätt som står i strid med programbudgeteringens principer. Eftersom arbetet på sjöfartsstyrelsens ekonomiska system representerar det från många synpunkter viktigaste avsnittet av pågående försöksverksamhet finner statskontoret det angeläget att styrelsen i sitt handlande inte tvingas ta hänsyn till regleringar, som inte hör hemma i ett programbudgetsystem.

Statskontoret föreslår att regleringen av sjöfartsstyrelsens medelsanvändning genom anslagsposter, delposter och personalstater slopas fr. o. m. nästa budgetår och ersätts med en av Kungl. Maj:t fastställd budget för myndigheten utvisande sjöfartsverkets program och de totala resurser som beräknas för vart och ett av programmen. Av budgeten skall framgå vilka kostnadsramar som inte får överskridas. Vidare förutsätts att Kungl. Maj:t genom anvisningar i regleringsbrevet i den utsträckning det är motiverat förhindrar att besparingar som kan uppstå genom en temporärt minskad efterfrågan på vissa av sjöfartsverkets tjänster utan vidare kan utnyttjas för andra ändamål.

Den av sjöfartsstyrelsen föreslagna koncentrationen av riksstatsanslagen torde främst vara motiverad av verksamhetsplaneringens inriktning på regioner (sjöfartsområden, lotsplatser och kustavsnitt). Statskontoret anser emellertid att några större olägenheter av att uppskjuta denna omprövning tills större erfarenhet vunnits av programbudgetsystemet inte torde föreligga. Redovisningen kan även vid oförändrade riksstatsanslag ske på regioner.

Riksrevisionsverket tillstyrker att sjöfartsstyrelsens förslag till nytt anslagssystem genomförs med hänsyn till att tillämpningen av de nya anslags- och redovisningssystemen vid sjöfartsverket bör kunna ge ytterligare värdefulla erfarenheter av programbudgetering i praktiskt bruk.

Sjöfartsutredningen meddelar att förslag till ny organisation för sjöfartsverket kommer att avlämnas före utgången av år 1967. I ett särskilt betänkande avser utredningen att senare redovisa sina förslag i fråga om finansieringen av sjöfartsverkets verksamhet.

Sjöfartsutredningen anser att styrelsens förslag till nytt anslagssystem i och för sig synes motiverat från programbudgetsynpunkt. Eftersom sjöfartsutredningens förslag om verkets framtida organisation och arbetsuppgifter samt om finansieringen av verkets tjänster i vissa avseenden kan

förändra förutsättningarna för anslagsindelningen är det enligt utredningens uppfattning dock inte lämpligt att nu företa några ändringar i anslagsystemet. Eventuella ändringar bör i stället samordnas med genomförandet av ny organisation och nytt avgiftssystem för sjöfartsverket.

I fråga om sjöfartsavgifterna anser sjöfartsutredningen i likhet med lotsorganisationsutredningen att det knappast synes möjligt att med nuvarande generella avgifter nå full täckning av verkets kostnader och att det är ovisst om man exempelvis genom en höjning av lotspenningarna kan förbättra rörelseresultatet. Sjöfartsutredningen anför att resultatförbättrande åtgärder f. n. i första hand måste inriktas på att genom rationaliseringsåtgärder nedbringa kostnaderna och att därvid även anpassa servicenivån till de kvantitativa och strukturella förändringarna i trafiken.

Lotsorganisationsutredningen framhåller i fråga om de av sjöfartsstyrelsen planerade indragningarna av lotsplatser, lotsuppassningsställen m. m. att de snarast bör genomföras. Motiven för en koncentration av lotsorganisationen till färre och större lotsplatser förstärks av de ökade krav som i samband med genomförandet av den nya organisationen ställts på dubbelbemanning av lotsbåtarna och som har medfört ökade personalkostnader.

Utredningen har gjort vissa kompletterande undersökningar rörande lotsningsfrekvensen. Dessa bekräftar den nedgång av lotsningsverksamheten som sjöfartsstyrelsen räknat med. Utredningen anför att den avsevärt minskade trafikintensiteten kan ge anledning till förändringar i verksamheten vid olika lotsuppassningsställen och betonar vikten av att alla möjligheter att uppnå ytterligare kostnadsbesparingar tillvaratas. Det är betydelsefullt att utgifterna för lotsväsendet reduceras snarast möjligt med anpassning av personalbehovet till vad den nya organisationen och den lägre lotsningsfrekvensen kräver.

Lotsorganisationsutredningen tar vidare upp frågan om begränsning av antalet farleder för handelssjöfarten. Utredningen har till sjöfartsstyrelsen remitterat ett av Sveriges redareförening utarbetat förslag i denna fråga. Redareföreningens förslag innebär bl. a. att kostnaderna för sådana farleder som saknar betydelse för handelssjöfarten i den mån de ändå anses böra bibehållas bör bestridas av vederbörande intressenter. Genom begränsning av antalet farleder m. m. kan man spara såväl arbetskraft som materiel. Vad beträffar de delar av redareföreningens förslag som utan vidare anses möjliga att genomföra har lotsorganisationsutredningen förutsatt att erforderliga åtgärder härför vidtas av sjöfartsstyrelsen redan vid 1968 års vårutprickning.

Arbetsmarknadsstyrelsen har från de synpunkter styrelsen har att beakta ingenting att erinra mot sjöfartsstyrelsens framställning.

Jag kommer att redogöra för arbetsmarknadsstyrelsens och lotsorganisationsutredningens yttranden i fråga om investeringsanslaget Sjöfartsmateriel m. m. vid min behandling av detta anslag på kapitalbudgeten.

III. Ersättning till televerket för vissa radiotjänster*Televerkets framställning*

Televerkets kustradiostationer utnyttjas — utom för förmedling av avgiftsbelagd radiotelegram- och radiotelefontrafik mellan land och fartyg till sjöss — även för att fullgöra vissa andra tjänster åt sjöfarten, nämligen sjösäkerhetstjänst och sjöräddningstjänst, radioutsändning av pressnyheter samt förmedling av läkarråd åt fartyg till sjöss. För innevarande budgetår har för dessa tjänster anvisats 600 000 kr. under sjätte huvudtiteln. Genom de i samband med det senaste årets lönerörelser uppkomna lönestegringarna beräknas kostnaderna för budgetåret 1968/69 öka med 50 000 kr. till 650 000 kr.

IV. Departementschefen

Sjöfartsstyrelsens anslagsframställning för nästa budgetår ansluter sig till programbudgetmetodikens principer. De under budgetåret 1966/67 vunna erfarenheterna av det koncentrerade anslagssystemet liksom av den försöksvis tillämpade kostnadsredovisningen har legat till grund för beräkning av resultat och anslag för olika aktiviteter. De ändringar som gjorts syftar till att så exakt som möjligt sammanställa resultatuppgifter för varje aktivitet och delaktivitet samt till att underlätta den ekonomiska förvaltningen och ge valfrihet i fråga om medel för produktion av tjänster. Såväl statskontoret som riksrevisionsverket har funnit sjöfartsstyrelsens förslag till programbudget ägnat att ligga till grund för ett ändrat anslagssystem enligt programbudgetmetodikens principer. Enligt sjöfartsutredningen skulle emellertid dess förslag om sjöfartsverkets framtida organisation och arbetsuppgifter samt om finansieringen av verkets tjänster i vissa avseenden kunna förändra förutsättningarna för den föreslagna anslagsindelningen. Även om jag i princip inte har något att erinra mot sjöfartsstyrelsens förslag i dessa delar, anser jag att resultatet av sjöfartsutredningens arbete bör avvaktas innan slutlig ställning tas till ett nytt anslagssystem. Några större olägenheter härav torde inte uppkomma, eftersom redovisningen internt hos sjöfartsstyrelsen även vid oförändrade riksstatsanslag kan ske enligt det föreslagna programbudgetsystemet. Jag vill understryka värdet av sjöfartsstyrelsens arbete på programbudgetteknikens område och anser det angeläget att arbetet fortsätter för att i samband med omorganisation av verket ligga till grund för utformningen av ett nytt anslagssystem. Jag avser att då föreskrifter för myndigheternas utgifter för budgetåret 1968/69 skall meddelas föreslå Kungl. Maj:t att regleringen av sjöfartsstyrelsens medelsanvändning sker med beaktande av de programbudgettekniska principerna i huvudsaklig överensstämmelse med de i statskontorets yttrande redovisade grunderna.

Sjöfartsstyrelsen har för sin verksamhet under nästa budgetår föreslagit

en medelsanvisning av 102,6 milj. kr. på driftbudgeten och 28,4 milj. kr. på kapitalbudgeten. Av den på driftbudgeten föreslagna medelsanvisningen avser ca 29,4 milj. kr. hyra till sjöfartsverkets fond.

I förevarande sammanhang redovisar jag mera översiktligt vissa ställningstaganden till anslagsberäkningarna. Jag kommer i det följande att hemställa om medelsanvisning under resp. anslag.

Under anslaget till *sjöfartsstyrelsens förvaltningskostnader* har styrelsen begärt sammanlagt 5 023 000 kr. I fråga om personal har jag med hänsyn till arbetsuppgifterna i samband med programbudgetsystemet inte räknat med andra förändringar än de som sjöfartsstyrelsen föreslagit. Jag har beräknat medel för de ökade kostnader som föranleds av höjning av arvodena till ledamöterna i sjömansnämnderna och för en bokförings- och stansmaskin.

I fråga om *fartygsinspektion m. m.* räknar jag med i stort sett oförändrad omfattning av verksamheten under nästa budgetår.

Under anslaget till *sjösäkerhet* har styrelsen räknat med ett medelsbehov av 60,4 milj. kr., vilket innebär en minskning med 0,3 milj. kr. Enligt styrelsen skulle personalbehovet inom lotsväsendet kunna minskas med 48 lotsar och 15 båtmän. Jag har beträffande båtpersonalen utöver sjöfartsstyrelsens förslag räknat med en ytterligare besparing av 200 000 kr.

I övrigt under anslaget till *sjösäkerhet* räknar jag med att lotsdistriktsfartygens beredskap slopas. Beträffande fyrväsendet förutsätter jag att rationaliseringarna kan ge en större besparing än styrelsen räknat med.

Vid beräkningen av anslaget till *sjömätning m. m.* förutser jag i stort sett oförändrad omfattning av verksamheten under nästa budgetår.

För *isbrytning* beräknar jag 21 milj. kr., varav 10 milj. kr. utgör kapitaltjänstkostnader.

Anslaget till *underskott vid vissa statliga hamnar och farleder* är för innevarande budgetår uppfört med endast formellt belopp. Då föreskrifter numera meddelats angående invärdering av tillgångarna på sjöfartsverkets fond kan underskottet på rörelsen i Falsterbokanalen och övriga statliga farleder beräknas till 290 000 kr.

I fråga om anslaget till *bidrag till fiskehamnar m. m.* räknar jag i likhet med sjöfartsstyrelsen med en medelsförbrukning av ca 1 milj. kr. för budgetåret 1968/69. Med hänsyn till den betydande reservationen bör anslaget föras upp med endast formellt belopp.

Reservationen under anslaget till *bidrag till småbåtshamnar m. m.* har från utgången av budgetåret 1964/65 till utgången av budgetåret 1965/66 ökat med 2,1 milj. kr. Med de 4,2 milj. kr., som anvisats för innevarande budgetår uppgår tillgängliga medel till 11,5 milj. kr. Med hänsyn härtill beräknar jag medelsanvisningen för nästa budgetår till 2,6 milj. kr.

Mina ställningstaganden till sjöfartsverkets förslag under driftbudgetanslagen innebär en medelsanvisning av 100,2 milj. kr. dvs. en ökning med

2,7 milj. kr. i förhållande till innevarande år. Av beloppet avser 4,8 milj. kr. sjöfartsstyrelsens förvaltningskostnader, 4,4 milj. kr. fartygsinspektion m. m., 59,6 milj. kr. sjösäkerhet, 7,5 milj. kr. sjömätning m. m., 21 milj. kr. isbrytning, 0,3 milj. kr. underskott vid vissa statliga hamnar och farleder, 1 000 kr. bidrag till fiskehamnar m. m. och 2,6 milj. kr. bidrag till småbåts- hamnar m. m. Härutöver kommer jag vid min anmälan av sjöfartsverkets fond på kapitalbudgeten att förorda ett belopp av 25,7 milj. kr. för investeringar i sjöfartsmateriel m. m. Sammanlagt föreslås således för sjöfartsverket anslag om 125,9 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 9,5 milj. kr.

Den på riksstatens inkomstsida redovisade nettouppbördens i sjöfartsverkets verksamhet beräknas för budgetåret 1968/69 till sammanlagt ca 72,4 milj. kr., varav 1,9 milj. kr. avser försäljning av sjökort m. m., 37,3 milj. kr. fyr- och båkmedel, 31,9 milj. kr. lotspenningar och 1,3 milj. kr. skeppsmätningssavgifter. Jag har därvid tagit hänsyn till viss höjning av fyr- och båkavgiften. Vidare har jag räknat med en mindre höjning av lotsavgiften. Utöver dessa inkomster beräknas sjöfartsverkets fond tillföra staten inkomster om ca 10,3 milj. kr. Då statens utgifter för sjöfartsverket över driftbudgeten för nästa budgetår enligt mina beräkningar i det föregående skulle uppgå till 100,2 milj. kr. — varav dock 2,6 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen — skulle statens nettoutgifter för sjöfartsverket under budgetåret uppgå till ca 15 milj. kr. Hänsyn har då inte tagits till komplementkostnader om ca 19 milj. kr. avseende pensioner m. m.

Slutligen vill jag i likhet med lotsorganisationsutredningen och sjöfartsutredningen understryka angelägenheten av att alla möjligheter att uppnå ytterligare kostnadsbesparingar inom lotsväsendet tillvaratas, såsom koncentration av lotsorganisationen till färre och större lotsplatser samt anpassning av personalbehovet till den nya organisationen och den lägre lotsningsfrekvensen. Av lotsorganisationsutredningens yttrande framgår vidare bl. a. att möjligheter föreligger till besparingar i materiel och arbetskraft genom indragning av sådana farleder, som numera saknar betydelse för handelssjöfarten. Jag delar vidare sjöfartsstyrelsens uppfattning att möjligheter till besparingar genom centralisering av uppbördens av lotspenningarna snarast bör undersökas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t bereder riksdagen tillfälle att avge yttrande med anledning av vad jag anfört.

F 1. Sjöfartsstyrelsen: Förvaltningskostnader

1966/67 Utgift	4 123 000
1967/68 Anslag	4 462 000
1968/69 Förslag	4 791 000

Sjöfartsstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för sjöfartsärenden. I styrelsens uppgifter ingår bl. a. att pröva ekonomiska frågor som har betydelse för sjöfartsnäringen samt frågor om sjöfartsvgifter, att ha överinseendet över sjöfartssäkerheten och att utöva ledningen av statens isbrytarverksamhet.

Styrelsen är organiserad på åtta byråer. Dessa är nautiska byrån, sjökartebyrån, fyr- och elektrobyrån, byggnadsbyrån, fartygsbyrån, kansli- byrån, juridisk-sociala byrån och ekonomiska byrån. Vidare finns inom styrelsen ett försvarskontor.

Från förevarande anslag bestrids kostnaderna för verksledningen, kansli- byrån, juridisk-sociala byrån, ekonomiska byrån och försvarskontoret.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjöfarts- styrelsen	Dep.chefen
A. Avlöningar			
Avlöningar till tjänstemän.....	3 085 000	+ 163 000	+ 190 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	2 000	—	—
	3 087 000	+ 163 000	+ 190 000
B. Omkostnader			
1. Sjukvård m. m.....	35 000	— 15 000	— 25 000
2. Reseersättningar m. m.....	59 000	+ 6 000	+ 19 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten.....	100 000	— 40 000	— 40 000
b) Övriga expenser för eget behov.....	497 000	+ 216 000	+ 140 000
c) Övriga expenser för annat än eget behov.....	5 000	—	— 3 000
4. Publikationer.....	22 000	—	—
5. Sjömansnämnder och särskilda mönstringsförrättare .	15 000	+ 3 000	—
6. Driftvärn och andra beredskapsändamål.....	48 000	+ 18 000	+ 18 000
7. Kurs- och informationsverksamhet m. m.	60 000	+ 60 000	+ 50 000
8. Sjösäkerhetspropaganda.....	85 000	+ 160 000	—
9. Automatisk databehandling.....	150 000	— 35 000	— 35 000
10. Radiotjänst åt sjöfarten.....	300 000	+ 25 000	+ 15 000
	1 376 000	+ 398 000	+ 139 000
C. Särskilda uppbördsmedel			
Ersättningar för uppdrag m. m.....	1 000	—	—
Nettoutgift	4 462 000	+ 561 000	+ 329 000

Sjöfartsstyrelsen

1. Med anledning av att sjömanshusen i Lysekil, Oskarshamn, Söderhamn och Härnösand dragits in fr. o. m. den 1 juli 1967 kommer anslagsbehovet för arvoden till särskilda mönstringsförrättare att öka med ca 20 000 kr.

2. En byrådirektörstjänst byts ut mot en tjänst som amanuens (— 13 000).

3. Löneomräkning 153 000 kr.

4. Kostnader för styrelsens kopieringscentral, vilka tidigare bestridits från anslaget Sjömätning m. m., tas nu upp under delposten Övriga expenser för eget behov (57 000). En engångsutgift avser en bokförings- och stansmaskin (30 000).

5. Kostnader för utbildning av lotsar i krigsbefattning, vilka tidigare bestridits från anslaget Sjösäkerhet, tas nu upp under delposten Driftvärn och andra beredskapsändamål (15 000).

6. För kurs- och informationsverksamhet inkl. utgivande av personaltidning beräknas 120 000 kr. (60 000).

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag tidigare anfört under den allmänna sjöfartsöversikten och till sammanställningen beräknar jag anslaget till 4 791 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sjöfartsstyrelsen: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 4 791 000 kr.

F 2. Fartygsinspektion m. m.

1966/67 Utgift	3 634 000
1967/68 Anslag	4 132 000
1968/69 Förslag	4 389 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för fartygsinspektion och skeppsmätning inom sjöfartsstyrelsens centrala och regionala organisation.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjöfartsstyrelsen	Dep.chefen
A. Avlöningar			
Avlöningar till tjänstemän.....	3 830 000	+ 267 000	+ 267 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	12 000	—	—
	3 842 000	+ 267 000	+ 267 000
B. Omkostnader			
1. Sjukvård m. m.	4 000	—	+ 2 000
2. Resersättningar m. m.....	279 000	—	— 4 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten.....	5 000	—	—
b) Övriga expenser.....	102 000	+ 8 000	+ 7 000
	390 000	+ 8 000	+ 5 000⁰
C. Särskilda uppbördsmedel			
Ersättningar för uppdrag m. m.....	100 000	+ 15 000	+ 15 000
	Nettoutgift 4 132 000	+ 260 000	+ 257 000

Sjöfartsstyrelsen

1. Löneomräkning 267 000 kr.

2. Styrelsen räknar med en uppbörd under anslaget av 115 000 kr. (15 000).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fartygsinspektion m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 4 389 000 kr.

F 3. Sjösäkerhet

1966/67 Utgift	58 171 000
1967/68 Anslag	60 657 000
1968/69 Förslag	59 653 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för *dels* lots- och fyrväsendet, radio-navigeringsstationerna och den statliga sjöräddningsverksamheten ävensom administrationen härav inom sjöfartsstyrelsen, *dels* publikationerna Svensk lots, Svensk fyrlista och Underrättelser för sjöfarande.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjöfarts- styrelsen	Dep.chefen
A. Avlöningar			
Avlöningar till tjänstemän.....	40 063 000	+ 210 000	— 429 000
Särskilda löneförmåner till tjänstemän.....	2 321 000	— 721 000	— 721 000
	42 384 000	— 511 000	— 1 150 000
B. Omkostnader			
1. Sjukvård m. m.....	66 000	—	—
2. Resesättningar m. m.....	594 000	+ 6 000	+ 6 000
3. Resor i samband med lotsning.....	1 505 000	— 150 000	— 155 000
4. Expenser.....	510 000	+ 60 000	+ 48 000
5. Publikationstryck.....	201 000	— 64 000	— 64 000
6. Hyra till sjöfartsverkets fond.....	15 572 000	+ 388 000	+ 388 000
7. Utprickning.....	400 000	+ 50 000	—
8. Radiotjänst åt sjöfarten.....	300 000	+ 25 000	+ 15 000
9. Övriga utgifter.....	75 000	—	—
	19 223 000	+ 315 000	+ 238 000
C. Särskilda uppbringningsmedel			
Ersättningar för uppdrag m. m.....	950 000	+ 92 000	+ 92 000
	Nettoutgift 60 657 000	— 288 000	— 1 004 000

Sjöfartsstyrelsen

1. På grund av för högt beräknade löneanslag avgår 908 000 kr.
2. Löneomräkning 4 624 000 kr.
3. För vissa tjänster hos styrelsen bör lönerna bestridas från andra anslag (— 60 000).
4. Behovet av lots- och båtmanspersonal minskar till följd av omorganisation och lägre lotsningsfrekvens (— 1 961 000).
5. Justering med hänsyn till faktiskt personalbestånd den 1 juli 1967 (— 1 045 000).

6. I samband med indragning av fyrplatser minskar medelsbehovet för avlöningar med 715 000 kr.

7. Styrelsen förutser inte något behov av utbildning för lotsar under budgetåret 1968/69 (— 120 000).

8. Med hänsyn till belastningen har olika lönetillägg m. m. räknats upp med 364 000 kr.

9. Båtmanstillägget upphör (— 755 000).

10. Lönekostnaderna för vikariepersonal på lotsdistriktsexpeditionerna beräknas öka med 65 000 kr.

11. Posten Hyra till sjöfartsverkets fond bör minskas med ca 500 000 kr. avseende kostnader för återanskaffning av telemateriel som bör bestridas från investeringsanslaget och höjas med 291 000 kr. för ökade kapitalkostnader och med 600 000 kr. för löner till tjänstemän i styrelsen som har underhålls- och serviceuppgifter (+ 388 000).

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under den allmänna sjöfartsöversikten och till sammanställningen beräknar jag anslaget till 59 653 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sjösäkerhet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 59 653 000 kr.

F 4. Sjömätning m. m.

1966/67 Utgift	7 960 000
1967/68 Anslag	6 982 000
1968/69 Förslag	7 459 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för sjömätning m. m. samt för utarbete och utgivande av sjökort.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjöfartsstyrelsen	Dep.chefen
A. Avlöningar			
Avlöningar till tjänstemän.....	2 822 000	+ 153 000	+ 153 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	4 000	+ 1 000	+ 1 000
	2 826 000	+ 154 000	+ 154 000
B. Omkostnader			
1. Sjukvård m. m.....	2 000	+ 9 000	+ 9 000
2. Reseersättningar m. m.....	133 000	—	— 8 000
3. Mässpennningar m. m. för personal på sjömätningssartyg	525 000	—	—
4. Publikationstryck.....	324 000	— 57 000	— 80 000
5. Fältarbeten.....	333 000	— 103 000	— 153 000
6. Driftkostnader för de geomagnetiska observatorierna	27 000	—	— 10 000
7. Hyra till sjöfartsverkets fond	2 912 000	+ 540 000	+ 540 000
	4 256 000	+ 389 000	+ 298 000

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjöfartsstyrelsen	Dep.chefen
C. Särskilda uppbördsmedel			
Ersättningar för uppdrag m. m.	100 000	— 25 000	— 25 000
Nettoutgift	6 982 000	+ 568 000	+ 477 000

Sjöfartsstyrelsen

1. Löneomräkning 154 000 kr.

2. Kostnaderna för material vid sjökortsframställning (allmänna sjökort) har beräknats till 230 000 kr. (— 57 000).

3. Uppräkningen av posten Hyra till sjöfartsverkets fond hänför sig till ökade kapitaltjänstkostnader (540 000).

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under den allmänna sjöfartsöversikten och till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sjömätning m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 7 459 000 kr.

F 5. Isbrytning

1966/67 Utgift	20 777 000
1967/68 Anslag	17 000 000
1968/69 Förslag	21 000 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för den statliga isbrytarverksamheten.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Sjöfartsstyrelsen och marinförvaltningen	Dep.chefen
A. Avlöningar och omkostnader			
1. Löner samt övriga ersättningar till militär personal ...	1 900 000	+1 100 000	+ 900 000
2. Vissa arvoden och särskilda ersättningar	14 000	— 4 000	— 4 000
3. Kostnader för statens isbrytarombud och för personal vid tillfälliga iskontor	30 000	+ 48 000	+ 48 000
4. Resor och expenser för statens isbrytardirektör	10 000	+ 4 000	+ 2 000
5. Väderleksprognoser m. m.	125 000	+ 25 000	+ 15 000
6. Ersättning till marinen för drift-, underhålls- och reparationskostnader för statens isbrytarfartyg	4 822 000	+ 978 000	+ 878 000
7. Förhyrning av isbrytarfartyg, flygplan och helikoptrar	1 560 000	+ 940 000	+ 800 000
8. Hyra till sjöfartsverkets fond	8 639 000	+1 361 000	+1 361 000
	17 100 000	+4 452 000	+4 000 000
B. Särskilda uppbördsmedel			
Ersättningar för uppdrag m. m.	100 000	—	—
Nettoutgift	17 000 000	+4 452 000	+4 000 000

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under den allmänna sjöfartsöversikten och till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Isbrytning* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 000 kr.

F 6. Underskott vid vissa statliga hamnar och farleder

1966/67 Utgift	382 000
1967/68 Anslag	1 000
1968/69 Förslag	290 000

Från anslaget bestrids eventuellt underskott på driften av de fiskehamnar och farleder som förvaltas av sjöfartsstyrelsen.

Sjöfartsstyrelsen

Sjöfartsstyrelsen föreslår, att anslaget för budgetåret 1968/69 förs upp med 290 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under den allmänna sjöfartsöversikten biträder jag sjöfartsstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Underskott vid vissa statliga hamnar och farleder* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 290 000 kr.

F 7. Bidrag till fiskehamnar m. m.

1966/67 Utgift	4 360 000	Reservation	8 838 000
1967/68 Anslag	1 000		
1968/69 Förslag	1 000		

Från anslaget utgår bidrag till anläggning eller förbättring av hamn, som erfordras för fisket, med högst 90 % av den verkliga byggnadskostnaden. Föreligger särskilda skäl kan högre bidrag utgå. Från anslaget utgår vidare bidrag till underhåll och drift av fiskefyror samt till kostnader för uppförande av säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg. Riktlinjerna för bidragsgivningen återfinns i prop. 1932: 213, 1948: 200, 1962: 1 (bil. 12 p. 82) och 1964: 1 (bil. 8 p. 47). Bestämmelserna för bidragsgivningen är intagna i kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 525) angående statsbidrag till byggande av fiskehamnar.

Sjöfartsstyrelsen

Med hänsyn till den beräknade reservationen föreslår sjöfartsstyrelsen, att anslaget förs upp med formellt belopp av 1 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under den allmänna sjöfartsöversikten biträder jag sjöfartsstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till fiskehamnar m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

F 8. Bidrag till småbåtshamnar m. m.

1966/67 Utgift	2 112 000	Reservation	7 286 000
1967/68 Anslag	4 207 000		
1968/69 Förslag	2 600 000		

Med anslaget avses att ge kollektiv restitution för erlagd bensinskatt genom att disponera automobilskattemedel för ändamål som tjänar den mindre sjöfartens intressen. Bidrag utgår till byggande och underhåll av hamnar, bryggor och farleder, avsedda att tjäna den mindre sjöfartens och motorbåtstrafikens intressen, med högst 90 % av den verkliga kostnaden inkl. projektering. Föreligger synnerliga skäl utgår bidrag även med högst 70 % av kostnaden för marklösen. Riktlinjer för bidragsgivningen framgår av bl. a. prop. 1935: 1 (VI ht p. 23) och 1964: 1 (bil. 8 p. 49). Bestämmelserna för bidragsgivningen återfinns i kungörelsen den 17 maj 1935 (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder (ändrad 1955: 682 och 1964: 282).

Sjöfartsstyrelsen

Sjöfartsstyrelsen föreslår, att anslaget med hänsyn till förefintlig reservation förs upp med 3 600 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under den allmänna sjöfartsöversikten föreslår jag att anslaget för nästa budgetår tas upp med 2,6 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till småbåtshamnar m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Övriga sjöfartsändamål

F 9. Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader

1966/67 Utgift	1 000
1967/68 Anslag	1 000
1968/69 Förslag	1 000

Handelsflottans pensionsanstalt handlägger ärenden om sjömanspensionering enligt reglementet för anstalten den 2 juni 1961 (nr 302).

Enligt lagen den 2 juni 1961 (nr 300) om redareavgift för sjöfolks pensionering skall redare erlægga avgift för beredande av pension åt sjömän, vilka som manskap varit påmönstrade svenskt handelsfartyg.

Finansieringen av de med pensionsanstaltens verksamhet förenade administrationskostnaderna sker med redareavgifterna samt med avkastningen av en särskild förvaltningskostnadsfond. Av dessa medel tas ett så stort belopp till uppbörd under anslaget som motsvarar summan av anstaltens avlöningar och omkostnader med avdrag för ett formellt belopp av 1 000 kr. Sistnämnda belopp utgör den anslagsmässiga nettoutgiften.

A. Avlöningar	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Anstalten	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Antal anställda	5	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	178 000	+ 9 000	+ 9 000
Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000	+ 3 000	+ 3 000
	185 000	+ 12 000	+ 12 000
<i>B. Omkostnader</i>			
	24 000	+ 3 000	+ 3 000
	209 000	+ 15 000	+ 15 000

Handelsflottans pensionsanstalt

1. Löneomräkning 12 000 kr.

2. Summan av posterna till avlöningar och omkostnader blir enligt anstaltens förslag (197 000 + 27 000) 224 000 kr. Till uppbörd under anslaget skulle sålunda tas (224 000 — 1 000) 223 000 kr. och medelsanvisning på riksstaten ske med oförändrat 1 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett anslag av 1 000 kr.

F 10. Läkareundersökning av sjöfolk

1966/67 Utgift	524 000
1967/68 Anslag	600 000
1968/69 Förslag	575 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för dels läkarundersökning av sjömän i samband med inskrivning vid sjömanshus och påmönstring på fartyg, dels läkarkontroll av sjömän.

Medicinalstyrelsen

Svenska lungläkarförbundet har framfört önskemål om höjning av ersättningen för skärmbildsundersökning av sjömän från fem till tio kr. Medicinalstyrelsen tillstyrker framställningen. Vid bifall härtill skulle en merkostnad om 200 000 kr. uppkomma. Med hänsyn till att en del av läkarundersökningarna äger rum i utlandet och till en viss osäkerhet i fråga om beräkningsgrunderna kan medelsbehovet begränsas till oförändrat 600 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder inte förslaget om höjd ersättning för skärmbildsundersökning. Med hänsyn till belastningen bör anslaget föras upp med 575 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Läkareundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kr.

F 11. Bidrag till vissa resor av sjöfolk

1966/67 Utgift	265 000
1967/68 Anslag	350 000
1968/69 Förslag	325 000

Från anslaget utgår bidrag för att bereda sjöfolk i utrikes fart dels fria hemresor, dels lägre biljettkostnader vid vissa resor inom landet.

Sjöfartsstyrelsen

Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget minskas med 25 000 kr. till 325 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder sjöfartsstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Bidrag till vissa resor av sjöfolk* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kr.

F 12. Avsättning till handelsflottans välfärdsfond

1966/67 Utgift	455 000
1967/68 Anslag	825 000
1968/69 Förslag	700 000

Enligt lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk (ändrad senast 1966: 54) skall sjömän och redare erlägga en särskild välfärdsavgift med tio öre för dag och sjöman under den tid sjömannen varit för utrikes fart påmönstrad svenskt handelsfartyg. Avgiften betalas till hälften av sjömannen och till hälften av redaren. Statens bidrag till löpande utgifter för välfärdsarbetet bestrids från förevarande anslag och skall uppgå till samma belopp som inflyter i avgifter från sjömän och redare. Välfärdsarbetet för sjöfolk planläggs och samordnas av handelsflottans välfärdsråd.

Handelsflottans välfärdsråd

Nettoutgiften under budgetåret 1966/67 understeg avsevärt det anslagna beloppet. Detta beror på att beloppet för influtna välfärdsavgifter på grund av den fortgående rationaliseringen inom handelsflottan tenderar att minska och att en viss eftersläpning förekommer vid uppbörden av välfärdsavgifterna. Då beräkningen av nuvarande anslag grundar sig på utgiften under en följd av år, uppräknad med hänsyn till att välfärdsavgifterna höjdes år 1966, föreslår välfärdsrådet att anslaget förs upp med oförändrat belopp om 825 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen bör anslaget föras upp med 700 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

F 13. Understöd åt skärgårdsrederier m. m.

1966/67 Utgift	346 000
1967/68 Anslag	500 000
1968/69 Förslag	600 000

Från anslaget bestrids avtalsenligt vissa kostnader för upprätthållande av båttrafiken i Stockholms skärgård.

Båttrafiken bedrevs under budgetåret 1966/67 av ett av Vaxholms stad under större delen av året ägt rederi, Waxholms Ångfartygs AB, enligt avtal träffade 1963 och 1964 mellan företrädare för staten, Stockholms stad, Stockholms läns landsting, Vaxholms stad samt Österåkers, Ljusterö och Blidö

kommuner. För avtalen har redogjorts i 1964, 1965 och 1966 års statsverkspropositioner (1964: bil. 8 p. 51, 1965: bil. 8 p. D 27, 1966: bil. 8 p. D 16).

Statens avtalsenliga andel i driftunderskottet under rederiets andra verksamhetsår (1 oktober 1965—30 september 1966) uppgick till 880 600 kr. vilket var avsevärt mer än som ursprungligen beräknats. Rapporter om driften under bolagets tredje verksamhetsår visade tidigt på minst samma subventionsbehov. Bl. a. med anledning härav upptogs under början av år 1967 förhandlingar mellan berörda parter om överförande av båttrafiken på annan huvudman m. m.

Den 10 maj 1967 träffades nytt avtal mellan staten, kommunalförbundet för Stockholms stads och läns regionala frågor (KSL), Vaxholms stad, Blidö kommun och Österåkers kommun om båttrafik i Stockholms skärgård. I avtalet förutsattes att Vaxholms stad senast den 1 juni 1967 överlät samtliga aktier i Waxholms Ångfartygs AB till KSL. Genom KSL har Stockholms stad och Stockholms läns landsting åtagit sig att svara för båttrafiken. Staten har åtagit sig att till KSL lämna bidrag till kostnaderna för båttrafikens upprätthållande med 37 % av underskottet, dock med högst 550 000 kr. per år t. o. m. den 30 september 1974 och med högst 520 000 kr. per år från den 1 oktober 1974 t. o. m. den 30 september 1984. Beloppen är indexreglerade. Kungl. Maj:t har godkänt avtalet den 30 juni 1967.

Det nya avtalet innebär för statens del ett fullföljande av åtagandena enligt 1963 och 1964 års avtal samt en anpassning till de förutsättningar, som låg till grund för de till avtalen hörande ekonomiska kalkylerna. För budgetåret 1968/69 synes böra anvisas ett belopp om 600 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Understöd åt skärgårdsrederier m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

G. Institut m. m.**G 1. Transportnämnden: Förvaltningskostnader**

1967/68 Anslag	1274 000
1968/69 Förslag	594 000

¹ Avser tiden 1/1—30/6 1968.

Enligt riksdagens beslut den 12 maj 1967 (prop. 55, SU 89, rskr 204) har en ny myndighet för vissa beredskapsfrågor m. m., transportnämnden, inrättats fr. o. m. 1 januari 1968. Transportnämnden har övertagit centrala civila transportkommitténs arbetsuppgifter samt vissa inom statens biltrafiknämnd handlagda tillståndsärenden m. m. Statens biltrafiknämnd och centrala civila transportkommittén upphörde med utgången av år 1967.

Transportnämnden är central myndighet för planläggningen av den civila transportregleringsverksamheten vid krig eller krigsfara. Nämnden svarar vidare för bl. a. beredskapsplanläggningen i fråga om landsvägstransporter, handhar tillståndsgivningen för internationella landsvägstransporter, fastställer rikets indelning i lokalområden för beställningstrafik för godsbefordran m. m. samt handhar statsbidragsgivningen till viss linjetrafik på landsbygden enligt kungörelsen den 7 maj 1965 (nr 201).

Transportnämnden leds av en nämnd med fem ledamöter som utses av Kungl. Maj:t. Till sitt förfogande har nämnden en rådgivande delegation i vilken ingår nämndens ordförande samt företrädare för överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen, postverket, statens järnvägar, statens vägverk, sjöfartsverket, luftfartsverket, statens jordbruksnämnd och överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Transport-	Dep.chefen
		nämnden	
<i>A. Avlöningar</i>			
<i>Tjänster</i>			
Antal anställda	11	—	—
 <i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	225 000	+ 265 000	+ 261 000
Arvoden och särskilda ersättningar	14 000	+ 17 000	+ 17 000
	239 000	+ 282 000	+ 278 000

² Avser tiden 1/1—30/6 1968.

B. Omkostnader

1. Sjukvård	1 000	+	1 000	+	1 000
2. Reseersättningar	9 000	+	16 000	+	16 000
3. <i>Expenser</i>					
a) Bränsle, lyse, vatten	25 000	+	25 000	+	25 000
b) Övriga expenser					
	35 000	+	42 000	+	42 000
	274 000	+	324 000	+	320 000

¹ Avser tiden 1/1—30/6 1968.

Transportnämnden

1. Ökningen av kostnaderna beror främst på att anslaget för innevarande budgetår beräknats endast för tiden 1/1—30/6 1968.

2. Löneomräkning 22 000 kr.

3. Budgetåret 1966/67 uppgår reseersättningarna för centrala civila transportkommittén och den del av biltrafiknämndens verksamhet som skall övertas av transportnämnden till sammanlagt 26 100 kr. Resekostnaderna för dessa ändamål beräknas bli i huvudsak oförändrade (16 000 kr.).

Departementschefen

Transportnämnden har övertagit centrala civila transportkommitténs arbetsuppgifter. Vidare har nämnden övertagit vissa arbetsuppgifter från statens biltrafiknämnd bl. a. bidragsgivningen till icke lönsamma busslinjer på landsbygden. Transportnämnden är även central myndighet för planläggning av den civila transportregleringsverksamheten vid krig eller krigsfara.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 594 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Transportnämnden: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 594 000 kr., därav tre fjärdedelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

G 2. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar

1966/67 Utgift	10 009 600
1967/68 Anslag	9 394 000
1968/69 Förslag	10 130 000

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har till uppgift att inhämta tillförlitlig kännedom om Sveriges meteorologi och hydrologi samt att delta i det internationella samarbetet på dessa områden. I institutets uppgifter ingår bl. a. att anordna och övervaka meteorologiska och hydro-

logiska observationer och mätningar inom landet och att bearbeta insamlat material. Vidare handhar institutet den allmänna väderlektjänsten, stormvarningstjänsten och kusttjänsten samt den civila flygväderlektjänsten. Institutet utför undersökningar och utredningar på uppdrag av offentlig myndighet eller enskild.

Institutet är organiserat på tre byråer — väderleksbyrån, klimatbyrån och hydrologiska byrån — samt två fristående avdelningar — forsknings- och undervisningsavdelningen samt kansliavdelningen.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Institutet	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal.....	59	—	—
Övrig personal.....	192	—	—
	251	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.....	7 353 400	+ 511 600	+ 511 600
Arvoden till sakkunniga m. m.....	25 800	+ 6 200	+ 200
Arvoden till observatörer.....	1 918 000	+ 210 200	+ 210 200
Ersättningar till timplärare.....	96 800	+ 14 000	+ 14 000
	9 394 000	+ 742 000	+ 736 000

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

1. Posten Arvoden till sakkunniga m. m., som i stort sett varit oförändrad sedan budgetåret 1963/64, bör räknas upp med ca 25 % eller med 6 000 kr. Medel för höjning av arvoden till institutets deltidsanställda observatörer har inte erhållits för åren 1966—1967. En ökning bör därför ske med 16 % eller 210 000 kr. Genom att tre synoptiska stationer dras in, kan höjningen dock begränsas till 180 000 kr. Sammanlagt föreslås sålunda ett ökat medelsutrymme för ifrågavarande arvoden med 186 000 kr.

2. Löneomräkning 556 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*:
Avlöningar för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag
 av 10 130 000 kr.

G 3. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader

1966/67 Utgift	2 249 800
1967/68 Anslag	2 404 000
1968/69 Förslag	2 474 000

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Institutet	Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.....	25 000	—	—
2. Resersättningar.....	133 000	+ 17 000	+ 21 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten.....	38 000	+ 10 000	+ 10 000
b) Övriga expenser.....	363 000	+ 56 000	+ 22 000
4. Publikationstryck.....	98 000	+ 10 000	+ 7 000
5. Biblioteket.....	10 000	+ 1 000	—
6. Kostnader för maskinell databehandling.....	733 000	+ 15 000	+ 15 000
7. Telegramkostnader m. m.....	1 044 000	—	—
8. Särskilda uppbördsmedel:			
Försäljning av publikationer.....	40 000	—	— 5 000
	2 404 000	+ 109 000	+ 70 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 2 474 000 kr.

G 4. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.

1966/67 Utgift	722 800
1967/68 Anslag	857 000
1968/69 Förslag	922 000

	Beräknad ändring 1968/69	
	Institutet	Dep.chefen
1. Automatiska kostnadsökningar.....	+ 85 000	+ 45 000
2. Driftkostnad för mottagningsenhet för datainsamling från automatiska väderleksstationer.....	+ 5 000	+ 5 000
3. Driftkostnader för automatiska väderleksstationer.....	+ 15 000	+ 15 000
	+ 105 000	+ 65 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 922 000 kr.

G 5. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Nyanskaffning av instrument m. m.

1966/67 Utgift	715 300	Reservation	1248 100
1967/68 Anslag	300 000		
1968/69 Förslag	300 000		

¹ Reservationen är i sin helhet bunden till utbetalningar, som skall verkställas under budgetåret 1967/68.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

1. Institutet har de senaste åren bedrivit en omfattande försöksverksamhet rörande automatiseringen av de synoptiska observationerna och deras insamling. Ett svenskt system finns nu planerat i detalj och bör bli föremål för ingående prov. Detta system består av grupper av hel- och halv-automatiska observationsstationer samt för varje sådan grupp en central automatisk station för insamling av data från observationsstationerna. Från insamlingscentralen överförs observationsmaterialet till institutet, där det direkt matas in i datamaskinen, som framställer erforderliga analys- och förändringskartor. Observationsinsamlingen blir härigenom snabbare och effektivare samt mindre personalkrävande än med nuvarande system. Kostnaderna för en datainsamlingsstation beräknas till 103 000 kr. samt för tre automatiska väderleksstationer till 115 000 kr. Sammanlagt behövs således 218 000 kr.

2. Det har vid vattenståndsmätningar visat sig nödvändigt att i ökad utsträckning utnyttja automatiskt registrerande instrument, bl. a. beroende på ökade svårigheter att skaffa observatörer. Institutet föreslår nyanskaffning av tio pglar, som kan stansa mätvärdena på hållremсор, vilka sedan direkt kan matas in i en datamaskin. Härför beräknas sammanlagt 55 000 kr.

3. För vattenståndsavläsningar i brunnar erfordras fem elektriska linpeglar, vilka ger noggrannare resultat än konventionella linpeglar. Härför erfordras ett belopp av 3 000 kr.

4. Det ökade behovet av vattentäkt har medfört, att grundvattentillgångarna blivit otillräckliga. Man har därför tvingats att tillgripa ytvatten och många gånger även mindre vattendrag. För institutets del föreligger ett länge eftersatt behov av stationer i små vattendrag för att få ett rimligt antal typexempel. Institutet föreslår, att åtminstone en Thompson-mättdamm jämte instrumenthus och registrerande pgl anskaffas till en beräknad kostnad av 54 000 kr.

Sammanlagt föreslås en medelsanvisning av 330 000 kr. innebärande en ökning jämfört med innevarande budgetår om 30 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:*
Nyanskaffning av instrument m. m. för budgetåret 1968/69
anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

G 6. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet

1966/67 Utgift	3 607 400
1967/68 Anslag	3 100 000
1968/69 Förslag	3 100 000

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Institutet	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Antal anställda.....	103	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän m. m.....	2 280 000	—	—
Omkostnader.....	820 000	—	—
	3 100 000	—	—

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Institutet föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp för budgetåret 1968/69.

Departementschefen

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*:
Uppdragsverksamhet för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.

G 7. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten

1966/67 Utgift	6 166 600		
1967/68 Anslag	6 053 000		
1968/69 Förslag	6 416 000		
	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Institutet	Dep.chefen
<i>A. Avlöningar</i>			
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal.....	45	+ 2	+ 1
Övrig personal.....	121	+ 1	+ 1
	166	+ 3	+ 2
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän.....	5 123 000	+ 411 000	+ 363 000
<i>B. Omkostnader</i>			
1. Sjukvård m. m.....	7 000	+ 1 000	+ 1 000
2. Reseersättningar.....	110 000	—	—
3. Expenser.....	116 000	+ 12 000	+ 11 000
4. Kostnader för underhåll av instrumentutrustning m.m.	100 000	+ 10 000	+ 8 000
5. Kostnader för maskinell databehandling.....	320 000	—	—
6. Telekommunikationer.....	277 000	— 9 000	— 20 000
	6 053 000	+ 425 000	+ 363 000

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

1. Institutet upprepar det i fjolårets petitaskrivelse framförda yrkandet om en tjänst som statsmeteorolog i Ae 24 vid Arlanda flygväderlekstjänst för att möta den flygande personalens krav på utökad muntlig väderleksinformation. Innehavaren av tjänsten skall dessutom vara vikarie för föreståndaren för flygväderlekstjänsten (44 580 kr.).

2. Väderlekstjänsten för den civila luftfarten i övre Norrland ombesörjs av den militära väderlekstjänsten i Luleå under dess ordinarie öppethållningstid. Betjäningen av civilflyget inom området på annan tid, som hittills också handhåfts av ifrågavarande flygväderlekstjänst mot särskild ersättning, ombesörjs sedan maj 1967 på försök av flygväderlekstjänsten vid Sundsvall/Härnösands flygplats. Då en sådan ordning visat sig innebära fördelar i olika hänseenden, föreslås den få permanent karaktär. Härvid behövs en personalförstärkning vid sistnämnda flygväderlekstjänst med en meteorolog i Ag 15/Ae 19 och ett kartbiträde i högst Ae 11 (49 320 kr.).

3. För den i det föregående föreslagna personalökningen beräknas ett ökat medelsbehov för obekvämtidstillägg med 10 000 kr.

4. Löneomräkning 307 100 kr.

5. Driftkostnaderna för de nya instrument, som föreslås anskaffade med anlåtande av luftfartsverkets investeringsanslag Utrustning för flygväderlekstjänsten, beräknas till 4 000 kr. Härav avser 2 000 kr. driften av en transmissometer samt 2 000 kr. driften av två byvindmätare. För automatiska utgiftsstegringar beräknas 6 000 kr. Sammanlagt erfordras således 10 000 kr.

6. Posten till telekommunikationer bör i anledning av automatiska utgiftsstegringar räknas upp med 7 000 kr. Vidare fordras 11 000 kr. — varav 3 000 kr. av engångskaraktär — för anskaffning av utrustning för duplicering av höjdvindsprognoser vid flygväderlekstjänsterna i Stockholm-Bromma och Göteborg-Torslanda. Ett engångsbelopp för budgetåret 1967/68 om 27 000 kr. avgår, vilket innebär ett minskat medelsbehov under posten med 9 000 kr.

Yttrande

Luftfartsverket tillstyrker tjänsten vid Stockholm-Arlanda flygväderlekstjänst, likaså den begärda personalförstärkningen vid Sundsvall/Härnösands flygväderlekstjänst med en meteorolog och ett kartbiträde eftersom omorganisationen kommer att ge en betydande nettobesparing för verket.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 6 416 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. ytterligare en meteorolog och ett kartbiträde (2). Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*:

Väderlektjänst för luftfarten för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 6 416 000 kr.

G 8. Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.

1966/67 Utgift	950 200
1967/68 Anslag	1 275 000
1968/69 Förslag	1 621 000

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Vid sammanträde i Stockholm den 20 september 1967 mellan representanter för svenska och norska myndigheter har utgifterna för väderleksstationer i Nordatlanten för budgetåret 1968/69 beräknats till 5 180 000 norska kr., innebärande en ökning i förhållande till innevarande år med 575 000 norska kr. Härvid har en uppräknig skett med 310 000 kr. för ökade löneutgifter av automatisk karaktär, med 135 000 kr. för höjda oljepriser, med 100 000 kr. för ökade reparations- och underhållskostnader samt med 30 000 kr. för höjda priser på skeppsförnödenheter och meteorologisk utrustning.

Från ICAO utgår bidrag till Sverige och Norge för fartygens drift. Bidraget förväntas nästa budgetår uppgå till ca 2 094 000 norska kr., innebärande en minskning med 232 000 norska kr. Det utgiftsbelopp, som efter avdrag av angivna bidrag återstår att täcka, utgör (5 180 000 - 2 094 000) 3 086 000 norska kr. Med tillämpning av gällande fördelningsgrunder bör Sverige härav svara för 1 820 700 norska kr., vilket motsvarar ca 1 321 000 svenska kr.

Institutet framhåller i sammanhanget, att det kan bli aktuellt att anskaffa ett nytt väderleksskepp för det fall avsikten är att verksamheten även i fortsättningen skall drivas i nuvarande omfattning. De problem, som sammanhänger med väderleksskeppsorganisationens framtida utformning, kommer att behandlas vid en internationell konferens i Paris i mars 1968.

Sveriges bidrag till väderleksstationer på Grönland m. m. för budgetåret 1968/69 kan med ledning av tillgängliga uppgifter beräknas till 300 000 kr. Vid kostnadsfördelningen har för Sveriges del räknats med en procentuell andel av flygtrafiken över nordatlantområdet med 1,87 %. Detta innebär en minskning i förhållande till beräkningen för innevarande år, enligt vilken motsvarande procenttal är 2,0. Till följd härav bedöms denna delpost kunna upptas med oförändrat belopp trots ökade underhållskostnader.

Det sammanlagda medelsbehovet blir sålunda (1 321 000 + 300 000) 1 621 000 kr., innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 346 000 kr.

Departementschefen

Institutets beräkning av medelsbehovet för väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland har inte gett mig anledning till erinran. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 621 000 kr.

G 9. Statens väginstitut

1966/67 Utgift	1 189 000
1967/68 Anslag	1 563 000
1968/69 Förslag	1 699 000

Statens väginstitut är centralt organ för den med statsmedel bedrivna vägforskningen. Institutet handlägger vägtekniska och vägtrafiktekniska ärenden i den mån dessa inte ankommer på annan statlig myndighet. I institutets uppgifter ingår bl. a. att utföra vetenskapliga undersökningar och praktiska försök samt att bearbeta och, när det anses lämpligt, offentliggöra resultat som erhålls vid verksamheten.

Institutet biträder statens vägverk och, i den mån arbetet i övrigt tillåter det, annan statlig myndighet, kommunal myndighet eller enskild med vägtekniska och vägtrafiktekniska undersökningar och utredningar. För uppdrag som institutet fullgör uppbär institutet ersättning enligt grunder som fastställs av Kungl. Maj:t eller enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande av institutet.

Institutets verksamhet bedrivs på fem forskningsavdelningar, nämligen beläggningsavdelningen, bärighetsavdelningen, geologiska avdelningen, maskintekniska avdelningen och trafiktekniska avdelningen. Vidare finns ett administrativt och ett tekniskt kansli.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69 Väginstitutet Dep.chefen	
A. Avlöningar			
<i>Tjänster</i>			
<i>Statens väginstituts verksamhet i allmänhet</i>			
Antal anställda	52	—	—
<i>Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning</i>			
Antal anställda	66	— 5	— 5
	118	— 5	— 5
 <i>Anslag</i>			
<i>Avlöningar till tjänstemän</i>			
Statens väginstituts verksamhet i allmänhet	1 883 000	+ 263 000	+ 123 000
Arvoden och särskilda ersättningar	11 000	+ 3 000	+ 3 000
Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning	1 836 000	+ 189 000	—
	3 730 000	+ 455 000	+ 126 000

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Väginstitutet	Dep.chefen
B. Omkostnader			
I. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet			
1. Sjukvård m. m.	4 000	—	—
2. Reseersättningar	32 000	—	—
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	40 000	— 15 000	— 15 000
b) Övriga expenser	107 000	— 30 000	— 30 000
4. Publikationstryck	20 000	—	—
5. Övriga utgifter			
a) Materialkostnader m. m.	128 000	+ 62 000	+ 37 000
b) Tekniska inventarier och maskiner	50 000	—	—
c) Kostnader för förhyrd datamaskintid m.m....	7 000	+ 33 000	+ 18 000
d) Underhåll av tomt och gata	24 000	—	—
e) Bibliotek	9 000	—	—
f) Avgifter för deltagande i fortbildningskurser...	2 000	—	—
	423 000	+ 50 000	+ 10 000
II. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning.....	1 610 000	— 43 000	—
	2 033 000	+ 7 000	+ 10 000
C. Särskilda uppördsmedel			
Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	4 200 000	—	—
Nettoutgift	1 563 000	+ 462 000	+ 136 000

Statens väginstitut

1. Löneomräkning: allmän verksamhet (263 000) och uppdragsverksamhet (364 512).

2. Höjning av vissa arvoden (+ 3 000).

3. En minskning av personalen för uppdragsverksamhet kan förutsättas på grund av att uppdragen från högertrafikkommissionen upphör (— 175 512).

4. Införandet av en mera fullständig kostnadsredovisning har visat att en viss omfördelning av omkostnaderna mellan den allmänna verksamheten och uppdragsverksamheten är motiverad. Vidare ökar kostnaderna för datamaskintid (7 000).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 1 699 000 kr. Jag har härvid bl. a. beaktat den minskning av personalen inom verksamheten för särskilda uppdragsgivares räkning som väginstitutet beräknat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens väginstitut* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 699 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

G 10. Statens väginstitut: Utrustning

1966/67 Utgift	78 000	Reservation 99 000
1967/68 Anslag	170 000	
1968/69 Förslag	170 000	

Från anslaget bestrids kostnaderna för anskaffning av utrustning för statens väginstituts verksamhet i allmänhet.

Statens väginstitut

Vid väginstitutets maskintekniska avdelning bedrivs viss fordonsteknisk forskning. För de fortsatta studierna måste en inriktning ske mot s. k. simuleringsteknik. Det är härvid nödvändigt att anskaffa simuleringstrustning omfattande bl. a. en analogmaskin. Denna skall användas även av institutets övriga avdelningar. Dessutom förutsätts visst sambruk med statens trafiksäkerhetsråd. Beslut har fattats om anskaffning av en analogmaskin till en kostnad av ca 250 000 kr. Maskinen kan vid behov byggas ut och beräknas fullt klar kosta omkring 800 000 kr. Institutet avser att vid framtida utbyggnad bestrida kostnaderna härför med medel från uppdragsverksamheten. Utöver anskaffningen av analogmaskinen behövs omfattande kompletteringar av institutets utrustning. Institutet begränsar sin anslagsframställning till 200 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens väginstitut: Utrustning* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

G 11. Statens geotekniska institut: Avlöningar

1966/67 Utgift	1 326 000
1967/68 Anslag	1 268 000
1968/69 Förslag	1 345 000

Statens geotekniska institut handlägger geotekniska ärenden i den mån handläggningen av dessa inte ankommer på annan statlig myndighet. I institutets uppgifter ingår bl. a. att bedriva forskning samt utföra vetenskapliga undersökningar och praktiska försök, att bearbeta och när det anses lämpligt, offentliggöra resultat som erhålls vid verksamheten, att utprova nya metoder för markförstärkning och att biträda statliga och kommunala myndigheter samt enskilda med geotekniska undersökningar och utredningar.

Institutet är organiserat på tre forsknings- och konsultationsavdelningar, en laboratorieavdelning och en mekanisk avdelning samt ett tekniskt och ett administrativt-kameralt kansli.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Institutet	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Antal anställda	31	+ 9	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	1 261 000	+ 454 000	+ 75 000
Arvoden och särskilda ersättningar	7 000	+ 2 000	+ 2 000
	1 268 000	+ 456 000	+ 77 000

Statens geotekniska institut

Utvecklingen inom byggnads- och anläggningsverksamheten ställer allt större krav på insatser från institutets sida. De årliga kostnaderna för geotekniska arbeten i vad avser vägar, broar, flygfält, industrier, bostadshus m. m. beräknas f. n. uppgå till 1,5 miljarder kr. Det är av stor betydelse att de geotekniska problemen i samband med detta byggande blir riktigt bedömda och rationellt lösta. För att detta skall kunna ske fordras ett omfattande forsknings- och utvecklingsarbete. För institutets del gäller att det sedan 1963 års omorganisation inte skett någon förstärkning av de personella resurserna för institutets allmänna verksamhet, till vilken det egentliga forskningsarbetet är att hänföra och vilken utgiftsmässigt belastar bl. a. förevarande anslag. Med hänsyn till utvecklingens krav är det angeläget att en successiv förstärkning av forskningsresurserna nu kommer till stånd. En sådan upprustning är också en förutsättning för ett effektivt bedrivande av institutets uppdragsverksamhet. Särskilt framhålls behovet av en ökad forskning rörande grundläggningsproblem i samband med husbyggnader med hänsyn till den ekonomiska betydelsen av rationalisering och effektivisering på bl. a. bostadsbyggandets område.

1. Vid 1963 års omorganisation av institutet inrättades två forsknings- och konsultationsavdelningar. Fr. o. m. budgetåret 1964/65 har en tredje sådan avdelning inrättats. I motsats till vad som är fallet med de båda förstnämnda avdelningarna gäller för den sistnämnda, att verksamheten där i sin helhet bestrids med medel från uppdragsverksamheten. Något utrymme finns med en sådan ordning inte för den forskning, som samtliga här berörda avdelningar förutsatts ägna sig åt. Liksom i föregående års anslagsframställningar understryker institutet nödvändigheten av att paritet nu skapas genom att även den tredje avdelningen, som avses främst inrikta sig på grundläggningsproblem vid bostads- och industribyggen, får tjänster för allmän verksamhet. I första hand bör därvid tjänsten som överingenjör och chef för avdelningen i Ce 1, en tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 26 och en tjänst som forskningsingenjör i Ae 21 överföras från uppdragsverksamheten till den allmänna verksamheten. Vidare bör för denna inrättas två nya tjänster, nämligen en avdelningsdirektör i Be 5 och en kansliskrivare i Ae 11 (243 700 kr.).

2. Enligt organisationsplanen finns för den allmänna verksamheten på laboratorieavdelningen endast en laboratorieassistent. För att tillgodose behovet av ytterligare arbetsbiträde i forskningsarbetet bör en på avdelningen befintlig tjänst som förste laboratorieassistent i Ae 15 överföras från uppdragsverksamheten till den allmänna verksamheten (28 000 kr.).

3. Ett genomförande av förslagen om upprustning av institutets personella resurser för forskningsverksamhet medför, att mekaniska avdelningens uppgifter i större utsträckning kommer att inriktas på forskningsbetonade konstruktions- och utvecklingsarbeten. Med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, som därvid fortsättningsvis kommer att åvila chefen för konstruktionskontoret, bör kostnaderna för dennes tjänst — förste forskningsingenjör i Ag 26 — bestridas med medel från avlöningsanslaget och inte som hittills från anslaget till uppdragsverksamhet. Av samma skäl bör inom avdelningens verkstadssektion två tjänster — en förste verkmästare i Ae 18 och en tekniker i Ae 13 — överföras från uppdragsverksamheten till den allmänna verksamheten och således belasta förevarande anslag (107 300 kr.).

4. Löneomräkning 77 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 345 000 kr.

G 12. Statens geotekniska institut: Omkostnader

1966/67 Utgift	239 000		
1967/68 Anslag	279 000		
1968/69 Förslag	278 000		
		1967/68	Beräknad ändring 1968/69
			Institutet Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.	5 000		— —
2. Reseersättningar	22 000	+ 3 000	+ 5 000
3. <i>Expenser:</i>			
a) Bränsle, lyse, vatten	25 000		— —
b) Övriga <i>expenser</i>	63 000	+ 52 000	+ 4 000
4. Publikationstryck	25 000		— —
5. <i>Övriga utgifter:</i>			
a) Underhåll och anskaffning av apparater och redskap för forskning	56 000	+ 6 000	+ 3 000
b) Kostnader för provfält, förbrukningsmateriel m. m.	12 000	+ 1 000	+ 1 000
c) Böcker och tidskrifter	9 000	+ 6 000	+ 1 000
d) Utbildning och förslagsverksamhet	—	+ 11 000	+ 5 000
6. Geoteknisk verksamhet i Götaälvdalen	70 000	— 20 000	— 20 000
	287 000	+ 59 000	— 1 000
Särskilda uppbördsmedel			
7. Inkomster av försålda publikationer	8 000		— —
Nettoutgift	279 000	+ 59 000	— 1 000

Statens geotekniska institut

1. Med hänsyn till den pågående snabba tekniska utvecklingen inom fackområdet är det angeläget, att institutets personal ges möjlighet till successiv fortbildning. För ändamålet bör utbildningsverksamhet anordnas i institutets regi. Möjlighet bör även finnas att låta anställda delta i viss undervisning utanför institutet. För en försöksverksamhet av angivet slag beräknas ett medelsbehov om 10 000 kr. Vidare bör i anslutning till en planerad förslagsverksamhet inom institutet visst medelsutrymme beräknas, som gör det möjligt att belöna mera värdefulla förslag från de anställdas sida till olika slags förbättringar i institutets verksamhet. För ändamålet upptas 1 000 kr. Sammanlagt begärs sålunda en uppräknig med 11 000 kr. under en ny delpost, förslagsvis benämnd Utbildning och förslagsverksamhet.

2. Institutet, som fungerar som centralt organ vid övervakning av stabilitetsförhållandena i Götaälvdalen, disponerar för innevarande budgetår 70 000 kr. för geoteknisk verksamhet därstädes. För nästa budgetår kan medelstillelningen begränsas till 50 000 kr. Av beloppet behövs 16 000 kr. för fortsatt mätning av grundvattentryck och markrörelser utmed älven, 6 000 kr. för allmän inspektion av älvstränderna för kontroll av eventuella stabilitetsförändringar, 5 000 kr. för kompletterande undersökningar i samband med inträffade utglidningar, 18 000 kr. för annan kontroll- och besiktningsverksamhet, viss rådgivning m. m. samt 5 000 kr. för diverse och oförutsett.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 278 000 kr.

G 13. Statens geotekniska institut: Uppdragsverksamhet

1966/67 Utgift	1 791 000
1967/68 Anslag	1 750 000
1968/69 Förslag	2 000 000

1967/68	Beräknad ändring 1968/69
	Institutet Dep.chefen

*A. Avlöningar**Tjänster*

Antal anställda.....	46	— 7	—
----------------------	----	-----	---

Anslag

Avlöningar till tjänstemän.....	1 317 000	— 102 000	+ 192 000
Avlöningar till tillfällig personal.....	—	+ 50 000	—

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Institutet	Dep.chefen
<i>B. Omkostnader</i>			
1. Sjukvård m. m.	3 000	—	—
2. Reseersättningar.	125 000	+ 10 000	+ 10 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten.	25 000	—	—
b) Övriga expenser.	50 000	+ 10 000	+ 8 000
4. Övriga utgifter.	230 000	+ 170 000	+ 40 000
	1 750 000	+ 138 000	+ 250 000

Statens geotekniska institut

Institutet konstaterar, att intäkterna av uppdragsverksamheten, vilka tidigare under en följd av år varit tämligen konstanta och haft storleksordningen 1,3 milj. kr. per budgetår, under 1965/66 ökade till ca 1,9 milj. kr. och under 1966/67 till ca 2,2 milj. kr. Större delen härav hänförde sig till inkomster av uppdrag för det statliga vägväsendet. För budgetåret 1968/69 räknar institutet med att intäkterna skall bibehållas ungefär vid nuvarande nivå.

1. I enlighet med förslag under institutets avlöningsanslag bör sju tjänster överföras från uppdragsverksamheten till allmänna verksamheten.

2. För nästa budgetår bör uppföras en särskild delpost — Avlöningar till tillfällig personal — för bestridande av bl. a. kostnader för hantlangning i samband med fältarbeten. Lönekostnaderna för sådant hantlangningsarbete uppgick under budgetåret 1966/67 till drygt 46 000 kr. Posten föreslås upptagen med 50 000 kr.

3. Löneomräkning 192 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 2 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

G 14. Statens geotekniska institut: Utrustning

1966/67 Utgift	95 000	Reservation 5 000
1967/68 Anslag	200 000	
1968/69 Förslag	150 000	

Statens geotekniska institut

Inom institutet har utarbetats en anskaffningsplan, som representerar en totalkostnad av 700 000 kr. I planen har beaktats dels behovet att komplettera institutets utrustning så att denna motsvarar den tekniska utvecklingens krav, dels nödvändigheten att genomföra en långtgående mekanisering och rationalisering inom institutets verksamhetsområde för att klara

problem som följer med de successiva löne- och prisstegringarna och svårigheterna överhuvud att rekrytera personal. Anskaffningarna avser geoteknisk fältutrustning, verkstadsmaskiner, geoteknisk och kemisk laboratorieutrustning samt foto- och mätapparater.

Av de 700 000 kr. som behövs för anskaffningarna har 200 000 kr. ställts till förfogande för innevarande budgetår. I enlighet med planen bör för ettvarv av budgetåren 1968/69 och 1969/70 anvisas 150 000 kr. samt för ettvarv av budgetåren 1970/71 och 1971/72 100 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med institutets förslag torde anslaget böra uppföras med 150 000 kr., vilket innebär en minskning med 50 000 kr. jämfört med innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

G 15. Statens brandinspektion: Avlöningar

1966/67 Utgift	554 380
1967/68 Anslag	546 000
1968/69 Förslag	613 000

Statens brandinspektion har som central förvaltningsmyndighet tillsyn över brandförsvaret i riket. I inspektionens uppgifter ingår bl. a. att ge råd och anvisningar till kommuner och enskilda i frågor av allmän betydelse för brandförsvaret, att verka för att brandförsvaret ordnas ändamålsenligt och att verka för standardisering av brandmateriel. Inspektionen leds av en riksbrandinspektör och är indelad i tre sektioner för handläggning av administrativa ärenden resp. ärenden om det förebyggande och det släckande brandförsvaret. Inspektionen biträder också civilförsvarsstyrelsen i ärenden om civilförsvarets brandtjänst.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Brandinspektionen	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Handläggande personal	6	—	—
Övrig personal	3	+ 1	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	356 000	+ 48 000	+ 27 000
Arvoden till sakkunniga	10 000	+ 10 000	—
Arvoden åt länsbrandinspektörer m. m.	180 000	+ 40 000	+ 40 000
	546 000	+ 98 000	+ 67 000

Statens brandinspektion

1. Brandinspektionen saknar särskild arbetskraft för vaktmästarsysslor som förekommer i mycket stor utsträckning. Medel bör därför beräknas för en expeditivsvakt (20 580 kr.).

2. För att hjälpligt kunna öka brandinspektionens allt för svaga utredningskapacitet föreslås ytterligare 10 000 kr. för arvoden till sakkunniga.

3. Löneomräkning 67 420 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 613 000 kr.

G 16. Statens brandinspektion: Omkostnader

1966/67 Utgift	127 859		
1967/68 Anslag	149 000		
1968/69 Förslag	185 000		
		1967/68	Beräknad ändring 1968/69
			Brandinspektionen
			Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.....	1 000	—	—
2. Reseersättningar åt personal vid statens brandinspektion m. fl.....	27 000	+ 3 000	+ 2 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten.....	1 500	—	—
b) Övriga expenser.....	29 500	+ 61 100	+ 32 000
4. Publikationstryck.....	25 000	+ 3 000	+ 2 000
5. Reseersättningar åt länsbrandinspektörer m. fl.....	65 000	—	—
	149 000	+ 67 100	+ 36 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 185 000 kr. Jag har därvid under delposten till övriga expenser inräknat 30 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 185 000 kr.

G 17. Statens brandskola: Avlöningar

1966/67 Utgift	592 589
1967/68 Anslag	583 000
1968/69 Förslag	699 000

Statens brandskola har till uppgift att i anslutning till brandstadgans kompetensföreskrifter utbilda brandpersonal och skorstensfejare och att genom annan utbildningsverksamhet och brandteknisk forskning främja brandförsvarets utveckling. Utbildningen sker vid en huvudskola och vid kurser som anordnas på olika orter.

	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Brandskolan	Dep.chefen
<i>Tjänster</i>			
Utbildningspersonal	3	—	—
Övrig personal	5	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	578 000	+ 149 000	+ 116 000
Arvoden och särskilda ersättningar	5 000	—	—
	583 000	+ 149 000	+ 116 000

Styrelsen för statens brandskola

1. För ökad expeditionshjälp behövs en förstärkning med 3 000 kr.
2. Löneomräkning 146 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens brandskola: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 699 000 kr.

G 18. Statens brandskola: Omkostnader

1966/67 Utgift	261 962		
1967/68 Anslag	297 000		
1968/69 Förslag	325 000		
	1967/68	Beräknad ändring 1968/69	
		Brandskolan	Dep.chefen
1. Sjukvård m. m.	1 000	—	—
2. Reseersättningar	11 000	+ 1 000	+ 1 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten	20 000	+ 4 000	+ 4 000
b) Övriga expenser	207 500	+ 23 000	+ 19 000
4. Övriga utgifter			
a) Ersättning till kommuner för lokaler och materiel, drivmedel m. m.	14 000	+ 1 000	+ 1 000
b) Ersättning till kommuner för skador på materiel m. m.	500	—	—
c) Diverse utgifter	43 000	+ 4 000	+ 3 000
	297 000	+ 33 000	+ 28 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Statens brandskola: Omkostnader för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kr.

H. Diverse

H 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

1967/68 Anslag	13 702 000
1968/69 Förslag	41 787 000

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 41 787 000 kr.

H 2. Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer

1966/67 Utgift	204 585 000
1967/68 Anslag	194 000 000
1968/69 Förslag	205 000 000

Enligt riksdagens beslut med anledning av prop. 1963:191 (S3LU 1, rskr 424) angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m. erhåller SJ sedan budgetåret 1964/65 ersättning för driftunderskott på det trafiksvaga bannätet. För vart och ett av budgetåren 1964/65—1967/68 har i ersättningen även inräknats 4 milj. kr. som kompensation för intäktsbortfall genom att SJ vid nedläggning av järnväg övergångsvis tillämpar en reducerad taxa för styckeogodssändningar i samtrafik järnväg—billinje. I propositionen förutsattes att en förnyad bandelsundersökning skulle göras vart tredje år. I enlighet härmed gjordes inom SJ år 1966 en ny beräkning av underskottet på det trafiksvaga nätet (1966 års separatredovisning) vilken efter granskning av särskilda sakkunniga inom kommunikationsdepartementet låg till grund för fastställande av ersättning för drift av icke lönsamma järnvägslinjer under budgetåret 1967/68.

Statens järnvägar

I skrivelse den 18 augusti 1967 har styrelsen för statens järnvägar beräknat underskottet på det ersättningsgrundande bannätet för budgetåret 1968/69 till 206 milj. kr. Även denna beräkning har baserats på 1966 års separatredovisning. Härvid har beaktats resultatförbättringar genom in-

träffade och väntade nedläggningar intill utgången av nämnda budgetår. Det ekonomiska resultatet har vidare justerats med hänsyn till löne- och prisförändringar samt till vissa resultatförbättrande åtgärder i övrigt t. o. m. budgetåret 1968/69. Till det framräknade underskottet läggs liksom tidigare budgetår ersättning med 4 milj. kr. för inkomstbortfall genom reduktion av styckeogodsavgifterna. Det sammanlagda ersättningsbehovet för budgetåret 1968/69 uppgår sålunda till $(206 + 4)$ 210 milj. kr. I detta belopp ingår inte kostnaden för erforderliga investeringar i ersättningsberättigade järnvägs-linjer. För dessa investeringar, beräknade till 9 milj. kr. för budgetåret 1968/69, föreslår SJ att avskrivningsanslag liksom för innevarande budgetår anvisas över riksstatens driftbudget.

I avvaktan på affärsverksutredningens ställningstagande till affärsver-kens pensionsberäkningar har fr. o. m. budgetåret 1964/65 förräntnings-kravet för SJ satts ned med hänsyn till att i ersättningsbeloppet för det olön-samma bannätet inkalkylerade, försäkringstekniskt beräknade pensions-kostnader understiger det olönsamma nätets andel av de faktiska pensions-utgifterna. Skillnaden beräknades för budgetåret 1967/68 till 17 milj. kr. För 1968/69 beräknas motsvarande belopp till 19 milj. kr., varmed alltså förräntningskravet föreslås nedsatt detta budgetår.

Departementschefen

Riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken innebär bl. a. att SJ skall ersättas för driftunderskott på de trafiksvaga järnvägslinjer vars trafike-ring belastar SJ från företagsekonomiska synpunkter men på vilka sam-hället anser att trafiken tills vidare måste upprätthållas. Ersättningsens stor-lek skall grundas på en vart tredje år utförd bandelsundersökning. Sådana undersökningar har hittills gjorts år 1963 och år 1966 varvid den sist-nämnda bildar underlag för beräkningen av ersättningen för budgetåren 1967/68—1969/70. En redogörelse för 1966 års undersökning lämnades i prop. 1967: 1 (bil. 8 s. 118—123).

För budgetåret 1968/69 har SJ hemställt om ersättning med sammanlagt 210 milj. kr., varav 4 milj. kr. som ersättning för nedsättning av stycke-ogodsavgifter vid övergång till billinjetrafik. Beräkningen av ersättningsens storlek bygger bl. a. på en bedömning av hur lönekostnader samt besparingar genom nedläggning av ersättningsberättigade banor kan väntas utveckla sig intill budgetårets utgång. Enligt beräkningarna har besparingar genom verkställda bannedläggningar m. m. hittills inte kunnat kompensera per-sonalkostnadsökningarna, och det redovisade underskottet på det ersätt-ningsberättigade bannätet har därför ökat. Av naturliga skäl är det vansk-ligt att bedöma hur de faktorer, som påverkar ersättningsens storlek, kan väntas utveckla sig intill utgången av budgetåret. Särskilt gäller detta löne-kostnaderna samt de besparingar, som väntas av bannedläggningar. Vid mina överväganden har jag funnit att driftersättningen bör utgå med 201

milj. kr., vilket innebär en ökning med 11 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår. Liksom för detta budgetår bör SJ därutöver erhålla 4 milj. kr. som ersättning för det inkomstbortfall, som uppkommer genom att företaget vid nedläggning av järnväg övergångsvis tillämpar en reducerad taxa för styckeodssändningar i samtrafik järnväg—billinje. Jag förordar därför att ersättningen för budgetåret 1968/69 utgår med sammanlagt 205 milj. kr.

Enligt riksdagens beslut i samband med propositionen om trafikpolitiken kräver statsmakterna inte förräntning av investeringar i ersättningsberättigade bandelar. I SJ:s investeringsprogram för nästa budgetår ingår 8,8 milj. kr. för dylika investeringar. I likhet med tidigare år bör dessa i sin helhet avskrivas med anslag på riksstaten. Jag återkommer härtill vid min behandling av investeringarna under statens järnvägars fond på kapitalbudgeten.

I likhet med vad som skett för vart och ett av budgetåren 1964/65—1967/68 förordar jag att SJ:s förräntningskrav för budgetåret 1968/69 sätts ned med hänsyn till att de inkalkylerade, försäkringstekniskt beräknade pensionskostnaderna för det olönsamma bannätet understiger bannätets andel av de faktiska pensionsutgifterna. För budgetåret 1968/69 har SJ beräknat skillnaden till 19 milj. kr. Jag föreslår, att förräntningskravet för budgetåret 1968/69 liksom tidigare i avvaktan på affärsverksutredningens ställningstagande till affärsverkens pensionsberäkningar sätts ned med nämnda belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer* för budgetåret 1968/69 anvisa ett anslag av 205 000 000 kr.

H 3. Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer

1966/67 Utgift	6 852 000	Reservation 48 000
1967/68 Anslag	7 000 000	
1968/69 Förslag	9 000 000	

Anslaget avser att möjliggöra upprätthållandet av linjetrafik på landsbygden genom statsbidrag åt icke lönsam buss- och biltrafik på landsbygdslinjer, som till minst fyra femtedelar ligger utanför stadsplanelagt område. Bidrag utgår för högst en personförande dubbeltur per dag med i regel högst 2 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete. Principerna för bidragsgivningen har närmare angivits i prop. 1961: 98 och prop. 1964: 1 (bil. 8 p. 84). De närmare bestämmelserna för bidragsgivningen har upptagits i kungörelsen den 7 maj 1965 (nr 201) om statsbidrag till viss linjetrafik på landsbygden. Anslagets fördelning har intill utgången av år 1967 ombesörjts av

statens biltrafiknämnd men handläggs fr. o. m. den 1 januari 1968 av transportnämnden.

Statens biltrafiknämnd

Sammanlagt inkom till statens biltrafiknämnd 473 ansökningar om bidrag för 1966 års trafik, varav 43 från statliga företag. Nämnden ansåg 470 ansökningar bidragsgrundande med ett sammanlagt belopp av 6 613 290 kr. Tre av ansökningarna ansågs inte kunna bifallas. Vid den slutliga fördelningen av bidragsanslaget kom bidrag att utgå med sammanlagt 6 775 000 kr.

De 470 sökandena bedrev med ca 4 230 fordon trafik, som för hela trafikrörelsen uppgick till 203,3 milj. vagnkm. Det bidragsgrundande trafikarbetet beräknades till ca 34 milj. vagnkm. De fem nordligaste länen erhöll ca 3,75 milj. kr. eller ca 55 % av totala beloppet. De lägsta bidragen tilldelades Stockholms och Malmöhus län med 8 370 resp. 76 720 kr. — de högsta Västerbottens och Norrbottens län med 1 245 880 resp. 836 730 kr.

Svenska omnibusägareförbundet har under år 1966 till Kungl. Maj:t inkommit med en framställning vari hänvisas till den successivt försämrade ekonomiska situationen för berörda trafikföretag och hemställs om en höjning av det generella maximibidraget enligt bidragskungörelsen från 2 till förslagsvis 3 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete.

Över framställningen har yttranden avgivits av *statskontoret*, *riksrevisionsverket*, *statens biltrafiknämnd* och *Näringslivets Trafikdelegation*. Riksrevisionsverket avstyrkte framställningen med hänvisning bl. a. till att redan i nuläget högre bidrag kan utgå om synnerliga skäl föreligger härför. Övriga remissinstanser ställde sig positiva till en uppjustering av det generella maximibidraget i enlighet med Svenska omnibusägareförbundets förslag. Statskontoret ifrågasatte dock samtidigt om de nuvarande bidragsreglerna är rationellt utformade och förordade en närmare utredning i syfte att klarlägga förutsättningarna att basera bidragsgivningen på en bedömning av trafikföretagens merkostnader för att driva den aktuella trafiken.

Med anledning av framställningen och de avgivna remissyttrandena uppdrog Kungl. Maj:t åt biltrafiknämnden att närmare undersöka i vilken mån en ändring av bidragsbeloppet kunde anses motiverad. Efter undersökningar har nämnden i skrivelse den 14 september 1967 framhållit angelägenheten av att en generell höjning av begränsningsregeln från 2 till 3 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete medges fr. o. m. budgetåret 1968/69. Någon höjning av bidraget har inte skett sedan dess tillkomst år 1961 och en betydande försämring av bidragstäckningen har numera inträffat.

Behövt bidragsbelopp för år 1966 var 6 775 000 kr. Vid tidpunkten för anslagsframställningen hade inte beräkning av det statsbidragsgrundande underskottet för år 1967 ännu kunnat göras. Det bidragsgrundande beloppet för år 1967 kan emellertid beräknas komma att uppgå till samma andel av

det redovisade underskottet som under år 1966. Anspråken på statsbidrag kan vidare uppskattas öka med 7 %. Det bidragsberättigade underskottet för år 1968 beräknas sålunda med tillämpning av hittillsvarande regler till 8 560 000 kronor. Ökningen av medelsbehovet vid en ändring av bidraget från 2 till 3 kr. beräknas till 3 440 000 kr. Biltrafiknämnden föreslår att anslaget för budgetåret 1968/69 förs upp med (8,56 + 3,44) 12 milj. kr.

Departementschefen

Biltrafiknämnden erhöll i november 1967 från länsstyrelserna material för bedömning av bidragsgivningen till 1967 års trafik. Det har visat sig att vissa avvikelser föreligger jämfört med de preliminära uppgifterna i nämndens framställning om anslag. Sammanlagt har 482 ansökningar inkommit, varav 439 från privata och kommunala företag och 43 från statliga. Länsstyrelserna har tillstyrkt bidrag om sammanlagt 6,7 milj. kr. Efter vissa justeringar av biltrafiknämnden torde bidragsbeloppet komma att uppgå till 6,85 milj. kr. Häremot svarar ett för innevarande budgetår anvisat belopp av 7 milj. kr. från vilket även kostnaderna för administration av bidragsgivningen, 68 000 kr., skall bestridas.

Efter framställning av Svenska omnibusägareförbundet har biltrafiknämnden på Kungl. Maj:ts uppdrag utrett frågan om en höjning av den generella maximigränsen för statsbidraget och funnit sig kunna tillstyrka en sådan åtgärd. Jag delar nämndens uppfattning att en höjning är motiverad. I likhet med statskontoret som yttrat sig över framställningen finner jag det samtidigt angeläget att utreda formerna för bidragsgivningen till ifrågavarande linjetrafik. Jag ämnar föreslå Kungl. Maj:t att en sådan utredning kommer till stånd. I avvaktan på resultatet av detta arbete förordar jag att den generella maximigränsen för statsbidrag enligt de nuvarande reglerna fr. o. m. år 1968 höjs från 2 kr. till 2: 50 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete.

Vad beträffar bidragsgivningen till 1968 års trafik har nämnden uppskattat medelsbehovet till 8 560 000 kr. Av det material rörande bidragsgivningen till 1967 års trafik, som numera står till förfogande, framgår att medelsbehovet beräknat efter 2 kr. per vagnmil för nästa budgetår torde bli lägre än som angivits i nämndens anslagsframställning. Med hänsyn härtill och med beaktande av den föreslagna höjningen av det generella maximibidraget beräknar jag medelsbehovet för statsbidrag till 1968 års trafik till 9 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

H 4. Driftbidrag till luftfartsverket

1967/68 Anslag	22 500 000
1968/69 Förslag	18 000 000

Enligt riksdagens beslut med anledning av prop. 1967:57 (SU 107, rskr 267) angående riktlinjer för luftfartsverkets verksamhet och organisation skall de av 1963 års riksdag antagna riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken även gälla i fråga om den civila luftfarten. Till dess att avsedd kostnadstäckning uppnås för verksamheten skall ett driftbidrag anvisas över driftbudgeten. Därigenom jämföras luftfartsverket med de övriga affärsdrivande verken. Driftbidraget, som för budgetåret 1967/68 utgår med 22 500 000 kr., förutsätts successivt minskas för att slutligen bortfalla. Rikt-punkten är en minskning av bidraget med 2 500 000 kr. per år.

Luftfartsverket

I skrivelse den 31 augusti 1967 har styrelsen för luftfartsverket lagt fram beräkning rörande anslaget Driftbidrag till luftfartsverket för budgetåret 1968/69. I anslutning till beräkningarna anför styrelsen bl. a. följande.

Enligt bokslutet för *budgetåret 1966/67* uppgick luftfartsverkets intäkter till ca 70,7 milj. kr. mot i driftstaten beräknade 59,7 milj. kr. Det förbättrade utfallet har huvudsakligen sin grund i en kraftigare trafikökning än man våren 1966 räknade med.

Kostnaderna exkl. ränta på statskapitalet uppgick till ca 72,8 milj. kr. mot i driftstaten beräknade 70,2 milj. kr. Överskridandet hänför sig huvudsakligen till ökade lönekostnader på grund av centrala löneavtal. Underskottet på luftfartsfonden, exkl. ränta på statskapitalet, uppgick sålunda till (72,8 - 70,7) 2,1 milj. kr. mot i driftstaten beräknade högst 10,5 milj. kr.

För *budgetåret 1967/68* har intäkter och kostnader — inkl. driftbidrag om 22,5 milj. kr. resp. 14,5 milj. kr. ränta på statskapitalet — i driftstaten upptagits med 97,2 milj. kr. Med hänsyn till den faktiska trafikökningen under den gångna delen av innevarande budgetår beräknar verket nu intäkterna till 101 milj. kr. Kostnaderna beräknas till följd av en viss besparing under posten Oförutsett komma att stanna vid ca 96 milj. kr. Resultatet är således omkring 5 milj. kr. bättre än tidigare beräknat.

Beräkningarna av intäkterna för budgetåret 1968/69 har gjorts med utgångspunkt från en fortsatt normal trafikökning och med beaktande av de av statsmakterna beslutade taxe- och avgiftshöjningarna. Genom beslut den 30 juni och den 1 september 1967 har Kungl. Maj:t fastställt ny flygplatstaxa att gälla fr. o. m. den 1 oktober 1967, innefattande höjning av passageraravgiften i utrikes trafik med 5 kr. till 20 kr. samt vissa andra avgiftsändringar. Härtill kommer höjningar av vissa avgifter som beslutas av luftfartsverket. En höjning av enligt flygplatstaxan utgående landningsavgifter förutses vidare under år 1968.

För budgetåret 1968/69 beräknas under angivna förutsättningar en intäktsökning med ett sammanlagt belopp av 13 milj. kr. jämfört med driftstaten för budgetåret 1967/68 enligt följande:

	Milj. kr.
Landnings- och parkeringsavgifter	5,2
Passageraravgifter	5,4
Stationstjänst m. m.	0,5
Hyror och arrenden m. m.	0,2
Upplåtelseavgifter m. m.	0,6
Bilparkeringsavgifter	0,3
Luftfartsinspektionens avgifter	0,6
Diverse inkomster	0,3
	Summa 13,1
./ . Bidrag från kommuner etc.	0,1
	Summa 13,0

Totalt förväntas således, att intäkterna för budgetåret 1968/69 exkl. driftbidraget kommer att uppgå till (97,2 – 22,5 + 13) 87,7 milj. kr.

Kostnaderna för samma budgetår har verket uppskattat till 105,7 milj. kr., inkl. 14,9 milj. kr. ränta på statskapitalet. I förhållande till motsvarande kostnader enligt driftstaten för innevarande budgetår, 97,2 milj. kr., utgör ökningen 8,5 milj. kr. Den fördelar sig på olika poster enligt följande:

	Milj. kr.
Löneomräkning	1,9
Personalutökningar i samband med omorganisationen	1,5
Pensionskostnader	0,4
Avskrivningar och räntor	1,0
Underhåll av flygplatser m. m.	0,5
Utökning av stationstjänsten	0,3
Drift och underhåll av radioutrustning och teleanläggningar	0,9
Väderlekstjänsten	0,4
Oförutsett m. m.	1,2
Diverse kostnadsökningar	0,4
	Summa 8,5

Enligt luftfartsverket bör reduceringen av driftbidraget göras större under sådana år, då gynnsamma konjunkturer medger det, men minskas då motsatt förhållande råder. Skillnaden mellan beräknade intäkter och kostnader för 1968/69 utgör (105,7—87,7) 18 milj. kr. till vilket belopp det erforderliga driftbidraget alltså kan begränsas. Detta är 2 milj. kr. mindre än vad den förutsatta minskningen med 2,5 milj. kr./år skulle leda till för samma budgetår.

Departementschefen

Enligt riksdagens beslut med anledning av prop. 1967: 57 (SU 107, rskr 267) angående luftfartsverkets framtida verksamhet skall, i överensstämmelse med den allmänna trafikpolitiska målsättningen, verkets kostnader inkl. avskrivning och förräntning av det disponerade statskapitalet täckas

av inflytande avgifter. Till dess att avsedd kostnadstäckning uppnås för verksamheten skall ett årligt driftbidrag anvisas över driftbudgeten. Luftfartsverket jämföras därmed med de övriga affärsverken.

Riktningen för minskningen av driftbidraget angavs i förenämnda proposition till 2,5 milj. kr. per år. För innevarande budgetår uppgår bidraget till 22,5 milj. kr.

För budgetåret 1968/69 har luftfartsverket hemställt om ett driftbidrag med 18 milj. kr., vilket är 4,5 milj. kr. lägre än bidraget för innevarande budgetår. Jag förordar att bidraget för budgetåret 1968/69 utgår med av luftfartsverket föreslaget belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Driftbidrag till luftfartsverket* för budgetåret 1968/69 anvisa ett anslag av 18 000 000 kr.

H 5. Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser

1966/67 Utgift	91 897 000
1967/68 Anslag	87 000 000
1968/69 Förslag	104 000 000

Postverket

Enligt en promemoria beräknar postverket ersättningarna för tjänstebrevsförsändelser för budgetåret 1967/68 till 99 579 000 kr.

Ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet utgår enligt 2 § tjänstebrevsförordningen med viss procent av postverkets frankotekensuppbörd. Ersättningen erlaggs under kvartalet näst efter det, som ersättningen avser. Storleken av procenten bestäms av postverket och revisionsverket. Fr. o. m. budgetåret 1956/57 tills vidare har procenttalet bestämts till 12. Med utgångspunkt från nämnda procenttal synes ersättning för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1968/69 kunna beräknas till ca 91 193 000 kr.

Även ersättning för befordran av post från de statliga kristidsorganen erlaggs kvartalsvis i efterskott. Den ersättning, som kommer att inflyta till postverket under budgetåret 1968/69, beräknas till 81 000 kr.

Från anslaget utgår sedan den 1 januari 1948 även ersättning för postdelgivning (SFS 1947:641). Ersättningen uppgick under budgetåret 1966/67 till 1 255 000 kr. och uppskattas för budgetåret 1968/69 till 1 848 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av militärbrev utgår också från förevarande anslag. Ersättningen härför uppgick under budgetåret 1966/67 till 178 000 kr. och beräknas under innevarande budgetår till 260 000 kr. För budgetåret 1968/69 torde ersättningen kunna upptas med 200 000 kr.

För budgetåret 1966/67 har postverket i ersättning för tjänsteförsändelser från de allmänna försäkringskassorna erhållit ca 13 561 000 kr. För budgetåret 1968/69 synes posten böra beräknas till ca 10 542 000 kr.

Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1968/69 skulle alltså enligt verkets beräkningar uppgå till (91 193 000 + 81 000 + 1 848 000 + 200 000 + 10 542 000) 103 864 000 kr. eller avrundat 104 000 000 kr.

Departementschefen

Postverkets beräkning av medelsbehovet har inte gett mig anledning till någon erinran. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår uppföras med 104 milj. kr. Härav bör ett så stort belopp avräknas mot automobilskatte-medel, som svarar mot den del av ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser, som beräknas falla på myndigheter, för vilka kostnaderna helt eller delvis avräknas mot angivna medel. Med ledning av upplysningar från postverket kan denna del av ersättningen för nästa budgetår uppskattas till 2,4 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 104 000 000 kr., därav 2 400 000 kr. att avräknas mot automobilskatte-medlen.

H 6. Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.

1966/67 Utgift	700 800	
1967/68 Anslag	1 011 000	
1968/69 Förslag	1 200 000	
	1967/68	Beräknad ändring 1968/69 Dep.chefen
1. Meteorologiska världsorganisationen (WMO) m. m.	290 000	+ 38 000
2. Internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet (PIARC) m. m.	1 300	—
3. Vissa förhandlingar rörande luftfarten	23 300	—
4. Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa (ECE)	30 000	—
5. Europeiska transportministerkonferensen (CEMT)	60 000	+ 100 000
6. Internationella järnvägsfördragen (CIM-CIV)	15 000	+ 5 000
7. Vissa förhandlingar rörande vägtransporter	10 100	+ 9 900
8. Europeiska konferensen angående telekommunikationer via satelliter (CETS)	40 000	—
9. Internationella federationen för bostadsbyggande och samhällsplanering (IFHP)	5 000	+ 10 000
10. Internationella organisationen för fyrtekniska frågor (IALA)	7 000	+ 400
11. Internationella hydrografiska byrån	30 000	+ 5 000
12. Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO)	280 000	+ 20 000
13. Bidrag till internationell ispatrulleringstjänst i norra Atlanten	100 000	—
14. Bidrag till driften av livräddnings- och väderleksfartyg i Nordsjön	91 000	—
15. Internationella föreningen i Bryssel för sjöfartskongresser (PIANC)	4 300	+ 700
16. Bidrag till vissa fyrar i Röda havet	24 000	—
	1 011 000	+ 189 000

För budgetåret 1968/69 förutses mindre höjningar av medlemsavgifterna till vissa organisationer bli nödvändiga, vartill kommer ökade utgifter för sammanträden i organisationerna och för vissa förhandlingar. Då Sverige sannolikt kommer att ha ordförandeskapet i den europeiska transportministerkonferensen (CEMT) under år 1969 — varmed följer skyldighet att anordna en ministerkonferens — bör särskilda medel beräknas till täckande av vissa förberedelsekostnader för konferensen. Ett belopp av 100 000 kr. upptas för ändamålet. — Vidare har inom WMO upprättats ett nytt internationellt meteorologiskt system, World Weather Watch. I anslutning här- till har tillskapats en särskild utvecklingsfond att användas för meteorologiska installationer företrädesvis i utvecklingsländerna. Bidragen till fon- den är frivilliga. Med hänsyn till vikten av ett effektivt internationellt obser- vationssystem och då flera medlemsländer nu utfäst sig att lämna bidrag till utvecklingsfonden bör även Sverige utge ett sådant. För ändamålet har beräknats ett belopp av 53 000 kr. avseende år 1968. — Anslaget bör upp- räknas med sammanlagt 189 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t före- slår riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslut- ningar m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslags- anslag av 1 200 000 kr.

H 7. Beredskap för civil luftfart

1966/67 Utgift	1 000	Reservation 499 000
1967/68 Anslag	500 000	
1968/69 Förslag	800 000	

Luftfartsverket

I skrivelse den 21 augusti 1967 har styrelsen för luftfartsverket beräknat medelsbehovet för budgetåret 1968/69 till 2 610 000 kr. Med hänsyn till handlingarnas innehåll torde någon redogörelse inte böra lämnas till stats- rådsprotokollet. Handlingarna torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att de ställs till vederbörande utskotts förfogande.

Departementschefen

Med hänvisning till den begränsning till vissa beredskapsfrämjande åt- gärder, främst drivmedelscisterner, som redovisats i prop. 1966:1 (bil. 8 s. 201) samt för viss teleutrustning beräknar jag för budgetåret 1968/69 800 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Beredskap för civil luftfart* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

H 8. Bidrag till kostnader för kommunal beredskap

1966/67 Utgift	—
1967/68 Anslag	1 000 000
1968/69 Förslag	2 000 000

Från anslaget bestrids utgifter för bidrag till kommunerna för beredskapsplanläggning enligt 7 § lagen den 20 mars 1964 (nr 63) om kommunal beredskap. Vissa bestämmelser för tillämpningen av nämnda lag har meddelats i kommunala beredskapskungörelsen den 16 oktober 1964 (nr 722) och i Kungl. Maj:ts brev den 14 oktober 1966.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967 har fr. o. m. den 1 juli 1967 inrättats en särskild nämnd för att handlägga vissa centrala samordningsuppgifter rörande den kommunala beredskapen (riksnämnden för kommunal beredskap). Nämnden, som består av fem ledamöter, skall bl. a. följa utvecklingen i stort rörande verksamheten för planläggning och andra förberedelser enligt lagen om kommunal beredskap, verka för samordning av fackmyndigheternas anvisningar och efter samråd med berörda myndigheter meddela behövliga anvisningar av allmän natur.

Riksnämnden för kommunal beredskap

Under hösten 1967 beräknas flertalet av de berörda centrala myndigheterna ha gett ut de anvisningar som skall ligga till grund för den kommunala beredskapsplanläggningen. Denna bör kunna sättas i gång inom de flesta verksamhetsområdena omkring nyåret 1968. Grundmaterialet för anslaget beräkning är osäkert. Detta bör medföra att anslaget ges karaktär av förslagsanslag, så att oförutsebara behov kan mötas. För budgetåret 1968/69 bör enligt länsstyrelsernas beräkningar tas upp ett belopp av 3 milj. kr. för planläggningskostnader.

Departementschefen

Jag beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 2 milj. kr. Anslaget bör även i fortsättningen tas upp som reservationsanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till kostnader för kommunal beredskap* för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

H 9. Vissa kostnader i anledning av allmänna val

1966/67 Utgift	2 889 500
1967/68 Anslag	500 000
1968/69 Förslag	4 000 000

Från anslaget bestrids statsverkets del av kostnaderna för valtillbehör och utbetalas ersättning till vissa myndigheter och verk för biträde i samband med allmänna val. Vidare utgår från anslaget gottgörelse till de politiska partierna för tryckning av valsedlar.

Kostnaderna under nästa budgetår beräknar jag till i runt tal 4 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

H 10. Bidrag till förebyggande och släckning av brand

1966/67 Utgift	2 080 700
1967/68 Anslag	1 400 000
1968/69 Förslag	1 800 000

Från anslaget bestrids utgifter för skogsbrandbevakning och ersättningar för verksamhet vid brandsläckning m. m. Bidragsbestämmelserna återfinns dels i kungörelsen den 30 november 1962 (nr 607) om ersättning på grund av verksamhet för brandsläckning m. m. och dels i Kungl. Maj:ts brev den 19 mars 1965 och den 14 april 1967 angående skogsbrandbevakning i länen m. m.

Statens brandinspektion

Med hänsyn till de avsevärda utgifterna under budgetåret 1966/67 för ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m. och på grund av länsstyrelsernas beräkning av medelsbehovet för detta ändamål bör anslaget räknas upp med 400 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder brandinspektionens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1968/69 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Investeringsplan för kommunikationsverken m. m.

I prop. 1967:1 (bil. 8 s. 133) framlades investeringsplaner för huvuddelen av de under kommunikationsdepartementet hörande kapitalfonderna. Därvid redovisades postverkets, televerkets, statens järnvägars och luftfartsverkets fonder samt statens vägverks förrådsfond och sjöfartsverkets fond. I det följande lämnas för budgetåren 1966/67—1968/69 en motsvarande redovisning för dessa fonder, exkl. det under televerkets fond upptagna investeringsanslaget Rundradioanläggningar vilket fortsättningsvis redovisas inom utbildningsdepartementet. Vidare framläggs en sammanfattande redogörelse för investeringarna i övrigt såvitt avser kommunikationsdepartementets del av kapitalbudgeten.

Investeringsutfall under budgetåret 1966/67

I följande tabell redovisas de anslagsmedel, som under det gångna budgetåret stått till förfogande, och den omfattning i vilken de tagits i anspråk. Enligt beräkningarna i prop. 1967:1 skulle medelsförbrukningen på kommunikationsverkens investeringsanslag, exkl. anslaget Rundradioanläggningar, uppgå till 1 040,3 milj. kr. under budgetåret 1966/67. De sammanlagda faktiska investeringsutgifterna har emellertid stannat vid 1 008,9 milj. kr. och således underskridit de beräknade utgifterna med 31,4 milj. kr.

Utfall budgetåret 1966/67

	Ing. behålln.	Anvisade anslag	Medelsförbrukning		Utg. behålln.
			beräknad i prop. 1967:1	faktisk	
			miljoner kronor		
Postverket.....	2,3	12,6	13,5	13,5	1,4
Televerket, exkl. rundradio..	7,6	589,0	562,0	547,3	49,3
Statens järnvägar.....	38,3	365,0	375,0	374,4	28,8
Luftfartsverket.....	0,0	27,6	25,1	9,2	18,4
Förrådsfonden.....	9,1	48,0	51,5	51,0	6,1
Sjöfartsverket.....	3,0	13,2	13,2	13,5	2,7
	60,3	1 055,4	1 040,3	1 008,9	106,7

För televerkets del skedde viss senareläggning av arbetena på förvaltningsbyggnaden i Farsta. Avvikelsen för luftfartsverket beror bl. a. på att medel inte utbetalats för förvärv av mark för ny flygplats i Malmöområdet.

Budgetåret 1967/68

I prop. 1967:1 förordades för budgetåret 1967/68 ett totalt rambelopp av 1 098,2 milj. kr., för här berörda fonder, exkl. rundradioanläggningar under televerkets fond. Jämfört med motsvarande belopp för det föregående budgetåret innebar detta en ökning med 57,9 milj. kr. Genom beslut i december 1967 har investeringsramen för luftfartsverket räknats upp med 13,5 milj. kr. för i huvudsak statens bidrag i samband med förvärv av mark för den nya flygplatsen i Malmöområdet. Den totala investeringsomslutningen för budgetåret 1967/68 kan därmed beräknas uppgå till 1 111,7 milj. kr. I följande tabell redovisas dels beräkningarna i prop. 1967:1, dels de beräkningar som gjordes under våren 1967, dels den medelsförbrukning som f. n. kan förutses.

Beräknad medelsförbrukning budgetåret 1967/68

	Beräkn. i prop. 1967:1	Beräknat våren 1967 miljoner kronor	Beräknat hösten 1967
Postverket.....	16,1	16,1	16,1
Televerket, exkl. rundradio.....	588,0	588,0	588,0
Statens järnvägar.....	415,0	415,0	415,0
Luftfartsverket.....	16,2	16,2	29,7
Förrådsfonden.....	43,0	43,0	43,0
Sjöfartsverket.....	19,9	19,9	19,9
	1 098,2	1 098,2	1 111,7

Budgetåret 1968/69*Affärsverksfonderna samt förrådsfonden och sjöfartsverkets fond*

För budgetåret 1968/69 föreslår verksstyrelserna investeringar om sammanlagt 1 239,4 milj. kr., vilket jämfört med beräkningarna i prop. 1967:1, exkl. rundradio, för innevarande budgetår skulle innebära en ökning med 141,2 milj. kr. och i förhållande till nu verkställda beräkningar för samma budgetår en ökning med 127,7 milj. kr. När det gäller de olika verken föreslås i förhållande till prop. 1967:1 ökning för postverket, televerket exkl. rundradio, statens järnvägar, luftfartsverket, förrådsfonden och sjöfartsverket med resp. 21,7, 73,3, 13,5, 8,0, 17,2 och 7,5 milj. kr. Jämfört med nu gjorda beräkningar rörande medelsförbrukningen budgetåret 1967/68 innebär äskandena för luftfartsverket en minskning med 5,5 milj. kr.

Vid en avvägning från olika synpunkter har jag för nästa budgetår ansett mig böra för ifrågavarande fonder räkna med en total medelsförbrukning av 1 101,0 milj. kr., vilket innebär en ökning med 2,8 milj. kr. jämfört med motsvarande totalbelopp för innevarande budgetår enligt prop. 1967:1 och en minskning med 10,7 milj. kr. vid jämförelse med de hösten 1967

gjorda beräkningarna. I förhållande till sistnämnda beräkningar innebär mina förslag för postverkets, förrådsfondens och sjöfartsverkets investeringar höjningar med resp. 5,0, 7,0 och 5,0 milj. kr. samt för televerkets, statens järnvägars och luftfartsverkets investeringar minskningar med resp. 1,0, 16,5 och 10,2 milj. kr.

I den inledande översikten har jag lämnat en sammanfattande redogörelse för investeringsbehovet inom de olika verken och i korthet berört inriktningen av investeringarna för nästa budgetår.

Den för budgetåret 1968/69 förordade investeringsverksamheten framgår av följande tabell. Som jämförelse har i denna även upptagits beloppen för den hösten 1967 beräknade förbrukningen under budgetåret 1967/68.

Beräknad medelsförbrukning budgetåret 1968/69

	1967/68 Enl. prop. 1967:1 m. m.	Verkens förslag	1968/69 Förordat av dep.chefen
	miljoner kronor		
Postverket.....	16,1	37,8	21,1
Televerket, exkl. rundradio.....	588,0	661,3	587,0
Statens järnvägar.....	415,0	428,5	398,5
Luftfartsverket.....	29,7	24,2	19,5
Förrådsfonden.....	43,0	60,2	50,0
Sjöfartsverket.....	19,9	27,4	24,9
	1 111,7	1 239,4	1 101,0

Övriga kapitalinvesteringar

Under statens allmänna fastighetsfond upptas för kommunikationsdepartementets del investeringsmedel för nästa budgetår för byggnadsarbeten för länsstyrelserna. Medelsförbrukningen för detta ändamål beräknas för budgetåret 1968/69 till 2,2 milj. kr. och det behövliga anslaget till 0,9 milj. kr. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 3,4 milj. kr. och medelsförbrukningen beräknas till 8,9 milj. kr.

Till radio- och televisionshus har för innevarande budgetår under fastighetsfonden uppförts ett anslag av 10,5 milj. kr. Medelsförbrukningen under budgetåret beräknas till 17,0 milj. kr. Fr. o. m. budgetåret 1968/69 redovisas anslaget under utbildningsdepartementet.

Under kommunikationsdepartementets kapitalbudget upptas vidare anslag om ett formellt belopp av 1 000 kr. till statens lånefond för den mindre skeppsfarten, 7,5 milj. kr för garanti till Aktiebolaget Aerotransport samt 1,5 milj. kr. till förskott till vissa plankostnader m. m.

Sammanställning

En sammanfattning över anvisade resp. förordade anslagssummor för affärsverksfonderna, förrådsfonden och sjöfartsverkets fond samt beräk-

nad medelsförbrukning under budgetåren 1967/68 och 1968/69 ges i följande sammanställning.

Anslag och medelsförbrukning budgetåren 1967/68 och 1968/69

	Behålln. 1.7.1967	Anslag 1967/68	Medelsförbr. 1967/68 miljoner kronor	Anslag 1968/69	Medelsförbr. 1968/69
Postverket.....	1,4	16,3	16,1	21,6	21,1
Televerket, exkl. rundradio..	49,3	599,0	588,0	585,4	587,0
Statens järnvägar.....	28,8	428,0	415,0	396,6	398,5
Luftfartsverket.....	18,4	15,3	29,7	17,3	19,5
Förrådsfonden.....	6,1	41,7	43,0	50,2	50,0
Sjöfartsverket.....	2,7	18,9	19,9	25,7	24,9
	106,7	1 119,2	1 111,7	1 096,8	1 101,0

Anslagsbehållningarna per den 1 juli 1967 uppgick till ca 107 milj. kr. Tillsammans med för innevarande budgetår anvisade anslag om 1 119 milj. kr. utgör den för budgetåret disponibla anslagssumman ca 1 226 milj. kr. Med nu föreslagna investeringsramar kommer medelsförbrukningen under innevarande budgetår att uppgå till totalt ca 1 112 milj. kr. Behållningarna vid budgetårets slut kommer därmed att utgöra ca 114 milj. kr.

De beräknade anslagsbeloppen för nästa budgetår avser att jämte behållningarna från innevarande budgetår täcka den förutsatta medelsförbrukningen och därutöver ge en marginal om ca 10 % för att möjliggöra ökade investeringsramar om det skulle påkallas av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl. De förordade anslagen uppgår till sammanlagt 1 096,8 milj. kr. Tillsammans med de beräknade till budgetåret 1968/69 ingående behållningarna kommer den under samma budgetår tillgängliga anslagssumman att uppgå till ca 1 211 milj. kr. Då medelsförbrukningen uppskattas till ca 1 101 milj. kr. utgör anslagsreserven ca 110 milj. kr.

Medräknas även övriga anslag under kommunikationsdepartementets del av kapitalbudgeten, dvs. anslagen under statens allmänna fastighetsfond, statens utlåningsfonder, fonden för låneunderstöd och fonden för förlag till statsverket, blir totalsumman för budgetåret 1968/69 enligt förslaget 1 106 701 000 kr. att jämföras med på riksstaten för budgetåret 1967/68 för motsvarande ändamål upptagna 1 133 600 000 kr. Anslagen minskar således totalt med 26,9 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t bereder riksdagen tillfälle

att avge yttrande med anledning av vad jag sålunda anfört.

I. Statens affärsverksfonder

B. Postverket

Av balansräkningen per den 30 juni 1967 för postverkets fond framgår, att postverkets tillgångar exkl. postsparbanks- och postgirorörelsen uppgår till sammanlagt 1 001,6 milj. kr., varav 150,5 milj. kr. belöper på fast egendom, huvudsakligen posthus, 57,6 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen inkl. balanserade överskottsmedel har ökat med 8,1 milj. kr. under budgetåret 1966/67 och utgör vid utgången av budgetåret 112,4 milj. kr. Exkl. balanserade överskottsmedel är kapitalbehållningen 107,4 milj. kr., vilket innebär en ökning under budgetåret 1966/67 med 4,3 milj. kr.

Överskottet uppgick för budgetåret 1966/67 till 15,0 milj. kr. mot 1,2 milj. kr. under budgetåret 1965/66.

Postverket

I skrivelse den 28 augusti 1967 har styrelsen för postverket hemställt om investeringsanslag för budgetåret 1968/69.

Posthus m. m.

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1966/67	2 301 000	12 600 000	13 500 000
1967/68	1 401 000	16 300 000	16 100 000
1968/69 verket	1 601 000	40 000 000	37 830 000
departementschefen	1 601 000	21 600 000	21 100 000

¹ Preliminärt belopp

Medelsförbrukning under budgetåren 1966/67—1968/69

För *budgetåret 1966/67* fastställdes investeringsramen till 13,5 milj. kr. Detta belopp förbrukades helt.

För *budgetåret 1967/68* har medgivits en investeringsram om 16,1 milj. kr. Under förutsättning att tillstånd lämnas att igångsätta tillbyggnaden av postgirohuset i Stockholm räknar postverket med en medelsförbrukning av 21,1 milj. kr.

För *budgetåret 1968/69* anger postverket en medelsförbrukning av 37 830 000 kr.

Investeringsprogram

I följande sammanställning redogörs för faktisk resp. beräknad medelsförbrukning 1966/67—1968/69 med fördelning på olika objektsgrupper.

	Faktisk utgift	Beräknad utgift	
	1966/67	1967/68	1968/69
	tusental kronor		
Posthus.....	6 562	18 500	25 000
Inköp av fastigheter.....	57	900	230
Anskaffning av bilar m. m.	2 320	4 700	7 000
Garagebyggnader m. m.	163	200	900
Anskaffning av bilar m. m. för diligensrörelsen.....	3 979	4 800	3 000
Förvärv av billinjer.....	—	1 500	1 200
Diverse och oförutsett.....	419	500	500
Summa	13 500	21 100	37 830

¹ 5,0 milj. kr. begärs på tillägsstat för budgetåret 1967/68.

Postverket meddelar följande rörande de olika objektsgrupperna.

P o s t h u s

Postverket framlägger i det följande återgiven investeringsplan för posthusbyggnader.

Under budgetåret 1966/67 har för posthus förbrukats ca 6,5 milj. kr., vilket motsvarar vad som ursprungligen beräknats för ändamålet. Medelutrymmet har utnyttjats för pågående ny-, om- och tillbyggnadsarbeten i bl. a. Borås, Karlstad, Linköping, Malmö och Ånge. De tre sistnämnda byggnadsföretagen kommer att fortsätta under innevarande budgetår. Om- och tillbyggnadsarbeten avses under hösten 1967 påbörjade i Kramfors och Sollefteå.

För tidigare anmälda objekt överhuvud gäller att byggnadsstyrelsen med anledning av de kostnadsökningar på byggnadsmarknaden som inträtt under budgetåret 1966/67 verkställt en omprövning av förut beräknade kostnader.

	Byggnads- kostnad beräknad 1966	Byggnads- kostnad beräknad 1967	Faktisk t. o. m. 30.6.67	Utgift	
				Beräknad för 1967/68	Beräknad för 1968/69
	tusental kronor				
<i>I. För riksdagen tidigare anmälda byggnadsobjekt</i>					
Tillbyggnad av postverkets anläggningar i Ulvsunda.....	4 360	4 220	4 023	200	—
Posthus inom bangårdsområdet i Borås.....	5 800	5 950	5 716	240	—
Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping.....	4 790	4 840	4 336	300	200
Sorterings- och postkontorsbyggnad i Ånge.....	7 050	7 050	5 311	1 500	240
Tillbyggnad av centralposthuset i Malmö.....	1 654	1 686	1 400	200	80
Om- och tillbyggnad av posthuset i Kramfors.....	260	280	—	280	—
Om- och tillbyggnad av posthuset i Sollefteå.....	1 440	1 482	—	780	700
Summa I	25 354	25 508	20 786	3 500	1 220

	Byggnads- kostnad beräknad 1966	Byggnads- kostnad beräknad 1967	Faktisk t.o.m. 30.6.67	Utgift Beräknad för 1967/68	Beräknad för 1968/69
			tusental kronor		
<i>II. Nya byggnadsobjekt</i>					
Tillbyggnad av postgirohuset i Stockholm.....	—	44 000	—	15 000	20 000
Om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn.....	—	3 630	—	—	1 000
Om- och tillbyggnad av posthuset i Skellefteå.....	—	1 235	—	—	780
Om- och tillbyggnad av posthuset i Västervik.....	—	2 970	—	—	1 000
Posthus i Örnsköldsvik.....	—	4 500	—	—	1 000
Summa II	—	56 335	—	5 000	23 780
Summa I—II	25 354	81 843	20 786	8 500	25 000

¹ Beloppet begärs på tilläggsstat för budgetåret 1967/68.

För igångsättning under budgetåret 1968/69 har anmälts fyra byggnadsobjekt, nämligen om- och tillbyggnad av posthusen i Kristinehamn, Skellefteå och Västervik samt nybyggnad av posthus i Örnsköldsvik. Vidare har postverket — i anslutning till en tidigare framställning i ärendet — begärt medel för igångsättning av tillbyggnaden av postgirohuset i Stockholm.

Tillbyggnad av postgirohuset i Stockholm. Genom beslut den 11 december 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med postverket utföra projektering fram t. o. m. kostnadsberäknade huvudhandlingar avseende en tillbyggnad av postgirohuset på tomterna nr 4 och 14 inom kvarteret Blåmannen i Stockholm. Vidare uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 3 juni 1965 åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering — likaledes fram t. o. m. kostnadsberäknade huvudhandlingar — avseende en ytterligare tillbyggnad av postgirohuset på tomterna nr 10 och 11 inom samma kvarter. I sistnämnda beslut föreskrevs att projekteringsarbetet avseende de båda tillbyggnaderna skulle samordnas med sikte på framläggande av gemensamma huvudhandlingar.

Byggnadsstyrelsen har med skrivelse den 30 januari 1967 överlämnat kostnadsberäknade huvudhandlingar för projektet. Postverket har därefter i skrivelse den 31 mars 1967 under hänvisning till den aktuella lokalsituationen begärt att projektet snarast genomförs och hemställt, att medel för dess igångsättande anvisas på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1967/68.

Projektet avser en byggnad innefattande sju våningsplan och tre källarplan. Av våningsplanen har det översta karaktären av serviceplan med utrymme för ventilationsanläggning, hissmaskineri etc. De sex kontorsplanen är utformade enligt principen för kontorslandskap. Valet av en sådan planlösning har främst betingats av organisatoriska överväganden. Det hänvisas i sammanhanget till den pågående rationaliseringen av postbankens

driftfunktioner och övergången till automatisk databehandling, som medför svårigheter att förutse utvecklingen i vad avser personalens storlek och sammansättning, ytbehov, rumsindelning osv. Angeläget är under sådana förhållanden att lokalerna i nybyggnaden ges en flexibel utformning. Kontorslandskapet är härvidlag klart överlägset det konventionella kontorshuset. Dess stora öppna rumsytor medger organisatoriskt betingade om-disponeringar av personalen samt ändrat utnyttjande av lokalerna utan att omfattande och kostnadskrävande byggnadsarbeten behöver vidtas.

Byggnaden har en volym av 115 500 m³ och däri ingående lokaler en yta av 29 300 m². Härav utgör ca 14 300 m² kontorslandskapsyta, 1 300 m² allmänna kontorslokaler, 5 200 m² arkiv, förråd och andra förvaringsutrymmen samt 8 500 m² olika slags service- och kommunikationsutrymmen.

Till nybyggnaden — som beräknas rymma arbetsplatser för 1 600 personer — avses förläggas sådana bankfunktioner, som är av mera rutinbetonad karaktär eller som eljest har nära anknytning till de i postgirohuset inrymda funktionerna. I sammanhanget nämns bl. a. registrerings-, organisations-, undersöknings- och utlandsavdelningarna, personal-, intendentur- och datasektionerna samt kassaexpeditionen och barnbidrags- och pensionsrevisionen.

Postverket konstaterar i sin framställning, att man med en sådan förläggning kommer ifrån den nuvarande synnerligen otillfredsställande lokal-situationen, som innebär att postbanken har sin verksamhet splittrad på ett femtontal olika ställen i staden. Efter en inflyttning i nybyggnaden får man postbankens driftfunktioner samlade till två ställen, nämligen kvarteret Blåmannen och postbankshuset vid Drottninggatan 89.

Kostnaden för projektet beräknas till totalt 44 milj. kr. i prisläget den 1 april 1966, varav 5 milj. kr. skulle belöpa på budgetåret 1967/68, 20 milj. kr. på budgetåret 1968/69 samt återstående 19 milj. kr. på de närmast följande två budgetåren.

I ärendet har yttrande avgetts av *statskontoret*, som tillstyrker projektets utförande i enlighet med de framlagda huvudhandlingarna. Statskontoret har dock bedömt det vara möjligt att genom ett effektivare utnyttjande av kontorsutrymmena bereda ett något större antal personer arbete i byggnaden än vad som förutsatts av postverket.

Om- och tillbyggnad av posthuset i Kristinehamn. Postverket erinrar om att det nuvarande posthuset, som uppförts år 1927, även inrymmer lokaler för televerket. Ifrågavarande byggnadsföretag har planerats för att tillgodose både post- och televerkets lokalbehov.

Vid övergången till en ny sorterings- och transportorganisation, som skall börja tillämpas på våren 1968, avses postkontoret fungera som uppsamlingspostanstalt för ett område som omfattar kommunblocken Kristinehamn, Filipstad och Storfors. Med hänsyn härtill måste sorteringsexpeditionen

erhålla väsentligt ökade lokalutrymmen. Även med bortseende från angivna omläggning har lokalerna genom den fortgående trafikökningen blivit otillräckliga i flera hänseenden. Sålunda måste brevbärarexpeditionen utökas varjämte kassaexpeditionen och vissa andra postala funktioner bör få sina lokalbehov tillgodosedda. Den sammanlagda lokalytan för postkontoret har beräknats till ca 1 150 m², innebärande i det närmaste en fördubbling av de nuvarande utrymmena. På grundval av de huvudhandlingar som upprättats för projektet har byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna till 5 100 000 kr., varav 1 470 000 kr. hänför sig till ändrings- och underhållsarbeten av ej värdehöjande natur.

Om- och tillbyggnad av posthuset i Skellefteå. Trafikökningen har medfört att utrymmena i posthuset har blivit otillräckliga. Utöver de nuvarande lokalerna om ca 1 500 m² behövs ett tillskott om ca 540 m². I första hand behöver sorteringsexpeditionen utökas på grund av att Skellefteå i postverkets nya sorteringsorganisation avses utgöra centralort för kommunblocken Skellefteå, Norsjö, Arvidsjaur och Arjeplog. Vidare måste en avsevärd utökning ske av brevbäringsexpeditionen. På grundval av de huvudhandlingar som upprättats för projektet har byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna till 2 030 000 kr., varav 795 000 kr. avser ändrings- och underhållsarbeten av ej värdehöjande natur.

Om- och tillbyggnad av posthuset i Västervik. Posttrafiken vid kontoret har ökat kraftigt, vilket medfört att lokalerna blivit otillräckliga. I första hand måste brevbärarexpeditionen utökas väsentligt, men även kassa- och sorteringsexpeditionerna bör få ökade lokalutrymmen. Sammanlagt beräknas lokalbehovet för postkontoret till 1 020 m², vilket innebär en ökning med ca 430 m². På begäran av byggnadsstyrelsen har lokaler för kronofogdemyndigheten planerats i tillbyggnaden. På grundval av huvudhandlingar som upprättats för projektet har byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna till 3 770 000 kr., varav 800 000 kr. faller på ändrings- och underhållsarbeten av ej värdehöjande natur.

Nybyggnad av posthus i Örnsköldsvik. Det nuvarande postkontoret i staden är sedan år 1935 inrymt i televerkets fastighet. Trafikökningen har medfört att postkontorets utrymmen blivit otillräckliga. Postkontoret disponerar f. n. en lokalyta av ca 870 m². För utökning av postkontorets kassa-, brevbärings- och sorteringsexpeditioner erfordras ett lokaltillskott om ca 700 m², vilket det inte är möjligt att tillgodose genom om- och tillbyggnad av televerkets fastighet. Härtill kommer, att postkontoret är alltför avsidat beläget särskilt med hänsyn till bebyggelseutvecklingen. Under sådana förhållanden har verket funnit det mest ändamålsenligt att uppföra ett nytt posthus på för ändamålet förvärvat tomtmark. På grundval av huvudhandlingar

för nybyggnaden, som också avses innefatta lokaler för kronofogdemyndigheten, har byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna till 4 500 000 kr.

Inköp av fastigheter

Under budgetåret 1966/67 har postverket för 11 500 kr. förvärvat tomt för garage i Norråker. Vidare har inköpts mark för bussgarage i Bjurholm för ca 50 000 kr. Av det för innevarande budgetår för tomtförvärv disponibla beloppet om 900 000 kr. har 825 000 kr. använts för inköp av tomtmark för posthus i Örnsköldsvik. Återstoden kommer att till större delen tas i anspråk för förvärv av mark för bussgarage i Storuman.

Postverket har för budgetåret 1968/69 beräknat utgifterna för inköp av mindre fastigheter till 100 000 kr. Härutöver behövs medel för förvärv av tomtmark i samband med den nyssnämnda tillbyggnaden av posthuset i Kristinehamn. För ändamålet upptas 130 000 kr. Sammanlagt föreslås således ett belopp av 230 000 kr. bli ställt till förfogande för inköp av fastigheter under budgetåret 1968/69.

Anskaffning av bilar m. m.

Under budgetåret 1968/69 beräknas ca 125 fordon uppnå en sådan förslitning att de bör bytas ut. Vidare bedöms en utökning av bilparken med ca 25 fordon erforderlig med hänsyn till poströrelsens fortgående tillväxt och till den övergång till landsvägsbefordran av post som följer av järnvägsnedläggelser och tågindragningar m. m. Dessutom beräknas en ökad användning av containers, lastpallar och andra arbetsbesparande hjälpmedel medföra, att ytterligare ett antal gaffeltruckar och traktorer måste anskaffas. För denna ersättnings- och nyanskaffning behövs ett belopp av 2,9 milj. kr.

Som ett led i postverkets rationaliseringsverksamhet ingår motorisering av stadsbrevbäringen. För ändamålet skall anskaffas särskilda brevbärbilar. Enligt ett mellan postverket och Kalmar Verkstads Aktiebolag träffat avtal om inköp av sådana fordon kommer 300 bilar att levereras under budgetåret 1968/69. För detta ändamål erfordras ett belopp om 4,1 milj. kr.

De beräknade utgifterna för objektsgruppen uppgår således sammanlagt till 7,0 milj. kr.

Garagebyggnader m. m.

För innevarande budgetår har 200 000 kr. beräknats för ändamålet. Detta belopp tas i anspråk för garagebyggnader i Bjurholm och Örträsk. Postverket har för budgetåret 1968/69 beräknat ett belopp av 100 000 kr. för anskaffande av mindre garage. Härutöver behövs medel för byggande av ett bussgarage i Storuman som ersättning för ett år 1942 uppfört trägarage, vilket nu är rivningsfärdigt och dessutom på grund av företagna gaturegleringar inte utan stora svårigheter kan användas. På grundval av uppräta-

tade huvudhandlingar för bussgaraget har byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna till 1 250 000 kr., varav 800 000 kr. erfordras under budgetåret 1968/69.

A n s k a f f n i n g a v b i l a r m . m . f ö r d i l i g e n s r ö r e l s e n

Omläggningen till högertrafik har nödvändiggjort tidigare anskaffning av ett antal bussar, varför ersättningsanskaffningen av sådana fordon under nästa budgetår kan begränsas. Ersättningsbehovet i fråga om lastbilar och släpvagnar blir däremot större än normalt, eftersom anskaffningen därav fått anstå under de senaste budgetåren till förmån för nödvändiga inköp av högertrafikbussar. Sammanlagt behövs under budgetåret 1968/69 en ersättningsanskaffning av 14 bussar, 16 lastbilar och 30 släpvagnar till en total kostnad av 3,0 milj. kr.

F ö r v ä r v a v b i l l i n j e r

För att möjliggöra en rationalisering av trafiken inom postdiligensnätet är det angeläget att postverket i vissa fall förvärvar sådana enskilda trafikföretag, som trafikerar vägsträckor inom eller i nära anslutning till de områden som betjänas av diligenstrafiken. Härigenom kan det bli möjligt att åstadkomma en samordning av transportarbetet och överhuvud ge transportapparaten en utformning, som innebär fördelar för såväl trafikanterna som det allmänna. Under budgetåret 1968/69 torde det bli aktuellt att förvärva ett eller ett par större enskilda trafikföretag. För ändamålet beräknas ett belopp av 1,2 milj. kr.

D i v e r s e o c h o f ö r u t s e t t

Med hänsyn till ändamålets art är det inte möjligt att med säkerhet bedöma storleken av det belopp som under denna rubrik kan komma att behövas under budgetåret 1968/69. Postverket har kalkylerat med en medelsförbrukning av 500 000 kr.

Postverket har lämnat sedvanlig redogörelse för användningen av anslagsposten under det gångna budgetåret. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställs till vederbörande utskotts förfogande.

Y t t r a n d e

Arbetsmarknadsstyrelsen har avgett det utlåtande som redovisats under den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen.

D e p a r t e m e n t s c h e f e n

Investeringsramen för postverket uppgår för innevarande budgetår till 16,1 milj. kr. För budgetåret 1968/69 har verket föreslagit en medelsförbrukning av 37,8 milj. kr. Härav avser 20 milj. kr. en tillbyggnad av post-

girohuset i Stockholm, vilket belopp beräknats utifrån förutsättningen att redan under innevarande budgetår 5 milj. kr. anvisas på tilläggsstat till projektets påbörjande.

Som framgår av investeringsplanen för kommunikationsverken har jag tillstyrkt en medelsförbrukning budgetåret 1968/69 om 21,1 milj. kr. I följande sammanställning redovisas hur inom ramen för nämnda belopp postverkets investeringar ungefärligt kan beräknas komma att fördela sig på olika ändamål. Av sammanställningen framgår även utfallet för budgetåret 1966/67 och den beräknade medelsförbrukningen innevarande budgetår.

	1966/67	1967/68	1968/69	
	Utfall	Beräknat	Verket	Dep.ch.
	miljoner kronor			
Posthus				
Postgirohuset i Stockholm.....	—	—	20,0	5,0
Övriga posthus.....	6,6	3,5	5,0	5,0
Inköp av fastigheter.....	0,1	0,9	0,2	0,2
Anskaffning av bilar m. m.....	2,3	4,7	7,0	6,5
Gåragebyggnader m. m.....	0,2	0,2	0,9	0,7
Anskaffning av bilar m. m. för diligensrörelsen.....	3,9	4,8	3,0	2,2
Förvärv av billinjer.....	—	1,5	1,2	1,0
Diverse och oförutsett.....	0,4	0,5	0,5	0,5
	13,5	16,1	37,3	21,1

Mitt förslag möjliggör igångsättning under budgetåret 1968/69 av den från driftsynpunkter angelägna tillbyggnaden av postgirohuset i Stockholm, vidare av om- och tillbyggnaden av posthusen i Kristinehamn, Skellefteå och Västervik samt nybyggnaden av posthuset i Örnköldsvik. I övrigt medger den föreslagna medelstillelningen bl. a. ny- och ersättningsanskaffningar av motorfordon samt övertagande i vissa fall av enskild busslinjetrafik.

Anslaget under postverkets fond torde med beaktande av förefintliga behållningar böra uppföras med 21,6 milj. kr. Beloppet har beräknats med hänsyn till att en marginal utöver ramen bör finnas för att möjliggöra en av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl påkallad ökning av medelsförbrukningen.

Jag vill slutligen i detta sammanhang anmäla, att postverket i skrivelse den 16 november 1967 hemställt om bemyndigande att — då verket under år 1968 genomför en ny sorterings- och transportorganisation — i särskilda fall med anlitanade av driftmedel få inlösa sådana egna hem, som vid postverket anställd personal i samband med tvångsförflyttning svårligen kan avyttra till skäligen priser. Jag avser att i den mån riksdagen inte har något att erinra däremot föreslå Kungl. Maj:t, att postverket lämnas ett sådant bemyndigande enligt samma principer som för SJ.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Posthus m. m.* för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 21 600 000 kr.

C. Televerket

Av balansräkningen per den 30 juni 1967 för televerkets fond framgår att verkets tillgångar uppgår till sammanlagt 7 867,5 milj. kr., varav 7 038,3 milj. kr. belöper på fast egendom, 199,0 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell art.

Kapitalbehållningen, inklusive balanserade överskottsmedel, uppgick den 30 juni 1967 till 2 355,1 milj. kr., vilket innebär en ökning under budgetåret 1966/67 med 159,9 milj. kr.

Överskottet för budgetåret 1966/67 uppgick till 190,6 milj. kr. I procent av det i medeltal disponerade kapitalet var överskottet 9,9 under budgetåret 1966/67 mot 8,2 under budgetåret 1965/66.

Televerket

I skrivelse den 31 augusti 1967 har styrelsen för televerket hemställt om investeringsanslag till teleanläggningar m. m. för budgetåret 1968/69.

1. Teleanläggningar m. m.

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1966/67	7 600 000	589 000 000	547 300 000
1967/68	49 300 000	599 000 000	588 000 000
1968/69 verket	60 300 000	601 000 000	661 300 000
departementschefen ..	60 300 000	585 400 000	587 000 000

¹ Preliminärt belopp

Av skrivelsen och i samband därmed lämnade uppgifter inhämtas följande.

Utvecklingen av televerkets rörelse

Televerket har lämnat följande uppgifter rörande utvecklingen under budgetåret 1966/67 av verkets rörelse, mätt i antalet telefonapparater, telexabonnemang, taxerade samtal, telegram och telexskrivningar. Beträffande utvecklingen av nämnda verksamhetsgrenar under tidigare budgetår torde få hänvisas till handlingarna.

	Antal		Ökning	
	(prel. siffror)	absolut	i procent	
Telefonapparater.....	13 757 500	184 900	5,2	
Telexabonnemang.....	24 468	486	12,2	
Telefonsamtal				
manuellt kopplade.....	262 000 000	— 39 000 000	3— 38,6	
automatiskt kopplade.....	24 527 000 000	431 000 000	310,5	
Taxerade telegram.....	24 326 000	— 192 000	— 4,2	
Telexskrivningar				
inländska (antal markeringar).....	217 819 000	2 505 000	16,4	
till utlandet (antal minuter).....	210 277 000	1 036 000	11,2	

¹ Den 1 januari

² Vid budgetårets utgång

³ Totalt sett föreligger en ökning av telefontrafiken med 9,3 %

Antalet nytecknade *telefonabonnemang* har under budgetåret 1966/67 uppgått till ca 255 000, vilket är något mindre än under föregående budgetår. Nettoökningen av antalet telefonapparater har under samma tid uppgått till ca 185 000.

Antalet installerade *telefonapparater* utgjorde den 1 januari 1967 ca 3,76 milj. Internationellt sett belägger Sverige i fråga om telefontäthet (apparater per 1 000 invånare) andra plats bland världens nationer, överträffat endast av Förenta Staterna och närmast följt av Nya Zeeland, Schweiz, Canada och Danmark i nu nämnd ordning. Mäts tätheten i antalet huvudabonnemang per invånare ligger Sverige på första plats. Vid utgången av budgetåret 1966/67 hade uppskattningsvis ca 90 % av landets hushåll åtminstone ett huvudabonnemang.

Telefontrafiken har likaledes vuxit starkt och utväxlas i allt högre grad helautomatiskt. Sålunda utgjorde proportionen mellan antalet lokal- och närssamtal samt inländska rikssamtal i automatisk resp. manuell trafik för budgetåret 1966/67 73 : 1 gentemot 40 : 1 under föregående budgetår och 13 : 1 budgetåret 1962/63. Antalet markeringar på abonnentsamtalsmätarna vid automatstationer ökade från 10 609 milj. år 1965/66 till 12 097 milj. år 1966/67, dvs. med ca 14 %.

Totala antalet inländska rikssamtal ökade under samma tid från 568 milj. till 630 milj., dvs. med ca 11 %.

Televerket räknar med att nuvarande starka efterfrågan på nya telefonabonnemang kommer att bestå under de närmaste budgetåren. Verket redovisar härvidlag en prognos, enligt vilken nytecknade telefonabonnemang förväntas uppgå till 270 000 under vart och ett av budgetåren 1967/68 och 1968/69.

Den inhemska telefontrafiken automatiseras alltmer. Vid ingången av år 1967 var 89 % av samtliga stationer helautomatiska, och till dessa stationer var ca 99 % av alla telefonapparater anslutna. I början av 1970-talet beräknas automatiseringen av såväl lokal- och närtrafik som inländsk rikstrafik vara helt genomförd. Automatiseringen av utlandstrafiken har numera kommit igång.

Telegraftrafiken har sedan början av 1950-talet minskat, främst på grund av att telefon- och telexgrenarna i viss utsträckning övertagit såväl inländsk som utländsk trafik. Under perioden 1962/63—1966/67 har sålunda antalet inländska telegram minskat från ca 3 300 000 till ca 3 000 000, dvs. med ca 9 %. Antalet utländska telegram har under den senaste femårsperioden varit praktiskt taget konstant och legat vid ca 1 300 000 årligen.

I motsats till telegrafrörelsen visar *telexrörelsen* en fortgående tillväxt. Sålunda ökade antalet telexabonnemang under budgetåret 1966/67 med ca 490 och uppgick vid utgången av budgetåret till närmare 4 500. För framtiden räknar verket med att antalet telexabbonnenter kommer att öka än hastigare och år 1980 sannolikt uppgå till 11 000, vilket jämfört med nuläget innebär mer än en fördubbling.

Telextrafiken har kännetecknats av en fortgående tillväxt. Under perioden 1962/63—1966/67 har antalet markeringar för inländska skrivningar ökat med drygt 50 % och volymen för skrivningar till utlandet med ca 65 %. Antalet telexstationer har under budgetåret 1966/67 ökat med 3 till 26.

I fråga om *personalutvecklingen* erinrar televerket om att antalet i verkets tjänst anställda personer från 1950-talets mitt och fram till början av 1960-talet visat en nedåtgående tendens. Fr. o. m. budgetåret 1962/63 gör sig denna tendens inte längre gällande beroende på att verket numera drivit automatiseringen så långt, att den ytterligare besparing som kan uppnås på denna väg inte längre uppväger den med rörelsens utvidgning följande ökningen av främst anläggnings- och underhållspersonal. I fortsättningen har man med hänsyn härtill att räkna med en viss successiv uppgång i antalet anställda, som vid utgången av budgetåret 1966/67 uppgick till 39 300.

Medelsförbrukning under budgetåren 1966/67—1968/69

Under *budgetåret 1966/67* uppgick medelsförbrukningen till 547,3 milj. kr., vilket innebar att då den till verkets förfogande ställda investeringsramen såvitt avser teleanläggningar inkl. viss ramhöjning utgjorde 562,0 milj. kr. det uppkom en besparing på 14,7 milj. kr.

För *budgetåret 1967/68* har investeringsramen exkl. rundradioanläggningar fastställts till 588,0 milj. kr. Televerket räknar med en medelsförbrukning av samma storlek.

För *budgetåret 1968/69* har verket räknat med en medelsförbrukning av 661,3 milj. kr. för verkets investeringar exkl. rundradioanläggningar. Beloppet har beräknats med utgångspunkt i löne- och prisläget den 1 juli 1967 och med hänsyn tagen till den löneutveckling, som följer av den träffade uppgörelsen angående statstjänstemännens löneförmåner under treårsperioden 1966—1968. Ökningen i förhållande till innevarande budgetår beror huvudsakligen på att tillströmningen av nya abonnenter allttjämt är

stor och att trafiken visar fortsatt ökning, vilket nödvändiggör en vidare utbyggnad av olika anläggningar.

Televerkets investeringar har sedan början av 1950-talet till största delen finansierats genom verkets egna avskrivningar, varför investeringarna med relativt sett begränsade belopp belastat statsbudgeten. Verket beräknar, att belastningen på statsbudgeten under budgetåren 1967/68—1972/73 kommer att uppgå till 144,4, 195,7, 128,0, 89,0, 70,4 resp. 68,8 milj. kr. Självfinansieringsdelen skulle under nämnda budgetår då komma att uppgå till 77, 72, 81, 87, 89 resp. 90 %.

Investeringsprogram

I följande sammanställning lämnas en redogörelse för faktisk resp. beräknad medelsförbrukning 1966/67—1968/69 med fördelning efter objektsgrupper.

	Faktisk utgift 1966/67	Beräknad utgift 1967/68 1968/69	
		tusental kronor	
<i>Inköp och byggande av fastigheter</i>			
Telefonstationsbyggnader.....	39 221	31 200	53 300
Förrådsbyggnader.....	6 926	6 300	12 100
Verkstadsbyggnader.....	4 490	600	2 100
Övriga byggnader.....	19 200	28 000	31 500
Inköp av fastigheter.....	1 999	4 400	8 000
Summa	71 836	70 500	107 000
<i>Telefon- och telegrafanläggningar</i>			
Abonnetnanläggningar.....	180 715	204 600	216 300
Fjärrförbindelseanläggningar.....	136 772	147 300	155 800
Telefon- och telegrafstationer.....	136 600	148 100	158 500
Summa	454 087	500 000	530 600
<i>Radioanläggningar för kommersiell trafik.....</i>	5 500	6 500	8 700
<i>Radioanläggningar för luftfarten.....</i>	16 000	—	—
<i>Försvarsberedskap.....</i>	6 929	8 000	12 000
<i>Diverse och oförutsett.....</i>	2 933	3 000	3 000
Totalsumma	547 285	588 000	661 300

¹ Prop. 1967: 1, SU 9, rskr 118.

Televerket meddelar följande rörande de olika objektsgrupperna.

Telefonstationsbyggnader

För telefonstationsbyggnader har föreslagits 53,3 milj. kr., vilket belopp enligt föreliggande planer avses bli fördelat på olika slag av byggnader på sätt framgår av följande tablå.

I de angivna uppgifterna över sådana byggnadsobjekt, som redan tidigare

Statsverkspropositionen år 1968: Bil. 8: Kommunikationsdepartementet 169

	Total byggnads- kostnad beräknad 1967	Återstående kostnad 1.7.1968	Därav under 1968/69
	miljoner kronor		
<i>I. För riksdagen tidigare anmälda byggnadsobjekt</i>			
Arvika.....	0,9	0,7	0,7
Bollnäs.....	1,5	0,9	0,9
Falun.....	1,7	0,3	0,3
Göteborg, Backadalen.....	0,9	0,1	0,1
Göteborg, Hammarkullen.....	1,4	0,8	0,8
Hälsingborg.....	3,6	1,0	1,0
Hässleholm.....	0,9	0,3	0,3
Jönköping.....	2,8	2,8	2,0
Markaryd.....	0,7	0,4	0,4
Motala.....	1,5	0,9	0,9
Nyköping.....	1,0	1,0	0,6
Pajala.....	0,8	0,3	0,3
Skövde.....	0,5	0,1	0,1
Stockholm, Hammarby (utsprängningsarbeten).....	8,0	5,0	5,0
Sölvesborg.....	1,1	0,1	0,1
Träkvista.....	0,7	0,3	0,3
Vetlanda.....	0,9	0,6	0,6
Västerås.....	1,4	0,7	0,7
Diverse byggnader med beräknad kostnad av högst 0,5 milj. kr. per objekt.....	8,6	4,7	4,7
Standardhus.....	1,5	0,5	0,5
Summa I	40,4	21,5	20,3
<i>II. Nya byggnadsobjekt</i>			
Göteborg, Askim.....	0,7	0,7	0,6
Göteborg, Hisings-Kärra.....	0,7	0,7	0,4
Halmstad.....	1,8	1,8	1,0
Jönköping, Ekshagen.....	0,8	0,8	0,4
Jönköping, Ljungarum.....	0,8	0,8	0,4
Karlstad.....	1,4	1,4	1,0
Lidköping.....	0,6	0,6	0,4
Linköping, Åleryd.....	1,2	1,2	0,8
Luleå.....	1,4	1,4	1,0
Malmö, Hyllie.....	2,5	2,5	1,5
Mariestad.....	2,5	2,5	1,0
Märsta.....	1,8	1,8	1,0
Norrköping, Hageby.....	1,5	1,5	1,0
Oskarshamn.....	1,4	1,4	1,0
Oxelösund.....	1,5	1,5	1,1
Piteå.....	0,7	0,7	0,5
Rönninge.....	1,1	1,1	0,8
Stockholm, Aspudden.....	1,3	1,3	1,0
Stockholm, Hammarby.....	24,0	24,0	4,0
Umeå, Älidhem.....	0,9	0,9	0,6
Uppsala, Öster.....	1,5	1,5	1,0
Ystad.....	0,7	0,7	0,6
Åtvidaberg.....	1,0	1,0	0,8
Diverse byggnader med beräknad kostnad av högst 0,5 milj. kr. per objekt.....	8,0	8,0	6,1
Standardhus.....	5,6	5,6	5,0
Summa II	65,4	65,4	33,0
Summa I—II	105,8	86,9	53,3

anmälts för riksdagen, överensstämmer nu lämnade uppgifter om totalkostnader i stort sett med tidigare beräknade belopp utom beträffande Arvika, Hässleholm, Skövde och Vetlanda, för vilka projekt totalkostnaden tidigare beräknats till 0,6, 0,7, 0,8 resp. 0,6 milj. kr. Kostnadsökningen för dessa projekt — utom för Skövde, där kostnaden minskat — beror enligt verket huvudsakligen på viss av tekniska och ekonomiska skäl motiverad ökning av byggnadsvolymen.

Beträffande de byggnadsobjekt, som var för sig beräknas kosta över 0,5 milj. kr. och som ej tidigare anmälts för riksdagen, lämnar verket i huvudsak följande motiveringar.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Göteborg, Askim

Den nuvarande telefonstationsbyggnaden i Askim rymmer utrustning för maximalt 4 000 abonnenter, vilket beräknas täcka behovet fram till slutet av år 1969, då en utökning av stationsutrustningen måste vara färdig. Erforderliga lokaler kan erhållas genom tillbyggnad av den befintliga stationsbyggnaden. Lokalerna måste stå färdiga för montering av utrustning i juni 1969. Kostnaden för byggnaden har beräknats till 0,7 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Göteborg, Hisings-Kärra

I det nya bostadsområdet Hisings-Kärra i Göteborg är det nödvändigt att uppföra en ny telestation. För att kunna ansluta nytillkommande abonnenter till telenätet måste telestationshuset vara färdigt under september 1969, då montering av stationsutrustningen bör påbörjas. Kostnaden för nybyggnaden har beräknats till 0,7 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Halmstad

Den nuvarande telefonstationsbyggnaden i Halmstad rymmer utrustning för maximalt 25 000 abonnenter. Detta beräknas täcka behovet t. o. m. år 1970, då en utökning av stationsutrustningen måste vara färdig. Erforderliga lokaler kan erhållas genom tillbyggnad av den befintliga stationsbyggnaden. Denna tillbyggnad bör stå färdig för montage av utrustning i slutet av år 1969. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,8 milj. kr.

Nya stationsbyggnader i Jönköping, Ekhagen och Jönköping, Ljungarum

I Jönköping planeras två nya bostadsområden i Ekhagen och Ljungarum. För att ansluta nytillkomna abonnenter till telenätet bör två nya stationer — s. k. randstationer — uppföras inom dessa områden. Det har visat sig kostnadsmässigt förmånligare att bygga nya stationer än att öka ut den befintliga telestationen i stadens centrum. De båda stationerna bör vara färdiga under 1970, vilket innebär att lokalerna bör vara disponibla för montering av teknisk utrustning i mitten av år 1969. Kostnaden för byggnadsföretagen har beräknats till 0,8 milj. kr. för vardera stationen.

Tillbyggnad av telestationsbyggnaden i Karlstad

Nuvarande telestationsbyggnad i Karlstad rymmer utrustning som medger en utbyggnad för maximalt 30 000 abonnenter. Detta beräknas täcka behovet till mitten av 1970, då en utökning av stationsutrustningen måste vara genomförd. Lokalerna bör vara färdiga i mitten av år 1969. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,4 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Lidköping

I anslutning till automatiseringen av rikstrafiken planeras en fjärrförbindelseanläggning Gudhem—Skara—Lidköping. För montage av den tekniska utrustningen måste lokaler i Lidköping vara disponibla i september 1969. Erforderliga lokaler kan erhållas genom tillbyggnad av den befintliga telefonstationsbyggnaden. Kostnaden beräknas till 0,6 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Linköping, Åleryd

Linköpings telestation har planerats att byggas ut med utrustning för maximalt 45 000 abonnenter, vilket beräknas täcka behovet till och med år 1971. Då det är förenat med stora svårigheter att anskaffa ytterligare lokaler i den centralt belägna fastigheten, planeras byggandet av s. k. randstationer för att täcka det framtida behovet av stationsutökningar. Den första stationen bör kunna tas i drift i slutet av år 1970, vilket innebär att lokalerna bör stå färdiga för montering av stationsutrustning i slutet av år 1969. Kostnaden beräknas till 1,2 milj. kr.

Tillbyggnad av stationsbyggnaden i Luleå

Nuvarande telefonstation i Luleå kan inom den befintliga stationsbyggnaden byggas ut till en kapacitet, som möjliggör anslutning av 20 000 abonnenter. Denna kapacitet beräknas vara helt tagen i anspråk vid årsskiftet 1969/70. Ytterligare stationsutrustning måste därför vid denna tidpunkt vara monterad. Erforderliga lokaler kan anskaffas genom tillbyggnad av den befintliga stationsbyggnaden. Lokalerna bör stå färdiga i juni 1969. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,4 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Malmö, Hyllie

I Malmö planeras en ny understation i det expanderande bostadsområdet Hyllie. Tillkomsten av stationen möjliggör också en avlastning av de angränsande stationerna vid Dalaplan, Slottsstaden och Limhamn, varigenom eljest erforderliga tillbyggnader av dessa stationer kan uppskjutas avsevärd tid. För att nå största möjliga besparing bör den nya understationen kunna tas i bruk i december 1970, vilket innebär att lokalerna bör vara disponibla för montering av teknisk utrustning i november 1969. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 2,5 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Mariestad

Som ett led i den fortskridande automatiseringen av rikstrafiken planeras en fjärrförbindelseanläggning Gudhem—Mariestad—Töreboda. För den tekniska utrustningen måste lokaler vara disponibla i Mariestad vid årsskiftet 1968/69. Erforderliga lokaler kan erhållas genom tillbyggnad av den befintliga stationsbyggnaden. Ytterligare lokaler behövs under år 1971. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 2,5 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Märsta

Nuvarande telefonstation i Märsta kan i befintliga lokaler byggas ut för maximalt 9 000 abonnenter. För utökning härutöver samt för anordnandet av högspärrvior med Stockholm, Uppsala m. fl. stationer och för utrustning för en planerad klenkoaxialkabel Jakobsberg—Märsta erfordras nya lokaler. Genom tillbyggnad av det befintliga stationshuset kan erforderliga lokaler erhållas. Lokalerna bör vara färdiga för montage av planerade högspärrvior i juli 1969. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,8 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Norrköping, Hageby

Den befintliga telestationen i Norrköping har planerats att byggas ut för maximalt 50 000 abonnenter, vilket beräknas täcka behovet till och med år 1971. Behovet av lokaler för framtida stationsutökningar har planerats bli tillgodosett genom byggandet av s. k. randstationer i nyttillkommande bostadsområden utanför stadens centrum. Den första stationen, som planeras i det nya bostadsområdet Hageby i Norrköping, bör stå färdig vid årsskiftet 1970/71. Lokalerna bör vara disponibla för montage av utrustning i slutet av år 1969. Kostnaden har beräknats till 1,5 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Oskarshamn

Den nuvarande telefonstationsbyggnaden i Oskarshamn rymmer utrustning för maximalt 8 000 abonnenter, vilket beräknas täcka behovet fram till mitten av år 1969. För ytterligare stationsutrustning samt för utökning av överdragsstationens tekniska utrustning behövs nya lokaler. Genom tillbyggnad av den befintliga telefonstationsbyggnaden kan erforderliga lokaler erhållas. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,4 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Oxelösund

I den befintliga telebyggnaden i Oxelösund finns utrustning för maximalt 6 000 abonnenter. Detta beräknas täcka behovet fram till år 1969, då utökning av stationens kapacitet blir nödvändig. Nya lokaler kan anskaffas genom tillbyggnad av den befintliga telefonstationsbyggnaden. Lokalerna bör vara färdiga för montage av teleutrustning i januari 1969. Utrustning för koaxialkabelanläggning Nyköping—Oxelösund kommer eventuellt att inrymmas i tillbyggnaden. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,5 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Piteå

Den nuvarande telefonstationsbyggnaden i Piteå rymmer utrustning för maximalt 7 000 abonnenter. Detta beräknas täcka behovet fram till och med 1970, då en utökning av stationsutrustningen måste vara färdig. Vidare krävs lokaler för utökning av den befintliga överdragsstationen. Erforderliga lokaler kan erhållas genom tillbyggnad av den befintliga telebyggnaden. Lokalerna bör vara färdiga under andra halvåret 1969. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 0,7 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Rönninge

Nuvarande telefonstationsbyggnad rymmer utrustning för maximalt 3 000 abonnenter, vilket beräknas täcka behovet till omkring andra halvåret 1970. För utökning krävs nya lokaler, vilka kan erhållas genom tillbyggnad av den befintliga telefonstationsbyggnaden. Lokalerna bör stå färdiga för montage av utrustning i slutet av år 1969. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,1 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Stockholm, Aspudden

Nuvarande telefonstation i Aspudden kan inom den befintliga byggnaden byggas ut till en kapacitet, som möjliggör anslutning av 30 000 abonnenter, vilket torde vara tillräckligt fram till årsskiftet 1970/71. En utökning av stationsutrustningen måste vid denna tidpunkt stå färdig att tas i bruk. Erforderliga lokaler kan anskaffas genom tillbyggnad av den befintliga

stationsbyggnaden. Lokalerna bör stå färdiga i september 1969. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,3 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Umeå, Ålidhem

För att möjliggöra anslutning till telenätet av nytillkomna abonnenter inom det planerade bostadsområdet Ålidhem har en ny randstation inom området planerats. Den nya stationen bör stå färdig under 1970. Lokalerna bör vara disponibla för montering av den tekniska utrustningen under slutet av år 1969. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 0,9 milj. kr.

Ny telefonstationsbyggnad i Uppsala, Öster

Nuvarande telefonstation kan inom den befintliga byggnaden byggas ut till en kapacitet, som möjliggör anslutning av 50 000 abonnenter, vilket torde vara tillräckligt till och med år 1970. För att täcka framtida stationsutökningar planeras byggandet av s. k. randstationer, varav den första är avsedd att uppföras i ett bostadsområde öster om staden. Den nya stationen bör kunna tas i drift i september 1970, varför lokalerna bör vara disponibla för montering av den tekniska utrustningen i oktober 1969. Kostnaden för byggnadsföretaget har beräknats till 1,5 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Ystad

Som ett led i den fortskridande automatiseringen av rikstrafiken planeras en fjärrförbindelseanläggning Malmö—Ystad—Simrishamn. Lokaler för utvidgning av den befintliga överdragsstationen måste stå färdiga i juni 1969. Erforderliga lokaler kan erhållas genom tillbyggnad av den befintliga telestationen. I samband med utbyggnaden kan vissa utrymmen reserveras för framtida utbyggnad av automatstationen. Kostnaden för utbyggnaden har beräknats till 0,7 milj. kr.

Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Åtvidaberg

För automatiseringen av rikstrafiken planeras en fjärrförbindelseanläggning Norrköping—Åtvidaberg—Fårhult. För den tekniska utrustningen måste lokaler vara disponibla i december 1969. Ytterligare lokaler erfordras vid samma tidpunkt för utökning av den nuvarande telestationen. Genom tillbyggnad av den befintliga stationsbyggnaden kan erforderliga lokaler erhållas. Kostnaden för tillbyggnaden har beräknats till 1,0 milj. kr.

Ny riks- och överdragsstation i Stockholm-Hammarby

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1965 har televerket redogjort för planerna avseende byggandet av en andra riks- och överdragsstation i Stockholm. Kostnaden för nybyggnaden (exkl. sprängningsarbeten) har uppskattats till 24,0 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1966. Av beloppet behövs 4,0 milj. kr. under budgetåret 1968/69. Till den angivna totalkostnaden skall läggas ca 10,0 milj. kr., vilket belopp avser investeringar av försvarsberedskapsnatur.

F ö r r å d s b y g g n a d e r

För förrådsbyggnader har upptagits 12,1 milj. kr., vilket belopp är avsett att fördelas på följande objekt.

	Total byggnads- kostnad beräknad 1967	Återstående kostnad 1.7.1968	Därav under 1968/69
		miljoner kronor	
<i>I. För riksdagen tidigare anmälda byggnadsobjekt</i>			
Tillbyggnad av distributionsförråd i			
Gällivare	0,9	0,1	0,1
Uppsala	1,0	0,8	0,8
Karlstad	0,9	0,2	0,2
Örebro	0,8	0,4	0,4
Summa I	3,6	1,5	1,5
<i>II. Nya byggnadsobjekt</i>			
Tillbyggnad vid tre distributionsförråd	1,0	1,0	1,0
Tolv nya och komplettering av fem ortsförråd	11,8	11,8	9,6
Summa II	12,8	12,8	10,6
Summa I—II	16,4	14,3	12,1

Televerket anför i anslutning till här upptagna tidigare anmälda objekt, att den beräknade totala byggnadskostnaden för distributionsförrådet i Gällivare överstiger den tidigare angivna med 0,1 milj. kr., vilket sammanhänger med en ökning av byggnadsvolymen på grund av vissa tillkommande kapacitetsbehov. Beträffande nya objekt hänvisar televerket till behovet av tillbyggnader vid distributionsförråden i Uddevalla, Örebro och Boden. Vidare behövs det nya ortsförråd i Ljusdal, Hälsingborg, Halmstad, Alingsås, Stenungsund, Lidköping, Kristinehamn, Hagfors, Arvika, Märsta, Sveg och Storuman. Slutligen föreligger behov av komplettering av ortsförråden i Eskilstuna, Jokkmokk, Kiruna, Överkalix och Övertorneå.

Verkstadsbyggnader

För verkstadsbyggnader har upptagits 2,1 milj. kr., vilket belopp avses disponerat för uppförande av en ny matsalsbyggnad i Nynäshamn. Totalkostnaden för projektet beräknas till 2,7 milj. kr., varav 2,1 milj. kr. behövs för budgetåret 1968/69.

Övriga byggnader

Under denna rubrik har upptagits 31,5 milj. kr., vilket belopp är avsett för televerkets förvaltningsbyggnad i Farsta. Den för riksdagen tidigare anmälda totalkostnaden för byggnadsprojektet om 74,0 milj. kr. beräknas numera uppgå till 78,8 milj. kr. Av ökningen hänför sig 2,0 milj. kr. till indexmässigt beräknade kostnadsstegringar och 2,8 milj. kr. till ökade kostnader för centraladministration, projektering och anslutningsavgifter för avlopp.

Inköp av fastigheter

Televerket har lämnat sedvanlig redogörelse för de inköp av fastigheter som skett under budgetåret 1966/67. Redogörelsen torde få bringas till riks-

dagens kännedom i samband med att handlingarna ställs till vederbörande utskotts förfogande.

Enligt televerket kommer under de närmaste budgetåren vissa större fastighetsköp att bli aktuella för bl. a. telefonstationer i Göteborg, Hässleholm, Kista, Märsta och Strängnäs. Vidare avses vissa fastigheter bli anskaffade för förrådsändamål. För budgetåret 1968/69 beräknas ett belopp om 8,0 milj. kr. bli erforderligt.

Abonnentanläggningar

För abonnentanläggningar har upptagits 216,3 milj. kr., vilket belopp avses bli fördelat på sätt framgår av följande tablå.

	Beräknad total- kostnad	Därav under 1968/69
	miljoner kronor	
Telefonabonnentanläggningar	75,2	75,2
Telegrafabonnentanläggningar	13,5	13,5
Nätarbeten	123,4	123,4
Blanka riks- och landsledningar m. m.	2,2	2,2
Rörliga abonnentanläggningar (mobiltelefon)	2,0	2,0
	216,3	216,3

Under denna rubrik upptagna poster avser kostnaderna för dels nya abonnentanläggningar, dels sådan utbyggnad av telefontätet som erfordras för att kunna ta emot nya abonnenter, dels anordnandet av nya blanka mellanortsledningar.

Enligt televerket kunde under budgetåret 1966/67 ca 261 100 nya telefonapparater installeras. Antalet nytecknade abonnemang på apparater uppgick under samma tid till ca 253 600, varför kön av väntande abonnenter under budgetåret minskade med ca 7 500 till ca 44 000. Televerket beräknar, att för budgetåret 1967/68 tillgängliga medel skall medge installation av ca 280 000 nya apparater. Under antagande att antalet beställningar av abonnemang detta år uppgår till ca 270 000 kommer abonnentkön den 1 juli 1968 att uppgå till ca 34 000.

Televerket bedömer, att antalet beställda abonnemang också under budgetåret 1968/69 kommer att uppgå till ca 270 000. Om den av televerket föreslagna medelstilldelningen under posten till abonnentanläggningar om 216,3 milj. kr. ställs till verkets förfogande, skulle det bli möjligt att installera ca 285 000 apparater. Härigenom skulle abonnentkön kunna nedbringas till ca 19 000 den 1 juli 1969, vilket skulle innebära en genomsnittlig väntetid för abonnenterna på 1 à 2 veckor.

Även i fråga om automatiska abonnentväxlar bör anläggningsverksamheten intensifieras så att kortare leveranstider kan uppnås.

Fjärrförbindelseanläggningar

För budgetåret 1968/69 har televerket beräknat det för fjärrförbindelseanläggningar behövliga beloppet till 155,8 milj. kr., vilket belopp är avsett att fördelas på följande projekt.

	Beräknad total- kostnad	Återstående kostnad 1.7.1968 miljoner kronor	Därav under 1968/69
Större fjärrförbindelseanläggningar	142,0	83,4	39,8
Anläggningar för kortväga mellanortsförbindelser	99,0	77,1	75,8
Utökning av telefon- och telegrafutrustning på överdrags- stationer	74,8	48,9	40,2
	315,8	209,4	155,8

En specifikation rörande kostnaderna för större fjärrförbindelseanläggningar lämnas i följande sammanställning.

	Beräknad total- kostnad	Återstående kostnad 1.7.1968 miljoner kronor	Därav under 1968/69
I. Anläggningar som påbörjats			
a) <i>Nya anläggningar</i>			
Gudhem—Hjo—Karlsborg koaxialanl.	3,8	0,8	0,8
Göteborg—Alingsås »	2,4	0,4	0,4
Kristianstad—Hässleholm »	2,4	0,3	0,3
Kristianstad—Karlshamn—Karlskrona »	9,2	0,9	0,4
Luleå—Älvsbyn »	3,0	0,6	0,6
Malmö—Ystad—Simrishamn »	5,6	0,9	0,2
Mjölby—Motala »	1,1	0,4	0,2
Mohed—Bollnäs »	1,5	0,6	0,6
Mora—Hagfors »	5,7	5,7	1,7
Mora—Sveg—Östersund »	14,4	2,7	2,5
Norrköping—Finspång »	1,8	0,3	0,3
Norrköping—Färhult—Kalmar »	16,2	11,9	7,2
Sundsvall—Sollefteå—Örnsköldsvik »	8,8	6,0	1,1
Älvsbyn—Arvidsjaur »	3,2	2,4	1,6
Östersund—Järpen »	3,7	0,7	0,7
Östersund—Strömsund—Vilhelmina »	11,8	2,8	2,5
Gällivare—Jokkmokk—Arvidsjaur radiolänk	5,4	4,8	2,6
Gällivare—Pajala »	1,5	1,2	0,8
b) <i>Kapacitetsökning på befintlig anläggning</i>			
Stockholm—Göteborg radiolänk	16,4	15,9	4,1
II. Anläggningar avsedda att påbörjas under budgetåret 1968/69			
a) <i>Nya anläggningar</i>			
Enköping—Västerås koaxialanl.	1,6	1,6	1,0
Norrköping »	0,4	0,4	0,4
Stockholm—Södertälje »	2,7	2,7	1,9
Strängnäs—Eskilstuna »	1,6	1,6	1,0
Sverige—Västtyskland »	5,5	5,5	2,5
Boden—Överkalix radiolänk	1,1	1,1	0,6
b) <i>Kapacitetsökning på befintliga anläggningar</i>			
Boden—Luleå koaxialanl.	0,5	0,5	0,1
Karlstad—norska gränsen, delen Karlstad— Sunne radiolänk	1,1	1,1	0,9
Göteborg—Malmö »	3,7	3,7	2,2
Sundsvall—Umeå »	3,3	3,3	0,4
Sundsvall—Östersund »	2,6	2,6	0,2
	142,0	83,4	39,8

Fyra av de såsom påbörjade redovisade anläggningarna nämligen Malmö—Ystad—Simrishamn, Mora—Sveg—Östersund, Norrköping—Finspång och Östersund—Strömsund—Vilhelmina är delvis gemensamma med statens järnvägar. De upptagna beloppen avser i dessa fall televerkets andel i kostnaden.

Telefon- och telegrafstationer

Det för telefon- och telegrafstationer behövliga beloppet under budgetåret 1968/69 har av televerket beräknats till 158,5 milj. kr., vilken summa specificerats på följande sätt.

	Beräknad total- kostnad	Återstående kostnad 1.7.1968	Därav under 1968/69
	miljoner kronor		
Automatisering av telefonstationer.....	11,9	10,9	10,0
Utökning av telefonstationer.....	203,4	180,8	141,1
Stationsutrustning för mobiltelefon-tjänst och trafikvägs- provarutrustning.....	18,0	18,0	6,4
Telegraf- och telexutrustning.....	1,0	1,0	1,0
	234,3	210,7	158,5

Automatisering av telefonstationer avser bl. a. telefonstationerna i Förlinge, Gäddede, Korpilombolo, Storuman och Övertorneå.

Utökning av telefonstationer avser i huvudsak den utbyggnad av befintliga automatiska stationer, som är nödvändig för att ta emot tillströmningen av nya abonnenter. I denna grupp ingår även sådan utrustning i de automatiska förmedlingsstationerna, som behövs för att avveckla den automatiska rikstrafiken.

Installation av trafikvägsprovarutrustning. Installationsarbetena beräknas kunna påbörjas under budgetåret 1968/69. Genom ifrågakvarande utrustning blir ett förbättrat underhåll och en minskning av underhållskostnaderna möjlig.

Det för *telegraf- och telexutrustning* upptagna beloppet avser främst den utbyggnad av de automatiska telexstationerna, som måste ske för att televerket skall kunna koppla in det växande antalet telexabonnenter.

Jämfört med innevarande budgetår har det för telefon- och telegrafstationer upptagna beloppet höjts med 10,4 milj. kr. Det ökade medelsbehovet beror dels på inträffade prisstegringar, dels på den fortsatta trafik- och abonnentökningen som motiverar utbyggnad av stationsnätet och stationsutrustningarna, dels också på att de angivna trafikvägsprovarutrustningarna kommer att tas i bruk.

Radioanläggningar för kommersiell trafik

Det för budgetåret 1968/69 under denna rubrik erforderliga beloppet har av televerket beräknats till 8,7 milj. kr., varav 5,3 milj. kr. för fartygsradiostationer m. m. och 3,4 milj. kr. för ombyggnad av Hörby kortvägsstation.